

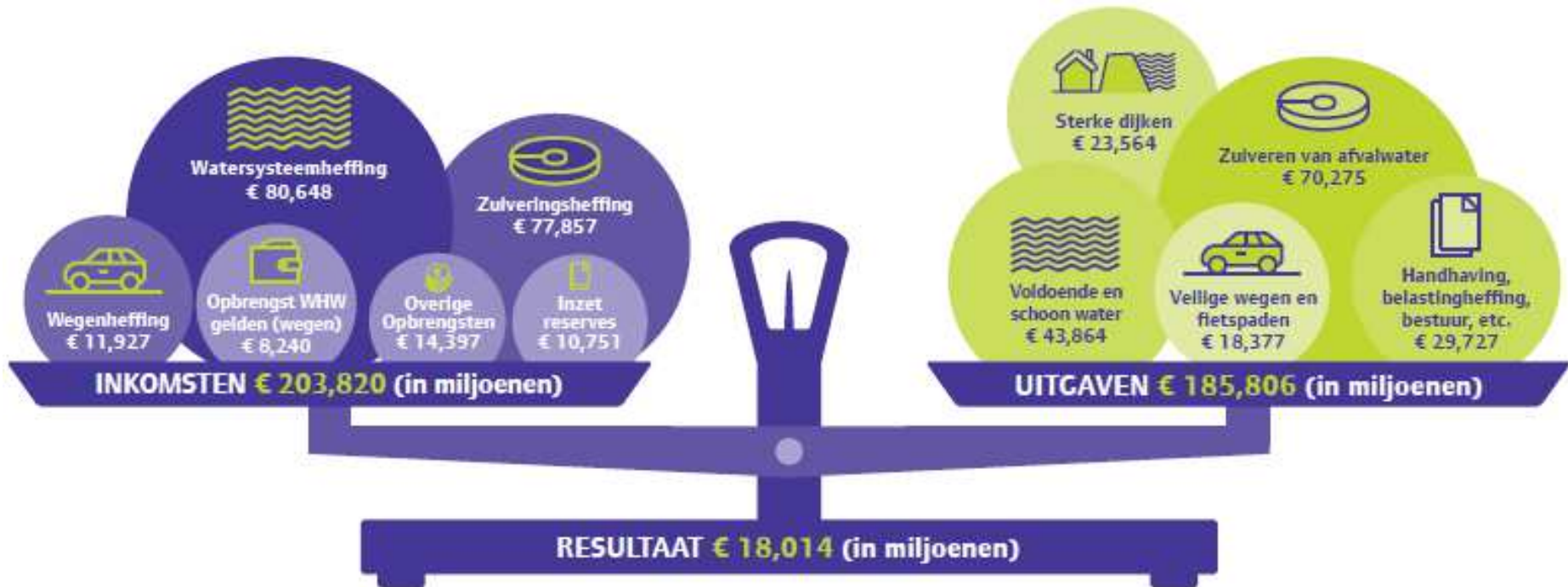

waterschap
Hollandse
Delta

waterschap Hollandse Delta

Jaarstukken 2020

Exploitatierkening in één oogopslag

Voorwoord

Beste lezer,

Vorig jaar heb ik weinig kilometers gemaakt.

Door Corona was een groot deel van de bevolking, en dat geldt ook voor medewerkers van het waterschap, genoodzaakt thuis te werken en werden zelfs ondernemingen (tijdelijk) gesloten. Corona heeft ook zijn weerslag gehad op de werkzaamheden van het waterschap. Projecten konden niet altijd doorgaan of moesten op aangepaste wijze ingevuld worden. Initiatieven moesten tijdelijk in de koelkast worden gezet en samenwerkingsplannen werden naar de toekomst verschoven. Desondanks heeft het waterschap ook in 2020 zijn taken kunnen uitvoeren. Zorgen voor leefbaar land, leefbaar water of concreter: zorgen dat de dijken op orde zijn, dat het afvalwater gezuiverd wordt, dat wegen veilig zijn en dat er voldoende water is in stad en op het platteland.

De Verenigde Vergadering moest wennen, wist zich het digitaal vergaderen snel eigen te maken en ondanks de klachten over extra vermoeiend en het ontbreken van de momenten voor informele bijpraat wist de VV steeds op tijd haar bestuurlijke werk te volbrengen. Dat is de functie van overheid die je als burger en onderneming mag verwachten van het waterschap.

Ook kijken we naar de toekomst. We willen koers zetten naar de toekomst, aangeven hoe het waterschap in een sterk veranderende omgeving met grote opgaven rondom water een baken blijft. Een baken waarop inwoners en bedrijven kunnen vertrouwen. Wil je vertrouwen krijgen, dan betekent dat ook dat je interne organisatie op orde moet zijn. Daar wacht ons nog een taak die we al voortvarend opgepakt hebben. Om beter gesteld te staan voor een kwalitatief goede uitvoering van onze kerntaken en onze rol in de omgeving actief vorm en inhoud te kunnen geven, brengen we het huis op orde. En werken we aan

versterking van de bestuurskracht. De ontwikkeling naar een toekomstbestendig waterschap pakken we aan vanuit een open cultuur waarin we met elkaar in plaats van over elkaar spreken.

De complexiteit van opgaven vereist een actieve, breed samenwerkende rol van het waterschap in de ruimtelijke ordening. Dit gaat verder dan de huidige kerntaken en vergt discussie over taak, plaats en kosten. Om de opgaven die ons staan te wachten, denk o.a. aan het veranderende klimaat, moeten we verder de dialoog aangaan met de omgeving over de veranderende verwachtingen ten aanzien van taak en plaats van het waterschap. De invoering van de omgevingswet waarbij de initiatieven van de buitenwereld centraal staan, is een belangrijke stap voorwaarts. Dat vereist een kritische blik van ons naar ons functioneren. Een uitdaging die ik als bestuurder, maar die we ook als waterschap graag aangaan.

Deze jaarstukken en dit voorwoord gaan over het verslagjaar 2020. Recentelijk, op 15 maart 2021, hebben na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. Op grond van de Waterschapswet vervangt de dijkgraaf de overige leden. Eén van de opties die een verkenner op het moment van schrijven van dit voorwoord onderzoekt is het formeren van een interim-college. De fracties uit de VV kunnen nieuwe kandidaten voorstellen. Daarna neemt de VV daar zo spoedig mogelijk een besluit over.

Jan Bonjer

dijkgraaf

Inhoudsopgave

1	Samenvatting Jaarstukken 2020	5			
1.1	Bestuursprogramma en COVID-19	6			
1.2	Inhoudelijke speerpunten	7			
1.3	Financiële analyse op hoofdlijnen	15			
1.4	Leeswijzer	19			
	Jaarverslag	20			
2	Bestuurlijke ambities	21			
3	Programmaverantwoording	31			
3.1	Programma Waterveiligheid	31			
3.2	Programma Water	39			
3.3	Programma Waterketen	50			
3.4	Programma Wegen	62			
3.5	Bestuur en Organisatie	68			
3.6	Algemene dekkingsmiddelen	79			
4	Paragrafen	81			
4.1	Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar	81			
4.2	Incidentele baten en lasten	81			
4.3	Reserves en voorzieningen	85			
4.4	Waterschapsbelastingen	85			
4.5	Weerstandsvermogen	89			
4.6	Houdbare overheidsfinanciën	95			
4.7	Financiering	96			
4.8	Verbonden partijen	99			
4.9	Bedrijfsvoering	112			
4.10	EMU-saldo	115			
4.11	Duurzaamheid en innovatie	117			
4.12	Rechtmatigheid	118			
	Jaarrekening	122			
5	Balans	123			
5.1	Balans	123			
5.2	Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming	124			
			5.3	Toelichting op de balans	127
			6	Financiële overzichten	144
			6.1	Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma	144
			6.2	Exploitatierkening en toelichting exploitatierkening	146
			6.3	Overzicht van programma's naar taken	156
			6.4	Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	157
				Overige gegevens	158
			7	Vaststelling Jaarstukken 2020	159
			8	Controleverklaring accountant	161
			9	Bijlagen	168
			9.1	Investeringen	168
			9.2	WSHD in kengetallen	204
			9.3	Doelenboom Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma	205
			9.4	Overzicht rechtsgedingen	207
			9.5	Overzicht Prestatie-indicatoren	209
			9.6	Lijst van begrippen en afkortingen	227

1 Samenvatting Jaarstukken 2020

Hierbij bieden wij u de Jaarstukken 2020 van waterschap Hollandse Delta aan. Met de jaarstukken legt het college van dijkgraaf en heemraden (D&H) verantwoording af aan de Verenigde Vergadering (VV) over de prestaties, activiteiten en werken van het afgelopen jaar met daaraan gekoppeld de verantwoording van de lasten en baten, alsmede de financiële positie van het waterschap.

De missie voor waterschap Hollandse Delta is als volgt geformuleerd. Bepalend hierbij is het gebied, de taken, het kwaliteitsniveau en de relatie met anderen (zowel inwoners als medeoverheden) en de medewerkers.

“Waterschap Hollandse Delta beschermt de Zuid-Hollandse Eilanden tegen wateroverlast, beheert het oppervlaktewater, zuivert het afvalwater, beheert de (vaar)wegen en levert een actieve bijdrage aan de ruimtelijke invulling van zijn gebied. Het richt zich daarbij, samen met anderen, op veilig en duurzaam wonen, werken en recreëren voor burgers, bedrijven en andere gebruikers. Hollandse Delta is vooruitstrevend, open en transparant in de uitvoering van zijn taken, streeft naar de beste verhouding tussen maatschappelijke kosten en baten, stelt zich ten dienste van zijn omgeving en is een goed en aantrekkelijk werkgever.”

De jaarstukken zijn opgebouwd conform de verslaggevingsregels voor de waterschappen. De hoofdlijnen van deze voorschriften zijn vastgelegd in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW).

Parallel aan de jaarstukken wordt de Rapportage Waterwerken 2020 aan de VV aangeboden. In de rapportage Waterwerken 2020 wordt gerapporteerd over de voortgang op het behalen van de doelstellingen uit de belangrijkste beleidsplannen: het Waterbeheerprogramma, het Wegenbeheerprogramma en Maat op Klimaat. De inspanningen en activiteiten om deze doelstellingen te behalen worden jaarlijks in de programmabegroting opgenomen. De Jaarstukken rapporteren over het resultaat van het betreffende begrotingsjaar, Waterwerken over de voortgang op de (lange termijn) doelstellingen.

1.1 Bestuursprogramma en COVID-19

Tegelijkertijd met de behandeling van de Programmabegroting 2020 is ook het Bestuursprogramma 2019-2023 eind 2019 vastgesteld. In dit programma zijn vier speerpunten benoemd voor deze bestuursperiode:

- a) Het huis op orde brengen;
- b) De externe samenwerking versterken;
- c) De interne samenwerking verbeteren;
- d) Bestuurlijke vernieuwing.

Daarbij zijn de bestaande programma's en bestuurlijke ambities, zoals deze in de volgende paragrafen worden beschreven, als uitgangspunt genomen. De komst van de nieuwe dijkgraaf in mei 2020 is daarbij als een belangrijke mijlpaal gemarkeerd.

Echter voordat deze mijlpaal bereikt kon worden, werd de wereld geconfronteerd met de COVID-19 pandemie en besloot de regering tot het instellen van een 'intelligente lock-down'. Dat betekende een grote verandering voor het waterschap. De werkzaamheden werden zoveel als mogelijk vanuit huis opgepakt. Via de 'Spoedwet Digitale Besluitvorming' kon op 15 april 2020 de eerste digitale besluitvormende vergadering van WSHD gehouden worden. Ook de activiteiten van waterschap Hollandse Delta werden door deze crisis geraakt. Conform de landelijke richtlijnen werken medewerkers vanaf half maart 2020 zo veel mogelijk thuis. De medewerkers in de zogenaamde fysiek gebonden functies blijven vanuit steunpunten en zuiveringslocaties hun werkzaamheden uitvoeren. Het combineren van thuiswerken met de privé situatie, met name met kleine en schoolgaande kinderen, vraagt extra aandacht. Daarmee verschuift de focus van het werk naar de continuïteit van de bedrijfsvoering en minder naar de strategische opgave van de toekomst.

Toch zijn een aantal zaken vanuit het Bestuursprogramma 2019-2023 opgepakt. In mei 2020 is een aparte Agendacommissie gestart om de bestuurlijke besluitvorming via de verschillende (digitale) commissie- en VV-vergaderingen te bevorderen. Medio 2020 is een nieuwe grof-structuur voor de organisatie vastgesteld, die beter aansluit bij de toekomstige opgaven van het waterschap, zoals de samenwerking met de omgeving en de uitgangspunten van het Asset

Management. Met de komst van de nieuwe Secretaris-Directeur op 1 september is de verdere uitwerking van deze structuur ter hand genomen.

Daarnaast heeft het Bestuur in september ingezet op het verbeteren van de bestuurscultuur en het versterken van de bestuurskracht langs 4 lijnen:

1. het opzetten van Koers 2030;
2. het verbeteren van de samenwerking;
3. het versterken van het college;
4. het bevorderen van de integriteit.

In de laatste maanden van 2020 heeft dit o.a. geleid tot het opzetten van een nieuwe vergaderstructuur via het BOB model en het opstarten van een extern onderzoek om dit proces te ondersteunen. Dit zal in 2021 worden voortgezet.

Het thuiswerken en digitaal vergaderen zullen ook in 2021 het beeld bepalen, totdat voldoende vaccinaties fysieke bijeenkomsten van enige omvang mogelijk maken. De totstandkoming en voortgang van beleidstrajecten, onderzoeksprojecten en overleggen met externe partijen vragen afstemming. De digitale vorm van bestuurlijke besluitvorming en afstemming vereist een langere doorlooptijd.

Op het moment van het opmaken van de Jaarstukken 2020 is nog onzeker hoe snel we in 2021 weer het "normale leven" kunnen oppakken, en hoe groot de effecten op de activiteiten van WSHD in 2021 zijn.

Op 15 maart 2021 hebben na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. Op grond van de Waterschapswet vervangt de Dijkgraaf de overige leden. Eén van de opties die een verkenners op korte termijn gaat onderzoeken, is het formeren van een interim-college. De fracties uit de VV kunnen nieuwe kandidaten voorstellen. Daarna neemt de VV daar zo spoedig mogelijk een besluit over.

1.2 Inhoudelijke speerpunten

Hieronder wordt per programma een korte samenvatting gegeven van de inzet in 2020:

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
1. Waterveiligheid	<p>De hoofddoelstelling van het programma Waterveiligheid is het beschermen van de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromingen. Via de meerlaagse veiligheidsbenadering (preventie, ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing) wordt hieraan invulling gegeven.</p> <p>De speerpunten voor 2020 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de (voor)verkenning van twee projecten uit het (nieuwe) hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). • Het uitvoeren van de eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen. • Het uitvoeren van de verbeteragenda zorgplicht naar aanleiding van de eerste formele audit door de Inspectie van Leefomgeving en Transport (ILT) over de wijze waarop de zorgplicht voor de primaire waterkeringen ingericht is en uitgevoerd wordt. • Herinrichting dijkbewakingsorganisatie. <p>Burap 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De twee projecten uit het HWBP verlopen volgens planning. Voor het project 'Zettingsvloeiing V3T' is de subsidie door het HWBP voor de verkennings- en planfase verleend, en zijn de werkzaamheden in dit kader opgestart. Voor het project 'Geervliet-Hekelingen 20-3' is de voorverkenningfase afgerond en is de subsidieaanvraag voor de verkenningfase in voorbereiding • De eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen verloopt volgens planning • De acties uit de verbeteragenda voor de zorgplicht worden uitgevoerd. Begin 2020 heeft de ILT een herinspectie uitgevoerd bij Waterschap Hollandse Delta (WSHD). Deze 	<ul style="list-style-type: none"> • De werkzaamheden in het kader van de twee projecten uit het HWBP zijn volgens planning uitgevoerd. Voor de projecten 'Zettingsvloeiing V3T' (gecombineerde verkennings- en planfase) en 'Geervliet-Hekelingen 20-3' (verkenningsfase) heeft het HWBP de subsidies verleend. Tevens is subsidie verleend voor het uitvoeren van de praktijkproef Hedwigepolder. • De eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen is volgens planning uitgevoerd. Per eind 2020 zijn 8 van de 17 trajecten van een veiligheidsoordeel voorzien en hebben nog 3 trajecten de ambtelijke beoordeling doorlopen. Die 3 trajecten moeten nog wel door het bestuur worden vastgesteld. • De uitvoering van de acties uit de verbeteragenda voor de zorgplicht loopt door in 2021. Begin 2020 heeft de ILT een herinspectie uitgevoerd bij WSHD. Deze herinspectie is positief verlopen, waarmee de ILT heeft besloten de inspectie af te sluiten. • De herinrichting van de dijkbewakingsorganisatie heeft vanwege de Corona-uitbraak vertraging opgelopen. De huidige verwachting is dat in het eerste kwartaal 2021 gestart wordt met de herziening van het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen, inclusief herinrichting van de dijkbewakingsorganisatie.

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<p>herinspectie is positief verlopen, waarmee de ILT heeft besloten de inspectie af te sluiten</p> <ul style="list-style-type: none"> De herinrichting van de dijkbewakingsorganisatie heeft vanwege de Corona-uitbraak vertraging opgelopen. De huidige verwachting is dat in het eerste kwartaal 2021 gestart wordt met de herziening van het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen, inclusief herinrichting dijkbewakingsorganisatie. 	
2. Water	<p>Het doel van het programma Water is het realiseren en in stand houden van een regionaal watersysteem waarvan de basis op orde is, dat voldoende robuust is om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen en waarmee de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk bediend kunnen worden.</p> <p>De speerpunten voor 2020 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Focus op assets in beeld en op orde (voorstel Huis op Orde); Opstellen waterbeheerprogramma 2022-2027; Invulling geven aan de invulling van de Wateropgave, doelbepaling en vertaling van de nieuwe beoordeling naar benodigde maatregelen t.b.v. het waterbeheerprogramma; Vertaling van maatregelen om vastgestelde voorzieningenniveaus zoetwater te kunnen faciliteren t.b.v. het waterbeheerprogramma 2022-2027; Invulling geven aan de Kaderrichtlijn Water (KRW)-opgaven, uitvoering reeds geplande maatregelen. Invulling geven aan de KRW-opgaven, doelbepaling en vertaling van de analyse naar maatregelen voor het Stroomgebiedsbeheerplan 3 en het Waterbeheerprogramma 2022 – 2027. <p>Burap 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de eerste helft van het jaar zijn alle geplande duiker inspecties uitgevoerd om zo een beter beeld te krijgen van de technische 	<ul style="list-style-type: none"> De in beeld te brengen assets, zoals duikers, zijn geïnventariseerd. Het vervangen en onderhouden van de duikers en stuwen loopt conform de planning van 'Huis op orde'. 2020 heeft in het teken gestaan van het opstellen van het Waterbeheerprogramma, waarbij er op een viertal momenten met de VV is gesproken over lange termijn doelen en doelen voor de planperiode. Er is een aanzet gemaakt, waarbij een aantal speerpunten is geformuleerd. Deze zijn met de VV en organisatie gedeeld en verder uitgewerkt in conceptteksten. In februari 2020 is de ambitie voor invulling van de wateropgave vastgesteld, waarna gestart is met de detailanalyse van de wateropgave en het uitwerken van oplossingsrichtingen in een aantal bemalingsgebieden. De basis is gelegd om hier een goedlopend proces voor de komende jaren van te maken. Daarnaast is de samenwerking en het netwerk met omgevingspartners, zoals gemeenten, verstevigd. Concreet voorbeeld hiervan is de samenwerking rond de prijsvraag Panorama Lokaal voor de Beverwaard en de regelmatige afstemming over projecten in de buitenruimte met Rotterdam en andere gebiedspartners. Het onderzoek naar de regionale waterbeschikbaarheid is afgerond en een concrete vervolgstap is het bepalen welke primaire inlaatpunten aangepast moeten worden. Hiervoor is in 2020 een aantal varianten uitgewerkt.

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<p>staat en onderhouds- c.q. vervangingsopgave. Daarnaast is een groep objecten waarvan onvoldoende gegevens bekend waren buiten ingemeten en zijn de gegevens in de systemen geborgd. Op deze manier komen de assets steeds beter in zicht. De geplande vervangingen van duikers en stuwen vanuit Huis op Orde (HoO) zijn/worden afgerond.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van het Waterbeheerprogramma is gestart. Voor de zomer is de VV in 3 informatieve VV's meegenomen in dit proces. In februari heeft de bestuurlijke vaststelling plaatsgevonden van de wateropgave en de bijbehorende kaders en uitgangspunten. Zo is vastgesteld dat we ons watersysteem op orde maken voor klimaat 2050. Momenteel wordt gewerkt aan een vertaalslag naar maatregelen. De uitwerking naar maatregelen is een proces dat de komende jaren zal lopen. Gedurende dit proces wordt ook actief de samenwerking gezocht met gemeenten en andere omgevingspartijen, om samen invulling te geven aan de wateropgave. • Bepalen van maatregelen om de vastgestelde voorzieningenniveaus te kunnen faciliteren komt in 2020 nog een stap te vroeg. De voorzieningenniveaus zijn nog niet vastgesteld. Daarvoor is eerst nader onderzoek nodig, zoals genoemd onder de inhoudelijke toelichting. • De reeds geplande KRW-maatregelen zijn in het proces om te komen tot een nieuw Stroomgebiedsbeheersplan beoordeeld op nut en noodzaak. Gedurende 2020 en 2021 wordt gewerkt aan de realisatie van de maatregelen. Zo is de ontwikkeling van Onderhoudsconcepten voor de KRW waterlichamen in het derde kwartaal gestart. • Het proces om te komen tot een nieuw Stroomgebiedsbeheersplan loopt op schema. In juni is de VV in een informatieve VV meegenomen in dit proces. <p>Aanvullend op de speerpunten uit de programmabegroting is een proces gestart om te komen tot nieuwe doelstellingen voor regulier water als toevoeging op de doelen voor de KRW waterlichamen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2020 is verder invulling gegeven aan de KRW-opgaven. Er is gewerkt aan de geplande KRW-maatregelen, die gedurende het planproces voor het derde Stroomgebied Beheerplan nog nuttig en noodzakelijk zijn gebleken. Zo zijn de vispaaiplaatsen in het Brielse Meer afgerond en zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd. Daarnaast zijn de onderhoudsconcepten voor de KRW waterlichamen afgerond. Deze zullen bijdragen aan het invullen van de KRW-opgaven rond onderhoud. Verder is de aanbesteding van de maaibestekken, waarbij meer dan 35 km ecologisch gemaaid gaat worden, voorbereid. • De KRW-opgave voor het derde Stroomgebied Beheerplan is in kaart gebracht. Deze is uitgewerkt in een voorstel voor het derde Stroomgebied Beheerplan. Het voorstel is vastgesteld door de Verenigde Vergadering en het advies voor de doelen doorgestuurd naar de provincie. <p>Voor het reguliere water zijn in 2020 voorbereidingen getroffen voor een nieuwe beoordelingssystematiek en nieuwe doelen.</p>

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
<p>3. Waterketen</p>	<p>Het doel van het programma Waterketen is zorgen voor een doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken (transport, zuiveren van afvalwater en slibverwerking) binnen de wettelijke eisen en bepalingen, nu en in de toekomst. Hiervoor wordt effectief samen gewerkt met gemeenten en drinkwaterbedrijven.</p> <p>De speerpunten voor 2020 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In gang zetten van de acties om van correctief naar preventief onderhoud te gaan (vanuit Huis op Orde). • Uitvoeren van de Asset Lifecycle Management (ALM)-studies Heenvliet, Hellevoetsluis, Dokhaven en Dordrecht. • Uitwerking en programmering van ALM-maatregelen (o.a. potentiële investeringen) o.b.v. de in 2019 gekozen voorkeursvariant voor de 5 zuiveringskringen op Goeree-Overflakkee en de zuiveringskring Spijkenisse. • Gefaseerde implementatie van het Strategisch Onderhoudsplan (SOP). Concreet; vertaling en uitwerking van de (in 2019) geactualiseerde onderhoudsconcepten (OHC's) in MeerjarenOnderhoudsprogramma's (MOP) voor minimaal 10 zuiveringskringen. • Vertaling en uitwerking van de (in 2019) uitgevoerde Slibstrategiestudie WSHD. • Implementatie en uitvoering van de Waterketen-specifieke stappen voortkomend uit het Beslisdocument Veiligheid en Programmaplan Veiligheid. <p>Burap 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit Huis op Orde is in 2019 een trendbreuk ingezet met de wijze van werken t.o.v. de afgelopen jaren. Er wordt nadrukkelijker ingezet op het sturen op opgave en activiteiten. Door het beschikbaar stellen van extra onderhoudsbudget wordt meer werk verzet dan voorgaande jaren. Veel vervolgwerk uit inspecties en het oplossen van storingen kan nu hierdoor adequaat aangepakt worden. Dit draagt positief bij aan de betrouwbaarheid van de installaties. Met de invulling van de 	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit Huis op Orde is in 2019 een trendbreuk ingezet met de wijze van werken t.o.v. de afgelopen jaren. Er is nadrukkelijker ingezet op het sturen op opgave en activiteiten. Door een hoger onderhoudsbudget is meer werk verzet dan voorgaande jaren. Veel vervolgwerk uit inspecties en het oplossen van storingen is hierdoor adequaat aangepakt. Met de invulling van de extra formatie en de doorontwikkeling van de organisatie is op termijn verdere verbetering van de realisatie van het onderhoud in gang gezet. Ook de inzet van de raamkredieten voor de vervangingsinvesteringen draagt bij aan de ombuiging van correctief naar preventief onderhoud, aangezien installatieonderdelen preventief vervangen worden in plaats van correctief gerepareerd worden • Begin 2020 is gestart met de ALM-studies voor de 4 zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet met een doorlooptijd van circa twee jaar. Eind 2020 is fase 1 afgerond en is de bestuurlijke besluitvorming voorbereid voor begin 2021. Stakeholders zoals Rijkswaterstaat en de Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (RoSA)-partners zijn nadrukkelijk meegenomen. De afronding (van fase 2) is voorzien eind 2021. • Op basis van de door de VV vastgestelde ALM-voorkeursvariant voor de 5 zuiveringskringen op Goeree-Overflakkee en de zuiveringskring Spijkenisse (sept-2019) is het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) opgesteld. Een eerste uitwerking hiervan is opgenomen in de vastgestelde "Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025". Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een meerjarige aanpak voor de voorbereiding en uitvoering met aspecten zoals marktbenadering en contractvorming. • Het is gelukt om 80% van de geplande 5 MOP's gereed te krijgen. Door Corona, prioritering binnen de Waterketen-brede opgave, ontwikkelingen in informatie- en onderhoudsbeheersystemen en een bijgestelde aanpak is het niet gelukt om deze 5 MOP's 100% gereed te hebben. De

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<p>extra formatie kan op termijn verdere verbetering van de realisatie van het onderhoud in gang gezet worden. Overall lijken de eerste voorzichtige tekenen van ombuiging van correctief naar preventief onderhoud zich voor te doen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begin 2020 is gestart met de ALM-studies voor de 4 zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet met een doorlooptijd van circa twee jaar. De afronding is voorzien eind 2021. • Op basis van de door de VV vastgestelde ALM-voorkeursvariant sept-2019 is het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) opgesteld. Een eerste uitwerking van de meerjareninvesteringsprognose is opgevoerd in de eerst volgende begrotingscyclus. • Het in 2019 gestarte meerjarige actualisatietraject is in 2020 verder opgepakt. Door een bijgestelde aanpak en prioritering zullen in 2020 niet 10 maar 5 MOP's gereed komen. De overige 15 volgen in 2021-2022. • De haalbaarheidsstudie voor een slibgisting op rwzi Dordrecht is vertraagd opgestart als gevolg van personeelsverloop en Corona. De haalbaarheidsstudie om een deel van het zuiveringsslib extern te vergisten is ook als gevolg van Corona vertraagd. • Het onderwerp veiligheid wordt WSHD breed opgepakt. Organisatie breed en dus ook in de Waterketen wordt de bewustwording over veiligheid vergroot. Dit uit zich op verschillende terreinen: Serious Gaming, wekelijks bespreekpunt in werkoverleggen en het uitvoeren van werkzaamheden die de veiligheid vergroten/ borgen. 	<p>voltooiing vindt plaats in 2021 evenals het verder oppakken van overige 15 MOP's in 2021/2022.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2020 zijn de haalbaarheidsstudies opgestart voor een slibgisting op rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Dordrecht en externe slibvergisting bij naburige waterschappen. De aanbesteding en contracttering van marktpartijen voor de studies heeft plaatsgevonden. De opstart heeft vertraagd plaatsgevonden als gevolg van Corona en/of personeelsverloop. • Het onderwerp veiligheid is WSHD breed opgepakt. Organisatie breed en dus ook in de Waterketen is de bewustwording over veiligheid vergroot. Dit uit zich op verschillende terreinen: Serious Gaming, wekelijks bespreekpunt in werkoverleggen en het uitvoeren van werkzaamheden die de veiligheid vergroten/ borgen. Voor explosieveiligheid is de "ATEX-bedrijfsvoering" opgesteld en vastgesteld. Tevens is er een ATEX-protocol en - toolbox opgesteld.
4. Wegen	<p>Het doel van het programma Wegen is het bieden van voldoende veiligheid op de wegen en een goede bereikbaarheid van het beheergebied, door een juiste afstemming tussen het gebruik, de functie en de inrichting van wegen. De hoofdthema's van het programma Wegen zijn verkeersveiligheid en bereikbaarheid.</p> <p>De speerpunten voor 2020 zijn:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van het Wegenbeheerprogramma zijn voor het Duurzaam Veilig inrichten van de waterschapswegen budgetten beschikbaar voor trajectaanpakken alsook een gebiedsgerichte aanpak. In 2020 is een groot deel van de Rotterdamseweg (Ridderkerk) aangepakt. Hierbij zijn onder andere de openbare verlichting en de verkeersregelininstallaties aangepakt en is geluidswerend asfalt aangebracht. Bij de gebiedsgerichte

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam Veilige inrichting van wegen conform het Wegenbeheerprogramma. Uitvoeren van het (groot) onderhoud aan wegen. Op orde brengen van het boomonderhoud. <p>Burap 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam Veilige inrichting: Vaak in combinatie met groot onderhoud maar ook als 'losse opgave' worden de wegen steeds meer duurzaam veilig ingericht. Van deze gecombineerde opgaven zijn een aantal in de voortgang gestagneerd, veelal als gevolg van de Corona-Invloeden. Het hiervoor bestemde Duurzaam Veilig Inrichten krediet is al deels gebruikt, een deel schuift door naar 2021. • Het uitvoeren van het groot onderhoud loopt op schema. Van de eerder vrijgemaakte kredieten is het grootste deel reeds uitgevoerd of in voorbereiding. Een aantal wegen kent een beperkte overschrijding, anderen een onderschrijding. Van een aantal wegen is duidelijk geworden dat deze niet in 2020 tot uitvoering komen. Hiervoor zijn reeds andere werken in voorbereiding genomen. Per saldo is het huidige beeld is dat de beschikbare budgetten volledig worden benut. • Sinds mei 2020 is een assetteam Groen gestart. Deze hebben onder andere de opgave voor het boomonderhoud opgepakt en is gestart met het op orde brengen van het boombeheer. Tevens is in 2020 de in voorgaande jaren ontstane snoeiachterstand voor een groot deel ingelopen. En vanuit het tijdelijk handelingskader groen is voldaan aan de daarin genoemde herplantplicht. 	<p>aanpak zijn, veelal in combinatie met groot onderhoud, kleinere aanpassingen doorgevoerd zoals het aanpassen van de belijning of het realiseren van plateaus en wegversmallingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de rationele wegbeheersystematiek van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeertechniek (CROW) werkt het waterschap jaarlijks aan het groot onderhoud van de wegen. Daarbij wordt primair gekeken naar die wegen waarvan de technische staat om een directe aanpak vraagt. Daarbij wordt overeenkomstig het Wegenbeheerprogramma en de aanvullende besluitvorming gekeken naar het percentage D (kwaliteit is zeer slecht) per gemeente. In 2020 is, samen met de Huis-op-Orde-budgetten voor ca. € 12 miljoen aan groot onderhoud uitgevoerd. • Begin 2020 is het groenteam van start gegaan als onderdeel van de waterschapsbrede groenketen. Het team leverde een belangrijke bijdrage aan de vastgestelde groenvisie en het opstellen van het groenbeleidsplan dat in 2021 ter besluitvorming wordt voorgelegd. Op bomenonderhoud heeft een belangrijke inhaalslag plaatsgevonden om de ontstane snoeiachterstanden (HoO) weg te werken binnen de kaders van het vastgestelde "Tijdelijk Handelingskader Groen". Deze achterstand is voor 50% ingelopen. De andere 50% wordt in 2021 ingelopen. Dan heeft het waterschap het bomenonderhoud weer op orde en kan gekeken worden naar een bomenbeheerplan als uitwerking van groenbeleidsplan.
5. Bestuur en Organisatie	<p>De bestuurlijke speerpunten zijn vastgesteld in het Bestuursprogramma 2019-2023 en de organisatie is daarop afgestemd.</p> <p>Voor 2020 zijn de speerpunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen dat de basis op orde komt. • Het versterken van de externe samenwerking. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuursprogramma <p>Voor het eind 2019 vastgestelde Bestuursprogramma 2019-2023 is in 2020 een nadere uitwerking opgesteld, waarbij de verschillende onderdelen in de tijd zijn uitgezet. Zo is in mei 2020 een aparte Agendacommissie gestart om de bestuurlijke besluitvorming via de verschillende (digitale) commissie- en VV-vergaderingen te bevorderen. Daarbij zijn voorstellen gedaan om vanaf 2021 met een</p>

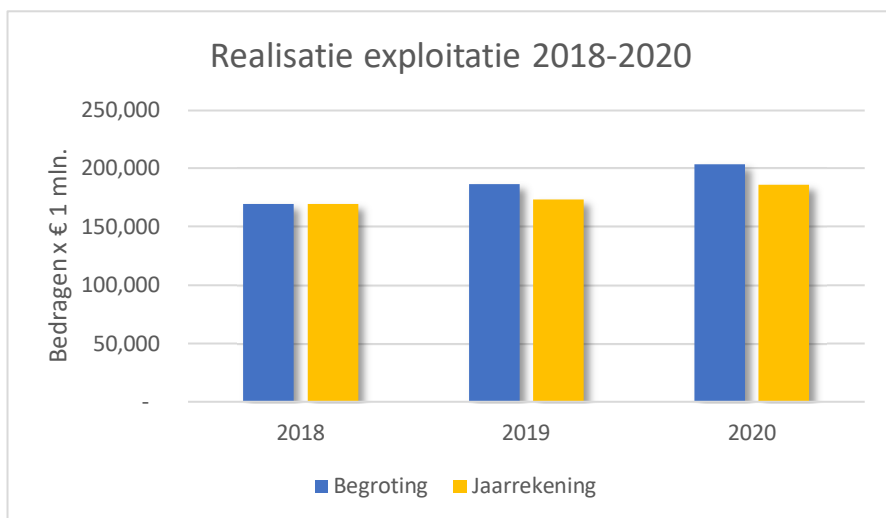
Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<ul style="list-style-type: none"> • Het optimaliseren van de interne samenwerking. • Het versterken van het bestuurlijke proces. <p>Binnen het programma Bestuur en Organisatie wordt specifiek aandacht gegeven aan de communicatie (extern en intern), de interactie met de omgeving (o.a. onderwijs, mede-overheden, buitenland), de implementatie van de Omgevingswet en de verdere professionalisering van de calamiteitszorg.</p> <p>Burap 2020: Binnen het programma Bestuur en Organisatie zijn verschillende speerpunten benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van het bestuursprogramma: in de periode van half april tot aan het zomerreces zijn ruim dertig digitale vergaderingen en bijeenkomsten met de VV geweest en is een start gemaakt met de Agendacommissie. Vanwege de Coronamaatregelen is focus gelegd op de digitale bestuurlijke besluitvorming en het algemeen bestuur hierin te faciliteren. • De uitvoering van het Bestuursprogramma is zoveel mogelijk conform planning opgepakt, zoals Waterwerken, Kaderbrief, Waterbeheerprogramma en Kostentoedelingsverordening. Enkele zaken zijn vertraagd en worden na de zomer opgepakt, zoals Bestuurlijke Integriteit, Evaluatie commissie-structuur, transitie Wegen en de bedrijfswaarden/veiligheid/asset management. • Uitvoeren communicatie- en educatieplan: In deze bestuursperiode is de website vernieuwd en verder doorontwikkeld. Social media worden intensiever ingezet met een focus op interactie. Inzet op interactie betekent ook een plicht tot reactie. Als eerste stap wordt 'webcare' opgezet in samenwerking met het Klant Contact Centrum (KCC). We segmenteren onze stakeholders en hebben concrete doelen zodat verwachtingen overtroffen worden, (top 5 stakeholders) Daarnaast ondersteunt communicatie de focus op de educatie voor voortgezet en hoger onderwijs gecontinueerd vanuit het 	<p>nieuwe Beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB) -structuur en een LangeTermijn Agenda het besluitvormingsproces te versterken. Ook is de ambtelijke ondersteuning van de VV vanuit Bestuursadvisering versterkt. Daarnaast is ingezet op het verbeteren van de bestuurscultuur en het versterken van de bestuurskracht langs 4 lijnen: het opzetten van Koers 2030, het verbeteren van de samenwerking, het versterken van het college en het bevorderen van de integriteit. Dit zal in 2021 worden voortgezet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatie- en educatieplan In het afgelopen jaar heeft ook communicatie geholpen de waterschapsopgave te realiseren. Het is een opgave die raakt aan de inzet, houding en gedrag van ons allemaal. De bijdrage van communicatie aan die opgaven is in ieder geval dat het zorgt voor samenhang: door het eenduidig vertellen in woord en beeld, laten we zien waar ons waterschap voor staat. Om dat goed te doen is het belangrijk dat onze verhalen aansluiten bij de belangen, behoeften en belevingswereld van onze belangrijkste doelgroepen: inwoners, agrariërs en stakeholders. Op die manier vertellen we verhalen die aansluiten bij wat er leeft en zijn we actueel. <p>We halen buiten naar binnen door te werken in een Newsroom. We weten continu waar er over gesproken wordt, wat er leeft en kunnen daar snel en pro-actief op inspelen met advies aan bestuur en organisatie of door direct online mee te praten. Afgelopen jaar is er een maandelijks een online omgevingsanalyse gemaakt en die is actief onder de aandacht te brengen van organisatie, directie en bestuur. We geven duiding aan wat er leeft en wat dat betekent voor bestuur, organisatie en reputatie. Alle sociale kanalen zijn gegroeid en ons bereik is met gemiddeld 30% toegenomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsprogramma Handhaving Vergunningverleners moesten vooral thuiswerken en het aantal aanvragen van vergunningen was belangrijk hoger dan verwacht. Desondanks slaagde het Team Vergunningverlening met zijn

Programma	Begroting 2020	Realisatie 2020
	<p>educatie-beleidsplan 'Boeien en beklijven'. De basis hiervoor kan nu verder uitgebouwd worden door het verbinden van de concrete opgaven vanuit het waterschap (technisch-inhoudelijk en arbeidsmarkt) met de leefwereld van de leerlingen en studenten. Onze omgeving is verbonden met het Waterschap, ze kennen en herkennen ons doordat we successen delen en verhalen vertellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van het educatieplan is vertraagd vanwege personele invulling medio dit jaar. Definitieve oplevering van het educatieplan is met een half jaar doorgeschoven. • Uitvoeren Uitvoeringsprogramma Handhaving: het uitvoeringsprogramma handhaving loopt op enkele onderdelen achter op de planning omdat fysieke controles niet mogelijk waren. • Uitvoeren Buitenlandbeleid: Door de Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemie is het internationale reizen geheel stilgevallen. Missies naar Ethiopie of Zuid-Afrika in het kader van de Blue Deal zijn uitgesteld/afgelast. Daarvoor in de plaats wordt gebruik gemaakt van digitale vergadermogelijkheden. Zo is onlangs een eerste 'virtuele missie' met de Zuid-Afrikaanse partners gehouden om toch nog enige voortgang te boeken in het Blue Deal programma. Ook bezoeken van buitenlandse missies aan Nederland/WSHD zijn geheel stilgevallen. • Uitvoeren Calamiteitenzorg: Vanwege het niet aanbesteden van het Opleiden, trainen en oefenen (OTO) programma 2020-2023 in november 2019 en de opschaling van de calamiteitenorganisatie maart tot mei 2020 vanwege Coronacrisis, zijn de geplande OTO activiteiten in 2020 niet door gegaan. Er moet nog een herijking komen op alle OTO activiteiten gelet op het veilig en gezond kunnen uitvoeren van deze activiteiten in Coronatijd. 	<p>medewerkers er in het merendeel van de aanvragen te behandelen binnen de wettelijke termijnen.</p> <p>De diverse maatregelen belemmerden de uitvoering van een belangrijk deel van het toezicht. De planning kon slechts voor een deel (grofweg 53%) worden uitgevoerd. Er is en kon tijd besteed worden aan alternatieve werkzaamheden (alternatief toezicht, innovatief toezicht, informele beïnvloeding, verbeteren registraties, opleiding e.d.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buitenlandbeleid Door de COVID-19 pandemie is het internationale reizen geheel stilgevallen. Missies naar Ethiopië of Zuid-Afrika in het kader van de Blue Deal zijn uitgesteld/afgelast. Daarvoor in de plaats wordt gebruik gemaakt van digitale vergadermogelijkheden. Zo is een eerste 'virtuele missie' met de Zuid-Afrikaanse partners gehouden om toch nog enige voortgang te boeken in het Blue Deal programma. Ook bezoeken van buitenlandse missies aan Nederland/WSHD zijn geheel stilgevallen. • Calamiteitenorganisatie Voor de periode 2020-2024 wordt een verdere professionalisering van de calamiteitenorganisatie nagestreefd. Op 15 oktober 2020 is het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 door de VV vastgesteld. Vervolgens heeft het college de routekaart implementatieplan voor calamiteitenplan WSHD 2020-2023 aangenomen. Het implementatieplan is behandeld door de commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH) in november 2020. Vanaf 2021 wordt het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 op de supplementen verder ontwikkeld en de bestrijdingsplannen geëvalueerd en herzien.

1.3 Financiële analyse op hoofdlijnen

1.3.1 Exploitatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	19,908	22,565	21,691	20,569	-1,122	V
Voldoende en Schoon Water	40,603	52,368	46,734	43,404	-3,331	V
Waterketen	62,043	69,192	69,074	68,972	-0,102	V
Wegen	6,756	13,870	9,001	9,738	0,737	N
Bestuur en Organisatie	18,271	22,506	21,028	17,487	-3,541	V
Dekkingsmiddelen	-153,854	-161,156	-163,057	-167,434	-4,377	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-6,274	19,344	4,472	-7,264	-11,735	V
Toevoeging aan reserves	24,570	20,438	33,172	33,172	-	
Onttrekking aan reserves	-23,019	-39,782	-43,952	-43,923	0,029	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-4,723	-	-6,308	-18,014	-11,706	V

Boekjaar (uitgaven, bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Jaarrekening	Realisatiegraad
2018	169,669	169,709	100%
2019	186,356	173,566	93%
2020	203,684	185,806	91%

Het resultaat over 2020 is € 18,0 miljoen voordelig. Hiervan was € 6,3 miljoen voordelig reeds voorzien en verwerkt via tussentijdse begrotingswijzigingen/ bestuursrapportages. Het resultaat bestaat voornamelijk uit de volgende onderdelen:

- Een voordelig saldo van € 1,1 miljoen vanuit het programma Waterveiligheid als gevolg van het lager uitvallen van de werkelijke kosten voor het project Normtraject 20-3. Het betreft een lumpsum project waarbij de subsidiebeschikking van het HWBP gebaseerd is op de aan de voorkant van het project vastgestelde begroting. Aangezien de werkelijke kosten substantieel lager zijn uitvallen, houdt het waterschap per saldo substantieel over aan baten. Daarnaast waren er lagere kosten door minder storingsonderhoud, onderhoud aan steenbekleding dat niet nodig bleek en door een gunstig verloop van onderzoeken.
- Het programma Voldoende en Schoon Water heeft een voordelig saldo van € 3,3 miljoen. Als gevolg van het aanvullend bemonsteren (Poly-en perfluoralkylstoffen (PFAS)) van watergangen en het blijvende tekort aan afzetlocaties binnen het eigen beheersgebied is vertraging ontstaan in de uitvoering van de baggerwerkzaamheden. Verder is de aanleg van een aantal natuurvriendelijke oevers (NVO's) vertraagd en was de bijdrage van WSHD bij aanleg door derden van NVO's lager dan begroot. Tot slot waren de daadwerkelijke kosten voor elektriciteit, brandstof en vervangen/onderhoud noodpompen lager dan geraamd.
- Een klein voordeel van € 0,1 miljoen vanuit het programma Waterketen door enerzijds meer energiekosten, voornamelijk veroorzaakt door de energiebelasting, hoger verbruik van polymeren en proceschemicaliën en

hogere kosten voor onderhoudswerkzaamheden. Anderzijds waren er meer bijdragen vanuit gemeenten in verband met de hogere onderhoudskosten bij de rioolgemalen waaraan de gemeente conform afspraken een bijdrage leveren in het onderhoud.

- Een nadeel van € 0,7 miljoen voor het programma Wegen doordat onder andere het onderhoudswerk aan de bomen omvangrijker was dan dat vooraf was ingeschat. Als gevolg van een toegestane indexering van loonkosten bij een onderhoudsaannemer is er sprake van meerkosten.
- Voor Bestuur en Organisatie is het voordeel € 3,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door het lager uitvallen van de personeelskosten en door een hogere personele inzet voor investeringsprojecten waardoor de uren niet ten laste komen van de exploitatie maar geactiveerd worden via de investeringsprojecten.
- Een voordelig saldo van € 4,4 miljoen op Algemene Dekkingsmiddelen als gevolg van een hogere belastingopbrengst en een hogere dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) over 2019.

In 2020 was in de budgetten rekening gehouden met het uitvoeren van een aantal activiteiten. Door verschillende redenen is het niet gelukt de uitvoering van deze activiteiten af te ronden in 2020. In 2021 is voor deze activiteiten echter geen budget opgenomen in de begroting. Om de uitvoering van deze activiteiten in 2021 mogelijk te maken wordt de VV verzocht in te stemmen met het meenemen van € 0,4 miljoen naar 2021 vanuit het positief resultaat over 2020 (budgetoverheveling). Dit is het bedrag dat samenhangt met de uitvoering van deze werkzaamheden waarvoor in 2021 geen budget is opgenomen in de begroting.

Tabel aansluiting begroting en begroting na wijzigingen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve Begroting 2020	Begrotingswijziging 1e beoordelingsronde prim. waterkeringen VV 25 sep 2019	Eerste begrotings- wijziging 2020 VV 24 juni	Budget- overhevelingen Jaarrekening 2019 VV 24 juni	Burap 2020 VV 24 oktober	Tweede begrotings- wijziging 2020 VV 25 november	Begroting 2020 incl. wijzigingen
Waterveiligheid	22,6	1,0	-0,2	0,5	-2,2		21,7
Voldoende en Schoon Water	52,4		-2,4	0,1	-3,0	-0,4	46,7
Waterketen	69,2		-0,7	0,1	0,8	-0,2	69,1
Wegen	13,9		-5,2	0,0	0,5	-0,2	9,0
Bestuur en Organisatie	22,5		0,7	0,1	-2,3	-0,3	21,0
Algemene dekkingsmiddelen	-161,2		0,0	0,1	0,7	-2,6	-163,1
Saldo van baten en lasten voor bestemming	19,3	1,0	-7,7	0,9	-5,5	-3,7	4,5
Toevoeging aan reserves	20,4		8,5	0,0	3,4	0,9	33,2
Onttrekking aan reserves	-39,8	-1,0	-1,6	-0,9	-0,6	0	-44,0
Saldo van baten en lasten na bestemming	0,0	0,0	-0,7	0,0	-2,7	-2,9	-6,3

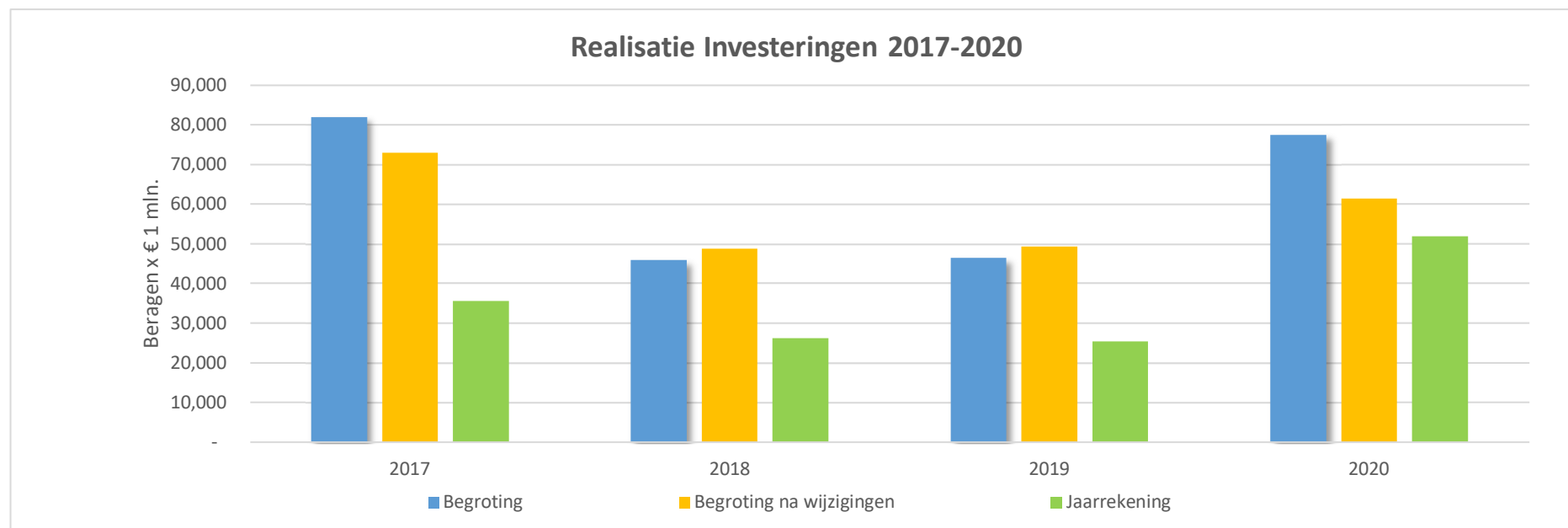
Tabel belastingopbrengsten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Watersysteemheffing	79,296	79,478	79,679	80,368	0,689	N
Wegenheffing	10,763	11,381	11,638	11,927	0,289	N
Zuiveringsheffing	68,483	74,269	75,387	77,857	2,469	N
Verontreinigingsheffing	0,293	0,242	0,287	0,281	-0,006	V
Netto-belastingopbrengst	158,836	165,370	166,991	170,432	3,441	N
Inzet tariefsegalisatiereserve	5,869	0,965	1,395	1,395		

1.3.2 Investerings

Onderstaand overzicht bevat het totaal aan gerealiseerde uitgaven in 2020 vanuit de investeringen per programma. In dit overzicht zijn eveneens de geraamde bruto uitgaven conform de primitieve begroting 2020 opgenomen en de bijgestelde ramingen opgenomen. De inhoudelijke toelichtingen op de investeringen zijn opgenomen in bijlage 9.1.

In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de bijgestelde bruto investeringen 85% bedraagt. De totale realisatiegraad ten opzichte van de primitieve begroting bedraagt 67%.

Boekjaar (bedragen x € 1 mln.)	Begroting	Begroting na wijzigingen	Jaarrekening	Realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting	Realisatiegraad t.o.v. begroting na wijzigingen
2017	81,866	72,904	35,623	44%	49%
2018	45,925	48,695	26,267	57%	54%
2019	46,457	49,333	25,450	55%	52%
2020	77,393	61,353	51,932	67%	85%

1.3.3 Prestatie-indicatoren

In verband met de omvang van de tabellen met prestatie-indicatoren wordt verwezen naar bijlage 9.5 Overzicht Prestatie-indicatoren.

1.4 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. Het besluit tot vaststelling door de VV en de controleverklaring van de accountant maken onderdeel uit van de “Overige gegevens”.

De opzet van de jaarstukken is conform het Waterschapsbesluit waarbij gebruik gemaakt wordt van een programmaplan met de volgende programma’s :

- Programma 1: Waterveiligheid
- Programma 2: Water
- Programma 3: Waterketen
- Programma 4: Wegen
- Programma 5: Bestuur en Organisatie

Het programmaplan wordt afgesloten met het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

In hoofdstuk 2 worden de bestuurlijke ambities toegelicht. De toelichtingen ten aanzien van de doelstellingen en de financiën van de speerpunten voor de programma’s Waterveiligheid, Water, Waterketen, Wegen en de doelstellingen voor Bestuur en Organisatie volgen in hoofdstuk 3.

In hoofdstuk 4 zijn de verplichte paragrafen opgenomen zoals waterschapsbelasting, toelichting op de reserves en voorzieningen en het weerstandsvermogen.

De hoofdstukken 5 en 6 bevatten de toelichting op de jaarrekening.

In het onderdeel Overige gegevens is het besluit tot vaststelling van de Jaarstukken 2020 door de VV opgenomen. Hierin stelt de VV het jaarverslag 2020, de jaarrekening, het te bestemmen resultaat over 2020 en de resultaatbestemming vast.

Een ander onderdeel van de Overige gegevens vormt de controleverklaring van de onafhankelijke accountant. In de verklaring geeft de accountant zijn oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties. Van het jaarverslag stelt de accountant vast dat het verenigbaar is met de jaarrekening waarmee het jaarverslag dus niet inhoudelijk wordt gecontroleerd.

De Jaarstukken 2020 worden afgesloten met een aantal bijlagen zoals de investeringsprojecten, WSHD in kengetallen, doelenboom, overzicht rechtsgedingen en de prestatie-indicatoren. Tot slot is een lijst van afkortingen opgenomen.

Jaarverslag

2 Bestuurlijke ambities

Het klimaat maar ook de maatschappij veranderen sneller en heviger dan ooit tevoren en juist wij als waterschap worden met de gevolgen geconfronteerd en moeten daarop inspelen. Tevens biedt het unieke kansen om betekenisvolle veranderingen in te zetten die de kwaliteit van onze dienstverlening en de welvaart van onze inwoners ten goede komen.

Om de uitdagingen die op ons afkomen het hoofd te bieden, zijn ambities opgesteld voor de korte en lange termijn:

- Waterschap Hollandse Delta bereidt zich daadkrachtig en flexibel voor op het versneld veranderende klimaat;
- Waterschap Hollandse Delta is in 2030 energieneutraal;
- Waterschap Hollandse Delta voert zijn kerntaken in 2050 volledig circulair uit;
- In 2021 is de 'basis' van de aanjagers hiervoor (digitalisering, innovatie, assetmanagement, Omgevingswet) gerealiseerd zoals deze in de plandocumenten is, of zal worden, opgenomen.

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
1	Klimaatadaptatie	We bereiden ons daadkrachtig en flexibel voor op het versneld veranderende klimaat, zodat ons werkgebied klimaatbestendig en water robuust is ingericht. Dit betekent dat het werkgebied zich voorbereidt op de gevolgen van meer of minder water (wateroverlast en droogte) door klimaatverandering.	Waterschap Hollandse Delta zet in op een klimaatbestendig werkgebied. Daarbij geven we invulling aan het landelijke Deltaplan Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijk Adaptatie. Deze plannen zijn onderdeel van het Deltaprogramma voor klimaatadaptatie. Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voeren wij met gemeenten in 2020, vanuit de resultaten van de stresstesten, risicodialogen om de knelpunten voor wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgen bij overstromingen te bepalen. We werken aan het draagvlak voor klimaatbestendige maatregelen door anderen, zoals via de stimuleringsregeling Ruimtelijke Adaptatie. In de bouw- en vastgoedsector en benutten we meekoppelkansen voor maatregelen. Voor de waterveiligheid gaan we naast de reguliere activiteiten in gesprek met de omgeving om kansen in kaart te brengen. In 2020 zal een aantal onderzoeken afgerond worden om langere termijn maatregelen en doelen op zoet water vast te kunnen	<p>Deltaplan Ruimtelijk adaptatie: Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie was het doel voor 2020 om met gemeenten, vanuit de resultaten van de stresstesten, risicodialogen te voeren om de knelpunten voor wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgen bij overstromingen te bepalen. In 2020 was het dankzij COVID-19 niet mogelijk fysieke bijeenkomsten te organiseren. Toch is het alle gemeenten en het waterschap gelukt conform de planning uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie de risicodialogen over de uitkomsten van de stresstesten met de stakeholders en soms ook bewoners te voeren. De uitkomsten worden verwerkt in de uitvoeringsagenda's die met de gemeenten worden opgesteld.</p> <p>Vanuit het initiatief van de provincie Zuid-Holland zijn we met 35 partners aan de slag gegaan met het convenant Klimaatadaptief Bouwen. Er zijn dit jaar meer gemeenten aangesloten bij dit convenant in ons gebied (Barendrecht, Ridderkerk, Hoeksche Waard, Hendrik-Ido-Ambacht (HIA), Zwijndrecht). Vanuit de meekoppelkansen startten we nieuwe samenwerkingen voor projecten in een aantal wijken in het gebied. Een voorbeeld hiervan is partner zijn van het uitschrijven van een ontwerpprijsvraag voor de wijk</p>

Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
		<p>stellen. Daarvoor is in 2019 een drietal onderzoeken opgestart. Dit betreft onderzoeken naar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de lange termijn risico's van verzilting vanuit het hoofdwatersysteem; 2. de werking en knelpunten van het interne systeem; 3. de watervraag in het beheersgebied. <p>De uitkomsten van die onderzoeken worden gebruikt om in 2020 een analyse te kunnen opstellen van de risico's, mogelijkheden en knelpunten van het systeem en de gewenste dienstverlening op het thema zoet water. De uitkomsten hiervan worden vervolgens verwerkt in het nieuwe Waterbeheerprogramma (WBP).</p>	<p>Beverwaard in Rotterdam. Ondanks alle beperkingen door COVID-19 is het de teams toch gelukt te ontwerpen en werd met een landelijke bijeenkomst met de Rijksbouwmeester afgesloten.</p> <p>We werkten aan vergroten van draagvlak voor klimaatbestendige maatregelen door anderen, zoals via de stimuleringsregeling Ruimtelijke Adaptatie. Deze ambitie is succesvol gestart met de eerste ronde subsidieaanvragen. Hierdoor heeft het algemeen bestuur in juni € 350.000 extra toegezegd. In juli is de 2e ronde aanvragen gestart. Door de grote belangstelling, en het feit dat er geen formatie beschikbaar is, is een medewerker ingehuurd om de aanvragen conform de procedures af te handelen. Naast het verlenen van subsidie hebben wij meegewerkt en bijgedragen aan verschillende (maatschappelijke) initiatieven die een bijdrage leveren aan een klimaatbestendige inrichting van het beheersgebied van WSHD.</p> <p>Om het werk samen met anderen buiten goed te kunnen doen hebben we ook gewerkt aan interne planning en structuur: een programmaplan, communicatieplan en interne handreiking is opgesteld. Ook is het onderzoek gevolgen klimaatverandering op de waterkwaliteit afgerond.</p> <p>De activiteiten in het kader van het Deltaprogramma Waterveiligheid worden toegelicht bij het programma Waterveiligheid. Voor het beperken van de gevolgen van overstromingen geldt daarnaast dat dit onderwerp in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is opgenomen. Het is één van de vier thema's in de stresstesten en risicodialogen met gemeenten, en is daarin meegenomen.</p> <p>Zoetwater: In 2020 is vervolg gegeven aan het Onderzoek lange termijn risico's verzilting en waterbeschikbaarheid, waarbij meer in</p>

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
				<p>detail geanalyseerd is hoeverre de watervraag en het wateraanbod (mis)matchen en of er sprake is van waterbeschikbaarheidsknelpunten. Op basis van beschikbare informatie is geconcludeerd dat WSHD geen grote achteruitgang te verwachten heeft in de zoetwaterbeschikbaarheid de komende decennia indien het inlaatregiem van de inlaten wordt geoptimaliseerd. Deze optimalisatie wordt inmiddels voorbereid. Bij de conclusies van het onderzoek wordt wel de kanttekening gemaakt dat niet alle gewenste informatie beschikbaar is, zoals cijfers over de hoeveelheden water die worden ingelaten en worden verbruikt. Wanneer de kunstwerken (stuwten en gemalen) voorzien zijn van technische automatisering zullen zulke gegevens wel beschikbaar zijn voor vervolgonderzoek. Dankzij deze technische automatisering kan ook optimaal gebruik worden gemaakt van beschikbare inlaatvensters. Dit is met name van belang bij de verziltingsgevoelige inlaatpunten van IJsselmonde langs de Nieuwe Maas en de Oude Maas. Aanvullend aandachtspunt is dat de waterbeschikbaarheid van WSHD in toenemende mate afhankelijk kan worden van landelijke keuzes over de verdeling van water in het hoofdwatersysteem (Slim Watermanagement).</p>
2	Energietransitie	Al onze kerntaken voeren we in 2030 volledig energieneutraal uit. Ook hebben we in 2030 het gebruik van fossiele brandstoffen en CO2 uitstoot van het energieverbruik zoveel als mogelijk teruggebracht.	In 2020 geven we invulling aan onze energiestrategie zoals vastgelegd in de Routekaart Energieneutraal WSHD 2030. Daarbij gaat het onder meer om het doorvoeren en voortzetten van energiebesparende maatregelen, de duurzame opwekking van energie met bewezen technieken (m.n. wind en zon) en betrokkenheid bij nieuwe ontwikkelingen zoals aquathermie. De reeds ingezette maatregelen uit het energie-efficiëntieplan om in onze bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk om te gaan met energie worden in	In 2020 werd, samen met de gemeenten en de provincie, een Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld en in de zomer in concept vastgesteld. De Verenigde Vergadering stelde in september een zienswijze voor deze vier concept RES vast. Parallel aan het RES traject werd de routekaart WSHD Energieneutraal 2030 geactualiseerd, mede op basis van de concept RES. Tevens werden kennissessies over de toepassing van aquathermie in ons beheergebied georganiseerd. Als onderdeel van de voorbereiding van WSHD beleid voor de toepassing van aquathermie werden inventariserende gespreksronden met de gemeenten gehouden. In het voorjaar kon door Huisvuilcentrale Noord Nederland (HVC) gestart worden met de daadwerkelijke aanleg van zonneweides op de

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
			<p>2020 afgerond. In 2020 wordt een nieuw maatregelenplan opgesteld voor de periode 2021-2024. Daarnaast kopen we vanaf 2019 structureel 100% groene, CO2-vrije, Nederlandse windenergie in. In het kader van het Klimaatakkoord dragen we bij aan de totstandkoming van een regionale energiestrategie (RES) in de vier RES-regio's binnen ons werkgebied (Drechtsteden, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Rotterdam-Den Haag).</p>	<p>RWZI's Oostvoorne, Barendrecht, Zwijndrecht, Numansdorp, Middelharnis, Goedereede, samen zo'n 19.000 zonnepanelen (7,3 MWp). De CO2 reductie staat gelijk aan 4.000 ton per jaar. De voorgenomen aanleg op de RWZI Heenvliet moest worden uitgesteld omdat geen overeenstemming kon worden bereikt met de pachter. Met initiatiefnemer HVC en de betrokken gemeenten werd overlegd over de realisatie van twee windlocaties op gronden van WSHD in de gemeenten Westvoorne en Nissewaard. De samenwerkingsovereenkomst met HVC over het opwekken van duurzame energie werd eind 2020 geactualiseerd en verlengd.</p>
3	Circulair en duurzaam	<p>In 2030 opereren wij voor de helft circulair en in 2050 zijn wij 100% circulair.</p>	<p>Om duurzaamheid te integreren in de lopende werkprocessen en de cultuuromslag naar circulair is in 2019 begonnen met de ontwikkeling van een routekaart Circulair en de Agenda Duurzaam WSHD. In dit verband werd in 2019 onderzoek gedaan naar de grondstoffenstromen binnen ons waterschap en de mogelijkheid om kringlopen te sluiten. Belangrijke thema's hierbij zijn terugwinning en hergebruik van grondstoffen, inzet van hernieuwbare materialen, circulair inkopen, ontwerpen en bouwen.</p>	<p>De opgeleverde grondstoffenanalyse en aanzet voor de Agenda Duurzaam WSHD is in de organisatie besproken. Binnen het proces om te komen tot het nieuwe WBP is expliciet aandacht geweest voor het formuleren van duurzame speerpunten binnen elke kerntaak. In de tweede helft van 2020 vonden de digitale Klimaatweken bij WSHD plaats. Deze stonden in het teken van duurzaam denken en doen en waren bedoeld ter inspiratie en om extra bewustwording te creëren onder de WSHD medewerkers. Ook is doorgewerkt aan de verdere implementatie van de aanpak Duurzaam GWW en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Hiertoe is een interne werkgroep gestart met medewerkers van alle relevante afdelingen. Eind 2020 heeft bestuurlijke beeldvorming over het thema circulaire economie plaatsgevonden. Hierin is o.a. aan bod gekomen wat een Circulaire Economie inhoudt en wat het betekent voor het waterschap.</p>
4	Digitalisering	<p>We willen klaar zijn voor de digitale toekomst: dienstverlenend, toegankelijk, betrouwbaar, alert en transparant. Onze digitale informatie is up to date en veilig.</p>	<p>In 2020 werken we aan het op orde brengen van de basis conform de basislijn van de Unie van Waterschappen. Verder werken we o.a. aan de modernisering van de digitale werkplekken, aan een volledig nieuwe besturing van het watersysteem, purchase-to-pay en worden verouderde applicaties vervangen.</p>	<p>Het organisatieplan dat moet leiden tot professionalisering van de organisatie om de digitale ontwikkelingen te kunnen gaan vormgeven is eind 2020 vastgesteld. Inmiddels is ook de organisatiebrede luchtruimdiscussie gevoerd, waarvan dit plan inmiddels deel uitmaakt. Hierna volgt implementatie van het plan en opstellen roadmap. De geplande projecten, zoals Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)/Algemene verordening gegevensbescherming</p>

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
		<p>Ook de verdere efficiency verbetering door een betere informatievoorziening t.b.v. onze bedrijfsprocessen is de komende jaren een belangrijk speerpunt. Onze ambities reiken echter verder ten aanzien van digitalisering. Gaande weg zullen we steeds vaker constateren dat digitalisering ons fundament, hoe we werken, disruptief, verandert waarbij we radicaal anders gaan werken veelal ondersteund door baanbrekende innovaties. Met name de Omgevingswet vraagt ons om bij de digitaliseringsvraagstukken zeer servicegericht te gaan werken.</p>	<p>Daarnaast wordt het plan van aanpak voor meer verdergaande vormen van digitalisering ofwel 'digitale transformatie' uitgewerkt naar concrete maatregelen in een routekaart.</p> <p>Omdat digitalisering steeds belangrijker wordt voor het op effectieve wijze behalen van onze doelstellingen, vraagt dit in 2020 e.v. een betere inbedding in de organisatie. Dit vraagt o.a. een professionelere invulling van informatiemanagement, -architectuur, databeheer, datascience en een betere beheersing van ons digitaliseringsprojectenportfolio en de realisatie daarvan.</p> <p>Het college heeft op 5 februari 2019 het ambitieniveau voor Digitalisering vastgesteld (Voorstel: Aanpak Digitalisering). Gekozen is voor scenario 2. Dit scenario beoogt een integrale aanpak waarbij het realiseren van business doelstellingen leidend is. Dit scenario voorziet in een betere gezamenlijke beheersing van de digitale ontwikkelingen dan nu het geval, door het professionaliseren van de organisatie en een betere sturing en planning. Verder is besloten dit scenario verder uit te werken tot een plan dat aan het bestuur wordt voorgelegd.</p>	<p>(AVG), modernisering digitale werkplek etc. zijn gerealiseerd of kennen nog een korte doorloop in 2021.</p>
5	Meer innoveren	<p>Het beter en slimmer werken zit in het DNA van het waterschap. We bieden ruimte voor creativiteit en</p>	<p>n 2020 wordt het innovatieprogramma verder uitgebouwd na het opzetten ervan in 2019. Op basis van de routekaart innovatie, het programmaplan en de</p>	<p>Op het gebied van innovatie zijn in 2020 stappen gezet om innovatie in het DNA van medewerkers te krijgen. Zo is een groep WSHD-ers opgeleid tot zogenoemde 'Ynnovators'. Zij hebben technieken en methoden geleerd om creatieve en</p>

Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
	<p>mogelijkheden om te experimenteren. Er is een cultuur die ervoor zorgt dat belangrijke kansen tijdig worden gesignaleerd en indien bruikbaar worden benut. Daarbij werken we waar mogelijk samen met partners zodat we kennis, kosten en risico's kunnen delen. We steken in op permanente innovatie of optimalisatie waar dat een toegevoegde waarde heeft of zelfs noodzakelijk is om een systeemsprong te kunnen maken om onze doelstellingen te behalen, de kwaliteit te verbeteren of kosten op de lange termijn te kunnen beheersen. Innovatie en optimalisatie is nodig om de veranderende en toenemende eisen vanuit het klimaat, wetgeving en de maatschappij het hoofd te kunnen bieden.</p>	<p>aangestelde innovatieambassadeurs worden diverse instrumenten ingezet om de innovatiecultuur binnen het waterschap verder te brengen. Dit betreft onder andere het organiseren van kennisuitwisseling- en ontwikkeling, het creëren van ruimte voor innovatie, het verbinden van mensen en afdelingen binnen de organisatie en het samenwerken met partijen buiten het waterschap zoals collega waterschappen en overheden, kennisinstellingen zoals universiteiten en uiteraard de markt. We beginnen met een nulmeting hoe medewerkers van het waterschap het innovatievermogen ervaren. Op basis van periodieke metingen wordt vastgesteld of de maatregelen werken, waarna bijgestuurd wordt op verandering. De inzet op cultuurverandering moet leiden tot het daadwerkelijk opstarten van nieuwe innovaties en optimalisaties in 2020. In 2020 worden ook de eerste resultaten verwacht van innovaties die in 2018 en 2019 opgestart zijn. Zo lopen er diverse innovatie/optimalisatie trajecten op de belangrijke reststromen van het waterschap zoals het hergebruik van bagger, maaisel en effluent en ook op het opwekken van duurzame energie. Ook op het gebied van het digitaliseren en het slimmer verwerken van kennis en informatie lopen diverse innovatie/optimalisatie trajecten zoals innovatieve meettechnieken op dijken, digitale transformatie in het baggerproces, het gebruik van drones in de dagelijkse</p>	<p>innovatieve denksessies te begeleiden. Daarnaast is er flink ingezet op communicatie. Een externe communicatieadviseur is aangetrokken voor het opzetten van een digitaal intern platform, genaamd 'Expeditie Toekomst'. Door innovatieprojecten op een positieve manier in de schijnwerpers te zetten, is innovatie inmiddels regelmatig onderwerp van gesprek. In het kader van externe verbinding is de samenwerking met collega-overheden gezocht. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het uitrollen van een samenwerkingsplatform met, door en voor alle waterschappen, genaamd Winnovatie.</p> <p>Er is verder gewerkt aan het programmaplan Innovatie. Het doel hiervan is een professionaliseringsslag, meer structuur en integraliteit aan te brengen in de te nemen acties. Daarnaast is gestart met het eigen maken van innovatief werken in de WSHD-werkwijze. COVID-19 dwingt ons om anders te gaan werken en biedt daarmee mogelijkheden om nieuwe werkwijzen uit te proberen. In samenwerking met verschillende collega's en teams zijn (en worden) nieuwe manieren van samenwerken en nieuwe processen onderzocht. Tot slot vonden in 2020 de nodige innovatie-trajecten plaats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • WSHD doet mee aan het toonaangevende PHARIO-project. Dit is een onderzoek om bioplastics terug te kunnen winnen uit ons zuiveringsslib en zo een belangrijke stroom in onze keten circulair te maken. Het samenwerkingsconvenant is getekend en de eerste stappen zijn gezet • WSHD heeft meegedaan naar een project om te onderzoeken hoe satellietdata kan worden gebruikt om veranderingen op ons areaal te detecteren ten behoeve van het beheer en onderhoud en zo mogelijk kosten en menskracht te besparen. • WSHD heeft het Bokashi-project uitgevoerd. Daarbij werd in samenwerking met lokale boeren en aannemers,

Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
		<p>werkzaamheden, big data bij pompstoringen etc. Deze innovaties en optimalisaties zijn de eerste stappen om het werk en de processen te verbeteren en toe te werken naar een waterschap dat continue aan het verbeteren is.</p> <p>Innovatie is een taakoverstijgend onderwerp. Het waterschap innoveert op alle inhoudelijke programma's maar het zal de komende jaren vooral in dienst staan en parallel lopen met de taak om het huis op orde te brengen. Bij het wegwerken van de achterstanden kan innovatie een bijdrage leveren om dit op een andere en betere manier te doen in plaats van het exact zo te doen zoals het in het verleden gebeurde. Hierbij worden alleen innovaties en optimalisaties opgestart die passen bij de vraag en ontwikkelingen in de betreffende kerntaak.</p>	<p>mogelijkheden van het hergebruik van ons maaisel binnen ons beheergebied onderzocht. Wederom een manier om een belangrijke "afval"stroom in onze keten circulair te maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de terugwinning van vetzuren uit het zeefgoed van onze RWZI in Dordrecht. • Er is een pilot geweest op gemaal Rozenburg naar manieren om slimmer te bemalen. Deze pilot geeft inzicht in de pieken en dalen van ons energieverbruik en daarmee kosten, en biedt mogelijkheden om hier een optimale variant te vinden. • Het Datalab is gelanceerd en biedt een platform voor data-gerelateerde experimenten binnen WSHD. • Afgelopen jaar is een testdijk in de Hedwigepolder beschikbaar gekomen voor WSHD. Dit biedt mogelijkheden om in het veld experimenten uit te voeren op een heuse (non-actieve) waterkering. Het plan van aanpak hiervoor is geschreven in 2020. De in gebruik name staat gepland voor 2021. • Vanuit het innovatieprogramma is de lotspot-app geïntroduceerd. Aanvankelijk om optimaal gebruik van de beschikbare werkplekken te faciliteren. Gedurende COVID-19 stelt het de organisatie ook in staat om de toestroom op kantoor te reguleren. • Daarnaast is er een traject gefaciliteerd voor de ontwikkeling van het WSHD werkconcept van de toekomst. Hierbij is gezocht naar een optimale vorm van functioneel werken a.d.h.v. de vraag: 'Welke voorzieningen hebben werknemers nodig voor de uitvoering van hun dagelijkse werk?' • HWBP normtraject 20-3 heeft de ambitie uitgesproken om innovatieve methoden van dijkversterking mee te nemen in de planstudie. Deze planstudie wordt momenteel uitgevoerd.

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
				<ul style="list-style-type: none"> Tot slot zijn steeds vaker drones gebruikt in de dagelijkse werkzaamheden, zoals beheer en onderhoud. WSHD heeft een planstudie uitgevoerd voor een onderzoek naar verstuiving in de Springertduinen. Door op een nieuwe manier 'kerven' in duinen aan te brengen blijkt natuurlijke duinaangroei te worden gestimuleerd. In 2021 moet het project van start gaan.
6	Assetmanagement	WSHD streeft ernaar om de prestaties van onze assets te waarborgen waarbij we een optimale balans nastreven tussen prestaties, kosten en risico's.	Assetmanagement wordt verder doorgevoerd in de organisatie en gaat ons ondersteunen bij het huis op orde houden. Tevens gaat assetmanagement ervoor zorgen dat de organisatiestructuur en sturingslijnen eenvoudiger worden. Onze assets worden in beeld gebracht en risico's, prestaties en kosten zijn met elkaar in balans. Door de uitrol van assetmanagement wordt het bestuur in staat gesteld afwegingen te maken t.a.v. prestatie, risico's en kosten.	<p>In 2020 is het Strategisch Assetmanagementplan opgeleverd. In 2021 zullen de in 2020 ontwikkelde raamwerken en instrumenten worden ingebed in de organisatie. In scope zijn het Strategisch Asset Management Plan en het inrichtingsplan afdeling Regie & Assetmanagement, de verbetering van het samenspel op basis van de uitgewerkte Asset Management processen en de toepassing van de verbeterde bedrijfswaardenmatrix in het begrotingsproces.</p> <p>In 2021 worden (nieuwe) instrumenten ontwikkeld of verbeterd. Er zal invulling worden gegeven aan het actualiseren van de meerjarenplannen voor de programma's en de toepassing ervan ten behoeve van de sturing. Daarnaast zal het risicomanagement proces en instrumentarium en het monitoring en evaluatieproces worden doorontwikkeld. Voor de verbetering van de asset informatievoorziening zal het informatieplan Asset informatie verder worden ingevuld.</p>
7	De Omgevingswet	We zijn op het moment gekomen dat we voor de implementatie van de Omgevingswet alle zeilen bij moeten zetten om over ruim een jaar klaar te zijn. Ook daarna (meerjarentransitie) moet nog een flinke ontwikkeling worden door gemaakt om te zorgen dat onze regelgeving, processen en werkwijzen aansluiten bij de	Tot aan 2021 worden de relevante verplichtingen die voortvloeien uit de Omgevingswet gerealiseerd. Dit betekent dat er een watervisie gereed is voor inbreng in omgevingsvisies, die gebiedsgericht is en vanuit bestaand beleid uitgewerkt. We hebben een waterschapsverordening gereed, die 'omgevingswetproof' is, waarbij het goede van de bestaande uitvoeringsregels en beleid wordt omgezet naar een waterschapsverordening, inclusief de bruidsschat. Binnen het domein	Uitgangspunt is en blijft om voor de inwerkingtreding de basis op orde te hebben. Belangrijk hierbij is het bieden van continuïteit van dienstverlening aan burgers en bedrijven. Als waterschap lopen we in de pas met het landelijke tempo. De realisatie van de digitale en wettelijke producten en diensten en het werken aan de gewenste houding en gedrag. De Omgevingswet is dit jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. In lijn met de bestuursrapportage (Burap) eerder dit jaar betekent dit dat de realisatie van digitale en wettelijke producten en diensten in 2021 gecontinueerd wordt. Verder zijn als gevolg van het Corona virus de benodigde fysieke bijeenkomsten ten

Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
	<p>bedoeling van de Omgevingswet. Tot aan 2021 investeren we dan ook primair in producten, diensten en processen die we moeten aanpassen onder de Omgevingswet. Gedurende dit traject pakken we kansen en werken we waar mogelijk binnen de verbeterdoelen en ambities uit de omgevingswet zoals: (digitale) dienstverlening, klantgerichte organisatie, gebiedsgericht samenwerken, participatie, snellere processen en competente medewerkers. Voor zover dat niet lukt, wordt dit ná inwerkingtreding van de wet voortgezet.</p>	<p>Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) worden, naast de taalkundige inpassingen in beleidsdocumenten en sjablonen, nog procesafspraken gemaakt in samenwerking met mede-overheden, en zal inbedding plaatsvinden van de participatie als onderdeel van de vergunningaanvraag. Voor eigen werken moet een projectbesluit worden opgesteld wat moet voldoen aan randvoorwaarden uit het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daartoe moet een afwegingskader worden gemaakt waarin duidelijk wordt welke eigen werken onder het projectbesluit gaan vallen en welke werken onder het vergunningenregime. Verder wordt een afwegingskader vastgesteld om aan de basisvereisten te voldoen van participatie. Tenslotte moeten procedures, modellen en een handreiking opgesteld en geïmplementeerd worden. Voordat de Omgevingswet in werking treedt, zullen alle overheden, waaronder de waterschappen, de lokale voorzieningen en systemen op het digitale stelsel moeten aansluiten. De waterschappen moeten dan via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) vergunningaanvragen en meldingen kunnen ontvangen en een digitaal regelbeheersysteem ingericht hebben. Naast het inrichten en aansluiten op het DSO zal er ook aandacht moeten zijn voor het beheer van het te ontwikkelen regelbeheersysteem in de vorm van een op te stellen beheerprotocol.</p>	<p>behoefte van opleidingen en trainingen doorgeschoven naar 2021.</p>

	Ambitie	Doelstellingen	Wat gaan we daarvoor doen	Realisatie per 31-12-2020
8	Groenbeleid	In 2020 willen we een overkoepelend beleid opstellen voor al ons groen op onze assets en eigendommen. Dit als uitvloeisel van de Motie Bernisse. Vaststelling van dit beleid is voorzien in 2021.	Het opstellen van een bestuursopdracht en een tijdelijk handelingskader voor groen zolang er nog geen groenbeleidsplan is. Verder het verkennen van de ambities van de Verenigde Vergadering ten aanzien van groen.	Begin 2020 is op basis van een bestuursopdracht het tijdelijk handelingskader groen opgesteld. Op 17 juni 2020 heeft een informatieve VV plaatsgevonden over het groenbeleid waarin de ambities van de Verenigde Vergadering ten aanzien van groen verkend zijn. Dit is verder uitgewerkt in een groenvisie. Deze groenvisie 'Buitengewoon groen' is op 14 oktober 2020 in de VV vastgesteld. Daarna is de groenvisie verzonden aan een groot aantal overheden en maatschappelijke organisaties.

3 Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk worden de programma's toegelicht, zoals opgenomen in de Programmabegroting 2020, en wat we daarvoor gedaan hebben in 2020. Daarna volgt een toelichting op de mutaties voor Bestuur en Organisatie en de Algemene dekkingsmiddelen. De doelenboom zoals gehanteerd in de Programmabegroting 2020 voor de verschillende programma's is opgenomen in bijlage 9.3.

3.1 Programma Waterveiligheid

Met het programma Waterveiligheid zorgt WSHD voor betrouwbare en toekomstbestendige primaire en regionale waterkeringen. Hiermee beschermt WSHD de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromen. Zo zorgen we ervoor dat de dijken, duinen, meren en rivieren de verwachte klimaatverandering goed kunnen opvangen.

Het werken aan de waterveiligheid is in 2020 redelijk voorspoedig verlopen. De voorbereiding van de dijkversterkingsprojecten, alsmede de beoordeling van de primaire waterkeringen zijn volgens planning uitgevoerd. Ondanks de Corona-uitbraak konden de meeste werkzaamheden doorgaan, uiteraard met de nodige beperkingen en het 'wennen' aan de nieuwe werkelijkheid.

Er is veel tijd en energie gestoken in het op orde brengen van de voorliggende waterkering langs de polder Zuidoord. Dit dossier liep al vele jaren, en bestuurlijk is uitgesproken dat dit jaar de situatie opgelost moest zijn, mede vanwege de

meekoppelkans met de aanleg van het laatste stukje van de recreatieve fietsroute "rondje Voorne-Putten. Omdat dit niet in de begroting was voorzien, heeft dat tot druk geleid op de uitvoering van andere werkzaamheden, met name in het kader van de zorgplicht. Op 14 oktober werd het werk aan de waterkering tegelijk met het werk aan het fietspad opgeleverd.

In het verlengde van de verkenning voor het dijkversterkingsproject 'Geervliet-Hekelingen 20-3' is een samenwerkingsovereenkomst met twee externe partijen getekend voor het uitvoeren van een praktijkproef in de Hedwigepolder. De resultaten van deze proef kunnen gebruikt worden om de scope van dijkversterkingsprojecten scherper te bepalen, waardoor landelijk vele miljoenen te besparen zijn. In 2021 gaat de praktijkproef uitgevoerd worden.

De uitvoering van de acties uit de verbeteragenda voor de zorgplicht lopen nog door tot in 2021. Ondertussen is in 2020 samen met de Hoogheemraadschappen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard een eerste peer-review voor de zorgplicht uitgevoerd. Peer-reviews zijn een middel om van elkaar te leren en daarmee verder te professionaliseren. De peer-review bij WSHD was landelijk de eerste en heeft als voorbeeld gediend voor de uitvoering van peer-reviews in andere regio's.

De herinrichting van de dijkbewakingsorganisatie heeft vanwege de Corona-uitbraak vertraging opgelopen. De huidige verwachting is dat in het eerste kwartaal 2021 gestart wordt met de herziening van het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen, inclusief herinrichting van de dijkbewakingsorganisatie.

3.1.1 Wat wilden we bereiken?

Preventie (1e laag)

Het waterschap richt zich met name op laag 1 van de meerlaagse veiligheid: preventie, ofwel het voorkomen van een overstroming.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>Om de doelen van het waterbeheerprogramma te halen toetsen we dit jaar, in het kader van de beoordeling van de primaire keringen, 4 trajecten en 28 kunstwerken. Daarnaast toetsen we, in het kader van de beoordeling van de boezemkeringen, 20% van de boezemkeringen. Ten behoeve van het Hoogwater beschermingsprogramma treffen we de voorbereidingen voor de uitvoering van twee projecten op trajecten die zijn afgekeurd. De 2013 afgekeurde regionale keringen bij Strijen, Puttershoek en Dirksland versterken we. In 2020 gaan we door met het verbeteren van onze organisatie en administratie om aan de basiseisen van de zorgplicht te voldoen. Tot slot, maar niet als minste, gaan we in 2020 door met het inspecteren en onderhouden van onze primaire waterkeringen. Als uit de jaarlijkse inspecties na het stormseizoen onderhoudsopgaven komen, dan geven we ze door aan degene die conform de keur verantwoordelijk is voor dat onderhoud en zien wij er op toe dat het onderhoud binnen de daarvoor gestelde termijn is uitgevoerd. Uiteraard voeren we zelf ook het reguliere onderhoud uit aan de keringen waar we zelf verantwoordelijk voor zijn. Het gaat daarbij onder ander om het maaien van de grasdijken. Voor aanvang van het stormseizoen, moeten de waterkeringen weer veilig zijn.</p>	<p>Bijna alle werkzaamheden voor 2020 zijn conform planning uitgevoerd. Gehaald zijn de doelstellingen van de toetsingen van de primaire en regionale waterkeringen en de uitvoering van het reguliere onderhoud aan de waterkeringen. Voor wat betreft de geplande versterking van de regionale keringen kwam er bij de locatie Dirksland een verrassing aan het licht. Bij de laatste toetsronde was van dit stuk dijk onvoldoende aantoonbaar dat de veiligheid, voor wat betreft waterstroming in de ondergrond, voldoende was. Daarom heeft het waterschap de afgelopen maanden meer gedetailleerd extra onderzoek uitgevoerd. Uit dat extra onderzoek is nu gebleken dat de veiligheid van de ondergrond voldoet aan de normen. In 2020 is er daardoor geen versterkingswerk uitgevoerd. Verder is het helaas niet gelukt om de voor 2020 geplande verbetering van de zorgplicht te halen. De werkzaamheden, die vooral gericht zijn op verbetering van processen en administratie, lopen door in 2021.</p>

Ruimtelijke inrichting (2e laag)

De bevoegdheden van het waterschap om direct te opereren in laag 2 (ruimtelijke inrichting) zijn beperkt, omdat gemeenten, provincies en Rijk de bestemmings- c.q. inpassingsplannen vaststellen. In het WBP is daarom opgenomen dat het waterschap eerst een visie moet ontwikkelen op zijn rol in laag 2 van de meerlaagse veiligheid. Dit is inmiddels gekoppeld aan de implementatie van de Omgevingswet waarvoor WSHD een Wateragenda gaat ontwikkelen. De Wateragenda en de inbreng hiervan in de (omgevings-)plannen van provincie en gemeenten zijn de belangrijkste maatregelen in laag 2 van de Meerlaagsveiligheid (MLV).

Crisisbeheersing (3e laag)

De inzet vanuit WSHD in laag 3 van de MLV is tweeledig: enerzijds gaat het om de inrichting en uitvoering van de eigen calamiteitenorganisatie. Met het herzien en updaten van het calamiteitenplan waterkeringen worden steeds de nieuwe inzichten uit evaluaties, inspecties en beoordelingen meegenomen. Door opleiding, training en oefening wordt de organisatie zo goed mogelijk voorbereid om te handelen bij (potentiële) calamiteiten. Anderzijds brengt WSHD kennis en expertise in bij het opstellen van evacuatiestrategieën door gemeenten en veiligheidsregio's, als onderdeel van crisisplannen.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
In 2020 richten we onze dijkbewakingsorganisatie in conform de evaluatie uit 2019. We maken ook beleidskeuzes over de hoeveelheid en kwaliteit van de calamiteitenbestrijdingsmiddelen die nodig zijn voor noodmaatregelen op en of aan waterkeringen. Ook evalueren we het calamiteitenbestrijdingsplan waterkeringen en herzien het dit indien nodig.	Op 28 februari 2020 is het Eindrapport herziening dijkbewaking en Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen WSHD (HKV-lijn in water) opgeleverd. Op grond van dit eindrapport is door het college van Dijkgraaf en Heemraden in de Programmabegroting 2021 en Meerjarenraming 2022-2025 de volgende doelstelling met betrekking tot het Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen en de dijkbewakingsorganisatie opgenomen: in 2020 is besloten om een project herziening Calamiteitenbestrijdingsplan Waterkeringen en professionalisering dijkbewakingsorganisatie te starten. Naar verwachting loopt dat project door tot in 2022.

3.1.2 Wat hebben we gedaan in 2020?

Preventie (1e laag)

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Beoordeling primaire waterkeringen	Betreft 1e Beoordeling Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI) 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	65% (11)	65% (11)	65% (11)	Conform, Betreft 1e Beoordeling WBI 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	Conform, betreft 1e Beoordeling WBI 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.
Onderhoud waterkeringen	Al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd.	100%	100%	100%	Conform, al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd.	Conform, al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen is uitgevoerd.
Toetsing aangewezen boezemwaterkeringen (163 km)	In 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.	40%	40%	40%	Conform, in 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.	Conform, in 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.
Uitvoering HWBP-projecten (aantal trajecten)	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten).	1 in verkenning, 1 in planfase	1 in verkenning, 1 in planfase	1 in verkenning, 1 in planfase	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten). Loopt conform.	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten). Loopt conform.
Versterking regionale keringen	Het betreft hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	1 km	0 km	0 km	De uitvoering vindt eind 2020 en 2021 plaats. De provincie heeft al ingestemd met de gewijzigde planning. Het betreffen hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	Er heeft in 2020 geen versterking plaatsgevonden. Voor de locatie Dirksland was wel voorzien dat deze in 2020 versterkt zou worden. Bij de laatste toetsronde was van dit stuk dijk onvoldoende aantoonbaar dat de veiligheid, voor wat betreft waterstroming in de ondergrond, voldoende was. Daarom heeft het waterschap de afgelopen maanden meer gedetailleerd onderzoek uitgevoerd. Het extra onderzoek heeft aangetoond dat ondergrond voldoet aan de normen.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Zorgplicht primaire waterkeringen	Betreft percentage verbetermaatregelen die zijn uitgevoerd.	100%	75%	75%	Tot en met de zomerperiode hebben we hier minder aandacht aan kunnen besteden. We gaan er van uit dat de opgelopen vertraging dit jaar niet volledig kan worden ingelopen. Betreft percentage verbetermaatregelen die zijn uitgevoerd.	De Corona maatregelen bemoeilijkte vanaf maart de samenwerking tussen, met name op het onderdeel leggerherziening, betrokken medewerkers. Ook werd er, mede vanwege de meekoppelkans, prioriteit gegeven aan het op orde brengen van de voorliggende waterkering van polder Zuidoord. Daardoor is het doel om in 2020 volledig op orde te zijn met de zorgplicht niet gehaald.

Crisisbeheersing (3e laag)

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Bestrijdingmiddelen waterveiligheid zijn in orde	In 2020 gaan we behoefte aan calamiteitenbestrijdingsmiddelen opnieuw stellen. En daar bijbehorende prestatie indicatoren bepalen die vervolgens in de periode 2021-2024 zullen worden toegepast.					Het overzicht van calamiteitenbestrijdingsmiddelen WSHD is in 2020 geactualiseerd.
Dijkbewakingsorganisatie is paraat	In 2020, na het stormseizoen 2019/2020, gaat WSHD de dijkbewakingsorganisatie projectmatig herinrichten op basis van de beslispunten m.b.t. de herziening professionalisering van de dijkbewakingsorganisatie en het calamiteitenbestrijdingsplan Waterkering. Op basis van de herinrichting worden prestatie indicatoren bepaald die vervolgens in de periode 2021-2023 zullen worden toegepast.			0%	In september 2020 wordt het evaluatierapport Herziening dijkbewakingsorganisatie aangeboden, waarmee beslispunten worden voorgelegd over de benodigde herziening en professionalisering van de dijkbewakingsorganisatie en het calamiteitenbestrijdingsplan waterkeringen. Het dijkbewakingsplan stormseizoen 2020-2021 bevat activiteiten die het waterschap organiseert in het stormseizoen 2020-2021 voor- en met haar dijkwachters. Doel daarvan is om -los van de mogelijke inzet tijdens hoogwater - de kennis onder de dijkwachters actueel te houden, de betrokkenheid te stimuleren en de verbinding te behouden. M.b.t. de Coronacrisis is een gebruikersplan dijkbewaking COVID-19 opgesteld.	Op 1 oktober 2020 is het Gebruiksplan COVID-19 voor de dijkbewakingsorganisatie en het Opleidings-, Trainings- en Oefenplan voor de dijkbewakingsorganisatie in 2020-2021 door WSHD vastgesteld. Door de intelligente lockdown van 12 maart tot 1 juni 2020 en de lockdown die vanaf dinsdag 15 december 2020 is ingegaan konden oorspronkelijk voor de dijkbewakingsorganisatie geplande fysieke opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten niet door gaan. Door middel van e-learning platforms kon Hollandse Delta dijkbewaking toch op afstand opleiden en trainen. De cursus dijkwachter en training portofoon bediening zijn in 2020 digitaal beschikbaar gekomen.

3.1.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	21,550	24,763	22,940	22,740	-0,200	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,798	0,933	0,833	0,823	-0,010	V
Totaal Lasten		22,347	25,696	23,773	23,564	-0,209	V
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-2,440	-3,132	-2,081	-2,995	-0,913	V
Totaal Baten		-2,440	-3,132	-2,081	-2,995	-0,913	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		19,908	22,565	21,691	20,569	-1,122	V
Toevoeging aan reserves		0,330	3,983	4,583	4,583	-	
Onttrekking aan reserves		-2,071	-6,508	-8,022	-8,022	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		18,167	20,040	18,253	17,131	-1,122	V

De meeste doelen van de begroting 2020 zijn, zoals hierboven beschreven, gehaald. De belangrijkste mutaties op de bijgestelde begroting zijn:

01.10 Preventie (1^e laag)

Lasten:

- Bij de 1e Beoordelingsronde Primaire Waterkeringen is een bedrag van € 0,2 miljoen (10% van het budget) vrijgefallen door gunstiger verloop van de conditionerende onderzoeken;
- De voorziene onderhoudswerkzaamheden aan steenbekleding, ter waarde van € 0,15 miljoen, bleken na inspectie niet nodig;
- Er was in 2020 sprake van minder storingsonderhoud op de primaire en regionale waterkeringen, daardoor bleef in totaal € 0,13 miljoen onbenut;
- Bij de Praktijkproef Hedwigepolder ontstond in de loop van 2020 enige vertraging bij het vinden van een geschikte locatie. Dit leverde een geringe vertraging op voor het project en een onderschrijding van het budget van 2020 bijna € 0,1 miljoen. Dit project wordt 100% gesubsidieerd;
- Afrekening solidariteitsbijdrage van het HWBP van € 0,34 miljoen nadelig over 2020.

Baten:

- De totale subsidiabele kosten van het project Normtraject 20-3 regulier waren vanaf 2018 in totaal afgerond € 1,8 miljoen, de ontvangen subsidie bedroeg ruim € 2,6 miljoen. Dit geeft een voordelig resultaat van € 0,9 miljoen. Een verschil van € 0,8 miljoen wordt verklaard tussen de geraamde kosten (waarop subsidiebeschikking van het HWBP op is gebaseerd) en werkelijke kosten. In de SSK-raming zat een risicoreservering van € 0,45 miljoen en onderzoekskosten en dergelijke van € 0,38 miljoen. Deze kosten zijn uiteindelijk niet door WSHD gemaakt. Bij dit soort HWBP projecten waarbij het waterschap 10% eigen bijdrage levert, betreft het hier 10% van de aan de voorkant van het project vastgestelde begroting. Het HWBP geeft dan voor de 90% een subsidiebeschikking aan het waterschap en keert die als lumpsum uit. Aangezien de werkelijke kosten substantieel lager zijn uitvallen, houdt het waterschap per saldo substantieel over aan baten.

01.30 Crisisbeheersing (3^e laag)

Op 1 oktober 2020 is het Gebruiksplan COVID-19 en het Opleidings-, Trainings- en Oefenplan voor de dijkbewakingsorganisatie in 2020-2021 door WSHD vastgesteld. Door de intelligente lockdown van 12 maart tot 1 juni 2020 en de lockdown die vanaf dinsdag 15 december 2020 is ingegaan konden niet,

alle oorspronkelijk voor de dijkbewakingsorganisatie geplande fysieke opleidingen, trainings- en oefenactiviteiten in het stormseizoen 2019-2020 en het stormseizoen 2020-2021 doorgaan. De externe ondersteuner (trainer) gepland voor de fysieke trainingsactiviteiten kon door de Corona maatregelen niet worden ingezet. Wel zijn in 2020 digitale e-learning modules en webinars voor de dijkbewakingsorganisatie ontwikkeld.

3.2 Programma Water

Het programma Water is gericht op het realiseren en in stand houden van een regionaal watersysteem waarvan de basis op orde is, dat voldoende robuust is om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen en waarmee de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk bediend kunnen worden.

Basis op orde

Het onderhoud aan watergangen en kunstwerken is uitgevoerd conform de vastgestelde werkpakketten. Bij de baggerwerkzaamheden is achterstand opgelopen vanwege de PFAS problematiek. Deze achterstand betreft met name het stedelijk gebied. Inmiddels is het tijdelijk handelingskader PFAS herzien en zijn de mogelijkheden voor afzet van bagger verruimd, al is het toepassen van bagger in diepe plassen tot het einde van 2020 heel beperkt mogelijk geweest. Gestart is met het proces om te komen tot een geactualiseerde legger in 2021. In 2020 is gewerkt aan de verdere uitvoering van de maatregelen voor het tweede Stroomgebied Beheerplan. Ook is het voorstel voor het derde Stroomgebied Beheerplan afgerond. Het voorstel is vastgesteld door de Verenigde Vergadering en de doelen zijn doorgestuurd naar de provincie, die verantwoordelijk is voor de vaststelling van de doelen voor waterkwaliteit. Het voorstel is gebaseerd op de uitkomsten van de watersysteem analyse, eerder opgedane ervaring en kennis en een gebiedsproces.

Robuust en klimaatbestendig

Het vertalen van de wateropgave naar een uitvoeringsprogramma is in stappen gedaan. In februari zijn door de VV de kaders en uitgangspunten vastgesteld. Vastgesteld is dat in 60 bemalingsgebieden een wateropgave ligt. In 2020 is gestart om in 5 van deze bemalingsgebieden de gedetailleerde opgave te bepalen en met oplossingsrichtingen te komen. Dat loopt verder door in de volgende jaren, waarbij er naar verwachting 10 bemalingsgebieden per jaar doorlopen worden.

In het hoofdstuk ambities, wordt bij klimaatadaptatie dieper ingegaan op de stresstesten en bijbehorende strategieën en maatregelenpakketten.

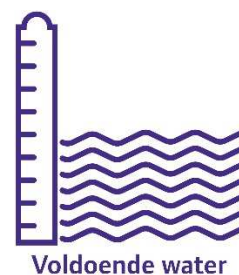
In 2020 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit. Dit onderzoek is eind 2020 afgerond en

wordt in 2021 besproken met bestuur, waarna de vervolgstappen worden bepaald.

Faciliteren van gebruiksfuncties

Om de waterbeschikbaarheid in beeld te brengen, is dit jaar onderzoek uitgevoerd. Daarbij gaat het om nader onderzoek naar de waterbeschikbaarheid op regionale schaal (beheergebied Hollandse Delta). Een concreet voorstel wat uit dit onderzoek voortkomt is het aanpassen van een aantal primaire inlaatpunten om daarmee het inlaten van zoetwater te optimaliseren. De methodiek waarmee we peilbesluiten vaststellen is geëvalueerd. In een pilot is onderzocht of het toevoegen van een maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA) bij het opstellen van peilbesluiten van meerwaarde is. De uitkomsten worden in 2021 voorgelegd aan het bestuur.

3.2.1 Wat wilden we bereiken?

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>Voldoende Water</p> <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van: <ul style="list-style-type: none"> inspecties om (technische staat van de) assets beter in beeld te krijgen t.b.v. programmering onderhoud. extra onderhouds- en vervangingsmaatregelen vanuit Huis op Orde (o.a. stuwen en duikers) 	<ul style="list-style-type: none"> De geplande inspecties aan duikers en inmetingen om ontbrekende gegevens aan te vullen zijn gerealiseerd. Het regulier onderhoud aan kunstwerken is conform plan gerealiseerd en hierop is een financiële meevaller ontstaan. Hierdoor is de mogelijkheid ontstaan om benodigde extra vervangingen van beschoeiingen te realiseren. De extra onderhoudsmaatregelen uit het Huis op Orde zijn voor zowel de kunstwerken als de watergangen grotendeels uitgevoerd. Alleen de uitvoering van de vervanging (investering) van een drietal stuwen loopt door in het eerste kwartaal 2021.
<ul style="list-style-type: none"> Implementatie 8-jarige baggercyclus en anticiperen op ontwikkelingen rondom gebiedsvreemde stoffen (PFAS). 	<ul style="list-style-type: none"> De 8-jarige baggercyclus is geïmplementeerd en gedurende het jaar zijn de ontwikkelingen rondom PFAS nauwlettend gevolgd en de uitvoering hierop aangepast. Daarnaast is een programmering opgesteld voor het baggeren van de grote/KRW wateren. Ook is gestart met het integreren van ander (groot) onderhoud aan de watergang in de bagger-cyclus.
<ul style="list-style-type: none"> Aanvangen met het moderniseren en uniformeren van de technische automatisering van bestuurbare kunstwerken (vanuit het project Nieuwe Besturing Watersysteem (NBWS-TA). 	<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het project NBWS-TA is gestart met de uitrol van de nieuwe technische automatisering voor de kunstwerken. Vanwege vertraging in het ontwerpproces is de uitrol later in het jaar gestart. De vertraging heeft geen invloed op de beoogde einddatum van het project.
<ul style="list-style-type: none"> Beleidsmatige beoordeling van de vastgestelde ontwerpnormen en het vergunningenbeleid, gelet op de huidige ontwikkelingen rondom klimaatverandering en in relatie tot de nieuwe Omgevingswet. 	<ul style="list-style-type: none"> Beleidsmatige beoordeling van de vastgestelde ontwerpnormen en het vergunningenbeleid heeft niet plaatsgevonden in 2020. De Omgevingswet is uitgesteld en uit een snelle inventarisatie is gebleken dat er nu nog geen aanleiding is om de ontwerpnormen aan te passen. In de nieuwe planperiode worden deze in een breder kader herzien en wordt bijvoorbeeld de koppeling gezocht met hemelwaterbeleid.
<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van bedrijfswaarden(matrix) en invulling geven aan functionaliteit van assets t.b.v. goede afweging tussen kosten, prestaties en risico's. 	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met de andere programma's is een (concept) bedrijfswaardenmatrix opgesteld vanuit het implementatietraject Assetmanagement. Deze is bij wijze van proeftuin toegepast bij het samenstellen van de maatregelen voor de begroting 2021. De proeftuin is geëvalueerd en verdere doorontwikkeling van de matrix is in gang gezet.
<ul style="list-style-type: none"> Schoon water Uitvoering van de KRW-maatregelen uit het tweede Stroomgebiedbeheerplan 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is verder invulling gegeven aan de KRW-opgave uit het Stroomgebiedbeheersplannen-2 (SGBP-2). Er is gewerkt aan de geplande KRW-maatregelen, die gedurende het planproces voor het derde Stroomgebied Beheerplan nog nuttig en noodzakelijk zijn gebleken. Zo zijn de vispaaiplaatsen in het Brielse Meer afgerond en zijn

	er natuurvriendelijke oevers aangelegd. Daarnaast zijn de onderhoudsconcepten voor de KRW waterlichamen afgerond. Deze zullen bijdragen aan het invullen van de KRW-opgaven rond onderhoud. Verder is de aanbesteding van de maaibestekken, waarbij meer dan 35 km ecologisch gemaaid gaat worden, voorbereid om in het eerste kwartaal 2021 op de markt gezet te worden. Zie verdere toelichting bij bijbehorende Kritische Prestatie Indicatoren (KPI).
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding derde Stroomgebiedbeheerplan (planperiode 2022-2027) incl. doorlopen gebiedsprocessen en uitwerken maatregelenpakket. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel voor het derde Stroomgebied Beheerplan is uitgewerkt en vastgesteld door de Verenigde Vergadering. Op basis van dit voorstel is een advies ten aanzien van de vast te stellen doelen voor de KRW wateren doorgestuurd naar de Provincie.
<ul style="list-style-type: none"> • Proces vormgeven voor het afleiden en vaststellen van doelen voor reguliere wateren 	<ul style="list-style-type: none"> • Proces voor afleiden en vaststellen van doelen voor regulier water is in 2020 gestart en zal in 2021 doorlopen.

Robuust en klimaatbestendig Watersysteem

Voldoende Water

De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds duidelijker en vaker zichtbaar. Hollandse Delta streeft naar een robuust watersysteem dat de (negatieve) gevolgen van de klimaatverandering kan opvangen.

Dit geldt zowel voor de waterkwantiteit als voor de waterkwaliteit. Uit de tweede watersysteemanalyse is gebleken dat er een grote opgave voor

wateroverlast ten gevolge van neerslag is in het beheergebied (o.b.v. Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) klimaatscenario's 2014). De exacte invloed van klimaatverandering op de waterkwaliteit is onderwerp voor onderzoek. Vanuit het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie wordt samen met partners gewerkt aan klimaatadaptatie.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
Voldoende Water: <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering maatregelen wateropgave uit de eerste watersysteem-beoordeling 	Voldoende Water <ul style="list-style-type: none"> • Zie de toelichting bij de bijbehorende KPI's voor realisatie landelijke en stedelijke opgave.
<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken maatregelen wateropgave n.a.v. tweede watersysteembeoordeling (voor de periode 2022-2027) 	<ul style="list-style-type: none"> • In februari 2020 is de wateropgave bestuurlijk vastgesteld inclusief de bijbehorende kaders en uitgangspunten. Aansluitend op dit besluit is gestart met het opstellen van een plan van aanpak voor het uitwerken van maatregelen voor de komende jaren en gestart met uitwerken van maatregelen voor een pilot bemalingsgebied.
<ul style="list-style-type: none"> • Schoon water : Afronding onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit en de ecologie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoek is afgerond en de resultaten worden begin 2021 aangeboden aan het bestuur.

Faciliteren gebruikersfuncties

Het regionale watersysteem bedient vele gebruiksfuncties waaronder landbouw, natuur en recreatie. Een adequaat en afgewogen peilbeheer, vastgelegd in actuele peilbesluiten en uitgevoerd met behulp van goed functionerende assets, is daarvoor essentieel. De verschillende gebruiksfuncties vereisen ook een

bepaalde waterkwaliteit. Daarnaast is de zoetwatervoorziening van groot (economisch) belang. Zoals in het Deltaprogramma is vastgelegd, gaat ook waterschap Hollandse Delta mee in de landelijke ontwikkelingen bij het in beeld krijgen van de 'waterbeschikbaarheid'.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>Voldoende water:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanuit Deltaplan Zoetwater beschikbaarheid van zoetwater inzichtelijk maken en voorzieningenniveaus vastleggen (realisatie in 2021). 	<p>Voldoende water</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar zoetwaterbeschikbaarheid is in het vierde kwartaal afgerond. Op basis hiervan worden in 2021 de volgende stappen gezet richting vastleggen van voorzieningenniveaus.
<ul style="list-style-type: none"> Actueel houden van tenminste 80% van de peilbesluiten. 	<p>Zie de toelichting bij de bijbehorende KPI's.</p>
<p>Schoon water: Vorbereidingen treffen voor doelbepaling voor het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.</p>	<p>De voorbereidingen worden pas gestart wanneer voorzieningenniveaus zoetwater inzichtelijk zijn (2021).</p>

3.2.2 Wat hebben we gedaan in 2020?

Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% prioritaire knelpunten dat binnen 3 jaar is opgelost	Met het vaststellen van het maatregelenpakket voor Huis op Orde zijn de prioritaire knelpunten als zodanig komen te vervallen en waar nodig onderdeel geworden van het maatregelpakket. Daarom vindt geen rapportage op deze KPI (meer) plaats.	100%				
KRW-maatregelen uit het SGBP zijn volgens planning in uitvoering (stuks, cumulatief)	Een aantal opgaven is komen te vervallen omdat deze niet uitvoerbaar bleken, einddoel 2021 bijgesteld. Maatregelen voor 2022 en verder worden opgenomen in het derde SGBP, dat eind 2020 ter besluitvorming is voorgelegd.	95	48	47		In 2020 zijn 4 KRW maatregelen (investeringen) gerealiseerd. Een deel van de maatregelen is in uitvoering maar wordt in 2021 afgesloten. De nog openstaande maatregelen zijn in het planproces van SGBP-3 getoetst op nut en noodzaak. Hieruit is gebleken dat een deel van de maatregelen geen toegevoegde waarde meer heeft en is besloten deze niet meer te programmeren.

Robuust en klimaatbestendig watersysteem

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% peilgebieden dat getoetst is aan actuele klimaatscenario's	Naar verwachting komen in 2021 nieuwe klimaatscenario's beschikbaar, waarna opnieuw toetsing van peilgebieden moet plaatsvinden. De planning na 2021 is derhalve nog niet inzichtelijk gemaakt.	100%	100%	100%	Momenteel is met de bestuurlijke vaststelling van de wateropgave het volledige beheergebied getoetst aan de actuele klimaatscenario's. Het KNMI heeft aangegeven dat de nieuwe klimaatscenario's naar verwachting pas in 2023 beschikbaar komen.	Met de bestuurlijke vaststelling van de wateropgave is het volledige beheergebied getoetst aan de actuele klimaatscenario's. Het KNMI heeft aangegeven dat de nieuwe klimaatscenario's naar verwachting pas in 2023 beschikbaar komen.
Nog te realiseren wateropgave landelijk gebied in m3	De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen.	-			De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen. Het gebiedsproces is in volle gang en samen met de stakeholders wordt gezocht naar een passend waterhuishoudingsplan.	De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen. Het gebiedsproces is in volle gang en samen met de stakeholders wordt gewerkt aan een passend waterhuishoudingsplan.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Nog te realiseren wateropgave stedelijk gebied in m3 (1/3 van totaal tot 2027)	Bij de nulmeting is 162.000 m3 aangegeven. Het oorspronkelijke doel (vastgelegd in het WBP 2016-2021) voor begin 2020 was 140.000 m3.	120.000	160.000	151.800	Een aantal stedelijke ontwikkelingen in onder meer Rotterdam, waarin de wateropgave wordt meegenomen, is vertraagd. Daarom wordt de streefwaarde voor 2020 niet behaald. De contacten met de gemeente zijn de afgelopen tijd geïntensiveerd. Daarmee is er beter zicht op de plannen van de gemeente en de mogelijkheden om daarbij aan te haken om de wateropgave te verkleinen. Op korte termijn wordt de achterstand daarmee niet ingelopen. Op de lange termijn is de verwachting wel dat dit bijdraagt aan een versnelde invulling van de wateropgave.	In 2020 is 10.200 m3 wateropgave gerealiseerd via projecten in Pernis, Hoogvliet en Zwijndrechtse waard waardoor de resterende wateropgave in stedelijk gebied 151.800 m3 bedraagt. Een aantal andere stedelijke ontwikkelingen in onder meer Rotterdam, waarin de wateropgave wordt meegenomen, is vertraagd. Daarom is de prognose voor 2020 niet behaald. Gedurende het jaar is geïnvesteerd in intensievere contacten met de gemeenten om zodoende goed aangehaakt te zijn bij plannen waarmee de wateropgave verkleind kan worden.

Faciliteren gebruiksfuncties

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% van het gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd	Voorzieningen niveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.	0%			Voorzieningenniveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.	Het voorzieningenniveau, dat de beschikbaarheid van zoetwater uitdrukt, wordt vastgelegd in het Deltaprogramma; gereed in 2021.
% oppervlakte van het beheersgebied waarvoor het peilbesluit actueel is	Nulmeting betreft percentage uit 2017 omdat bij opstellen begroting 2020 geen cijfer 2018 bekend was.	80%	92%	93%	Loopt conform	
% peilgebieden waarin het peil binnen de marges van het peilbesluit beheerd wordt		100%	92%	92%	Verwachte resultaat 2020 ligt in lijn met resultaat 2019.	Betreft verwachte realisatie. Definitieve cijfers zijn nog niet voorhanden en zullen gerapporteerd worden in Waterwerken.

3.2.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	26,989	35,408	31,354	28,566	-2,788	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	12,485	13,934	12,333	12,157	-0,177	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	1,793	3,438	3,485	3,141	-0,345	V
Totaal Lasten		41,267	52,781	47,173	43,864	-3,309	V
Baten	02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-0,206	-0,390	-0,415	-0,434	-0,020	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-0,425	-	-	-0,008	-0,008	V
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,033	-0,024	-0,024	-0,017	0,007	N
Totaal Baten		-0,664	-0,414	-0,439	-0,460	-0,021	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		40,603	52,368	46,734	43,404	-3,331	V
Toevoeging aan reserves		3,404	8,605	13,262	13,262	-	
Onttrekking aan reserves		-3,842	-11,423	-11,575	-11,575	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		40,165	49,550	48,421	45,091	-3,330	V

02.10 Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting zijn het gevolg van een combinatie van externe invloeden en interne oorzaken:

- Als gevolg van het aanvullend bemonsteren (PFAS) van watergangen stond de uitvoering van veel deelprojecten gepland in het 4de kwartaal van 2020. Ten tijde van de BURAP lagen alle projecten nog op schema en waren de vooruitzichten ten aanzien van de beschikbaarheid van afzetlocaties redelijk positief. Echter was er geen ruimte in de planning voor tegenslagen. Naar aanleiding van het aanhoudende tekort aan afzetlocaties binnen het eigen beheersgebied is gezocht naar alternatieve afzetlocaties, ook buiten het eigen beheersgebied. De langere doorlooptijden als gevolg van de zoektocht naar alternatieve locaties hebben uiteindelijk geleid tot vertragingen in de uitvoering van een aantal deelprojecten. Deze deelprojecten worden in (1e

kwartaal) 2021 afgerond. Hierdoor is in het budget voor baggeren € 2,1 miljoen onbenut gebleven;

- In het storingsonderhoud aan de watergangen is een voordeel ontstaan van € 0,25 miljoen doordat er minder storingen zijn opgetreden dan verwacht. De verwachting is dat een deel van dit voordeel structureel is, hiermee is in de begroting van 2021 en verder reeds rekening gehouden. Ook voor het storingsonderhoud aan de kunstwerken wordt een dergelijke trend zichtbaar;
- De rapportage van de inspectie van de beschoeiingen, die in 2020 is uitgevoerd, bevat nog enkele restpunten, waardoor de laatste termijn in 2021 wordt voldaan (€ 0,1 miljoen);
- Binnen de investering Nieuwe besturing watersysteem – technische automatisering is vertraging opgetreden in de ombouw van de stuwen. Uit

- efficiency oogpunt is besloten om het hieraan gekoppelde as-built maken van E-tekenwerk niet in 2020 uit te voeren, maar in 2021. Voorgesteld wordt om het hiervoor beschikbaar zijnde budget van € 0,07 miljoen over te hevelen naar 2021;
- De bijdrage van WSHD bij aanleg door derden van NVO's is lager dan begroot, door vertraging bij de gemeenten. Tevens is een NVO project doorgeschoven naar 2021 als gevolg van een vertraging in het ambtelijke proces van het projectplan. Dit levert een voordeel op van € 0,13 miljoen;
- Aquon heeft over 2021 de gevraagde bemonsteringen efficiënter uitgevoerd dan aanvankelijk begroot. De doorbelasting van Aquon voor de monitoring van de waterkwaliteit levert een voordeel op van circa € 0,35 miljoen.

02.20 Robuust en klimaatbestendig Watersysteem

Door de gewijzigde aanpak in de onderzoeksfase van projecten, vertraging in projecten derden en uitvoering door inzet interne expertise, is een voordeel van € 0,15 miljoen ontstaan op het onderzoeks- en voorbereidingsbudget. Door de beperkte bezetting van de hydrologen is een onderzoek naar de optimalisatie van het grondwatermeetnet later gestart, waardoor € 0,07 miljoen niet is benut.

De bijdrage aan de doorontwikkeling van het NHI (Nederlands Hydrologisch Instrumentarium) via Stichting toegepast onderzoek waterbeheer (STOWA), was niet begroot, waardoor een nadeel is ontstaan van € 0,09 miljoen.

02.30 Faciliteren gebruikersfuncties

Het voordeel op dit beleidsproduct is voornamelijk het gevolg van te hoog ingeschatte kosten voor elektriciteit, brandstof en vervangen/onderhoud noodpompen. Voor het vervangen/onderhoud noodpompen is voorgesteld het hiervoor beschikbaar zijnde budget van € 0,17 miljoen over te hevelen naar 2021.

3.3 Programma Waterketen

Waterketen

Het WBP stelt dat er in 2021 voor tenminste 50% van de zuiveringskringen een Asset Lifecycle Management studies zijn uitgevoerd. Dit betreffen 10 zuiveringskringen c.q. ALM-studies. Er zijn reeds 7 ALM-studies afgerond (Sluisjesdijk, Spijkenisse en de 5 zuiveringskringen op het eiland Goeree-Overflakkee).

Begin 2020 is gestart met de ALM-studies voor de 4 zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet met een doorlooptijd van circa twee jaar. De afronding is voorzien eind 2021. Daarmee ligt het ALM-onderzoekstraject in zijn totaliteit op koers.

In 2020 heeft het waterschap invulling gegeven aan de bronaanpak van medicijnen zoals genoemd in de integrale aanpak. WSHD heeft voorlichting gegeven in regionale bijeenkomsten van huisartsen en apothekers (FTO's) en nieuwsbrieven gestuurd aan ziekenhuizen, huisartsen en apothekers. Het waterschap is ook deelnemer in de landelijke werkgroep "Bronaanpak medicijnen".

In 2020 is een vervolg gegeven aan het meerjarig traject van actualiseren van onderhoudsconcepten en uitwerken naar Meerjarenonderhoudsprogramma's. Voortschrijdend inzicht is verwerkt en de aanpak geactualiseerd.

In het kader van het nieuwe WBP en de pilot met de WSHD-brede bedrijfswaardenmatrix heeft in 2020 met betrekking tot de kpi's ontwikkeling en leerervaring plaatsgevonden. Dit loopt door in 2021/2022 als onderdeel van Implementatie Assetmanagement en in afstemming met de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer.

Vanuit Huis op Orde is in 2019 een trendbreuk ingezet met de wijze van werken ten opzichte van de afgelopen jaren. Er is nadrukkelijker ingezet op het sturen op opgave en activiteiten. Door het beschikbaar stellen van extra onderhoudsbudget is meer werk verzet dan voorgaande jaren. Veel vervolgwerk uit inspecties en het oplossen van storingen is hierdoor adequaat aangepakt. Met de invulling van de extra formatie en de doorontwikkeling van de organisatie is op termijn verdere verbetering van de realisatie van het onderhoud in gang gezet. Ook de inzet van de raamkredieten voor de vervangingsinvesteringen draagt bij aan de ombuiging van correctief naar preventief onderhoud, aangezien installatieonderdelen preventief vervangen worden in plaats van correctief gerepareerd worden.

Naast deze zaken bij het 'op orde komen' is 'deze organisatie in ontwikkeling' geraakt door de Corona-crisis. Dit heeft geleid tot hinder en beperkingen in de realisatiegraad voor zowel investeringen als exploitatie. Gevolg is dat een aantal activiteiten van 2020 is doorgeschoven naar 2021 en mogelijk zelfs verder.

3.3.1 Wat wilden we bereiken?

Beheer RWZI's

Binnen het beheersgebied van het waterschap verwerken 20 rwzi's jaarlijks circa 130 miljoen m³ afvalwater met een vuillast van 1,3 miljoen vervuilingseenheden. Verder zijn er 11 slibontwateringsinstallaties en 1 slibverwerkingsinstallatie in beheer en 66 rioolgemalen met ca. 200 km aan transportleidingen.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>Onderzoeken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de ALM-studies Heenvliet, Hellevoetsluis, Dokhaven, Dordrecht • Haalbaarheidsonderzoek/pilot t.b.v. potentiële investering "Online meters sliblijn rwzi's" • Het onderzoeken van nieuwe investeringen (exclusief nieuwe investeringen vanuit de ALM's) om te komen tot een voorkeursvariant • Onderzoek verlichtingsconcept (duurzaamheid en contractvormen) t.b.v. vervanging verlichting Dokhaven • Opstellen Energie Efficiency Plan (EEP) voor 2021-2024 	<p>Onderzoeken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begin 2020 is gestart met fase 1 (integrale schouw). De aanbesteding en contracttering van een marktpartij voor fase 2 (variantenstudie) heeft plaatsgevonden. Eind 2020 is fase 1 afgerond en is de bestuurlijke besluitvorming voorbereid voor het eerste D&H van 2021. Stakeholders zoals Rijkswaterstaat en de RoSA-partners zijn nadrukkelijk meegenomen. • Voorbereiding voor de pilot ten behoeve van de potentiële investering "Online meters sliblijn rwzi's" is in 2020 vertraagd opgestart in verband met personeelsverloop en Corona. In 2020 is de pilot-apparatuur aangekocht en geïnstalleerd. De daadwerkelijke pilot vindt plaats in 2021. • Voor diverse nieuwe investeringen zijn onderzoeken opgestart of uitgevoerd om een voorkeursvariant te bepalen. Hiermee is een betere programmering of scopebepaling mogelijk gemaakt. Sommige investeringen zijn na het onderzoek beter in de tijd weggezet of kunnen vervallen. • Het onderzoek verlichtingsconcept ten behoeve van vervanging verlichting Dokhaven is onderdeel geworden van de ALM-studie Dokhaven. • Het Energie Efficiency Plan is vervallen. De Meerjarenafspraken energie-efficiency (MJA3) participatie van waterschappen is in 2020 afgelopen. Binnen de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Zuiveringsbeheerders (VvZB) worden verschillende sporen onderzocht voor opvolging, een en ander in overleg met de Rijksoverheid. Dit loopt door in 2021.
<p>Programmeren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerking en programmering van ALM-maatregelen (o.a. potentiële investeringen) 	<p>Programmeren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op basis van de door de VV vastgestelde ALM-voorkeursvariant (september 2019) is het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) opgesteld. Een eerste uitwerking van de

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>o.b.v. de in 2019 gekozen voorkeursvariant voor de 5 zuiveringskringen Goeree-Overflakkee en de zuiveringskring Spijkenisse</p> <ul style="list-style-type: none"> Gefaseerde implementatie van het Strategisch Onderhoudsplan (SOP). Concreet; vertaling en uitwerking van de (in 2019) geactualiseerde onderhoudsconcepten (OHC's) in MeerjarenOnderhoudsprogramma's (MOP) voor minimaal 10 zuiveringskringen Vertaling en uitwerking van de (in 2019) uitgevoerde Slibstrategiestudie WSHD Uitwerken en programmeren van potentiële investeringen (exclusief de potentiële investeringen vanuit de ALM's) om te komen tot een uitgewerkte voorkeursvariant Op basis van de opgestelde visie Modernisering Technische Automatisering worden de varianten uitgewerkt en geprogrammeerd 	<p>meerjareninvesteringsprognose is opgevoerd in de vastgestelde Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een meerjarige aanpak voor de voorbereiding en uitvoering met aspecten zoals marktbenadering en contractvorming.</p> <ul style="list-style-type: none"> In de Burap is deze doelstelling aangepast naar 5 MOP's. Het is gelukt om deze 5 MOP's voor 80% te realiseren. Door Corona, prioritering binnen de Waterketen-brede opgave, ontwikkelingen in informatie- en onderhoudsbeheersystemen en een bijgestelde aanpak is het niet gelukt om deze 5 MOP's 100% gereed te hebben. De voltooiing vindt plaats in 2021 evenals het verder oppakken van overige 15 MOP's in 2021/2022. In 2020 zijn de haalbaarheidsstudies opgestart voor een slibgisting op rwzi Dordrecht en externe slibvergisting bij naburige waterschappen. De aanbesteding en contracttering van marktpartijen voor de studies heeft plaatsgevonden. De opstart heeft vertraagd plaatsgevonden als gevolg van Corona en personeelsverloop. Voor diverse potentiële investeringen heeft de uitwerking naar een uitgewerkte voorkeursvariant plaatsgevonden. Daarnaast is een aantal investeringen in de tijd naar voren gehaald om hoog urgente vervangingen op Sluisjesdijk mogelijk te maken. De voorkeursvariant Technische automatisering ontwikkelt zich richting een 'state of the art' vervanging en modernisering. De uitwerking en programmering is vertraagd opgestart als gevolg van Corona en personeelwisselingen.
<p>Procesvoeren</p> <ul style="list-style-type: none"> Diverse activiteiten en projecten t.b.v. verbetering en optimalisatie van het proces rondom monsternamen en het op orde brengen en houden van de monsternamenapparatuur. Het opstarten en uitvoeren van een discrepantieonderzoek om de oorzaak te achterhalen tussen het significante verschil tussen de vooraf theoretisch vastgestelde en de daadwerkelijk gemeten influentbelasting. 	<p>Procesvoeren</p> <ul style="list-style-type: none"> Alle monsternamen apparatuur is up-to-date gemaakt. Benodigde aanpassingen zijn doorgevoerd en het eigenaarschap is geborgd. De kans op uitval door storingen is hierdoor aanzienlijk teruggebracht. Tevens is er in het kader van COVID-19 monitoring een start gemaakt om de apparatuur geschikt te maken voor dagelijkse bemonsteringen. Ten behoeve van het discrepantie onderzoek is eind 2020 gestart met het opstellen van een plan van aanpak met verschillende afdelingen. De uitvoering van dit plan zal in 2021 starten.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<ul style="list-style-type: none"> Parallel aan de uitvoering van het investeringsproject "Online meters waterlijn rwzi's" het ontwikkelen van extra of nieuwe procesregelingen t.b.v. daadwerkelijke gebruik en benutting van de meetsensoren 	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn voorbereidingen voor het ontwikkelen van extra of nieuwe procesregelingen gestart voor de rwzi Hoogvliet (ammonium-meters en regeling) en rwzi Dordrecht (regeling blowers-beluchting).
<p>Onderhouden</p> <p>Niet alle noodzakelijke werkzaamheden conform de in het verleden opgestelde onderhoudsconcepten zijn de laatste jaren uitgevoerd. Hierdoor is een achterstand en grote werkvoorraad ontstaan. Op dit moment is de organisatie nog niet in staat om alle geplande onderhoudswerkzaamheden binnen de gestelde planning en kaders uit te voeren door inefficiënte processen, onvoldoende (gekwaliceerd) personeel en de ontstane achterstand. Door het niet kunnen uitvoeren van het volledige (al geprioriteerde) werkpakket 2020 ligt de hoogste prioriteit bij extra middelen voor werving van personeel. Al naar gelang dat de huidige bezetting de nieuwe mensen kunnen inwerken, wordt over de loop van de komende jaren een opbouw voorzien van een bezetting die het werkpakket ook georganiseerd en uitgevoerd kan krijgen.</p> <p>Tot die tijd wordt, binnen de mogelijkheden, het werkpakket geprioriteerd en uitgevoerd op basis van de volgende afwegingskaders:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wetgeving en veiligheid op orde Voldoen aan wetgeving, uitvoeren van verplichte inspecties, uitvoeren van vervolgwerk, veiligheid op orde te brengen. 	<p>Onderhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> De realisatiegraad van het werkpakket onderhoud is in 2020 uitgekomen op circa 85%. Ruim 5% van de onderhoudsactiviteiten is met reden geannuleerd. Het aantal werkorders dat is doorgeschoven naar 2021 bedraagt een kleine 10%. Dit kent een aantal oorzaken. Dit is onder andere als gevolg van de Corona situatie. Maar ook de standaard onderhoudswerkzaamheden vergden relatief veel werkvoorbereiding door ongunstige contracttering. Dit heeft het eerste kwartaal veel uren gekost. Hierna zijn de unieke en complexe onderhoudswerkzaamheden opgestart. Ook deze vergden veel voorbereidingstijd om de markt te kunnen benaderen. Ook het vervolgwerk uit inspecties, waar vanaf dit jaar na lange tijd weer budget voor beschikbaar was, vergde veel voorbereidingstijd, aangezien deze werkzaamheden lange tijd niet meer gedaan waren. De invulling van de extra formatie uit Huis op Orde bij de onderhoudsafdeling heeft eerst geleid tot een interne mobiliteit van medewerkers. De omslag naar extra medewerkers is in de tweede helft van 2020 gemaakt. Hiermee wordt op termijn verbetering van de realisatie van het onderhoud in gang gezet. De prioritering van het werkpakket heeft conform de afwegingskaders plaatsgevonden.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<ul style="list-style-type: none"> • Grip op preventief onderhoud Afrempen van verval door onderhoud aan de meest kritische installatieonderdelen ter voorkoming of minimalisering van terugval van de zuiveringsprestaties. • Grip op correctief onderhoud Storingen zo doelmatig mogelijk oplossen met prioritering op basis van prestaties. • Risico's beperken en kansen benutten Met een risico- en kansenbudget slagvaardig handelen bij optredende risico's en de stijgende trend van storingsonderhoud te doorbreken. Anderzijds kansen benutten door in voorkomend geval inspecties en/of werkzaamheden te combineren waarmee ook achterstanden (gedeeltelijk) kunnen worden ingelopen. 	
<p>Vernieuwen (projecten)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initiëren van geplande investeringen. • Uitvoeren van lopende investeringen inclusief het Investeringsprogramma Sluisjesdijk. 	<p>Vernieuwen (projecten)</p> <ul style="list-style-type: none"> • De geplande en lopende investeringen zijn uitgevoerd conform de baseline van de begroting inclusief vastgestelde wijzigingen daarop. Sommige projecten hebben te maken gekregen met vertraging door de Corona-maatregelen. Voor de specifieke wijzigingen ontstaan in het laatste kwartaal wordt verwezen naar bijlage 9.1.
<p>Uit bedrijf nemen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voeren van gesprekken met grondeigenaren en andere stakeholders als voorbereiding (scope, planning, kosten, marktbenadering) voor de verwijdering van de asbestcementleiding Brielle-Oostvoorne. 	<p>Uit bedrijf nemen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit traject is vertraagd en geprioriteerd als gevolg van personeelsverloop en Corona. In 2020 is een interne werkopdracht voorbereid met een gefaseerde aanpak zodat e.e.a. goed afgestemd kan worden met de Planning & control-cyclus (P&C).
<p>Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementatie en uitvoering van de Waterketen-specifieke stappen voortkomend uit het Beslisdocument Veiligheid en Programmaplan Veiligheid. 	<p>Veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderwerp veiligheid is WSHD breed opgepakt. Organisatie-breed en dus ook in de Waterketen is de bewustwording over veiligheid vergroot. Dit uit zich op verschillende terreinen: Serious Gaming, wekelijks besprekspunt in werkoverleggen en het uitvoeren van werkzaamheden die de veiligheid vergroten/ borgen. Voor explosieveiligheid is de "ATEX bedrijfsvoering" opgesteld en vastgesteld. Tevens is een ATEX-protocol en - toolbox opgesteld.

Impact op oppervlakte water

Om dit te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voorzetten van analyse en

optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
Onderzoek naar het effect van riooloverstorten op de waterkwaliteit en waterkwantiteit.	Dit onderzoek is uitgesteld naar 2021.

Doelmatige waterketen

Om dit te realiseren, voeren we het Bestuursakkoord Water (BAW) uit. Met gemeenten, waterschappen en andere partners maken we afspraken over betere kwaliteit en het verminderen van meerkosten en kwetsbaarheid.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
In 2020 wordt binnen het programma zuiveren € 5,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010 In 2020 wordt door betere samenwerking met gemeenten € 7,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010 In 2020 besparen de gemeenten € 7,2 miljoen per jaar in het gemeentelijke domein t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010	De doelstellingen uit het Bestuursakkoord water zijn gehaald.

3.3.2 Wat hebben we gedaan in 2020?

Beheer RWZI's

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Aantal ALM-studies gereed	Gereed betekent bestuurlijk besluit voorkeursvariant. Vanaf 2022 is dit afhankelijk van de nieuwe doelen in het WBP.	7	7	7	Geen afwijking	Er zijn 7 ALM-studies afgerond (Sluisjesdijk, Spijkenisse en de 5 zuiveringskringen op het eiland Goeree-Overflakkee). In het tijdvak 2020-2021 lopen de 4 ALM-studies voor de 4 zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet.
Aantal Meerjaren-onderhoudsprogramma's (MOP) gereed als input voor de P&C-cyclus	Een MOP is de vertaling en uitwerking van een (geactualiseerd) Onderhoudsconcept in tijd en geld. Nieuwe KPI.	>10	5	0	Door een geactualiseerde aanpak en prioritering i.v.m. personele aspecten zullen in 2020 niet 10 maar 5 MOP's gereed komen.	Door Corona, prioritering binnen de Waterketen-brede opgave, ontwikkelingen in informatie- en onderhoudsbeheersystemen en een bijgestelde aanpak is het niet gelukt om deze 5 MOP's 100% gereed te hebben. Afronding vindt plaats in 2021 evenals het verder oppakken van overige 15 MOP's in 2021/2022.
Afnameverplichting rioolgemalen (%)		> 99	>99%	100%	Geen afwijking	In 2020 is een realisatie van 100% behaald en hiermee is voldaan aan de doelstelling.
Fosfaat verwijderingsrendement (%)		> 77,5	> 77,5	85,2%	Geen afwijking	In 2020 bedraagt het gebiedsbrede verwijderingsrendement voor fosfaat 85,2%. Ondanks de onderhoudssituatie en de programma-brede opgave met de vele noodzakelijke werkzaamheden en projecten, is hiermee zowel de wettelijke eis (75%) als de interne streefwaarde behaald.
Incidenten met kwalificatie "Extreem" in de Bedrijfswaarden	Idem	0	0	0	Geen afwijking	Er hebben geen incidenten met de kwalificatie "Extreem" plaatsgevonden.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Matrix Waterketen (SOP 2019)						
Kosteneffectiviteit van subthema Beheer RWZI's	Nieuwe KPI.	Ontwikkelen	uitgesteld naar 2021	0	Wordt mede afgestemd op het traject van het nieuwe WBP, Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.	De ontwikkeling van deze kpi is uitgesteld naar 2021 e.v. om e.e.a. te ontwikkelen in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Nalevingspercentage waterwetvergunning (%)		> 98		99,99%	Geen afwijking	In 2020 is een realisatie van 99,99% behaald en hiermee is voldaan aan de doelstelling. Alleen in februari heeft op de rwzi Spijkenisse een overschrijding plaatsgevonden naar aanleiding van een slibuitspoeling.
Niet-beschikbaarheid proces Slibontwateren (uren)	Idem	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Niet-beschikbaarheid proces Transporteren (uren)	Conform het SOP worden voor onderhoud nieuwe KPI's worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Deze nieuw te ontwikkelen KPI's voor onderhoud zijn afgeleid van de KPI's in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (Unie van	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	Waterschappen (UvW)). Dit is dus een nieuwe KPI.					
Niet-beschikbaarheid proces Zuiveren (uren)	Idem	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Restvervuiling effluentlozing op Rijkswater		< 75.000	<75.000	60.749 v.e.	Geen afwijking	De restvervuiling effluentlozing op Rijkswater is 60.749 v.e. waarmee aan de doelstelling is voldaan.
Slibafzet naar HVC (ton)		79.200	80.700	81.216	De prognose voor slibafzet is verhoogd met 1.500 ton op basis van de resultaten t/m 31-07. Tijdens de eerste helft van 2020 is er meer slib vrij gekomen dan verwacht. Er wordt momenteel onderzocht welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen.	De slibproductie in 2020 is iets hoger dan begroot. Uit de analyses blijkt dat de slibproductie van alle individuele rwzi's binnen de reguliere bandbreedte valt van de meerjaren-trends. Binnen deze bandbreedte zat echter een aantal grotere rwzi's, zoals Dokhaven en Zwijndrecht, richting de bovengrens waardoor de slibafzet gebiedsbreed hoger is uitgevallen. Op de betreffende locaties is de hogere slibproductie duidelijk te verklaren en te relateren aan een verhoogde binnenkomende vuillast. Daarnaast was op enkele locaties het slibontwateringsrendement ondermaats wat eveneens leidt tot een hogere slibafzet.
Stikstof verwijderingsrendement (%)		> 77,5	> 77,5	79,0 %	Geen afwijking	In 2020 bedraagt het gebiedsbrede verwijderingsrendement voor stikstof 79,0%. Ondanks de onderhoudssituatie en de programma-brede opgave met

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						de vele noodzakelijke werkzaamheden en projecten, is hiermee zowel de wettelijke eis (75%) als de interne streefwaarde behaald.

Impact op oppervlakte water

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % gemeenten waarmee bestuurlijk een afvalwaterakkoord is vastgesteld	Om dit te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voorzetten van analyse en optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen.	75%	75%	75%	Geen afwijking. Dit jaar worden naar verwachting zes afvalwaterakkoorden gesloten.	In 2021 zijn 7 afvalwaterakkoorden verleend en hierdoor heeft het waterschap nu voor 75% van de gemeente een afvalwaterakkoord.

Doelmatige Waterketen

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het aantal bespaarde €'s per jaar t.o.v. de doelstelling	Uit huis op orde is gebleken dat de kosten voor de waterketen in 2020 sterk stijgen. Hierdoor wordt een deel van de eerder bespaarde euro teniet gedaan. Dit heeft uitsluitend betrekking op de euro's van het waterschap (5,2 miljoen). De twee andere doelstellingen worden wel gerealiseerd.	70%	100%	100%	De verwachting is dat de doelstelling behaald wordt.	De doelstellingen uit Bestuursakkoord water zijn gehaald.

3.3.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	62,518	69,707	69,628	69,817	0,189	N
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,129	0,102	0,102	0,095	-0,008	V
	03.30 Doelmatige waterketen	0,628	0,413	0,365	0,363	-0,002	V
Totaal Lasten		63,275	70,223	70,095	70,275	0,180	N
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-1,192	-0,978	-0,978	-1,283	-0,305	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,040	-0,043	-0,043	-0,019	0,023	N
	03.30 Doelmatige waterketen	-	-0,010	-	-	-	
Totaal Baten		-1,233	-1,031	-1,021	-1,303	-0,282	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		62,043	69,192	69,074	68,972	-0,102	V
Toevoeging aan reserves		2,973	5,181	6,810	6,810	-	
Onttrekking aan reserves		-6,629	-3,596	-4,616	-4,616	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		58,387	70,777	71,268	71,166	-0,102	V

Binnen het programma Waterketen is er op de lasten een nadelig resultaat van € 0,2 miljoen. Onderstaand is in hoofdlijnen de toelichting voor de belangrijkste afwijkingen weergegeven:

- Meer energiekosten, voornamelijk veroorzaakt door de energiebelasting die een naheffing van meerdere jaren bevat (nadeel € 0,2 miljoen);
- Hoger verbruik van polymeren en proceschemicaliën wat zich respectievelijk laat verklaren door de hogere slibproductie en het niet-optimale ontwateringsproces (zie toelichting slibafzet bij kpi's) en extra dosering t.b.v. voldoen aan lozingseisen (nadeel € 0,4 miljoen);
- Voor de onderhoudswerkzaamheden inclusief huur van (tijdelijke) apparatuur zijn meer kosten gemaakt, voornamelijk bij de rioolgemaal (nadeel € 0,3 miljoen);
- Lagere kosten voor de verontreinigingsheffing (restvervuiling effluentlozingen rijkswater) waar, net zoals bij energiebelasting, het meerjarige aspect speelt van teruggave (per saldo voordeel € 0,3 miljoen);
- Er zijn minder kosten gemaakt voor vuilafvoer, omdat er minder vuil vrijgekomen is (voordeel € 0,2 miljoen);

- Er zijn minder kosten gemaakt voor onderzoek, advies, en voorbereiding, omdat het niet meer nodig bleek door gewijzigde aanpak of vertraagd is door prioritering werkzaamheden als gevolg van Corona en personeelsverloop (voordeel € 0,2 miljoen).

De batenkant laat een positief resultaat zien (voordeel € 0,3 miljoen). Dit laat zich voornamelijk verklaren door meer bijdragen vanuit de gemeenten (volgens de kostenverdeling Unie-VNG) i.v.m. de hogere onderhoudskosten bij de rioolgemaal.

Het saldo van de lasten en baten voor bestemming is daarmee positief (voordeel € 0,1 miljoen).

Volledigheidshalve moet vermeld worden dat de totale begrote onderhoudskosten in 2020 bijna zijn uitgegeven, maar door steringen, vervolgwerk, staat van en informatie over de assets en Corona kon niet het volledige werkpakket uitgevoerd worden.

3.4 Programma Wegen

Wegen

Het programma Wegen is gericht op voldoende veiligheid op de waterschapswegen en een goede bereikbaarheid van het beheersgebied door een juiste afstemming tussen gebruik, functie en inrichting van de wegen. Dit is vastgelegd in het Wegenbeheerprogramma 2016-2021.

Om de doelen uit het Wegenbeheerprogramma (WgBP) te kunnen behalen, waren in 2020 onder meer de volgende maatregelen beoogd:

- Voor het (groot) onderhoud aan de asfaltverhardingen is in de begroting € 5 miljoen extra investeringsbudget opgenomen. Dit budget, gebaseerd op de notitie Huis op Orde is nodig om te waarborgen dat het totale areaal wegen zich in redelijke staat bevindt (een maximaal percentage 'zeer slecht' van 15% per gemeente);
- Ook voor het klein c.q. storingsonderhoud is, conform de notitie Huis op Orde, extra budget opgenomen in de begroting. Dat is nodig om de verkeersveiligheid te kunnen blijven garanderen, maar ook omdat er sprake is van een toenemend aantal meldingen bij het KlantContactCentrum, die leiden tot extra (herstel)werkzaamheden;
- Jaarlijks worden middelen beschikbaar gesteld voor het vervangen van bestaande bruggen. In 2020 stond de reconstructie van de brug in de Mr. Snijderweg te Stellendam op het programma;

- Op een aantal locaties is sprake van ontbrekende schakels in het fietsroutenetwerk. Deze opgaven zijn opgenomen in de provinciale Uitvoeringsagenda 'Samen verder fietsen'. Hierdoor is sprake van subsidiemogelijkheden. De aanpak van deze schakels wordt zoveel mogelijk gecombineerd met groot onderhoud. In 2020 ging het om de ontbrekende schakel op de Reedijk (Heinenoord);
- Voor het onderhoud aan bomen zijn extra middelen beschikbaar gesteld om achterstanden weg te werken.

Het college heeft medio 2019 een "pas op de plaats" gemaakt met betrekking tot de overdracht van de wegen en een extra bestuurlijke overlegronde met de gemeenten ingelast. Het onderwerp is uiteindelijk toegevoegd aan het Bestuursprogramma 2019-2023 maar heeft in 2020 nog niet tot finale besluitvorming geleid.

Het waterschap is aangehaakt bij de landelijke opgaven uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. Zo is gestart met een inventarisatie naar mogelijke knelpunten op fietspaden. Van de beschikbaar gestelde subsidies voor nieuwe korte termijnmaatregelen is geen gebruik gemaakt. De hiervoor gehanteerde criteria en een gebrek aan voldoende capaciteit waren daarvoor de belangrijkste argumenten. Het ongevallenbeeld is overigens nog onveranderd.

Bij de bereikbaarheidsopgaven wordt steeds vaker de samenwerking gezocht met regionale partners. Zo is voor de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Het doorpakken van de categorisering is als gevolg van COVID-19 beperkt. Zo is de aanpak van de Oudelandsedijk nabij Sommelsdijk aangehouden tot 2021.

Met regionale partners wordt geregeld gesproken over opgaven om de mobiliteitstransitie te bevorderen. Daarbij is gewerkt aan het aanpassen van openbaar vervoervoorzieningen alsook het bijdragen aan nieuwe fietsinfrastructuur.

3.4.1 Wat wilden we bereiken?

Afwijking / bijstelling ten aanzien van doelstellingen (Burap)

Het waterschap haakt aan bij de landelijke opgaven uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. Zo wordt een inventarisatie uitgevoerd naar mogelijke knelpunten op fietspaden. Daarnaast wordt getracht gebruik te maken van de beschikbaar gestelde subsidies voor nieuwe korte termijnmaatregelen. Het ongevallenbeeld is overigens nog onveranderd.

Bij de bereikbaarheidsopgaven wordt steeds vaker de samenwerking gezocht met regionale partners. Zo is voor de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Het doorpakken van de categorisering is als gevolg van COVID-19 beperkt. Zo is de aanpak van de Oudelandsdijk nabij Sommeldijk aangehouden tot 2021.

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
<p>Voor het (groot) onderhoud aan de asfaltverhardingen is in deze begroting € 5 miljoen extra investeringsbudget opgenomen. Dit budget, gebaseerd op de notitie Huis op Orde is nodig om te waarborgen dat het totale areaal wegen zich in redelijke staat bevindt (een maximaal percentage 'zeer slecht' van 15% per gemeente);</p>	<p>In 2020 is in totaal ca. 201.744 m2 aan D-wegen aangepakt. Dit was mede mogelijk door het extra Huis-op-Orde-budget. De verdere verslechtering van de overige wegen maakte dat ruim 37.000 m2 wegen categorie D zijn geworden. In totaal betekent dit dat het wegenareaal eind 2020 voor (afgerond) 10% bestaat uit D-wegen.</p>
<p>Ook voor het klein c.q. storingsonderhoud is, conform de notitie Huis op Orde, extra budget opgenomen in deze begroting. Dat is nodig om de verkeersveiligheid te kunnen blijven garanderen, maar ook omdat er sprake is van een toenemend aantal meldingen bij het KlantContactCentrum, die leiden tot extra (herstel)werkzaamheden;</p>	<p>Het extra beschikbaar gestelde budget voor het dagelijks beheer en onderhoud (meldingen KCC, storingsonderhoud, klein onderhoud) is met name besteed in het kader van verkeersveiligheid.</p>
<p>Jaarlijks worden middelen beschikbaar gesteld voor het vervangen van bestaande bruggen. In 2020 leidt dat o.a. tot de reconstructie van de brug in de Mr. Snijderweg te Stellendam;</p>	<p>Een toestandsinspectie heeft aangetoond dat een reconstructie van de brug in de Mr. Snijderweg te Stellendam niet nodig is. Met de beperkte herstelwerkzaamheden die in 2020 zijn uitgevoerd, wordt de constructieve veiligheid van de brug gegarandeerd. Voor de overige kunstwerken is in 2020 toestandsinspecties uitgevoerd welke als basis dienen voor de in 2021 uit te voeren instandhoudingsinspecties. Uit deze instandhoudingsinspecties zal de onderhoudsbehoefte blijken (reconstructie, groot onderhoud, etc.).</p>
<p>Op een aantal locaties is sprake van ontbrekende schakels in het fietsrouten netwerk. Deze opgaven zijn opgenomen in de provinciale Uitvoeringsagenda 'Samen verder fietsen'. Hierdoor is sprake van subsidiemogelijkheden. De aanpak van deze schakels wordt zoveel mogelijk gecombineerd met groot onderhoud. In 2020 gaat het om de ontbrekende schakel op de Reedijk (Heinenoord).</p>	<p>Voor de ontbrekende schakel op de Reedijk (Heinenoord) zijn in 2020 variantenstudies uitgevoerd. Het meest optimale ontwerp wordt in 2021 gerealiseerd.</p>

3.4.2 Wat hebben we gedaan in 2020?

Verkeersveiligheid

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % wegen dat is ingericht cf. de basis-kenmerken wegontwerp		91	91	91	Geen afwijkingen.	Tegelijk met het uitvoeren van groot onderhoud is op een aantal wegen de duurzaam veilige inrichting aangepast. Zo zijn op de Munnikendijk (Westmaas) en S40 Korteweg (Zuid-Beijerland) rode stroken aangebracht en is op de Beijerlandsedijk en Noorddijk (Zuid-Beijerland) en Toldijk (Heenvliet) de belijning aangepast. Het gaat in totaal over ca. 22 km. Ook zijn op een aantal plaatsen plateaus en wegversmallingen aangebracht.
Het aantal km weg waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering	Dit betreft een gemiddelde per jaar, gebaseerd op een totale opgave van 46 km in de periode 2017-2030 (conform Huis op Orde). Het daadwerkelijke aantal km's zal telkens in de Jaarstukken worden verantwoord.	3,3	0	0	De beoogde trajectaanpak van de Oudelandsedijk - Sommelsdijk wordt, mede als gevolg van COVID-19, doorgeschoven naar 2021.	De voor 2020 opgenomen trajectaanpak (Oudelandsedijk Sommelsdijk) is qua uitvoering doorgeschoven naar de 1e helft van 2021.
Het maximale % D (zeer slecht)	Op het totale wegenareaal van Hollandse Delta. De effecten van het 'Huis-op-Orde-	15	14	10	Met de huidige aanpak van het groot onderhoud wordt naar verwachting goed gescoord.	In 2020 is in totaal ca. 201.744 m2 aan D-wegen aangepakt. Dit was mede mogelijk door het extra Huis-op-Orde-budget. De verdere verslechtering van de overige wegen maakte dat ruim 37.000 m2

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	budget zijn nog niet volledig doorgerekend.					wegen categorie D zijn geworden. In totaal betekent dit dat het wegenareaal eind 2020 voor (afgerond) 10% bestaat uit D-wegen. De procentuele verdeling per gemeente is weergegeven in onderstaande tabel.

Gemeente	Oppervlakte D-wegen in m2 (2020)	Oppervlakte D-wegen in m2 (2019)	Percentage (2020)	Percentage (2019)
Hoeksche Waard	215.098	267.822	10,40%	13,40%
Barendrecht	11.033	15.585	7,00%	10,20%
Hendrik-Ido-Ambacht	0	153	0,00%	0,40%
Albrandswaard	16.302	18.761	8,70%	9,10%
Westvoorne	45.565	43.339	8,70%	8,10%
Rotterdam	4.202	4.998	6,40%	7,50%
Goeree-Overflakkee	231.732	254.924	11,50%	12,30%
Brielle*	37.341	50.993	11,40%	16,60%
Zwijndrecht*	3.703	9.157	1,70%	4,20%
Hellevoetsluis	18.672	20.082	7,70%	9,00%
Ridderkerk*	7.451	31.470	2,40%	9,90%
Nissewaard	65.917	62.875	9,00%	8,40%

* De daling binnen de gemeenten Zwijndrecht en Ridderkerk komen met name door gepleegd groot onderhoud. In Zwijndrecht betrof dit de Lindtsedijk, de Langeweg en een stuk van het fietspad langs de Langeweg. In Ridderkerk betrof dit het fietspad langs de A16, de Waalweg en de Rotterdamseweg. Bij de gemeente Brielle was het streven om onder de bestuurlijke norm van 15% uit te komen. Dit is in 2020 gerealiseerd.

3.4.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	3,248	3,791	3,689	3,444	-0,245	V
	04.20 Bereikbaarheid	11,940	18,471	13,930	14,933	1,003	N
Totaal Lasten		15,188	22,263	17,619	18,377	0,758	N
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,068	-0,150	-0,150	-0,154	-0,004	V
	04.20 Bereikbaarheid	-8,364	-8,243	-8,468	-8,485	-0,017	V
Totaal Baten		-8,432	-8,393	-8,618	-8,639	-0,021	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		6,756	13,870	9,001	9,738	0,737	N
Toevoeging aan reserves		4,807	2,055	7,404	7,404	-	
Onttrekking aan reserves		-2,280	-5,214	-5,361	-5,361	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming		9,283	10,710	11,044	11,781	0,737	N

De oorzaken van de afwijkingen binnen het programma Wegen op het beleidsproduct Verkeersveiligheid zijn als volgt samen te vatten:

- Vanwege de zachte winters zijn voor de gladheidsbestrijding minder strooibeurten uitgevoerd (7 i.p.v. 30). Daardoor zijn de lasten alsook de baten (inkomsten vanuit gemeenten) lager, in totaal bleef € 0,17 miljoen onbenut;
- Vanwege meer storingsonderhoud openbare verlichting en hogere energiekosten was € 0,07 miljoen meer nodig;
- Bij de aanpak van het groot onderhoud lag, mede gelet op de gewenste realisatiegraad, de focus op wegen waaraan weinig tot geen verkeerskundige aanpassingen nodig waren. Hierdoor kon het budget voor het duurzaam veilig inrichten van de wegen niet volledig besteed worden. Circa € 0,2 miljoen was niet in te zetten.

De oorzaken van de afwijkingen binnen het programma Wegen op het beleidsproduct Bereikbaarheid zijn als volgt samen te vatten:

- Door minder storingen dan ingeschat en door meer inzet daarbij van eigen mensen en minder extern is er een voordelig resultaat van circa € 0,1 miljoen;
- Het onderhoudswerk aan de bomen was omvangrijker dat vooraf ingeschat. Belangrijkste aanleiding hiervoor was een veiligheidsinspectie waaruit een

acute en grotere opgave kwam. Daarnaast is als gevolg van weersinvloeden een groter aantal storingen (omgewaaide bomen) op het relatief oude bomenareaal verholpen. In totaal bedraagt de overschrijding € 0,36 miljoen welke niet eerder is gemeld omdat de omvang van de overschrijding te laat inzichtelijk werd;

- Als gevolg van een toegestane indexering m.b.t. loonkosten van een onderhoudsaannemer (met terugwerkende kracht over 2019 en 2020) is er sprake van € 0,3 miljoen aan meerkosten. Omdat de claim aanvankelijk niet als kansrijk werd ingeschat en de juridische afstemming hiervoor lang heeft geduurd is hiervan niet eerder melding gemaakt;
- Aanbrengen van wegmarkeringen is door slechte weersomstandigheden deels uitgevoerd waardoor € 0,08 miljoen onbenut bleef;
- De kosten voor onderzoek waren hoger dan voorzien met een nadelig resultaat van € 0,07 miljoen;
- In 2020 bleef het noodzakelijk om toezichthouders in te huren op groot onderhoudsprojecten met als nadelig resultaat € 0,1 miljoen;
- Vanwege de juridische noodzaak voor het ontmantelen van gronddepots aan de Noorddijk, ontstond er een nadelig resultaat van € 0,07 miljoen;
- Fietsverbinding voormalige S40 IV (Korteweg Zuid-Beijerland): dit project is de laatste jaren enkele keren opgestart en weer stil gelegd. Het college van D&H heeft op 1 september 2020 besloten dit specifieke investeringsproject

af te sluiten en op basis van de definitieve ontwerpen en nieuwe samenwerking met de betrokken partijen, waaronder de gemeente en de provincie, aan te gaan en het project opnieuw in te richten. Nieuwe financiering is dan actueel geregeld en vastgelegd. De gemaakte kosten van € 0,2 miljoen in het kader van de voorbereiding van het project over de afgelopen jaren hebben geen investeringswaardig resultaat opgeleverd en

dus kan het volle ter beschikking gestelde krediet worden teruggegeven. Constatering is dat de voorbereidingskosten onder de exploitatie thuis horen. Dit leidt tot een nadeel van € 0,2 miljoen. De kosten hiervoor worden gedekt via de resultaatbestemming van de jaarrekening 2020.

3.5 Bestuur en Organisatie

3.5.1 Wat wilden we bereiken?

Bestuur

Voor het eind 2019 vastgestelde Bestuursprogramma 2019-2023 is in 2020 een nadere uitwerking opgesteld, waarbij de verschillende onderdelen in de tijd zijn uitgezet. Zo is in mei 2020 een aparte Agendacommissie gestart om de bestuurlijke besluitvorming via de verschillende (digitale) commissie- en VV-vergaderingen te bevorderen. Daarbij zijn voorstellen gedaan om vanaf 2021 met een nieuwe BOB-structuur en een LangeTermijn Agenda het besluitvormingsproces te versterken. Ook is de ambtelijke ondersteuning van de VV vanuit Bestuursadvisering versterkt. Daarnaast is ingezet op het verbeteren van de bestuurscultuur en het versterken van de bestuurskracht langs 4 lijnen: het opzetten van Koers 2030, het verbeteren van de samenwerking, het versterken van het college en het bevorderen van de integriteit. Dit zal in 2021 worden voortgezet.

Op 15 maart 2021 hebben na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. Op grond van de Waterschapswet vervangt de Dijkgraaf de overige leden. Eén van de opties die een verkenners op korte termijn gaat onderzoeken, is het formeren van een interim-college. De fracties uit de VV kunnen nieuwe kandidaten voorstellen. Daarna neemt de VV daar zo spoedig mogelijk een besluit over.

Communicatie

In het afgelopen jaar heeft ook communicatie geholpen de waterschapsopgave te realiseren. Het is een opgave die de inzet, houding en gedrag van ons allemaal raakt. De bijdrage van communicatie aan die opgaven is in ieder geval dat het zorgt voor samenhang: door het eenduidig vertellen in woord en beeld, laten we zien waar ons waterschap voor staat. Om dat goed te doen is het belangrijk dat onze verhalen aansluiten bij de belangen, behoeften en belevingswereld van onze belangrijkste doelgroepen: inwoners, agrariërs en stakeholders. Op die manier vertellen we verhalen die aansluiten bij wat er leeft en zijn we actueel.

We halen buiten naar binnen door te werken in een Newsroom. We weten continu waar er over gesproken wordt, wat er leeft en kunnen daar snel en pro-

actief op inspelen met advies aan bestuur en organisatie of door direct online mee te praten. Afgelopen jaar is er maandelijks een online omgevingsanalyse gemaakt en die is actief onder de aandacht gebracht van organisatie, directie en bestuur. We geven duiding aan wat er leeft en wat dat betekent voor bestuur, organisatie en reputatie. Alle sociale kanalen zijn gegroeid en ons bereik is met gemiddeld 30% toegenomen

Buitenlandbeleid

Door de COVID-19 pandemie is het internationale reizen geheel stilgevallen. Missies naar Ethiopië of Zuid-Afrika in het kader van de Blue Deal zijn uitgesteld/afgelast. Daarvoor in de plaats wordt gebruik gemaakt van digitale vergadermogelijkheden. Zo is een eerste 'virtuele missie' met de Zuid-Afrikaanse partners gehouden om toch nog enige voortgang te boeken in het Blue Deal programma. Ook bezoeken van buitenlandse missies aan Nederland/WSHD zijn geheel stilgevallen.

Regulering

In 2020 is gewerkt aan een goede voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet in nauwe samenwerking en afgestemd met andere overheden.

Calamiteitenorganisatie

Voor de periode 2020-2024 wordt een verdere professionalisering van de calamiteitenorganisatie nagestreefd. Op 15 oktober 2020 is het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 door de VV vastgesteld. Vervolgens heeft het college de routekaart implementatieplan voor calamiteitenplan WSHD 2020-2023 aangenomen. Het implementatieplan is behandeld door de commissie MBH in november 2020. Vanaf 2021 wordt het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 op de supplementen verder ontwikkeld en de bestrijdingsplannen geëvalueerd en herzien.

Eigendommenbeheer

De eerste maanden na de start van het project zijn vooral gebruikt om intern het project goed op te zetten. Veel tijd en aandacht is besteed aan het opzetten van de interne- en externe communicatiestrategie. Denk hierbij aan informatie op onze website / intranet / waterschapskrant / social media maar bijvoorbeeld ook aan de eerste brief die gebruikers zullen ontvangen. Parallel daaraan zijn we gestart met het houden van de adviesgroep bijeenkomsten om de dossiers te

beoordelen. Deze adviesgroep bestaat uit medewerkers van verschillende afdelingen met een verscheidenheid aan expertises. Zo kan er voor ieder dossier een snelle en deskundige afweging (koop/huur/pacht/terugvorderen) gemaakt worden die door alle adviesgroepleden gedragen wordt.

In oktober zijn de eerste brieven richting de grondgebruikers in het deelgebied Hoeksche Waard verzonden. Waarna in december de eerste locatiebezoeken hebben plaatsgevonden. In verband met de COVID-19-maatregelen van de

overheid hebben we deze bezoeken stop moeten zetten, zodat thans alleen de administratieve werkzaamheden plaatsvinden.

Huis op Orde

In 2020 is ingezet op het invullen van de randvoorwaarden voor het realiseren van de activiteiten vanuit Huis op Orde. Dit heeft geleid tot het organisatie-breed uitvoeren van werkzaamheden op het gebied van integrale dienstverlening, personeelsbeleid en personeelsbeheer, organisatieontwikkeling en BIO/AVG.

3.5.2 Wat hebben we gedaan in 2020?

Externe communicatie

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
1. Het uitvoeren van het vastgestelde communicatiebeleid.	We geven het waterschap een herkenbaar gezicht en zorgen daarmee voor een groter water(schaps)bewustzijn. De waterbaas campagne in samenwerking met de UvW is daar een voorbeeld van. Naast dit initiatief hebben we per kerntaak nieuwswaardige artikelen kunnen schrijven. Resultaat: zes op de tien bewoners wonende in het werkingsgebied van het waterschap is bekend met (werk van) waterschappen. We weten hoe de buitenwereld ons ziet door het doen van onderzoek naar waardering en reputatie. In 2020 is het reputatieonderzoek afgerond en het imago onderzoek opgestart. Uitkomsten zijn gedeeld in de organisatie en initiatieven ontplooid.
2. Verdere ontwikkeling van de website mbt het nieuwe Content Management Systeem (CMS)	In 2020 is er geen nieuw CMS ingericht. Er is voorbereidend werk verricht voor het toegankelijk maken van de website (structuur, B1 niveau, overzicht, onderzoek en beleid). De visie rondom online dienstverlening is afgerond. Verder is de samenwerking met het KCC geïntensiveerd om af te stemmen wat er in de omgeving van WSHD wordt waargenomen. Deze drie elementen vormen basis voor het CMS. In de nieuwe afdeling wordt het hoe, en wat wordt betreft CMS in 2021 vormgegeven.
3. Opzetten van webcare en verdere ontwikkeling van social communicatie, inclusief interactie, door middel van pilots.	Inwoners kunnen eenvoudig meepraten, meedenken en meewerken. Zo is 24/7 een dialoog mogelijk. Mede door de Coronatijd heeft de online dialoog een vlucht genomen. In 2020 is de webcare efficiënter ingericht en is er snelle beantwoording van persvragen. We geven duiding aan wat er leeft en wat dat betekent voor bestuur, organisatie en reputatie. Alle sociale kanalen zijn gegroeid en ons bereik is met gemiddeld 30% toegenomen.
4. Uitvoeren en doorontwikkelen (met name middelbaar onderwijs) educatiebeleid voor de gehele educatiekolom van 10-23 jaar.	Voor educatie was het relevant om beleid door te ontwikkelen en met name bij het middelbaar onderwijs. In 2020 is dit maar beperkt gebeurd, waardoor niet het volledige educatiebudget is uitgegeven. De redenen liggen vooral in Corona en de lockdown, waardoor ons reguliere educatieprogramma vrijwel heeft stilgelegd. Activiteiten die nog wel gepland en voorbereid zijn, moesten vaak toch last minute gecancelled worden. Voorbeelden zijn Het Groot Rotterdams Water & Klimaat Debat en de Week van Ons Water najaarseditie, twee van de initiatieven die geen doorgang hadden. Inzetten op bijvoorbeeld een online versie van onze projecten was om diverse redenen niet mogelijk. Andere initiatieven

	die deel uit maken van het beleid zoals bijvoorbeeld de samenwerking met duurzaamheidscentrum Weizigt en 'Droppie Water' hebben succesvol plaatsgevonden. Ook het gezamenlijk project van alle waterschappen 'Waterwise', een website, is gelanceerd in 2020.
5. Waar mogelijk aansluiting zoeken bij derden bij alle communicatie-activiteiten	We streven naar interactie en dialoog, zowel intern als extern. Intranet is geoptimaliseerd op basis van eigen onderzoek. Dagelijks verschijnt er content die informeert en verbind. De dialogen tussen directie en organisatie zijn gefaciliteerd door communicatie.

Regulering

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Doorlooptijd van de aanvragen binnen de gestelde termijn		100%	49%	46%	49% van de aanvragen wordt binnen de wettelijke termijn van 8 weken afgehandeld. Dit wordt veroorzaakt door de exorbitante stijging van het aantal vergunningsaanvragen die vanaf april is waargenomen. De gemiddelde doorlooptijd van vergunningen is inmiddels teruggebracht van 12,9 weken in januari 2020 tot 9,4 weken in juli. Kortom: we voldoen nog steeds voor een aanzienlijk deel niet aan de wettelijke termijn, maar de duur van de overschrijding wordt wel steeds minder.	Van alle vergunningaanvragen in 2020 is 46% binnen de wettelijke termijn van 8 weken behandeld. Door personele mutaties en de beperkte beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers op de arbeidsmarkt kampt de afdeling al enkele jaren met een hoge werkvoorraad, waardoor de afhandeltermijnen onder druk staan. Door diverse acties is hierin al veel verbetering gekomen en is de gemiddelde doorlooptijd inmiddels teruggebracht van 18,1 weken (mei 2019) tot 8,4 weken nu. Door de Coronaperikelen en het desondanks hoge aantal aanvragen in 2020 (19% boven de prognose) is de afdeling er echter nog niet in geslaagd alle aanvragen binnen de gestelde termijn af te handelen. Overigens dient hierbij wel vermeld te worden dat er zich, door tijdig en open contact met aanvragers en gezamenlijke prioritering op basis van uitvoeringsdatum, nog geen situaties hebben voorgedaan waarbij het niet

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						tijdig verlenen van een vergunning leidde tot stagnatie van werken.
Max. % van uitgevoerde controles wordt bestuursrechtelijk gehandhaafd		7%	9%	4,4%	Het maximum van de uitgevoerde controles, welke bestuursrechtelijke worden gehandhaafd, ligt met 9% hoger dan de streefwaarde van 7%. Dit wordt veroorzaakt door minder controles vanwege de Coronacrisis en de afhandeling van bestuursrechtelijke zaken uit 2019.	Conform doelstelling.
Max. % van uitgevoerde controles wordt strafrechtelijk gehandhaafd		1,5%	1,17%	1,4%	Ligt in lijn streefwaarde.	Conform doelstelling.

Calamiteitenorganisatie

Wat zouden we daarvoor doen in 2020?	Jaarstukken 2020
In 2020 bouwen we een werkwijze en structuur waarmee we ons de houding en het gedrag eigen maken om ons te ontwikkelen van calamiteitenbestrijder naar crisispartner.	Voor de periode 2020-2024 wordt een verdere professionalisering van de calamiteitenorganisatie nagestreefd. Op 15 oktober 2020 is het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 door de VV vastgesteld. Vervolgens heeft het college de routekaart implementatieplan voor calamiteitenplan WSHD 2020-2023 aangenomen. Het implementatieplan is behandeld door de commissie MBH in november 2020. Vanaf 2021 wordt het calamiteitenplan WSHD 2020-2023 op de supplementen verder ontwikkeld en de bestrijdingsplannen geëvalueerd en herzien.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Medewerkers met een kritieke rol zijn goed getraind (minimaal 2x per jaar)	In het calamiteitenplan en de supplementen Opleiden, Trainen en Oefenen en Werkwijze zijn de kritieke rollen benoemd. Voor	100%	10%	7%	De streefwaarde wordt niet gehaald door: - het niet aanbesteden van het OTO programma 2020-2023 in november 2019. - de opschaling van de	De streefwaarde is niet gehaald door het ontbreken van een OTO partner, door stop zetten van de aanbesteding in november 2019, vanwege

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	medewerkers die een dergelijke rol moeten kunnen vervullen geldt dat ze minimaal drie maal per jaar actief bezig zijn met opleidingen, trainingen en oefeningen om die rol adequaat te kunnen vervullen. Voor overige rollen geldt dat medewerkers één of twee keer per jaar een OTO activiteit hebben. Voor alle andere medewerkers geldt dat zij de basisopleiding gevolgd moeten hebben en incidenteel (wanneer dat logisch is vanuit het scenario) actief betrokken worden bij OTO activiteiten.				calamiteitenorganisatie van maart tot mei 2020 vanwege de Coronacrisis. Hierdoor zijn de geplande OTO activiteiten in 2020 niet doorgestaan. - Daarnaast zijn er onzekerheden zoals: in de zomer en/of het najaar opschalen van de calamiteitenorganisatie m.b.t. tweede golf Corona.	de Coronacrisis en het niet starten van het werven van de rollen binnen de calamiteitenorganisatie. De start van de werving is vertraagd vanwege het pas in oktober 2020 vastgestelde calamiteitenplan WSHD 2020-2023, waar het supplement personeel een onderdeel van is
WSHD beschikt over een actueel calamiteitszorgsysteem	Conform de vereisten zoals benoemd in het calamiteitenplan.	100%	100%	75%	Het definitieve Calamiteitenplan WSHD 2020-2023 staat op 14 oktober 2020 geagendeerd ter behandeling door de VV.	De VV heeft het calamiteitenplan 2020-2023 in oktober 2020 vastgesteld.
WSHD leert van oefeningen en werkelijke calamiteiten	Van alle opschalingen is een After Action Review (AAR) beschikbaar. Aanvullende evaluaties worden conform beleid uitgevoerd. Leer- en actiepunten worden opgepakt. Het systeem	100%	100%	50%	* After Action Review WAT Waterketen in 2020 evalueren. * After Action Review WOT Corona in 2020 evalueren. * After Action Review Kernteam Bedrijfsvoering in 2020 evalueren.	* FASE 2 Corona (maart-mei 2020) - AAR - WAT Waterketen - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	om actiepunten uit evaluaties te borgen functioneert.				<ul style="list-style-type: none"> * After Action Review - Evaluatierapport Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides * After Action Review - Evaluatierapport Olieverontreiniging Oude Maas * After Action Review - Evaluatierapport Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht 2019 geaccordeerd in 2020. * Evaluatierapport Onderzoek herziening Calamiteitenbestrijdingsplan en dijkbewakingsorganisatie besluitvorming in 2020 gepland. 	<ul style="list-style-type: none"> * FASE 2 Corona (maart-mei 2020) - AAR - WOT Corona - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV. * FASE 2 Corona (maart-mei 2020) - AAR - Kernteam Bedrijfsvoering - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV. * FASE 1 Uitzakkend peil Rozenburg (augustus 2019) - AAR - Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides - Evaluatierapport Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides - geaccordeerd in februari 2020 door MT * FASE 1 Olieverontreiniging Oude Maas (nov 2019) - AAR - Olieverontreiniging Oude Maas - Evaluatierapport Olieverontreiniging Oude Maas - geaccordeerd in januari 2020 door MT * FASE 1 Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						HVC Dordrecht (mei 2019) - AAR - Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht - Evaluatierapport Aanpak brand 8 Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht 2019 - geaccordeerd in januari 2020 door management team (MT)
WSHD maakt (indien nodig) actief gebruik van de calamiteiten organisatie		Tussen 5 en 20 opschalingen	100%	40%	De calamiteitenorganisatie is van: * 13 maart tot mei 2020 opgeschaald vanwege Coronacrisis. * 17 februari is vanwege Twee ontregelde zuiveringen eenmalig een WAT ingesteld * 23 maart tot 30 april 2020 is een WAT ingesteld, echter niet formeel opgeschaald.	WSHD heeft in 2020 incidenten gehad, waarbij besloten is niet te schalen. Enkele voorbeelden zijn: * Uitval gemaal Gorzeman. * Procesverstoring uitspoelen slib op RWZI Den Bommel en RWZI Spijkenisse. * Lekkende rioolpersleiding in Numansdorp en Oude-Tonge.

Bedrijfsvoering

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn		30	25	16	Op basis van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren (2015 t/m 2019), rekening houdend met het effect van de	Na het uitbreken van de Corona pandemie is besloten de betaaltermijn van 30 dagen op een factuur los te laten.

(aantal dagen na ontvangstdatum factuur)					implementatie van het nieuwe softwarepakket voor de inkooporders, is de verwachting dat de gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn binnen de streefwaarde blijft.	De facturen worden direct betaalbaar gesteld zodra de prestatie is geleverd en de factuur akkoord is bevonden om zodoende ondernemers tegemoet te komen in deze periode.
Het % facturen dat binnen de reguliere termijn van 30 dagen is betaald		90%	90%	87%	De inkooporders worden vanaf boekjaar 2020 geregistreerd in het nieuwe softwarepakket ProQuro. In het 1e kwartaal hebben de gebruikers moeten leren om te gaan met het nieuwe softwarepakket, waardoor de gemiddelde betaaltermijn een lichte stijging vertoont. De verwachting is dat voor het boekjaar 2020 de streefwaarde behaald kan worden.	De gebruikers hebben een langere periode nodig gehad om te leren omgaan met het nieuwe softwarepakket waardoor de streefwaarde net niet is behaald.

3.5.3 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	8,585	12,146	10,813	11,017	0,204	N
	07.20 Externe Communicatie	1,570	1,944	1,944	1,813	-0,131	V
	07.30 Regulering	7,123	7,730	8,300	8,269	-0,031	V
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,783	1,137	0,822	0,706	-0,115	V
	07.90 Bedrijfsvoering	6,757	4,550	3,960	2,672	-1,288	V
Totaal Lasten		24,818	27,507	25,839	24,478	-1,361	V
Baten	07.10 Bestuur	-3,399	-0,637	-0,894	-1,382	-0,488	V
	07.20 Externe Communicatie	-	-	-	-	-	-
	07.30 Regulering	-0,167	-0,145	-0,215	-0,236	-0,021	V
	07.90 Bedrijfsvoering	-2,981	-4,219	-3,702	-5,373	-1,671	V
Totaal Baten		-6,547	-5,001	-4,811	-6,991	-2,180	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		18,271	22,506	21,028	17,487	-3,541	V
Toevoeging aan reserves		2,847	0,614	1,114	1,114	-	-
Onttrekking aan reserves		-6,447	-5,599	-6,141	-6,112	0,028	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		14,671	17,521	16,001	12,489	-3,512	V

07.10 Bestuur

Er is een nadeel op de lasten binnen bestuur als gevolg van een hogere benodigde dotatie aan de personele voorzieningen (€ 0,16 miljoen). Daarnaast zijn er hogere kosten gemaakt voor opleidingen en training binnen het dagelijks en het algemeen bestuur (€ 0,085 miljoen) en capaciteitsmanagement PU (€ 0,15 miljoen). Hier tegenover staat dat er voor het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie € 0,2 miljoen minder kosten zijn gemaakt.

Zoals in hoofdstuk 1.1 is gemeld, hebben op 15 maart 2021 na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. De kosten van het vertrek van de heemraden (wachtgeldregeling) drukken niet op 2020, maar op 2021, omdat het vertrek in 2021 heeft plaatsgevonden. Voorgesteld wordt via de bestemming van het resultaat van 2020 een bedrag van € 0,5 miljoen te reserveren voor de wachtgeldregeling.

Ruimtelijke Adaptatie

Eén van de doelen uit de ambitie van WSHD ten aanzien van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is het faciliteren en stimuleren van klimaatadaptief gedrag bij inwoners, bedrijven en organisaties. Dit is tevens een van de essentiële tussendoelen van het nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In het jaar 2020 is Stimuleren en faciliteren als volgt ingedeeld:

Subsidie

In het jaar 2020 is de stimuleringsregeling in 2 tranches aangeboden. De eerste tranche bestond uit een bijdrage van ongeveer € 0,05 miljoen gericht aan particulieren, stichtingen en scholen. De tweede tranche was gericht op particulieren. Er zijn in het totaal ongeveer 250 aanvragen binnen gekomen.

Kennis delen

Een belangrijk onderdeel is kennis uitdragen om meer bewustzijn te creëren naar buiten toe maar ook om samen op te trekken met de partners en ideeën versterken van de pioniers. Door een bijdrage te leveren aan het organiseren van informatiebijeenkomsten en het faciliteren van informatiemateriaal. Ook middelen voor educatie door het organiseren van een 'duurzame' wedstrijd op basisscholen (Duzadorp). Daarnaast zijn wij lid van het convenant klimaat adaptief bouwen en de Straadkrant. De activiteiten uit het convenant worden gezamenlijk opgepakt en gefinancierd. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van de Straadkrant. Ook dragen wij bij aan de verdere ontwikkeling van de klimaateffectatlas samen met de provincie Zuid-Holland. Daarnaast hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van klimaatverandering voor de waterkwaliteit.

Maatschappelijke initiatieven

De ruimtelijke aanpassing die nodig is voor het veranderende klimaat vergt innovatieve oplossingen. En initiatieven opgestart vanuit de samenleving. Het waterschap stimuleert deze initiatieven door kennis, communicatie of een financiële bijdrage. Dit jaar heeft het waterschap financieel bijgedragen aan de volgende initiatieven:

- De Squyfelaer, we hebben hen aangewezen als 'Waterbaas', m.a.w. als goed voorbeeld voor andere inwoners en stichtingen (innovatieve plantenbak);
- Mede mogelijk maken van de langste geveltuin van Nederland; de Peperklip in Rotterdam;
- Pilot financiële prikkels Nissewaard (de aanleg van klimaatadaptieve tuinen) stimuleren door een financiële prikkel en door communicatie;
- De tuintonnen in Charlois is onderdeel van gebiedsaanpak (geveltuinen en tuintonnen, voorbereiding 2020, uitvoering voorjaar 2021);
- Bijdrage ontwikkeling Natte Krat en plaatsing bij school Ridderkerk.

Menskracht

Het extra toegekende budget van € 0,35 miljoen in 2020 heeft geleid tot extra inspanning die niet begroot was. Voor het afhandelen van de subsidie aanvragen van de tweede tranche is extra capaciteit ingehuurd.

Na twee jaar ervaring met de regeling overheerst tevredenheid over de

resultaten van de regeling. Het aantal inwoners, bedrijven en scholen die de subsidie hebben aangevraagd maken duidelijk dat inwoners zij bewust bezig zijn met water in hun directe omgeving. En dat is een goede zaak. Het succes wordt ook weerspiegeld in het snel bereiken van het plafondbedrag bij de eerste tranche na een maand en het vaststellen van een tweede tranche vorig jaar. Voor de tweede tranche was een budget beschikbaar van ruim € 0,2 miljoen. Ongeveer € 0,1 miljoen is toegekend. Wel zijn er maar liefst 230 particulieren die gebruik gemaakt hebben van een aanspraak op de regeling. Dit zijn veel initiatiefnemers! De oorzaak dat niet het gehele budget is benut, komt doordat het vaak kleine initiatieven zijn, waardoor het budget niet snel is uitgeput. Ook Corona heeft geleid tot vertraging in het heropenen van de regeling. De regeling is in juli 2020 heropend.

07.20 Externe communicatie

In 2020 zijn de Wereldhavendagen en andere grotere (geplande) evenementen helaas vervallen door COVID-19. In goed overleg met de gemeente is besloten geen alternatief aan te bieden. Door het uitstel van de ingangsdatum van de omgevingswet zijn de geplande communicatieactiviteiten hieromheen verschoven. De kosten voor het imago-onderzoek zijn lager uitgevallen dan geraamd als gevolg van een duidelijke uitvraag en focus in de vraag. Het doorontwikkelen van het educatiebeleid, met name voor het middelbaar onderwijs, heeft in 2020 maar beperkt plaatsgevonden als gevolg van Corona en de lockdown. Hierdoor heeft ook het reguliere educatieprogramma vrijwel stilgelegen. In totaal zijn de kosten voor communicatie en educatie ruim € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

07.40 Calamiteitenorganisatie

Het Calamiteitenplan is door de opschaling van de calamiteitenorganisatie vanwege de Coronacrisis van 12 maart tot 4 mei 2020 later vastgesteld dan gepland. De ontwikkeling en vaststelling van het Supplement Opleiden, Trainen en Oefenen heeft hierdoor ook vertraging opgelopen. Oplevering van dit Supplement, waarin de benodigde OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie van WSHD worden vastgesteld om de mensen ingedeeld in de calamiteitenorganisatie vakbekwaam in calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing te maken en te houden, is voorzien in 2021. Na de vaststelling van het Supplement OTO kan de aanbesteding van de externe advisering en uitvoeringsondersteuning van OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie

weer worden opgestart. In 2020 zijn de beperkte OTO-activiteiten die zijn uitgevoerd veelal door eigen personeel opgepakt. In 2020 zijn daarom zeer beperkt opleidingskosten gemaakt voor externe advisering en uitvoeringsondersteuning bij OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie van WSHD (voordeel € 0,1 miljoen). Het uiteindelijke voordeel is groter dan verwacht bij de Burap. Bij de Burap 2020 was namelijk reeds aangegeven dat een deel van de activiteiten niet meer gerealiseerd kon worden.

07.90 Bedrijfsvoering

Door de COVID-19 pandemie zijn er binnen de bedrijfsvoering meer kosten gemaakt voor bijvoorbeeld schoonmaak, terwijl op andere vlakken juist de kosten weer lager waren door een lagere bezetting van kantoren.

Het voordeel op de bedrijfsvoering is voornamelijk veroorzaakt door het lager uitvallen van de personeelskosten. De wervingscampagnes lopen en het aantal vaste medewerkers in 2020 is gestegen. Het is echter niet gelukt alle formatieplaatsen te bezetten. Op een aantal plaatsen is dit opgevuld door gebruik te maken van inhuur tot het moment van vaste invulling. Per saldo is er een voordeel van € 1,5 miljoen.

De wereld om ons heen verandert continu en het tempo waarop maatschappelijke en technologische ontwikkelingen zich aandienen gaat steeds

sneller. De snelheid van veranderende omstandigheden is nadrukkelijk aan de orde met de huidige COVID-19 pandemie. Sinds februari 2020 hebben we te maken met sterk gewijzigde omstandigheden en is het fysiek, op één locatie (samen)werken ook voor Hollandse Delta beperkt mogelijk en werken medewerkers zoveel mogelijk vanuit huis. Het nieuwe, (digitale), tijds- en plaatsafhankelijk werken is in een stroomversnelling gekomen. Hierdoor zijn en worden diverse investeringen eerder dan initieel gepland gepleegd.

Baten

De baten binnen het programma Bestuur en Organisatie zijn hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten vanuit grondverkopen (onderdeel Bestuur) als gevolg van de uitspraak door de onteigeningsrechter in de RO-zaak Nieuw-Reijerwaard in november 2020. De hogere baten onder Regulerings zijn het gevolg van meer leges inkomsten vanuit een aantal complexe vergunningen. De baten bij Bedrijfsvoering zijn eveneens hoger dan geraamd. De oorzaak hiervan is voornamelijk een hogere personele inzet voor investeringsprojecten waardoor de uren niet ten laste komen van de exploitatie maar geactiveerd worden.

3.6 Algemene dekkingsmiddelen

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % van alle aanslagen dat voor 31 december van het betreffende jaar is opgelegd		98%	98%	98,8%	Conform planning	Doelstelling is gerealiseerd.

3.6.1 Wat heeft het gekost?

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	08.10 Onvoorzien	-	0,250	0,251	-	-0,251	V
	08.20 Algemene lasten en baten	6,671	4,964	4,890	5,249	0,358	N
	08.30 Belastingopbrengst	-	-	-	-	-	
	08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	-	-	-	-	-	
Totaal Lasten		6,671	5,214	5,141	5,249	0,107	N
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-1,689	-1,00	-1,208	-2,250	-1,043	V
	08.30 Belastingopbrengst	-158,836	-165,370	-166,991	-170,432	-3,441	V
	08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	-	-	-	-	-	
Totaal Baten		-160,525	-166,370	-168,199	-172,683	-4,484	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-153,854	-161,156	-163,057	-167,434	-4,377	V
Toevoeging aan reserves		10,209	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves		-1,750	-7,443	-8,238	-8,238	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		-145,395	-168,598	-171,296	-175,672	-4,377	V

De post onvoorzien is in 2020 gedeeltelijk ingezet voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud aan de Zeedijk in Dordrecht, een eigen weg van WSHD. Het overige deel van de post onvoorzien, zijnde € 0,2 miljoen, is niet benut.

De overschrijding op de post algemene lasten en baten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting vanuit Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) als gevolg van de COVID-19 pandemie. Het betreft onder meer kosten die voortvloeien uit de

Collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) (thuiswerkvergoeding en inrichting werkplek).

Het voordeel op de baten binnen Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de dividenduitkering van de NWB over 2019. In de tweede begrotingswijziging 2020 is dit geraamd op circa € 1 miljoen. De meest recente informatie van de NWB geeft aan dat de uitkering die WSHD zal ontvangen over 2019 € 1,9 miljoen bedraagt. Dit leidt tot een extra voordeel van € 0,9 miljoen. Het restant van het voordeel op algemene lasten en baten wordt veroorzaakt door een gedeeltelijke vrijval van opgenomen posten bij de Jaarstukken 2019. Doordat de daadwerkelijke facturen over 2019 lager zijn geweest dan de opgenomen ramingen leidt dit een voordeel in 2020.

Voor het voordeel op de baten vanuit de belastingopbrengst wordt verwezen naar de paragraaf Waterschapsbelastingen.

4 Paragrafen

4.1 Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

In de Programmabegroting 2020 is aandacht besteed aan het nieuwe bestuur en de nieuwe dijkgraaf, het huis op orde en het klimaatakkoord. Daarnaast zijn er in 2020 verschillende ontwikkelingen geweest, die van belang zijn voor een goed inzicht in de nu voorliggende Jaarstukken 2020.

Corona-pandemie

In de eerste helft van maart werd ook Nederland getroffen door de COVID-19 pandemie en besloot de regering tot het instellen van een ‘intelligente lockdown’. Dat betekende een grote verandering voor het waterschap. De werkzaamheden werden zoveel als mogelijk vanuit huis opgepakt. En via de ‘Spoedwet Digitale Besluitvorming’ kon op 15 april 2020 de eerste digitale besluitvormende vergadering van WSHD gehouden worden.

Na een teruggang in het aantal besmettingen volgde na de zomer de tweede golf. En na de ontdekking van de verschillende varianten, werden de maatregelen steeds verder aangescherpt. Het thuiswerken en digitaal vergaderen zullen ook in 2021 het beeld bepalen, totdat voldoende vaccinaties fysieke bijeenkomsten van enige omvang mogelijk maken.

Nieuwe Dijkgraaf en Secretaris Directeur

Begin januari 2020 werd op voordracht van de vertrouwenscommissie de heer Bonjer unaniem door de VV voorgedragen als dijkgraaf van waterschap Hollandse Delta. Op 1 mei 2020 droeg de heer Doornbos de voorzittershamer over aan de heer Bonjer als vijfde dijkgraaf van WSHD. Daarnaast is de selectieprocedure voor de nieuwe Secretaris Directeur (SD) doorlopen, zodat op 1 september 2020 de heer Jongmans deze taak kon overdragen aan mevrouw Steendijk.

Nieuwe organisatie

Nadat de grof-structuur van de nieuwe organisatie in de eerste helft van 2020 vorm is gegeven, is gestart met de uitdetaillering van de fijnstructuur. Daarmee krijgt de organisatie de structuur om beter te kunnen voldoen aan de bestuurlijke en maatschappelijke opgaven van deze tijd. Bij de invoering van de nieuwe

structuur wordt ook veel aandacht besteed aan de kernbegrippen zichtbaar-vertrouwen-verbinden.

Aanpassing Belastingstelsel

In 2020 is vanuit de Unie van Waterschappen een aantal knelpunten in het huidige belastingstelsel aangepakt. Dit heeft eind 2020 geleid tot een voorstel om het stelsel op een beperkt aantal punten aan te passen, dat draagvlak bij de waterschappen heeft. Deze aanpassingen moeten in de komende jaren worden verwerkt in wet- en regelgeving. Op basis van de bestaande wet- en regelgeving is in 2020 een nieuwe Kostentoedelingsverordening voor de watersysteem- en de wegehelling van WSHD vastgesteld.

Daarnaast is in samenspraak met de provincie Zuid-Holland een onderzoek verricht naar mogelijke alternatieven voor de wegehelling van WSHD. De resultaten van dit onderzoek worden in 2021 besproken in de VV.

4.2 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren worden beschouwd. Incidentele baten en lasten leiden tot minder inzicht in het reguliere, meerjarige beeld van de netto kosten. Eliminatie van de incidentele baten en lasten op het resultaat na bestemming levert een gezuiverd netto resultaat op. Dit biedt meer inzicht in het meerjarig structureel financieel perspectief.

Bij incidentele baten en lasten wordt als richtlijn gehanteerd dat deze baten en lasten zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen (artikel 4.14 Waterschapsbesluit). Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies die het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Ook kan het voorkomen dat een eenmalige subsidie voor een bepaalde activiteit wordt verkregen, maar dat de lasten van de uitvoering van die activiteit zich over meerdere jaren uitspreidt. Gezien de koppeling met de subsidie hebben deze lasten dan een incidenteel karakter.

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende

(bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Daarnaast worden meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een besluit van de VV aangewezen als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar.

In het hieronder opgenomen overzicht zijn de incidentele baten en lasten van € 0,1 miljoen en hoger opgenomen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Waterveiligheid			
Voordelig resultaat na afsluiting HWBP subsidie project Normtraject 20-3 regulier (lumpsum karakter)	1,1		V
Voordelig resultaat na afsluiting HWBP subsidie project Normtraject 20-3 innovatief	0,2		V
Minder kosten eerste beoordelingsronde primaire waterkeringen		-0,2	V
Toevoeging aan algemene reserve Waterveiligheid		0,3	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie Watersysteemheffing		3,7	N
Toevoeging aan bestemmingsreserve budgetoverheveling (1ste beoordelingsronde prim. waterkeringen)		0,6	N
Vrijval bestemmingsreserve dijkversterking	2,8		V
Vrijval bestemmingsreserve geactiveerde lasten	0,3		V
Onttrekking algemene reserve water t.b.v. tariefegalisatie Watersysteemheffing	0,5		V
Onttrekking tariefegalisatie Watersysteemheffing	3,9		V
Onttrekking reserve budgetoverheveling t.b.v. 1ste beoordelingsronde	0,5		V
Subtotaal	9,3	4,3	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Voldoende en Schoon Water			
Omzetting levensduurverlengend onderhoud kunstwerken water van exploitatie naar investering		-2,3	V
Toevoeging aan algemene reserve Water		0,2	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie Watersysteemheffing		8,4	N
Toevoeging aan bestemmingsreserve baggeren		2,4	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie watersysteemheffing n.a.v. omzetting werkzaamheden van exploitatie naar investering		2,3	N
Vrijval bestemmingsreserve geactiveerde lasten	1,7		V
Onttrekking algemene reserve water t.b.v. tariefegalisatie Watersysteemheffing	1,5		V

Onttrekking tariefegalisatie Watersysteemheffing	7,2		V
Subtotaal	10,4	11,0	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Waterketen			
Omzetting levensduurverlengend onderhoud objecten waterketen van exploitatie naar investering		-0,6	V
Toevoeging aan algemene reserve Waterketen		3,5	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie Zuiveringsheffing		2,7	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie Zuiveringsheffing n.a.v. omzetting werkzaamheden van exploitatie naar investering		0,6	N
Vrijval bestemmingsreserve frictiekosten Aquon	0,9		V
Vrijval bestemmingsreserve geactiveerde lasten	0,3		V
Onttrekking tariefegalisatie Zuiveringsheffing	3,7		V
Onttrekking bestemmingsreserve gegarandeerde geldlening HVC	0,4		V
Subtotaal	5,3	6,2	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Programma Wegen			
Omzetting levensduurverlengend onderhoud wegen van exploitatie naar investering		-5,0	V
Toevoeging aan algemene reserve Wegen		0,4	N
Toevoeging aan bestemmingsreserve kapitaallasten Wegen		5,0	N
Toevoeging aan reserve tariefegalisatie Wegenheffing		2,1	N
Vrijval bestemmingsreserve geactiveerde lasten	0,3		V
Onttrekking tariefegalisatie Wegenheffing	1,9		V
Onttrekking i.v.m. onderhoudsopgave bomen	0,2		V
Onttrekking algemene reserve wegen t.b.v. Erftoegangswegen (ETW)2 wegen	1,5		V
Onttrekking bestemmingsreserve vervangingsinvestering wegen	0,1		V
Onttrekking algemene reserve wegen t.b.v. het op peil houden van het weerstandsvermogen	0,9		V
Subtotaal	4,9	2,5	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Bestuur en organisatie			
Incidentele opbrengst grondverkoop	0,6		V
Meer ontvangen UWV uitkeringen	0,1		V
Hogere kosten Corona		0,2	N
Hogere dotatie aan de voorziening wachtgeld		0,2	N
Hogere dotatie aan de voorziening verlof & jubilea		0,6	N
Toevoeging aan bestemmingsreserve digitalisering		0,6	N
Toevoeging aan bestemmingsreserve effecten Corona		0,5	N
Onttrekking reserve budgetoverheveling project Phario	0,1		V
Onttrekking reserve tariefseglisatie uitbreiding formatie	0,4		V
Onttrekking bestemmingsreserve i.v.m. vervanging Bestuurlijke Activiteiten BewakingsSystem (BABS)	0,1		V
Onttrekking bestemmingsreserve budgetoverhevelingen Purchase to Pay (P2P)	0,1		V
Onttrekking bestemmingsreserve digitalisering	0,3		V
Subtotaal	1,7	2,1	

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Baten	Lasten	V / N
Algemene dekkingsmiddelen			
Hogere baten dividend uitkering NWB	0,9		V
Vrijval bestemmingsreserve geactiveerde lasten	5,5		V
Vrijval bestemmingsreserve reorganisatie	0,9		V
Vrijval bestemmingsreserve Grensoverschrijdend Afvalwater (GOA)	0,8		V
Onttrekking reserve tariefseglisatie Watersysteemheffing	1,1		V
Subtotaal	9,1	-	
Totaal	40,8	26,1	

4.3 Reserves en voorzieningen

Voor de toelichtingen op de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de voorzieningen wordt hier kortheidshalve verwezen naar de toelichting op de balans (paragraaf 5.3.3).

4.4 Waterschapsbelastingen

De financiering van de exploitatie van waterschap Hollandse Delta vindt voornamelijk plaats door het heffen van waterschapsbelastingen. Deze belasting bestaat uit:

- Watersysteemheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem, de waterkeringszorg en het aantal passief waterkwaliteitsbeheer;
- Wegenheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van de wegen;
- Zuiveringsheffing: ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater;
- Verontreinigingsheffing: dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op het oppervlakte water in beheer bij WSHD. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten gunste aan de watersysteemheffing.

De aanslagbiljetten voor de waterschapsbelastingen worden volgens een vast schema door het SVHW verzonden. Het betreft:

- Januari – voorlopige aanslagen zuiveringsheffing bedrijven;
- Februari – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing gebruikers, idem eigenaren bij gemeenten die zelf ook aangesloten zijn bij het SVHW en zuiveringsheffing burgers;
- Mei – aanslagen watersysteemheffing en wegenheffing eigenaren bij gemeenten die niet zijn aangesloten bij het SVHW.

Met SVHW zijn in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afspraken gemaakt over het aantal aanslagen dat minimaal moet worden opgelegd in het betreffende belastingjaar. Dit percentage is vastgesteld op 98%. Werkelijk is door SVHW in 2020: 98,8% (2019: 97,88%) van de aanslagen opgelegd.

In de jaarrekening 2020 is een netto belastingopbrengst verantwoord van € 170,4 miljoen. Dit bedrag is als volgt verdeeld over de heffingen:

Zuiveringsheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting (na wijziging) 2020	Jaarrekening 2020
Belastingopbrengst 2020	75,607	81,267	82,919
Bezwaar	-2,076	-1,561	-1,988
Kwijtschelding	-4,112	-4,137	-4,037
Oninbaar en dubieus	-0,493	-0,546	-0,210
Resultaat voorgaande jaren	-0,844	0,364	0,562
Vrl en def afrekeningen			
grensoverschrijdend	0,140	0,000	0,612
afvalwater			
Mutaties voorzieningen			
grensoverschrijdend	0,260	0,000	0,000
afvalwater			
Totaal netto- belastingopbrengst (voor resultaatbestemming)	68,483	75,387	77,857
Mutaties reserves	0,000	0,000	0,000
Totaal belastingopbrengst (na resultaatbestemming)	68,483	75,387	77,857

De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- De bruto belastingopbrengst van 2020 is € 1,6 miljoen hoger. Hiervan wordt € 0,6 miljoen veroorzaakt door een bijstelling van het afvalwater dat voor de waterschappen Schieland en Delfland wordt gezuiverd. Van deze twee waterschappen is begin 2021 een hogere prognose van de vervuilingseenheden ontvangen.
- Daarnaast is over 2020 sprake van een voordeel van € 0,6 miljoen doordat in het vierde kwartaal extra nadere voorlopige aanslagen zijn opgelegd naar (meet)bedrijven.
- Het verschil wordt verder veroorzaakt door een bijstelling van vervuilingseenheden gedurende het heffingsjaar. Tevens zijn vanuit SVHW

gerichte activiteiten uitgevoerd op het gebied van leegstand en bestandsanalyses om de opbrengsten te verhogen (samen € 0,4 miljoen voordeel over 2020).

- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar zijn per saldo vrijwel in lijn met de (bijgestelde) begroting. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post “resultaat oude jaren”.
- Het resultaat uit oude belastingjaren bedraagt € 0,2 miljoen voordelig. Dit verschil wordt veroorzaakt een bijstelling van de nadere voorlopige aanslagen van meetbedrijven en definitieve vaststellingen, en de inspanningen op het gebied van leegstandscontroles en bestandsanalyses.
- In 2020 heeft definitieve afrekening van het grensoverschrijdend afvalwater plaatsgevonden voor de jaren tot en met 2016. Dit leidt per saldo tot een voordeel van € 0,06 miljoen. Over de jaren 2017 tot en met 2019 is begin 2021 een nieuwe prognose ontvangen van collega-waterschappen. Dit leidt tot een voordeel van € 0,55 miljoen.

Watersysteemheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting (na wijziging) 2020	Jaarrekening 2020
Bruto belastingopbrengst 2020	83,347	84,658	84,635
Bezwaar	-1,025	-0,354	-0,199
Kwijtschelding	-3,347	-3,159	-3,083
Oninbaar en dubieus	-0,360	-0,402	-0,105
Resultaat voorgaande jaren	0,975	-0,777	-0,600
Mutaties voorzieningen	0,000	0,000	0
Totaal netto- belastingopbrengst (voor resultaatbestemming)	79,589	79,966	80,648
Mutaties reserves	0,000	0,000	0
Totaal belastingopbrengst (na resultaatbestemming)	79,589	79,966	80,648

De bruto belastingopbrengst over 2020 is in lijn met de bijgestelde raming. De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar leiden samen tot een voordeel van € 0,5 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post “resultaat oude jaren”.
- Voorgaande belastingjaren leveren een voordeel van € 0,2 miljoen op. Dit wordt veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal nadere informatie (recentere data en nieuwe objecten) is ontvangen van de niet-deelnemende gemeenten, die SVHW alsnog heeft kunnen verwerken tot aanslagen.

Wegenheffing (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting (na wijziging) 2020	Jaarrekening 2020
Bruto belastingopbrengst 2020	11,110	12,451	12,426
Bezwaar	-0,195	-0,182	-0,029
Kwijtschelding	-0,379	-0,396	-0,387
Oninbaar en dubieus	-0,042	-0,049	-0,015
Resultaat voorgaande jaren	0,269	-0,186	-0,069
Mutaties voorzieningen	0,000	0,000	0
Totaal netto- belastingopbrengst (voor resultaatbestemming)	10,763	11,638	11,927
Mutaties reserves	0,000	0,000	0
Totaal belastingopbrengst (na resultaatbestemming)	10,763	11,638	11,927

De bruto belastingopbrengst over 2020 is in lijn met de bijgestelde raming. De verschillen tussen begroting en jaarrekening zijn als volgt te verklaren:

- De posten bezwaar, kwijtschelding en oninbaar leiden samen tot een voordeel van € 0,2 miljoen. Opgemerkt wordt dat bezwaren, kwijtschelding en oninbaar die betrekking hebben op oude jaren zijn verwerkt in de post “resultaat oude jaren”.
- Voorgaande belastingjaren leveren een voordeel van € 0,1 miljoen op. Evenals bij de watersysteemheffing wordt dit veroorzaakt doordat in het vierde kwartaal nadere informatie (recentere data en nieuwe objecten) is

ontvangen van de niet-deelnemende gemeenten, die SVHW alsnog heeft kunnen verwerken tot aanslagen.

Generaal totaal netto belastingopbrengst (voor resultaatbestemming)	158,836	166,991	170,432
Mutaties reserves	0,000	0,000	0
Generaal totaal netto belastingopbrengst (na resultaatbestemming)	158,836	166,991	170,432
Totaal belastingen in de jaarrekening	158,575	166,991	170,432
Mutatie voorziening	0,260	0,000	0,000

Bruto belastingopbrengsten 2020

De bruto belastingopbrengst over 2020 is als volgt gesplitst naar de kostendragers/heffingen:

Tabel 2 Belastingopbrengsten naar kostendrager/heffingen				
Kostendrager (bedragen x € 1 mln.)	Begroet	Opgelegd	Nog op te leggen	Totaal 2020
Zuiveringsheffing	81,267	84,465	0,453	82,919
Watersysteemheffing	84,658	82,837	1,797	84,635
Wegenheffing	12,451	11,916	0,510	12,426
Totaal belastingopbrengst 2020	178,376	177,219	2,761	179,980

De (bruto) begrote belastingopbrengst 2020 bedroeg € 178,4 miljoen. In 2020 is in totaal € 180,0 miljoen als bruto belastingopbrengsten verantwoord.

Verminderingen

De verminderingen bestaan uit verminderingen als gevolg van verzoek- en bezwaarschriften, kwijtschelding en oninbaar verklaringen. In 2020 is in totaal € 10,7 miljoen (in 2019 € 12,0 miljoen) aan verminderingen verantwoord over de over de verschillende heffingen.

Verzoek- en bezwaarschriften

In 2020 zijn 8.883 verzoek- en bezwaarschriften ingediend waarvan 71 verzoekschriften en 8.812 bezwaarschriften. Vanaf 2019 is automatische

onthefing/vermindering als een vorm van hedendaagse dienstverlening en zorgvuldigheid in de richting van de inwoners aangeboden. Inwoners hoeven niet meer zelf een verzoek in te dienen als bijvoorbeeld iemand verhuisd is of de samenstelling van een gezin is veranderd maar krijgen automatisch een vermindering als zij hier recht op hebben.

De verminderingen als gevolg van bezwaarschriften houden voor een groot deel verband met wijzigingen in de Waardering Onroerende Zaken (WOZ)-waarden. In 2020 zijn in totaal 8.812 bezwaarschriften in behandeling genomen waarvan er 5.447 gegrond zijn verklaard en 3.266 ongegrond; 99 bezwaren waren eind 2020 nog in behandeling. In 2020 is in totaal € 2,0 miljoen (in 2019 € 3,2 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde verzoek- en bezwaarschriften.

Kwijtschelding

Als burgers kunnen aantonen dat zij over onvoldoende financiële middelen beschikken kunnen zij in aanmerking komen voor kwijtschelding. In 2020 zijn 37.627 verzoeken om kwijtschelding ingediend, waarvan 31.510 (in 2019 32.173) verzoeken zijn gehonoreerd. In 2020 is in totaal € 7,8 miljoen (in 2019 € 7,8 miljoen) verminderd als gevolg van gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken.

Oninbaar

In 2020 is voor een bedrag van € 1,0 miljoen (in 2019 € 0,9 miljoen) aan vorderingen oninbaar verklaard o.a. als gevolg van faillissementen, Wet schuldsanering Natuurlijke Personen, vertrokken onbekend waarheen.

In verband met mogelijke verminderingen als gevolg van oninbaar verklaringen is het saldo van de openstaande belastingvorderingen over de jaren 2008 tot en met 2020 verminderd met een bedrag voor dubieuze belastingvorderingen. Per eind 2020 bedraagt de voorziening € 1,8 miljoen (in 2019 € 1,8 miljoen).

Resultaat voorgaande jaren

Op 31 december 2020 was er nog een bedrag van voorgaande jaren aan op te leggen belastingen van € 1,9 miljoen. Door aanpassingen van de ramingen gedurende het jaar heeft er een correctie van de belastingopbrengsten van voorgaande jaren plaatsgevonden voor een bedrag van € 0,1 miljoen.

De opbrengsten watersysteemheffing en wegenheffing geven een nadelig resultaat ten opzichte van de te verwachten opbrengsten van respectievelijk € 0,6 miljoen en € 0,1 miljoen. De opbrengst zuiveringsheffing geeft een nadelig resultaat van € 0,6 miljoen.

De nog op te leggen aanslagen ultimo 2020 bestaan in hoofdzaak uit:

- Verontreinigingsheffing bedrijven;
- Watersysteemheffing en wegenheffing gebouwd: SVHW is hierbij voor een deel afhankelijk van de aanlevering van de mutaties van gemeenten (waar SVHW de lokale heffingen niet zelf doet) en van het havenbedrijf Rotterdam.

Grensoverschrijdend afvalwater

In 2020 heeft definitieve afrekening plaatsgevonden met het Hoogheemraadschap van Delfland (HHD) en met het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard (HHSK) over de belastingen tot en met 2016. Dit leidt tot een resultaat van € 0,1 miljoen. Op de cijfers van belastingjaar 2017 vindt begin 2021 accountantscontrole plaats, waarna afrekening plaatsvindt.

Begin 2021 zijn nieuwe prognoses ontvangen van HHD en HHSK voor de jaren 2017 tot en met 2020. Dit heeft geleid tot een positieve bijstelling van de nog te ontvangen bijdrage van HHD en HHSK met een bedrag van € 1,1 miljoen. Aangezien het bijstellingen zijn op basis van voorlopige vervuilingseenheden wordt, conform verwerking in eerdere jaren, bij de resultaatbestemming van 2020 voorgesteld deze bedragen te storten in de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

Belastingontvangsten en verloop van de vordering in 2020

In 2020 is een totaalbedrag van € 161,2 miljoen door SVHW aan WSHD overgemaakt, per ultimo 2020 had WSHD nog een bedrag tegoed van SVHW van € 1,3 miljoen.

De totale openstaande belastingvordering ultimo 2020 bedraagt € 15,9 miljoen. Van deze vordering dient € 4,7 miljoen nog opgelegd te worden over de jaren 2019 en 2020 (tabel 3).

Tabel 3 Openstaande belastingvorderingen (bedragen x € 1 mln.)	Bedrag openstaande belastingvorderingen 2020
Belastingvorderingen t/m 2015	0,061
Belastingvorderingen 2016	0,096
Belastingvorderingen 2017	0,496
Belastingvorderingen 2018	2,277
Belastingvorderingen 2019	2,210
Belastingvorderingen 2020	6,128
Totaal opgelegd	11,267
Nog op te leggen 2019	1,897
Nog op te leggen 2020	2,761
Totaal nog op te leggen	4,659
Totaal openstaande belastingvorderingen	15,926

Op de nog openstaande saldi belastingvorderingen kunnen vanaf 2020 nog verdere bezwaarschriften toegekend en afgehandeld worden, aanslagen kwijtgescholden worden en/of aanslagen oninbaar worden verklaard.

4.5 Weerstandsvermogen

4.5.1 Inleiding

Elke organisatie loopt in meer of mindere mate risico's, hierbij kan gedacht worden aan onder meer aansprakelijkheidsrisico's, financiële risico's, imago- en reputatie- en informatie- en milieurisico's. Het in kaart brengen van de risico's maakt het mogelijk ze te analyseren en te beoordelen. Een dergelijke analyse bestaat uit een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt en wat de mogelijke gevolgen daarvan zijn.

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Deze risico's hebben geen impact op het weerstandsvermogen van het waterschap omdat passende beheersmaatregelen zijn genomen (verzekering, een post opgenomen in de begroting, een voorziening getroffen). De getroffen maatregelen zijn met name bedoeld om de gevolgen te reduceren en niet om de oorzaken weg te nemen. Deze risico's komen niet in aanmerking voor opname in de risicoparagraaf.

Het weerstandsvermogen geeft de financiële draagkracht van het waterschap aan indien zich onvoorziene tegenvallers voordoen en is op basis van het Waterschapsbesluit een verplicht onderdeel van de begroting en de jaarstukken. Op basis van het risicoprofiel kan worden bepaald hoeveel geld (weerstandsvermogen) nodig is om de gevolgen van de risico's te dekken.

4.5.2 Risicomanagementbeleid

Het beleid dat het waterschap voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de 'Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen

waterschap Hollandse Delta' die in 2019 door de Verenigde Vergadering is vastgesteld. In dit beleidsstuk is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van het risicomanagement. Op basis van dit beleidsstuk is de paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

Waterschap Hollandse Delta is verplicht zowel in de begroting als in het jaarverslag de risico's te vermelden die de financiële positie van het waterschap kan beïnvloeden. Er dient een zo goed mogelijk beeld van de kwantificeerbare risico's aanwezig te zijn. Dat betekent echter niet dat in de waterschapshuishouding geen risico's meer aanwezig zijn. Net als iedere andere organisatie heeft ook het waterschap bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot financiële nadelen.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Het weerstandsvermogen is de ratio van de weerstandscapaciteit in verhouding tot de risico's. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij risico's gaat het om die risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

4.5.3 Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's van het waterschap zijn geïnventariseerd. Het risicoprofiel is zeer diverse van aard. Zowel grote als kleine risico's, risico's met interne of externe oorzaak en risico's die operationeel dan wel strategisch van aard zijn. Een aantal van deze risico's is regulier van aard. Hieronder volgen de belangrijkste geïdentificeerde risico's:

Risico Algemene dekkingsmiddelen	Kans	Financieel gevolg
<p>Afschaffing koepelvrijstelling BTW</p> <p>De beperking van de koepelvrijstelling is opgeschort. De inperking was in eerste instantie per 1 januari 2019 aangekondigd, als direct gevolg van arresten van het Europese Hof. Momenteel spant het kabinet samen met andere Europese lidstaten zich in voor reparatie via Europese regelgeving. Het herstellen van de koepelvrijstelling wordt op Europees niveau besproken. Om de koepelvrijstelling te handhaven is unanimitieit van alle lidstaten nodig. Op dit moment is het onduidelijk of dit werkelijk gaat gebeuren en hoe lang de opschorting zal blijven duren.</p> <p>Waterschappen zijn in beginsel niet BTW-plichtig voor hun overheidstaken. Toch kunnen waterschappen te maken hebben met BTW, bijvoorbeeld als zij taken uitbesteden aan de markt of zelf marktactiviteiten verrichten. Indien de koepelvrijstelling wordt beperkt zullen waterschappen bij samenwerking eerder worden geconfronteerd met BTW-heffing. Anders dan gemeenten en provincies beschikken waterschappen niet over een fonds dat in rekening gebrachte BTW (deels) compenseert (BTW-compensatiefonds). De voorgenomen beperking van de koepelvrijstelling heeft daarom grote gevolgen voor waterschappen die met andere overheden samenwerken.</p>	50%	€ 0,6 mln.
<p>Risico Bestuur en organisatie</p> <p>Doorbelasting kosten PDOK (publieke dienstverlening op kaart)</p> <p>De centrale landelijke voorziening van de overheid, Publieke Dienstverlening Op Kaart (PDOK), is dusdanig in gebruik gegroeid, dat de beheer en onderhoudskosten zijn gestegen. De huidige financiers gaan de kostenstijging doorbelasten aan de grootgebruikers. De waterschappen gebruiken PDOK voor het delen van de geografische waterdata. De exacte kosten van de doorbelasting zijn nog onduidelijk. Het gaat over € 2,4 mln. in totaal. Hoe deze wordt verdeeld over de grootverbruikers is nog onbekend.</p> <p>Garantstelling Unie van Waterschappen</p> <p>In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2 miljoen. Alle leden van de Unie van Waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.</p> <p>In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6,01 miljoen. Eind 2020 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 5.292 miljoen.</p> <p>Ontbreken uitwijkvoorziening</p> <p>WSHD beschikt over een Main Equipment Room (MER). In deze ruimte bevinden zich de servers, de centrale netwerkkapparatuur en de bekabeling van de computerruimte. Bij uitval van de MER komt de beschikbaarheid van de digitale voorzieningen voor de medewerkers van WSHD in gevaar. Bij een interne calamiteit (b.v. brand) kan het bovendien geruime tijd duren voordat deze dienstverlening is hersteld. Door de toenemende afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur zal onder dergelijke omstandigheden (financiële gevolg-) schade ontstaan. De informatietechnologie ontwikkelt zich snel. Met name de zogenaamde 'Cloud-oplossingen' dragen in grote mate bij aan het reduceren van onze kwetsbaarheid. WSHD heeft in de afgelopen jaren verschillende stappen in deze richting gezet en zal dat ook in de komende periode blijven doen waardoor het risico gestaag verder zal afnemen.</p>	90%	€ 0,0 mln.
	10%	€ 0,3 mln.
	10%	€ 0,6 mln.

Risico Water	Kans	Financieel gevolg
<p>Co-financiering POP3</p> <p>De cofinanciering van het PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3 (POP3) programma wordt gedragen door de provincie en WSHD. Ten aanzien van de hoogte van de cofinanciering heeft WSHD een aannname gedaan. Indien het financiële beroep op het POP3 programma hoger wordt dan deze aannname wordt de bijdrage van WSHD hoger dan hetgeen waarmee rekening is gehouden in de begroting. Het risico heeft betrekking op een hogere aanspraak op de regeling dan verwacht.</p>	30%	€ 0,6 mln.
<p>Niet (altijd) kunnen toepassen van de ontvangstregeling voor bagger/maaisel op de kant</p> <p>De ontvangstregeling voor bagger/maaisel kan niet altijd worden toegepast als gevolg van illegale werken op de kant, verontreinigde bagger, rietplanten/wortels die niet op de oever gewenst zijn (ecologische zones) en vergunde werken op de oever.</p>	50%	€ 0,5 mln.
<p>Vervuiling oppervlaktewater</p> <p>Het (tijdelijk) niet voldoen aan normen c.q. een overschrijding in het kader van de Waterwet en/of milieuvergunning. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een grote brand, transportongevallen of illegale lozingen op het oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en waardoor de kosten niet verhaald kunnen worden en voor rekening komen van WSHD.</p>	10%	€ 0,6 mln.

Risico Waterkeringen	Kans	Financieel gevolg
<p>Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma</p> <p>De gezamenlijke waterschappen dragen 50% bij aan de jaarlijkse kosten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Rijk de andere 50%. De totale hoogte van de jaarlijkse kosten van het HWBP is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de IBOI (Index voor Bruto OverheidsInvesteringen).</p> <p>Van deze 50% wordt 10% als 'projectgebonden bijdrage' ingebracht door de waterschappen, en de resterende 40% wordt als 'solidariteitsbijdrage' door alle waterschappen gezamenlijk bijeengebracht. De verdeling over de waterschappen wordt gerelateerd aan het aantal inwoners en de hoogte van die WOZ-waarde in elk waterschap. Zowel de indexering dijkversterkingsprojecten, de projectgebonden bijdrage als de verdeelsleutel voor de solidariteitsbijdrage worden door het Rijk vastgesteld. Door de Unie van Waterschappen wordt vooraf een meerjarenraming voor de verwachte solidariteitsbijdrage per waterschap opgesteld ten behoeve van de begrotingen van de waterschappen.</p> <p>WSHD neemt deze meerjarenraming over, maar de daadwerkelijke solidariteitsbijdrage kan hoger (of lager) uitvallen op basis van de vastgestelde indexering en verdeelsleutel.</p>	50%	€ 0,6 mln.

Risico Waterketen	Kans	Financieel gevolg
<p>Afvalstoffenbelasting</p> <p>In het regeerakkoord is een passage opgenomen over de afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib (afvalstoffenbelasting). De verbranding van zuiveringsslib wordt hierbij expliciet genoemd. De eventuele afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib en de vormgeving daarvan moet nog nader onderzocht worden. In dat verband heeft de staatssecretaris aangegeven dat hij bij het onderzoek naar de voorgenomen afschaffing van de vrijstelling de overwegingen vanuit de waterschapsector mee zal nemen.</p> <p>In 2021 vindt een landelijk vervolgonderzoek plaats door het Rijk. Voor de jaren na 2021 blijft het risico nog steeds van kracht.</p>	50%	€ 1,6 mln.
<p>Bijdragen aan objecten van derden (Rotterdam)</p> <p>Medio 2016 heeft een afrekening van de bijdrage van het waterschap aan een door een gemeente gepleegde investering in een afvalwatertransportsysteem plaatsgevonden. Aanvankelijk heeft deze gemeente aangegeven dat er mogelijk een dispuut met de aannemer was over de afrekening van genoemd project. Later heeft betreffende gemeente aangegeven dat de verwachting was dat er geen grond was voor een claim en dat de verjaringstermijn bijna bereikt was. Derhalve is dit project in december 2016 definitief afgesloten.</p> <p>Ondanks de verwachtingen van betreffende gemeente inzake deze claim heeft de gemeente in april 2017 een brief ontvangen van het advocatenkantoor van de aannemer waarin wordt aangegeven dat de betreffende aannemer zich het recht wenst voor te behouden om de betalingen, waarover een dispuut bestaat, te vorderen. In 2019 is het tot een schikking gekomen tussen de gemeente en aannemer voor een bedrag van circa € 0,3 miljoen met een kostenverdeling voor WSHD van 66%. De bijdrage voor het waterschap bedraagt op basis hiervan circa € 0,2 miljoen. Hierover vindt nader overleg plaats met de betrokken gemeente waarbij het waterschap om nadere informatie heeft verzocht. In 2020 is er nog geen voortgang geweest in dit dossier.</p>	90%	€ 0,2 mln.
<p>Garantstelling HVC</p> <p>De in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Dit heeft geleid tot de Delftland, Rijnland, Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden (DRSH) Zuiveringsslib NV. Op 1 januari 2010 is de DRSH NV door de aandeelhoudende waterschappen in eigendom overgedragen aan NV HVC. Als gevolg van deze overdracht hebben de waterschappen een gezamenlijk belang verkregen in NV HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 397 aandelen (per januari 2014 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). In september 2011 is dit belang overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen NV HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR. In 2020 zijn besluiten genomen over het toetreden van de waterschappen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), Waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV) en Waterschap Zuiderzeeland (ZZL) als aandeelhouder B en over de investering voor een slibdrooginstallatie. Dit betekent dat in de loop van 2021 de garantstelling wordt uitgebreid.</p> <p>De waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen van € 23,2 miljoen (31 december 2020) en de schuldpositie voor de bio-energiecentrale (BEC) te Alkmaar (€ 5,4 miljoen). De garantstelling voor de BEC geldt alleen indien die wordt afgeroepen door HVC.</p>	10%	€ 6,5 mln.

<p>Niet voldoen aan vergunningseisen De onderhoudssituatie zorgt voor het achterblijven van de prestaties van de installaties. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% en individuele lozingseisen mogelijk niet worden behaald. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.</p>	50%	€ 0,5 mln.
<p>Onvoldoende preventief onderhoud Niet alle noodzakelijke werkzaamheden conform de in het verleden opgestelde onderhoudsconcepten zijn de laatste jaren uitgevoerd. Hierdoor is een achterstand en grote werkvoorraad ontstaan plus een onbalans in de verhouding Preventief en Correctief Onderhoud (doelmatigheid). Deze onbalans zorgt ook voor een verschuiving van capaciteit en middelen naar Correctief Onderhoud. Het weer ombuigen naar een juiste verhouding Preventief/ Correctief Onderhoud is afhankelijk van welke mate extra en gekwalificeerd personeel kan worden aangetrokken (en ingewerkt), de verbetering van werkprocessen en informatiemanagement, en in de inpassing hiervan in het totale opgave in de Waterketen.</p>	70%	€ 1,0 mln.

Ten opzichte van de Burap 2020 zijn de volgende risico's vervallen:

- Risico rekenrente pensioenverplichting. Het risico dat de pensioenvoorziening voor (voormalige) bestuurders bijgesteld moet worden als gevolg van een daling van de rekenrente is vervallen. Onze pensioenuitvoerder hanteert de laatste twee jaar een rente van vrijwel 0%. Een verdere (flinke) daling van is niet realistisch aangezien de pensioenuitvoerder een minimum van 0% hanteert.
- Risico geactiveerde lasten. Dit risico was opgenomen voor het geval niet alle uren van de afdeling projecten geactiveerd kunnen worden. In de Programmabegroting 2021 zijn de investeringen neerwaarts bijgesteld naar een realistischer bedrag. Hierdoor is het risico vervallen.
- Risico CO2-emissie. Uit het belastingplan 2021 van het Rijk blijkt dat deze heffing niet geldt voor waterschappen.

Mogelijke impact Coronacrisis op het weerstandsvermogen

In 2020 is de wereld geconfronteerd met het Coronavirus. Ook de activiteiten van waterschap Hollandse Delta werden door deze crisis geraakt. Conform de landelijke richtlijnen werken medewerkers vanaf half maart 2020 zo veel mogelijk thuis. In de zomer van 2020 is toegewerkt naar het heel geleidelijk weer openstellen van het kantoorgebouw van WSHD. Als gevolg van landelijk oplopende Coronagevallen heeft WSHD ervoor gekozen, in lijn met het beleid van het Rijk, zoveel als mogelijk thuis te blijven werken. Ook een flink deel van 2021 zal dit het geval zijn.

Op het moment van het opmaken van de Jaarstukken 2020 is nog veel onzeker, zoals hoe lang de crisis in 2021 zal duren, hoe snel we in 2021 weer het "normale leven" kunnen oppakken, en hoe groot de effecten op de activiteiten van WSHD in 2021 zijn.

Een financiële analyse eind januari 2021 laat zien dat de financiële impact van het Coronavirus te overzien is. Bij het samenstellen van de Programmabegroting 2021 was duidelijk dat Corona ook impact zou hebben op 2021. Er is derhalve rekening gehouden door zo realistisch mogelijk te plannen van activiteiten. De 2^e lockdown van december 2020 is wel een extra belasting voor medewerkers van WSHD. Momenteel is de impact hiervan op de werkzaamheden in 2021 nog niet in te schatten.

Het stilvallen van bedrijfsactiviteiten en eventuele faillissementen kunnen leiden tot lagere belastinginkomsten in 2021 en verder. In de Programmabegroting 2021 is rekening gehouden met een stijging van kwijtscheldings- en oninbaarheidspercentages.

Mocht onverhoopt als gevolg van tegenvallende belastinginkomsten een extra geldlening aangetrokken moeten worden, dan leidt dit gezien de lage rentestand naar verwachting niet tot problemen. Omdat WSHD een vrij gunstige financiële positie heeft, wordt de continuïteit van het waterschap niet geraakt.

4.5.4 Berekening van de benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat relevant is voor de berekening van het weerstandsvermogen is het reëel financieel gevolg per risico. Het reëel financieel gevolg is het product van de kans van optreden van een risico maal het geschat financieel gevolg bij het voordoen van een risico. Bij ieder risico is een inschatting gemaakt van de kans van optreden en het ingeschat financieel gevolg. De risico's zijn per programma in beeld gebracht. Voor de niet in te schatten en onbekende risico's wordt voorgesteld een bedrag op te nemen van € 500.000 (opgenomen onder Algemeen, zie onderstaande tabel). Of dit teveel of te weinig is, moet blijken wanneer er adequatere middelen zijn om risico's te inventariseren en te kwantificeren.

In de 'Beleidsnota risicomangement en weerstandsvermogen waterschap Hollandse Delta' is bepaald dat 85% van het totale reëel financieel gevolg wordt meegenomen voor de berekening van het weerstandsvermogen. De toekomstige praktijk en ervaringen van andere waterschappen zullen moeten uitwijzen of deze schatting goed is geweest.

Bovenstaande wordt cijfermatig inzichtelijk gemaakt in onderstaande tabel:

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Totaal ingeschatte risico's (in €) *)	Benodigde weerstands- capaciteit (85%) (in €)
Waterveiligheid	0,440	0,374
Water	0,750	0,638
Waterketen	3,001	2,550
Wegen	0,089	0,076
Totaal	4,28	3,64

*) In bovenstaande tabel zijn de algemene risico's (risico's die vallen onder algemene beleidstaken, Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering en ondersteuning inclusief de niet in te schatten risico's waarvoor een bedrag is opgenomen ter hoogte van € 500.000) toegerekend naar de programma's op basis van de bij de begroting opgenomen procentuele verdeling.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Om de risico's te kunnen opvangen, is het van belang dat het waterschap over een buffer beschikt die hiervoor voldoende is, de zogenaamde weerstandscapaciteit. Weerstandscapaciteit bestaat uit die middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken.

Daarbij komen de volgende onderdelen in aanmerking:

- de omvang van de vrij besteedbare reserves;
- de omvang van de stille reserves;
- de omvang van de onbenutte belastingcapaciteit.

De vrij besteedbare reserves

Bij waterschap Hollandse Delta vormt het eigen vermogen de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves, egalisatiereserves en bestemmingsreserves. De algemene reserves en bestemmingsreserves waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan, kunnen als vrij besteedbare reserves worden beschouwd.

De stille reserves (grond, dienstwoningen en aandelen)

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van dergelijke stille reserves is een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs. Een stille reserve kan tot de weerstandscapaciteit worden gerekend indien het desbetreffende actief vrij verhandelbaar is en de opbrengst bij verkoop uitgaat boven het bedrag dat nodig is om wegvallende inkomsten op te vangen. Waterschappen kennen in het algemeen twee soorten stille reserves, de stille reserves in financiële bezittingen en materiële bezittingen. De stille reserves zijn vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De onbenutte belastingcapaciteit

Voor de waterschappen gelden er, in tegenstelling tot de gemeenten, met betrekking tot de tariefstelling geen wettelijke maxima. De voor weerstandscapaciteit in te schatten ruimte is in principe onbegrensd. Vooral nog is de onbenutte belastingcapaciteit niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. De totale omvang van de (geprognosticeerde)

beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) per programma is in onderstaande tabel per 31 december 2020 weergegeven.

Omschrijving (bedrag x € 1mln.)	Stand algemene reserve per 31 december 2020	Streefwaarde ratio (midden klasse C)	Huidige ratio weerstandsvormogen	Beschikbare ruimte reserve (t.o.v. midden klasse C)
Waterveiligheid	1,358	1,2	A	0,909
Water	3,607	1,2	A	2,842
Waterketen	5,589	1,2	B	2,528
Wegen	0,434	1,2	A	0,344
Totaal	10,989			6,623

Het weerstandsvormogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit en wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvormogen.

Bij het beoordelen van het weerstandsvormogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvormogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Op basis van de berekende ratio weerstandsvormogen en bovenstaande tabel kan het weerstandsvormogen per programma als volgt worden geclassificeerd:

- Programma Waterkeringen: uitstekend
- Programma Water: uitstekend
- Programma Waterketen: ruim voldoende
- Programma Wegen: uitstekend

4.6 Houdbare overheidsfinanciën

Een sluitende meerjarenbegroting vormt de basis voor houdbare waterschapsfinanciën. Houdbare waterschapsfinanciën vergen echter meer dan dat er tegenover alle lasten op de begroting ook voldoende baten staan. Vereist is dat het waterschap in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om de klappen te kunnen opvangen. Dit is voor waterschap Hollandse Delta het geval. Er is sprake van structureel sluitende begroting. Waterschap Hollandse Delta is voor circa 80% gefinancierd met vreemd vormogen. Dit ligt onder het gemiddelde (90% vreemd vormogen) van de waterschappen.

4.7 Financiering

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) zijn kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De belangrijkste doelstellingen van deze wet zijn: het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, het beheersen van renterisico's en het vergroten van transparantie.

Het treasurybeleid van waterschap Hollandse Delta is erop gericht toegang te krijgen en te behouden tot de geld- en kapitaalmarkt om zo, binnen de financiële mogelijkheden van het waterschap, optimale of voldoende toegang te verkrijgen dan wel de lasten zo veel mogelijk te reduceren. Hierbij moeten de risico's zo goed mogelijk worden beheerst.

De verantwoording in deze financieringsparagraaf vindt plaats op basis van toetsing van het beleid zoals opgenomen in de Programmabegroting 2020-2024.

Ontwikkeling in de financierings- en beleggingsbehoefte

Nieuwe geldlening

Op 13 februari 2020 is een geldlening aangetrokken van 20 miljoen met een looptijd van 10 jaar tegen een negatief percentage van 0,16%.

Kasgeldleningen

Er zijn 4 kasgeldleningen aangetrokken. In het eerste kwartaal 2 en in het vierde kwartaal 2. De kasgeldleningen zijn allemaal voor een periode van 1 maand en tegen een negatief rentepercentage.

De ontwikkeling in de renterisiconorm, kasgeldlimiet en drempelbedrag

Renterisiconorm

De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal en is in 2020 niet overschreden:

Berekening renterisiconorm (Bedragen X € 1 mln.)	2020	2019
Begrotingstotaal	203,684	186,706
Percentage regeling	30%	30%
Renterisiconorm	61,000	56,000
Renteherzieningen	-	-
Aflossingen	12,843	15,956
Renterisico	12,843	15,956
Renterisiconorm	61,000	56,000
Renterisico	12,843	15,956
Ruimte onder renterisiconorm	48,157	40,044

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bedroeg in 2020 € 46,8 miljoen en is niet overschreden. WSHD heeft in 2020 geen gebruik gemaakt van haar kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen X € 1 mln.)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	203,684			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	46,847			
Gemiddelde vlottende schuld	38,383	54,967	67,908	68,393
Gemiddelde vlottende middelen	39,464	186,485	138,881	86,152
Netto vlottende schuld	-1,081	-131,518	-70,973	-17,759
Kasgeldlimiet	46,847	46,847	46,847	46,847
Ruimte onder kasgeldlimiet	47,928	178,365	117,820	64,606

Drempelbedrag schatkistbankieren

Dagelijks wordt beoordeeld of de rekening-courant van WSHD bij de NWB moet worden 'afgeroomd' naar of moet worden aangevuld van onze rekening bij de schatkist. WSHD mag maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden (aanhouden op onze rekening-courant bij NWB). Het drempelbedrag

is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. In 2020 is het drempelbedrag 0,75% van € 203,7 miljoen zijnde € 1,5 miljoen. In de toelichting op de balans per 31 december 2020 (paragraaf 5.3) wordt onder de vlottende activa het verloop gedurende 2020 in beeld gebracht. In dit overzicht is te zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in alle kwartalen onder het drempelbedrag gebleven is. Op 31 december 2020 had WSHD een tegoed van afgerond € 19 miljoen bij de schatkist

Rentevisie

De verwachting ten aanzien van de ontwikkeling van de rente op korte termijn tot 1 jaar is dat deze onveranderd laag zal blijven. De refirente (herfinancieringsrente, zijnde de rente die banken/financiële instellingen betalen aan de Europese Centrale Bank wanneer zij geld opnemen) bedroeg eind 2020 0,00% (eind 2019 0,00%). Voor de komende maanden is de verwachting stabiel op 0,00%.

Rentegevoeligheidsanalyse

De leningenportefeuille van waterschap Hollandse Delta is in zeer grote mate ongevoelig voor de renteontwikkelingen. De gesloten lening overeenkomsten zijn gedurende de looptijd rentevast en worden gedurende de looptijd in het geheel afgelost. Een renteherziening tussentijds vindt niet plaats.

Renteomslag

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat de rentekosten moeten worden toegerekend aan de beleidsproducten. Deze toerekening vindt plaats via de renteomslag. Het renteomslagpercentage (rekenrente) wordt bepaald door de begrote rentekosten te delen door de begrote boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het betreffende jaar. In de Programmabegroting 2020-2024 is het renteomslagpercentage berekend op 2,34%.

In de notitie rente 2017 van de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is aangegeven dat bij een afwijking van meer dan 25% in de daadwerkelijke rentelasten (in euro's) ten opzichte van de begrote rentelasten (in euro's) een correctie verplicht is. Bij herberekening van het renteomslagpercentage op basis van de verwachte rentelasten (peildatum: augustus 2020) lag de afwijking lager dan 25%. Een aanpassing van het renteomslagpercentage zou op basis van deze afwijking niet nodig zijn. Wanneer gekeken werd naar de toerekening naar de

beleidsproducten bleek dat de toerekening op basis van de daadwerkelijke boekwaarde per 1 januari 2020 ten opzichte van de begrote boekwaarde een verschuiving van de lasten tussen de beleidsproducten liet zien. Vanwege de omvang van deze verschuiving is er voor gekozen de rentetoerekening (onderdeel van de kapitaallasten per beleidsproduct) bij Burap 2020 wel te corrigeren. Het gehanteerde renteomslagpercentage over 2020 bedraagt 2,37%.

Renteschema

In de notitie rente 2017 heeft de commissie BBV geadviseerd het renteschema op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Omschrijving			
<i>Bedragen x € 1 mln.</i>			
a1	De externe rentelasten over lange financiering	4,582	
	Agio	1,171	
a2	De externe rentelasten over korte financiering	-	
		0,001	
			5,752
b	Externe rentebaten		-/- 0,050
	Saldo rentelasten en rentebaten		5,702
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-
c3	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-
			-/- -
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		5,702
d1	Rente over eigen vermogen	+	-
d2	Rente over voorzieningen	+	-
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		5,702
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/- 5,726
f	Renteresultaat op Treasury		-
			0,024

4.8 Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij is er sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het

bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Garantstellingen

Aan diverse (verbonden) partijen zijn financiële garanties verleend die er als volgt uitzien:

Partij (bedragen x € 1 mln.)	Geldverstrekker	% deelneming	Hoofdsom	Rente%	Restant schuld 31/12/2020	Garantstelling
HVC N.V.	NWB	28% van gegarandeerd lening bedrag			€ 28,6 (gegarandeerd lening bedrag)	€ 8,0
Unie van Waterschappen	NWB	5,80%	€ 6,0		€ 5.292	€ 0,3

Direct verbonden partijen

Aquon			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Tiel		
Ingangsdatum	1-jul-2011		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
<p>Aquon is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. Aquon levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Aquon verzorgt voor WSHD en de andere deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.</p>			
<i>Financieel belang</i>			
De werkelijke bijdrage in 2020 was € 4,6 miljoen.			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
<p>Eén lid (heemraad Van Driel) en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur van Aquon heeft in 2019 het besluit genomen om heemraad Van Driel tevens te benoemen tot DB-lid van GR Aquon.</p>			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>
- Eigen vermogen		€ 0,0 mln.	€ 0,0 mln.
- Vreemd vermogen		€ 12,5 mln.	€ 13,7 mln.
- Resultaat		€ 0,0 mln.	€ 0,0 mln.
Relatie met programma	Water, Waterketen en Bestuur en organisatie		
<i>Risico's</i>			
<p>1. De gezamenlijk overeengekomen strategie en beleidslijnen bieden voldoende waarborgen bij de beheersing van de operationele risico's. De kosten van Aquon worden gedekt uit de opbrengsten van de uitgevoerde laboratoriumdiensten. Hogere kosten in de normale bedrijfsvoering worden gedekt door hogere opbrengsten.</p> <p>2. Met de in 2019 opgestelde business case (en daarmee een herbevestiging van de besluitvorming) over een structurele investering in het bedrijf zijn de risico's, die voor de langere termijn mogelijk worden aangegaan, zichtbaar gemaakt en zijn daarmee nadrukkelijk onderdeel van het bestuurlijke besluitvormingsproces dat in 2020 heeft plaatsgevonden.</p>			
<i>Overige informatie</i>			

Aquon

De eigenaren hebben in 2015 een nieuwe strategie en governance ('Aquon2.0') unaniem vastgesteld. De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling is vastgesteld in 2017. Tegelijk is ook een principe besluit genomen tot centralisatie van de Aquon laboratoria ('Aquon3.0') onder de voorwaarden dat de nieuwe strategie en governance zich hebben bewezen en dat een op te stellen business case het één locatiebesluit rechtvaardigt. Het bestuur van Aquon heeft vastgesteld dat de nieuwe strategie en governance zich heeft bewezen, tevens heeft het bestuur vastgesteld dat de voorgelegde business case goede waarborgen biedt voor het nemen van het één locatie besluit. In 2020 is AQUON gestart met de planvorming voor het nieuwe centrale laboratorium.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ingangsdatum	1-sep-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland zijn een gemeenschappelijke regeling aangegaan onder de naam Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 met als doel het resterende slib uit het zuiveringsproces adequaat te verwerken.

Financieel belang

De in deze GR deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Dit heeft geleid tot de DRSH Zuiverings-slib N.V. Op 1 januari 2010 is de DRSH N.V. door de aandeelhoudende waterschappen in eigendom overgedragen aan N.V. HVC. Als gevolg van deze overdracht hebben de waterschappen een gezamenlijk belang verkregen in N.V. HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 397 aandelen (per januari 2015 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). In september 2011 is dit belang overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen N.V. HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiverings-slib door N.V. HVC.

Bestuurlijk belang

Twee collegeleden van WSHD nemen zitting in het algemeen bestuur van de GR. Eén collegelid is sinds 1 oktober 2020 voorzitter van het dagelijks bestuur.

<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>
- Eigen vermogen	€ 0,018 mln.	€ 0,018 mln.
- Vreemd vermogen	€ 0,037 mln.	€ 0,048 mln.
- Resultaat	€ 0,0 mln.	€ 0,0 mln.

Relatie met programma	Waterketen
-----------------------	------------

Risico's

In 2020 is nog geen afvalstoffenbelasting geheven op de verbranding van slib. Voor 2021 en verder is deze discussie nog open. Het zou een substantiële verhoging betekenen van het tarief dat WSHD in rekening krijgt gebracht.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Overige informatie

WSHD levert het secretariaat van de GR en begeleidt de P&C-cyclus. De juridische ondersteuning wordt geleverd door Delfland. De gemaakte kosten worden gelijkmatig verdeeld over de vijf aandeelhoudende waterschappen.

De waterschappen HHNK, AGV en ZZL hebben besloten hun slibeindverwerking bij HVC in Alkmaar onder te brengen en als aandeelhouder B toe te treden tot de N.V. HVC. Mei 2020 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC besloten te investeren in een nieuwe slibdrooginstallatie (SDI) voor deze drie waterschappen. Als voorwaarde is gesteld dat HHNK, AGV en ZZL gaan toetreden tot de GR Slib.

In het streven om bouwstenen (PHA) voor bioplastics te winnen met zuiverings-slib hebben de initiatiefnemers van het Paques-proces (Paques B.V en N.V. HVC) en het Phario-proces (Stowa + vijf waterschappen) besloten hun krachten te bundelen onder de noemer PHA2USE. In september 2020 is de samenwerkingsovereenkomst getekend en het project officieel gestart. De beoogde demonstratie-installatie naast de Slibverbrandingsinstallatie (SVI) aan de Baanhoekweg in Dordrecht wordt begin 2022 in gebruik genomen.

Het Waterschapshuis

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Amersfoort
Ingangsdatum	1-jul-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT-programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.

Financieel belang

De bijdrage aan HWH in 2020 was € 1,1 miljoen.

Bestuurlijk belang

Eén lid en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers	31-dec-2019	(concept) 31-dec-2020
- Eigen vermogen	€ 0,0 mln.	€ 0,0 mln.
- Vreemd vermogen	€ 11,8 mln.	€ 12,2 mln.
- Resultaat	€ 0,0 mln.	€ 0,0 mln.

Relatie met programma	Bestuur en organisatie
-----------------------	------------------------

Risico's

Het Waterschapshuis

Per 1 januari 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft het zogenaamde 'loden deur' principe. Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van Het Waterschapshuis betreffen. Voorbeelden hiervan zijn het risico van uittreding van een waterschap, en de invulling van projectcapaciteit. Op grond van art. 41 van de Gemeenschappelijke regeling zullen de waterschappen er zorg voor dragen dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Overige informatie

Het Waterschapshuis is een organisatie die is opgebouwd uit een algemeen deel, de bedrijfsvoering, waarvan de kosten door alle deelnemers worden gedeeld. Daarnaast is er een deel waarin waterschappen facultatief participeren, in programma's en projecten en zijn er collectieve programma's en projecten waarin alle aan de GR deelnemende waterschappen participeren. Het Waterschapshuis bestaat uit een vaste kern van medewerkers, die zorgt voor instandhouding. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers voor de invulling van de programma's en projecten. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, is besloten om vanuit een strategisch meerjarenprogramma te werken. Vanuit een samenhang worden projecten gebundeld tot programma's. Hierdoor ontstaat een steeds intensievere afstemming met de waterschappen over de langere termijn en worden er steeds minder opdrachten per project afgesloten maar steeds vaker per programma. Hierdoor verschuift ook de besluitvorming (opdrachten), rapportage en verantwoording op, van het niveau van een afzonderlijk project, naar het niveau van programma's.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Ingangsdatum	5-mei-1954

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.

Financieel belang

De deelneming van Hollandse Delta in deze AAA-bank bedraagt opgebouwd uit 1893 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en (van de 8.511) 143 aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.

Bestuurlijk belang

Het recht bestaat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te bezoeken.

Financiële kerncijfers	31-dec-2019	31-dec-2020
- Eigen vermogen	€ 1.741,0 mln.	n.n.b.
- Vreemd vermogen	€ 94.409,0 mln.	n.n.b.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)		
- Resultaat	€ 95,0 mln.	n.n.b.
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		
De meest recente informatie van de NWB geeft aan dat de uitkering die WSHD zal ontvangen over 2019 € 1,9 miljoen bedraagt.		

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Klaaswaal	
Ingangsdatum	1-jan-2005	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De uitvoering van de belastingheffing en invordering van de waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SVHW.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage in 2020 was € 4,9 miljoen.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
De 13 deelnemende gemeentelijke colleges leveren elk één lid en het dagelijks bestuur van het waterschap Hollandse Delta levert twee leden. Het aantal stemmen van waterschap Hollandse Delta bedraagt 8. De overige Deelnemers hebben 1 stem. Het minimaal aantal benodigde Deelnemers om de vergadering van het Algemeen Bestuur te openen is 9. De stemverhouding in het Algemeen Bestuur is 8 stemmen voor WSHD op een totaal van 21 stemmen. Dit komt overeen met 38,1% van de stemmen.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>
- Eigen vermogen	€ 1,0 mln.	€ 0,8 mln.
- Vreemd vermogen	€ 4,6 mln.	€ 7,2 mln.
- Resultaat	€ 0,5 mln.	€ 0,1 mln.
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		

Unie van Waterschappen			
Rechtsvorm	Vereniging		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Ingangsdatum	1-jan-1927		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
<p>De Nederlandse waterschappen zijn verenigd in de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de regering, internationale instanties, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Unie neemt deel in veel overleg- en adviesorganen en is betrokken bij de ontwikkeling van het rijksbeleid, regelgeving en beleidsnota's voor waterbeheer. De Unie neemt ook het initiatief zelf onderwerpen op de politieke agenda te zetten.</p> <p>De Unie opereert op basis van de volgende visie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Unie wil leidend zijn in de strategische discussie over regionaal waterbeheer, in zowel nationale als internationale context, met als doel: duurzaam waterbeheer. • De Unie is een inspirerende gesprekspartner over regionaal waterbeheer en dus aanwezig op plekken waar belangrijke besluiten worden genomen. • De Unie excelleert in strategisch netwerken, speelt adequaat in op veranderingen, neemt initiatieven, is communicatief in het inspireren en verbinden en kent de 'ins and outs' van de Haagse en Brusselse bureaucratie. <p>Het Uniebureau anticipeert op veranderende wensen van waterschappen, veranderende maatschappelijke vraagstukken en toenemende internationalisering. De beoogde proactieve inzet van het Uniebureau, als ondersteuner van het bestuur, wordt bereikt met een organisatiestructuur die op samenwerking is gericht.</p>			
<i>Financieel belang</i>			
Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. De bijdrage voor 2020 bedroeg € 0,6 miljoen.			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
<p>Het hoogste orgaan van de Unie van Waterschappen is de ledenvergadering. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting. De ledenvergadering vergadert 4 keer per jaar. Uit de ledenvergadering worden de leden van het bestuur gekozen. Formele besluitvorming vindt plaats in het bestuur en in de ledenvergadering.</p> <p>Per beleidsterrein is een bestuurlijke Uniecommissie waarin de portefeuillehouders van alle waterschappen zitting hebben. Per beleidsterrein wordt in de commissie het beleid van de Unie voorbereid en deels vastgesteld. De bestuurlijke commissies worden geadviseerd door ambtelijke werkgroepen. Hierin heeft een beperkt aantal waterschapsmedewerkers zitting.</p>			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>
- Eigen vermogen		€ 1,8 mln.	€ 2,0 mln.
- Vreemd vermogen		€ 13,2 mln.	€ 15,6 mln.

Unie van Waterschappen		
- Resultaat	€ 0,9 mln.	€ 0,2 mln.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
<p>In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de unie van waterschappen ter grootte van € 2 miljoen. Alle leden van de unie van waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.</p>		
<p>In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6.013 miljoen. Eind 2020 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 5.292 miljoen.</p>		
<i>Overige informatie</i>		

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)	
Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Delft
Ingangsdatum	22-dec-1910
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>	
<p>De behartiging van de belangen van de waterschappen in het algemeen en in het bijzonder van die, welke geheel of gedeeltelijk in de provincie Zuid-Holland zijn gelegen. Zij verricht al datgene dat in het belang is of kan zijn voor een goede taakuitoefening door de aangesloten waterschappen. De volgende waterschappen zijn aangesloten: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.</p>	
<p>De Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen brengt de waterschapbestuurders samen in overleggen om hun waterschapsbelangen en –taken af te stemmen en om in gezamenlijkheid standpunten en ideeën te ontwikkelen om burgers, partners en overheden tegemoet te kunnen treden. In dit kader zijn er afzonderlijke samenkomsten van de dijkgraven en de vakportefeuillehouders.</p>	
<i>Financieel belang</i>	
De bijdrage voor 2020 bedroeg € 790.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	
<p>De secretariaatsfunctie wordt vanuit Hollandse Delta ingevuld. Er worden 4 vergaderingen per jaar gehouden. Daarnaast wordt regelmatig overlegd met de Gedeputeerde Water van de provincie Zuid-Holland en de HID van Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid. Elk jaar organiseert één van de ZH-waterschappen de VZHW-waterschapsdag voor bestuurders en belangstellenden.</p>	

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)		
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>
- Eigen vermogen	€ 0,013 mln.	n.n.b.
- Vreemd vermogen	€ 0,0 mln.	n.n.b.
- Resultaat	€ 0,001 mln.	n.n.b.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
Het risico is beperkt tot de jaarlijkse financiële bijdrage aan de vereniging.		
<i>Overige informatie</i>		

Indirect verbonden partijen

Naast de partijen die voldoen aan de definitie verbonden partij, zijn er ook partijen waar WSHD indirect mee verbonden is, oftewel de indirect verbonden partijen. Bij deze partijen is er wel sprake van een financieel belang maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang bijvoorbeeld omdat deze partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat de verbonden partij, bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze indirect verbonden partijen aandacht te besteden.

Indirect verbonden partijen

1. N.V. Huisvuilcentrale
2. Stowa
3. Muskusrattenbeheer (MRB)

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Ingangsdatum	1-jan-2010		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
HVC is verantwoordelijk voor het duurzaam afvalbeheer van haar aandeelhouders (gemeenten en waterschappen). Daarnaast produceert HVC duurzame energie. Deze wordt geleverd aan gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren.			
<i>Financieel belang</i>			
Gezamenlijk bezitten Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland 397 aandelen (per januari 2014 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). Vanaf 1 januari 2010 zijn deze aandelen in beheer van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen N.V. HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door N.V. HVC.			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
De GR is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. HVC.			
De Raad van Commissarissen van HVC bestaat uit vijf leden. Vastgelegd is dat ten minste één van de commissarissen een publieke signatuur heeft met kennis van het gemeentelijke en het waterschapsdomein. Voormalig dijkgraaf van HHSK, de heer Oosters, heeft in 2020 afscheid genomen van de Raad van Commissarissen. In mei 2020 is zijn opvolger benoemd, mevrouw J. Kriens. Zij heeft als wethouder/locoburgemeester van Rotterdam en als directeur van de VNG veel ervaring opgedaan binnen het publieke domein.			
<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2019</i>	<i>31-dec-2020</i>	
- Eigen vermogen	€ 126,9 mln.	€ 142,3 mln.	
- Vreemd vermogen	€ 870,5 mln.	€ 849,8 mln.	
- Resultaat	€ 10,1 mln.	€ 15,2 mln.	

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

Relatie met programma

Waterketen

Risico's

De waterschappen hebben via de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 hun voormalige belangen in DRSH Zuiveringslib NV ondergebracht bij de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (hierna: HVC). De waterschappen staan vanaf hun toetreding garant voor de financiering van de activiteiten die HVC voor de waterschappen uitvoert. In het B-plusaandeelhouderschap dat in 2013 van kracht is geworden, heeft de garantstelling ook betrekking op financiering van investeringen ter verduurzaming van de activiteiten die voor de waterschappen worden uitgevoerd. Zo wordt een deel van de financiering (c.q. de daarvoor benodigde garantstelling) van de bio-energiecentrale (BEC) in Alkmaar aan de waterschappen toegerekend. De bereidstelling ten aanzien van de BEC is niet omgezet in een feitelijke garantstelling. De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen van € 23 miljoen (31 december 2020).

Ter compensatie van de door de waterschappen gegarandeerde geldleningen betaalt HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het garantstellingsbedrag aan de gemeenschappelijke regeling. In 2020 zijn besluiten genomen over het toetreden van de waterschappen HHNK, AGV en ZZL als aandeelhouder B en over de investering voor een slibdrooginstallatie. Dit betekent dat in de loop van 2021 de garantstelling wordt uitgebreid.

Overige informatie

Eind 2019 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC positief besloten over de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie in Alkmaar en over de toetreding van HHNK als aandeelhouder B tot HVC. Medio 2020 hebben ook de waterschappen AGV en Zuiderzeeland besloten toe te treden tot HVC. Als voorwaarde geldt dat HHNK, AGV en ZZL zich aansluiten bij de GR Slib. Eind 2020 hebben alle algemeen besturen van de betreffende waterschappen hier goedkeuring aan verleend. De toetreding tot de GR Slib zal naar verwachting in de loop van 2021 plaatsvinden.

In 2020 is in opdracht van de GR een update van het strategisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot opvolging van de bestaande slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht, die rond 2028 het einde van haar levensduur bereikt. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met Waternet (AGV), Zuiderzeeland en Hollands Noorderkwartier (HHNK) en in overleg met Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en de andere Nederlandse waterschappen. In 2021 zal besluitvorming ten aanzien van nieuwe investeringen plaatsvinden.

HVC heeft samen met het Brabantse SNB in februari 2015 een overeenkomst getekend met de Belgische firma EcoPhos voor het terugwinnen van fosfaat uit de vliegas van de slibverbrandingsinstallaties in Dordrecht en Moerdijk. Begin maart 2020 is Ecophos echter failliet gegaan. Inmiddels worden andere afzetroutes onderzocht.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst Duurzame Energie ontwikkelt HVC op gebouwen en/of terreinen van WSHD duurzame-energieprojecten. Op een zevental rwzi-locaties van WSHD heeft HVC zonneweides gerealiseerd. Daarnaast is HVC in 2019 gestart met de ontwikkeling van twee windmolenprojecten nabij waterkeringen van WSHD in het gebied van de gemeenten Nissewaard en Westvoorne. De samenwerkingsovereenkomst is hiervoor in 2020 uitgebreid.

STOWA		
Rechtsvorm	Stichting	
Vestigingsplaats	Den Haag (statutair)	
Ingangsdatum	13-sep-1971	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven van de regionale waterbeheerders goed uit te voeren.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2021 bedraagt naar verwachting € 0,53 miljoen (bijdrage 2020: € 0,5 miljoen). Ongeveer € 0,076 miljoen extra wordt gefinancierd vanuit het innovatiebudget (DH besluit 17 mei 2019).		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
In het bestuur van de STOWA zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschapsvertegenwoordigers. Momenteel is WSHD niet direct vertegenwoordigd in het STOWA bestuur.		
<i>Financiële kerncijfers</i>		
- Eigen vermogen		
- Vreemd vermogen		
- Resultaat		
Relatie met programma	Waterkeringen, Water, Waterketen en Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		
Enkele onderwerpen, die momenteel vanuit STOWA worden opgepakt, gestimuleerd of ondersteund:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie) • Integrale oplossingen in de waterketen (bijv. medicijnresten, Expertgroep Waterfabriek) • Innovatie in de waterveiligheid (o.a. MLV, dijken op veen) • Normering regionale waterkeringen (overstromingsklassen) • Inspectie waterkeringen (Handboek) • Expertgroep Windturbines en Waterkeringen (kennisuitwisseling) • Expertisenetwerk Pijpleidingen (kennisuitwisseling) • Kennisplatform Risicobeheersing (kennisuitwisseling) • Innovatie in het Waterbeheer (flexibel peilbeheer, visvriendelijke gemalen) • Zorgplicht waterkeringen • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie) aanpassen naar: Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (o.a. onderzoek naar haalbaarheid van zon op dijken en aquathermie, technologieontwikkeling op het gebied van terugwinnen) 		

STOWA

energie en grondstoffen uit afvalwater)

- (door)Ontwikkelen methodieken tbv risicobeoordeling blauwalg zwemwateren

Muskusrattenbestrijding (MRB)

Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening'	
Vestigingsplaats		
Ingangsdatum	1-jul-2011	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i> De bestrijding van 'muskus- en beverratten' is per 1 juli 2011 een taak van de waterschappen geworden. De samenwerking met andere waterschappen is gestart op 1 januari 2012. De verdeling van de kosten is: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland.		
<i>Financieel belang</i> De bijdrage voor 2020 was € 1,9 miljoen.		
<i>Bestuurlijk belang</i> Er vindt bestuurlijk overleg plaats.		
<i>Financiële kerncijfers</i> - Eigen vermogen - Vreemd vermogen - Resultaat		
Relatie met programma	Waterkeringen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i> Financieel verrekenmodel 1. Waterschap Rivierenland stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3 van deze overeenkomst voor gemene rekening, vooraf jaarlijks een begroting op. 2. De te verrekenen kosten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap Rivierenland. 3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst. 4. De waterschappen nemen deel voor: a. wat betreft waterschap Rijn en IJssel voor 10,4%, b. wat betreft waterschap Vallei en Veluwe voor 18,2%,		

Muskusrattenbestrijding (MRB)

c. wat betreft waterschap Hollandse Delta voor 23,9%,

d. wat betreft waterschap Rivierenland voor 47,5%.

Genoemde percentages gelden eveneens voor de onderlinge verrekening van financiële gevolgen van risico's. Onder deze risico's worden in ieder geval verstaan de risico's die waterschap Rivierenland loopt in de bijzondere situaties, zoals genoemd in artikel 10 van de overeenkomst.

Genoemde vooraf vastgestelde percentages zullen vervolgens jaarlijks worden toegepast op de door waterschap Rivierenland daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's.

4.9 Bedrijfsvoering

Formatie en bezetting

De formatie van Hollandse Delta per 1 januari 2020 was 565,2 formatieplaatsen. Conform hetgeen in beeld gebracht bij de begroting 2020 nam de formatie gedurende het jaar toe. De formatie per 31 december 2020 was 605 fte. Deze groei aan formatieplaatsen is onder andere het gevolg van Huis op orde deel 2, Klant Contact Centrum in eigen beheer nemen en formatieplaatsen voor trainees en workmates, waarover in de Programmabegroting 2020 besluitvorming heeft plaatsgevonden. Gedurende 2020 hebben verschillende verplaatsingen van formatieplaatsen tussen verschillende afdelingen plaatsgevonden (zie kolom formatie in fte op 31-12-

2020). Deze verplaatsingen zijn bijvoorbeeld het gevolg van het invullen van een formatieplaats voor een trainee. Deze gaat dan naar de betreffende afdeling (zie bijvoorbeeld de afdeling BP). De verplaatsingen kunnen ook het gevolg zijn van het onderbrengen van een taak bij een andere afdeling waardoor ook de formatie schuift.

De bezetting ultimo 2020 bedroeg 91,4% (bezetting: 553,15 formatieplaatsen 31 december 2020 / 605 formatieplaatsen op 31 december 2020). In 2020 heeft circa 5 fte vanuit een externe rol de overstap gemaakt naar WSHD. Dit is bijvoorbeeld vanuit inhuur of instroom trainees.

	Formatie in fte op 1/1/2020 cf begroting 2020	Formatie in fte op 31-12-2020 cf begroting 2020	Formatie in fte op 31-12-2020	Bezetting in fte op 31-12-2020
Directieraad	3	3	4	3
Beheer en Onderhoud/Faciliteiten	105,9	109,9	116,6	109,12
Financiën	27,5	29,5	29,5	25,42
P&O	10,9	12,4	12,0	10,62
Bestuurlijke & Juridische Zaken	48,5	51,5	49,3	46,27
Vergunningverlening & Handhaving	39,2	41,2	41,2	41,37
Zuiveren & Onderhoud	110,1	125,1	110,1	103,39
Beleid & Plannen	22,5	24,5	25,9	27,23
Regie & Assetmanagement	37,2	40,4	42,7	38,64
Projecten & Uitvoering	72,7	72,7	72,7	65,56
Advies & Automatisering	77,9	84,9	101,0	82,53
Trainees & workmates	10,0	10,0	0*	0*
Totaal	565,2	605	605	553,15

*formatie/bezetting trainees & workmates is opgenomen bij de verschillende afdelingen

Vrije ruimte

De vacatureruimte wordt gekapitaliseerd. Het betreft hier immers personele kosten die niet worden gebruikt. We spreken hier van de vrije ruimte. De vrije ruimte is uitsluitend bedoeld voor de tijdelijke inzet van personele middelen dan wel inhuur. Iedere afdeling kan een beroep doen op de vrije ruimte voor zijn of haar afdeling met dien verstande dat het managementteam uiteindelijk besluit over de inzet van deze vrije ruimte. In 2020 was de daadwerkelijke vrije ruimte € 4,4 miljoen. Daarvan is in € 4 miljoen daadwerkelijke ingezet voor inhuur.

Inhuur

Hollandse Delta beschikt over een flexibele schil. Deze flexibele schil is bedoeld voor het opvangen van pieken in het werk, een tekort aan capaciteit door verloop/ziekteverzuim en/of een tijdelijk gebrek aan noodzakelijke kennis.

Gelet op de tijdelijkheid van deze inzet wordt de flexibele schil voornamelijk gevuld met inhuur.

In vergelijking met 2019 is er sprake van een stijging in het aantal uur van inhuurmedewerkers. Deze stijging heeft vooral te maken met de in gang gezette groei van de organisatie gericht op het uitvoeren van de noodzakelijke werkzaamheden. Het werven van vaste medewerkers vergt tijd, onder andere voor het benaderen van de markt, het voeren van gesprekken en een eventuele opzegtermijn. Sommige posities blijken wat lastiger vervulbaar waardoor niet voor alle uitbreidingen direct vaste medewerkers beschikbaar waren. Op een aantal formatieplaatsen is daarom eerst ingezet op inhuur.

(in uren)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HWBP	36.387	28.288	13.901	4.764	3.101	696
Overige activiteiten	52.400	51.394	50.893	84.607	78.171	99.364
Totaal*	88.787	79.682	64.794	89.371	81.272	99.364

Ziekteverzuim

Ten opzichte van 2019 is er ondanks Corona sprake van slechts een geringe stijging van het ziekteverzuim. Op 31 december 2020 bedroeg het gemiddeld verzuim over de afgelopen twaalf maanden 4,6% met een meldingsfrequentie van 0,85 meldingen per medewerker. Het gemiddeld verzuim over 2019 bedroeg 4,5% met een meldingsfrequentie van 1,21 meldingen per medewerker. Gedurende het gehele jaar 2020 is langdurig verzuim (langer dan 42 dagen) (3,1% van totaal) de voornaamste oorzaak voor het ziekteverzuim over 2020.

Verloop en instroom

In 2020 hebben 44 medewerkers Hollandse Delta verlaten. Het uitstroompercentage 2020 komt uit op 8 % tegenover 10% in 2019. Belangrijkste redenen van vertrek waren onder meer flexibele pensionering, een andere baan buiten het waterschap en het niet verlengen van (tijdelijke) aanstellingen. In het afgelopen jaar zijn 90 medewerkers in dienst getreden (= 16,3%). Intern zijn medewerkers doorgestroomd naar een andere functie binnen Hollandse Delta. Interne doorstroming van medewerkers zorgt er voor dat een vacaturemelding op de ene plaats kan leiden tot nieuwe werving procedures op een andere plaats.

Werving & selectie

De uitbreiding van de formatie in 2019 en 2020 vroeg om extra inspanning op de werving & selectie van nieuwe medewerkers. Ondanks dat alle wervings- en selectieactiviteiten op afstand moesten plaatsvinden is een succesvolle groei van ca. 8,3% gerealiseerd.

Trainees

Deze trajecten zijn vooral bedoeld voor het laten instromen van jonge medewerkers, om jong talent kennis te laten maken met het waterschap.

In april 2020 is een nieuwe groep gestart. In de traineepool participeren naast Hollandse Delta, het waterschap Rivierenland en de hoogheemraadschappen Delfland, Rijnland, Hollands Noorderkwartier en Schieland en de Krimpenerwaard en het Hoogwaterbeschermingsprogramma van Rijkswaterstaat. Trainees zijn afgestudeerd op HBO/WO niveau. Hollandse Delta heeft conform de overkoepelende afspraken, roulerend met de andere participerende waterschappen verschillende trainees in de gelederen voor de duur van twee jaar. In 2020 zijn drie trainees als vaste medewerker in dienst bij WSHD gekomen.

Stageplaatsen/afstudeeropdrachten

In 2020 bood Hollandse Delta ondanks “Corona” aan studenten van diverse opleidingen de mogelijkheid van stages en kennismaking:

- Voor 8 studenten een stage/afstudeerplaats;
- Sollicitatietraining aan studenten van de hogeschool Rotterdam;
- Ca. 85 studenten van de HBO watermanagement presenteerden hun eerste opdracht online;
- 40 studenten hebben deelgenomen aan excursies in het buitengebied, na maart 2020 alleen online;
- Bedrijfscoach voor HBO-studenten en;
- Deelname aan educatietrajecten, expertsessies en gastcolleges aan verschillende Hogescholen.

Management Development (MD) / organisatieontwikkeling

In het management development traject gaan de ontwikkeling en de koers van de organisatie hand in hand met de ontwikkeling van het collectief en persoonlijk leiderschap. Directie, afdelingshoofden en teamleiders werken met elkaar aan inhoudelijke thema's, casuïstiek en onderlinge samenwerking.

Coronavirus

Sinds de uitbraak van de infectieziekte COVID-19 in maart 2020 werkt het overgrote deel van de waterschapsmedewerkers zo veel als mogelijk thuis. De medewerkers die een cruciale rol vervullen bij het in stand houden van de noodzakelijke bedrijfsvoering zijn hiervan uitgezonderd. Zij zorgen er voor dat de noodzakelijke activiteiten van het waterschap onder alle omstandigheden worden voortgezet. Hierbij kan gedacht worden aan de medewerkers op de zuiveringen.

Om op verantwoorde wijze thuis te kunnen blijven werken, zijn medewerkers voorzien van noodzakelijke ICT-middelen en in bruikleen gegeven middelen voor inrichting van de thuiswerkplek. Daarnaast zijn binnen de CAO in de tweede helft van 2020 afspraken gemaakt over het zelf aan kunnen schaffen van middelen voor de inrichting van een thuiswerkplek (bureau, bureaustoel) die voldoet aan de daarvoor gestelde Nederlandse normen (NEN).

Voorzieningen

Op basis van de verwachte uitgaven worden de voorziening voor voormalig personeel inclusief bestuur en de voorziening ten aanzien van verlof en jubilea bijgesteld. De bijstelling voor de voorziening voormalig personeel en bestuur waaronder transitievergoedingen vallen is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde rechtspositie van de medewerkers met ingang van 1 januari 2020 en de wet- en regelgeving die hierbij hoort. De bijstelling voor verlof en jubilea zijn verbonden aan een hogere formatie, een toenemende bezetting en een hoger restant verlof tot en met 2020. In totaal is de toevoeging aan de voorzieningen over 2020 € 0,8 miljoen hoger dan begroot.

Werkkostenregeling

In 2020 was er € 0,4 miljoen vrije ruimte aanwezig binnen de werkkostenregeling om de kosten voor 2020 die ten laste hiervan gebracht moeten worden te dekken. Door het Corona-virus zijn er minder activiteiten geweest zoals personeelsfeestjes en bijeenkomsten. Ook zijn opleidingen uit het Personeelsgebonden Budget, zoals Health coaching en mindfulness, niet doorgedaan. Daarentegen ontvangen medewerkers die structureel thuiswerken vanaf 1 april 2020 een thuiswerkvergoeding en is eenmalig een vergoeding van € 250 verstrekt die (deels) binnen de werkkostenregeling valt. Door deze extra uitgave vindt overschrijding plaats.

4.10 EMU-saldo

De waterschappen zijn in het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU) verplicht financiële informatie op kwartaalbasis te verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de jaarstukken is deze verplichte informatie eveneens opgenomen.

Ten behoeve van deze gegevensverstrekking is er een convenant afgesloten tussen de waterschappen en het CBS. Deze informatie wordt door het CBS onder andere gebruikt voor de verplichte aanlevering van kwartaalinformatie over overheden aan de Europese Commissie.

Toelichting op het EMU-saldo

De Unie van Waterschappen, IPO en VNG op hebben in mei 2019 met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2020 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen.

Voor WSHD heeft de Unie een referentiewaarde van € 24,2 miljoen als indicatie voor het toegestane EMU-tekort afgegeven.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)		Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Jaarrekening 2020
1Exploitatiesaldo vóór toevoeging/onttrekking aan de reserves		6,274	-19,344	7,264
2Invloed investeringen				
2abruto investeringsuitgaven	min	25,450	72,778	51,932
2binvesteringbijdragen van derden	plus	2,346	3,220	1,966
2cverkoop mva en iva	plus	1,407		0,004
2dafschrijvingen	plus	20,129	21,469	19,742
3Invloed van voorzieningen				
3atoevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	plus	2,774	0,220	1,316
3bonttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	min	0,501		0,135
3cbetalingen rechtstreeks uit voorzieningen	min	1,794	0,755	1,261
3devt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
4invloed reserves				
4aevt. betalingen rechtstreeks uit reserves	min			
4bevt. externe vermeerderingen van reserves	plus			
5Deelnemingen en aandelen				
5aboekverlies	plus			
5bboekwinst	min			
Geraamd EMU-saldo WSHD		5,186	-67,968	-23,037
Maximaal EMU-tekort o.b.v. macrotreferentiewaarde		-22,000	-24,200	-24,200
Vershil (+ = ruimte; - = tekort)		27,186	-43,768	1,163

Opbouw van het EMU-saldo

Het EMU-saldo (ruimte) is hoger dan verwacht werd bij de Programmabegroting 2020-2024. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door afwijkingen in het exploitatiesaldo en de investeringsuitgaven ten opzichte van de raming in de begroting. De afwijkingen in het exploitatiesaldo worden toegelicht in hoofdstuk 6 van deze jaarstukken.

De afwijking in de investeringsuitgaven bestaat voornamelijk uit lagere kosten ten opzichte van de ramingen voor Versterking drie regionale keringen, Nieuwe Besturing Watersysteem Technische Automatisering (NBWS-TA), Peilbesluit Adrianapolder, Gebiedsplan Cromstrijen fase 2, Online meters waterlijn rwzi's, Afsluiters effluentbemaling rwzi Dokhaven, Schakelkasten Sluisjesdijk, Beluchtingscompressoren A-trap Dokhaven en Fysieke toegang. Redenen voor lagere kosten zijn vertraging in de tijd of vertraging als gevolg van Corona (vertraagde levering, minder beschikbaarheid van derden).

Voor een aantal andere projecten geldt dat de uitvoering anders is dan gepland. De uitvoering is in de tijd naar achter geschoven. Dit geldt bijvoorbeeld voor Nieuwe Besturing Watersysteem – BOS, Centrifuges Sluisjesdijk pompen ontwatering slib; TA Zuiveren (exclusief Dokhaven), 1-step-Anammox Sluisjesdijk, Civiel en cultuurtechnisch onderhoud, Vervanging Meubilair 2020.

Deels wordt de afwijking gecompenseerd door projecten die in de loop van 2020 hun kredieten hebben verhoogd, bijvoorbeeld, WarmteKrachtKoppeling (WKK) Sluisjesdijk, Rotterdamseweg II Ridderkerk, Modernisering IT infrastructuur. Daarnaast zijn er nieuwe projecten uitgevoerd of is de uitvoering van het project naar voren gehaald (bijvoorbeeld Herprofilering polder Zuidoord, Groot onderhoud Wegen, Pand Handelsweg 110, Elektrische installatie Hoofdkantoor).

4.11 Duurzaamheid en innovatie

Circulair en duurzaam

De opgeleverde grondstoffenanalyse en aanzet voor de Agenda Duurzaam WSHD is in de organisatie besproken. Binnen het proces om te komen tot het nieuwe WBP is expliciet aandacht geweest voor het formuleren van duurzame speerpunten binnen elke kerntaak. In de tweede helft van 2020 vonden de

digitale Klimaatweken bij WSHD plaats. Deze stonden in het teken van duurzaam denken en doen en waren bedoeld ter inspiratie en om extra bewustwording te creëren onder de WSHD medewerkers. Ook is doorgewerkt aan het structureel implementeren van de aanpak Duurzaam grond, weg en waterbouw (GWW) en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Hiertoe is een interne werkgroep van start gegaan met medewerkers van de relevante afdelingen. Eind 2020 heeft bestuurlijke beeldvorming over het thema circulaire economie plaatsgevonden. Hierin is o.a. aan bod gekomen wat een Circulaire Economie inhoudt en wat het betekent voor het waterschap.

Energie

In 2020 werd, samen met de gemeenten en de provincie, een Regionale Energiestrategie opgesteld en in de zomer in concept vastgesteld. De Verenigde Vergadering stelde in september een zienswijze voor deze vier concept RES vast. Parallel aan het RES traject werd de routekaart WSHD Energieneutraal 2030 geactualiseerd, mede op basis van de concept RES. Tevens werden kennissessies over de toepassing van aquathermie in ons beheergebied georganiseerd. Als onderdeel van de voorbereiding van WSHD beleid voor de toepassing van aquathermie werden inventariserende gespreksronden met de gemeenten gehouden. In het voorjaar kon door HVC gestart worden met de daadwerkelijke aanleg van zonneweides op de RWZI's Oostvoorne, Barendrecht, Zwijndrecht, Numansdorp, Middelharnis en Goedereede, samen zo'n 19.000 zonnepanelen (7,3 MWp). De CO2 reductie staat gelijk aan 4.000 ton per jaar. De voorgenomen aanleg op de RWZI Heenvliet moest worden uitgesteld omdat geen overeenstemming kon worden bereikt met de pachter. Met initiatiefnemer HVC en de betrokken gemeenten werd overlegd over de realisatie van twee windlocaties op gronden van WSHD in de gemeenten Westvoorne en Nissewaard. De samenwerkingsovereenkomst met HVC over de opwek van duurzame energie werd eind 2020 geactualiseerd en verlengd.

Innovatie

In de Verenigde Vergadering van 31 januari 2019 is het ambitiedocument 'Maat op Klimaat' vastgesteld, waarin onder andere de ambities met betrekking tot innovatie zijn opgenomen. Hierin is de ambitie opgenomen dat waterschap

Hollandse Delta toekomstige uitdagingen op innovatieve en vernieuwende wijze tegemoet treedt. Vanuit het in de begroting opgenomen innovatiebudget van € 450.000 is bijgedragen aan onderstaande activiteiten.

Op het gebied van innovatie zijn in 2020 stappen gezet om innovatie in het DNA van medewerkers te krijgen. Zo is een groep WSHD-ers opgeleid tot zogenoemde 'Ynnovators'. Zij hebben technieken en methoden geleerd om creatieve en innovatieve denksessies te begeleiden. Daarnaast is er flink ingezet op communicatie. Een externe communicatieadviseur is aangetrokken voor het opzetten van een digitaal intern platform, genaamd 'Expeditie Toekomst'. Door innovatieprojecten op een positieve manier in de schijnwerpers te zetten, is innovatie inmiddels regelmatig onderwerp van gesprek. In het kader van externe verbinding is de samenwerking met collega-overheden gezocht. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het uitrollen van een samenwerkingsplatform met, door en voor alle waterschappen, genaamd Winnovatie.

Er is verder gewerkt aan het programmaplan Innovatie. Het doel hiervan is een professionaliseringsslag, meer structuur en integraliteit aan te brengen in de te nemen acties. Daarnaast is gestart met het eigen maken van innovatief werken in de WSHD-werkwijze. COVID-19 dwingt ons om anders te gaan werken en biedt daarmee mogelijkheden om nieuwe werkwijzen uit te proberen. In samenwerking met verschillende collega's en teams zijn (en worden) nieuwe manieren van samenwerken en nieuwe processen onderzocht. Tot slot vonden in 2020 de nodige innovatie-trajecten plaats:

- WSHD doet mee aan het toonaangevende PHARIO-project. Dit is een onderzoek om bioplastics terug te kunnen winnen uit ons zuiveringsslib en zo een belangrijke stroom in onze keten circulair te maken. Het samenwerkingsconvenant is getekend en de eerste stappen zijn gezet
- WSHD heeft meegedaan naar een project om te onderzoeken hoe satellietdata kan worden gebruikt om veranderingen op ons areaal te detecteren ten behoeve van het beheer en onderhoud en zo mogelijk kosten en menskracht te besparen.
- WSHD heeft het Bokashi-project uitgevoerd. Daarbij werd in samenwerking met lokale boeren en aannemers, mogelijkheden van het hergebruik van ons maaisel binnen ons beheergebied onderzocht. Wederom een manier om een belangrijke "afval" stroom in onze keten circulair te maken.
- Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de terugwinning van vetzuren uit het zeefgoed van onze RWZI in Dordrecht.

- Er is een pilot geweest op gemaal Rozenburg naar manieren om slimmer te bemalen. Deze pilot geeft inzicht in de pieken en dalen van ons energieverbruik en daarmee kosten, en biedt mogelijkheden om hier een optimale variant te vinden.

- Het Datalab is gelanceerd en biedt een platform voor data-gerelateerde experimenten binnen WSHD.

- Afgelopen jaar is een testdijk in de Hedwigepolder beschikbaar gekomen voor WSHD. Dit biedt mogelijkheden om in het veld experimenten uit te voeren op een heuse (non-actieve) waterkering. Het plan van aanpak hiervoor is geschreven in 2020. De in gebruik name staat gepland voor 2021.

- Vanuit het innovatieprogramma is de lotspot-app geïntroduceerd. Aanvankelijk om optimaal gebruik van de beschikbare werkplekken te faciliteren. Gedurende COVID-19 stelt het de organisatie ook in staat om de toestroom op kantoor te reguleren.

- Daarnaast is er een traject gefaciliteerd voor de ontwikkeling van het WSHD werkconcept van de toekomst. Hierbij is gezocht naar een optimale vorm van functioneel werken a.d.h.v. de vraag: 'Welke voorzieningen hebben werknemers nodig voor de uitvoering van hun dagelijkse werk?'

- HWBP normtraject 20-3 heeft de ambitie uitgesproken om innovatieve methoden van dijkversterking mee te nemen in de planstudie. Deze planstudie wordt momenteel uitgevoerd.

- Tot slot zijn steeds vaker drones gebruikt in de dagelijkse werkzaamheden, zoals beheer en onderhoud.

- WSHD heeft een planstudie uitgevoerd voor een onderzoek naar verstuing in de Springertduinen. Door op een nieuwe manier 'kerven' in duinen aan te brengen blijkt natuurlijke duinaangroei te worden gestimuleerd. In 2021 moet het project van start gaan.

4.12 Rechtmatigheid

De door de Verenigde Vergadering, op grond van artikel 109 lid 2 van de Waterschapswet, aangewezen accountant controleert de jaarrekening van waterschap Hollandse Delta. Bij rechtmatigheid in het kader van de jaarrekening is er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Bij de jaarrekening moeten de baten en lasten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke

regelingen waaronder de waterschapsverordeningen. Dit wordt de financiële rechtmatigheid genoemd.

De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van het 'Normenkader rechtmatigheid'. Het normenkader wordt periodiek geactualiseerd. De laatste actualisatie is door de Verenigde Vergadering vastgesteld op 15 oktober 2020. De goedkeuringstolerantie bedraagt 1% van de totale lasten, inclusief de toevoegingen aan de reserves.

In deze paragraaf worden de uitkomsten van de interne controle en de analyse van de begrotingsrechtmatigheid vermeld.

4.12.1 Uitkomsten interne controle

Op grond van het interne controleplan wordt jaarlijks interne controle uitgevoerd naar de belangrijkste financiële processen binnen het waterschap.

In 2020 is ten aanzien van 4 aanbestedingsdossiers geconstateerd dat in afwijking van wet- en regelgeving is gehandeld. Voor heel 2020 leidt dit tot een foutbedrag ter grootte van € 318.000 aan onrechtmatige aanbestedingen.

De interne controle met betrekking tot de overige processen leidt niet tot significante bevindingen.

4.12.2 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheerhandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de (bijgestelde) geautoriseerde Programmabegroting 2020-2023. Afwijkingen tussen de programmabegroting en de jaarrekening worden in de jaarrekening toegelicht. Door het vaststellen van de jaarrekening door de Verenigde Vergadering worden de uitgaven alsnog geautoriseerd. Het gaat hier om afwijkingen waarbij het college van dijkgraaf en heemraden bij het doen van de uitgaven binnen het door de Verenigde Vergadering uitgezette beleid zijn gebleven. Begrotingsoverschrijdingen die binnen het bestaande beleid vallen en die (achteraf) geautoriseerd worden door de Verenigde Vergadering

tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid. De beoordeling van begrotingsrechtmatigheid vindt plaats op basis van de bruto lasten.

Bij de toetsing van de begrotingsafwijkingen gelden de volgende criteria uit de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV:

Nr.	Omschrijving:	A	B
1.	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de Verenigde Vergadering.		x
2.	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	x	
3.	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	x	
4.	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de Verenigde Vergadering nog geen besluit genomen.		x

Nr.	Omschrijving:	A	B
5.	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal het waterschap ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. <ul style="list-style-type: none"> geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar geconstateerd na verantwoordingsjaar 	x	x
6.	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. <ul style="list-style-type: none"> jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren 	x	x

A: De overschrijding is onrechtmatig, maar deze telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel. B: De overschrijding is onrechtmatig, en telt mee voor in het rechtmatigheidsoordeel.

In het onderstaande overzicht zijn de bruto lasten exclusief toevoegingen aan de reserves per programma opgenomen als uitgangspunt voor de evaluatie van de begrotingsrechtmatigheid.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Bruto lasten Begroting 2020 na wijziging	Jaarrekening 2020 lasten	Verschil begroting - realisatie 2020	Voordeel / Nadeel	Toetsing begrotings- afwijkingen						
					1	2	3	4	5	6	
Lasten											
Waterveiligheid	23,773	23,564	-0,209	V	-	-	-	-	-	-	-
Water	47,173	43,864	-3,309	V	-	-	-	-	-	-	-
Waterketen	70,095	70,275	0,180	N	-	X	-	-	-	-	-
Wegen	17,619	18,377	0,758	N	X	-	-	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	25,839	24,478	-1,361	V	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	5,141	5,249	0,107	N	X	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten	189,640	185,806	-3,834								

Toelichting

Op het programma Waterketen is sprake van een overschrijding van € 0,2 miljoen van de bruto lasten. Deze overschrijding wordt (onder meer) veroorzaakt door hogere onderhoudskosten aan rioolgemalen (zie ook paragraaf 3.3.3 van de Jaarstukken). Dit zijn werkzaamheden die (deels) worden uitgevoerd voor rekening van de gemeenten. Voor deze kosten zijn kostenverdelingsovereenkomsten gesloten met de gemeenten. Dit betekent dat de extra kosten zijn gecompenseerd door extra bijdragen in deze kosten door de gemeenten. Op grond van bovenstaande argumentatie telt de overschrijding niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Op het programma Wegen is er op de bruto lasten een nadeel van € 0,7 miljoen. Dit wordt voor € 0,31 miljoen veroorzaakt door een discussie met een aannemer over de indexatie van maaiwerkzaamheden over 2019 en 2020. Eind 2020 is uit de juridische toets gebleken dat de aannemer recht heeft op indexatie. Daarnaast is sprake van een overschrijding van kosten van bomenonderhoud ad € 0,36 miljoen. Deze overschrijding is te laat gesignaleerd waardoor deze niet zijn verwerkt in een begrotingswijziging/burap. De hiervoor genoemde kostenposten zijn niet gemeld aan de VV, maar dat had wel moeten. Op grond van bovenstaande argumentatie tellen de overschrijvingen voor € 0,67 miljoen mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Op het programma algemene dekkingsmiddelen is er op de bruto lasten een nadeel van € 0,1 miljoen. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een hogere

deelnemersbijdrage aan SVHW. Deze overschrijding is via het bestuurlijk dashboard van oktober 2020 (op 25 november 2020 behandeld in de VV) gemeld en telt daarom niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

Investerings

In 2020 zijn investeringsprojecten afgesloten met een overschrijding op de netto uitgaven. De totale overschrijding op de investeringsprojecten bedraagt € 1,1 miljoen. De overschrijdingen zijn per investeringsproject op 10 maart 2021 gerapporteerd aan de Verenigde Vergadering. De Verenigde Vergadering heeft vastgesteld dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van het waterschap en gesanctioneerd. De overschrijdingen tellen derhalve niet mee als onrechtmatigheid in het rechtmatigheidsoordeel.

Jaarrekening

5 Balans

5.1 Balans

Balans per 31 december 2020 (bedragen x €1 mln.)					
Activa	2020	2019	Passiva	2020	2019
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	69,268	71,703	Eigen vermogen		
Materiële vaste activa	256,835	224,180	Algemene reserves	11,269	11,844
Financiële vaste activa	3,446	2,067	Bestemmingsreserves	33,399	40,245
			Egalisatiereserves	14,213	12,819
			Nog te bestemmen resultaat	18,014	4,723
				76,895	69,631
			Vreemd vermogen		
			Voorzieningen	9,756	9,836
			Langlopende schulden	232,253	225,095
				242,009	234,931
Totaal Vaste activa	329,550	297,950	Totaal Vaste passiva	318,904	304,562
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Uitzettingen	19,089	13,285	Kortlopende schulden	36,010	11,950
Liquide middelen	0,101	0,100	Overlopende passiva	18,656	15,307
Kortlopende vorderingen	10,195	10,581			
Overlopende activa	14,635	9,903			
Totaal Vlottende activa	44,020	33,869	Totaal Vlottende passiva	54,665	27,257
Totaal	373,569	331,819	Totaal	373,569	331,819

5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbestemming

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met het gestelde in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en gedetailleerd uitgewerkt in de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (RBVW).

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op het jaar van afronding van het onderzoek/ontwikkeling. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen (agio) worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de looptijd van de betreffende lening.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief door de derde wordt geëxploiteerd, maar nooit langer dan de afschrijvingstermijn die het waterschap zelf voor vergelijkbare activa hanteert.

De overige immateriële vaste activa worden in 5 jaar afgeschreven, tenzij gemotiveerd wordt dat een langere periode passender is. In voorkomende gevallen wordt de afwijkende afschrijvingstermijn vermeld bij de toelichting op de immateriële vaste activa. Voor peilbesluiten wordt een afschrijvingstermijn van 10 jaar gehanteerd, conform de verplichte herzieningstermijn van peilbesluiten uit de Verordening Waterbeheer Zuid-Holland.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op slijtende investeringen wordt lineair afgeschreven volgens de verwachte levensduur, waarbij de afschrijving aanvangt in het jaar volgend op het moment van ingebruikneming. Hierbij wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Soort actief	Afschrijvings- termijn
MATERIËLE VASTE ACTIVA	
Grond,- weg- en waterbouwkundige werken	
Grond	n.v.t. ¹
Waterbouwkundige werken	
Waterkeringen	30 jaar
Waterlopen	30 jaar
Gemalen	
- Bouwkundig	30 jaar
- Mechanisch / elektrisch (pompen)	15 jaar
Storingsapparatuur (noodstroom e.d.)	20 jaar
Stuwen, duikers	25 jaar
Telemetrie (technische besturingssystemen)	15 jaar
Bruggen en sluisen	30 jaar
Wegwerken	
Renoveren verkeersregelinstantaties en openbare verlichting	15 jaar
Vervangen verkeersregelinstantaties en openbare verlichting	20 jaar
Wegen, aanleg en aanpassingen, inclusief bomen	20 jaar
Zuiveringstechnische werken	
Transportgemalen / slibverwerkingsinstallaties	
- Bouwkundig	30 jaar
- Mechanisch / elektrisch	15 jaar
Transportleidingen / persleidingen	40 jaar
Pompen	10 jaar
Vervoermiddelen	
Bedrijfsauto's	5 jaar
Trekkers en strooiwerktuigen, maai en veegboten	8 jaar
Machines, apparaten en werktuigen	5 jaar

¹ Uitzondering geldt voor ondergrond van grondwerken; op deze (onder)grond wordt volgens de afschrijvingstermijn van de betreffende investering afgeschreven.

Soort actief	Afschrijvings- termijn
Bedrijfsgebouwen	
Centrale werkplaatsen	25 jaar
Kantoormeubilair, inrichting	10 jaar
Kantoren	40 jaar
Telefooninstallaties	5 jaar
Technische installaties	15 jaar
Computerhardware	5 jaar
Overige materiële vaste activa	
Overige	Op basis van verwachte gebruiksduur
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar ²
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	conform exploitatie door derden
Overige immateriële vaste activa	
Peilbesluiten	10 jaar
Kosten waterschapsverkiezingen	4 jaar
Software met een verkrijgingsprijs hoger dan € 100.000	5 jaar
Aan derden betaalde afkoopsommen bij overdracht van werken	Op basis van verwachte gebruiksduur

² Mits vooraf voldaan wordt aan alle gestelde voorwaarden in artikel 4.63 Waterschapsbesluit.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Financial leasing

Activa waarvoor het waterschap financiële leasecontracten is aangegaan en waarbij het economisch eigendom bij het waterschap berust, zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het Waterschapsbesluit) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 4.1 Waterschapsbesluit sprake als het waterschap participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte kans op oninbaarheid.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

VASTE PASSIVA

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening voor pensioen- en wachtgeldverplichtingen voor (voormalig) personeel en bestuur is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door het waterschap gewaarborgd zijn, zijn deze toegelicht onder de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

5.3 Toelichting op de balans

5.3.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Immateriële vaste activa	69,268	71,703
Totaal	69,268	71,703

Specificatie

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Afsluiten geldleningen	53,095	54,266
Onderzoek en ontwikkeling	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van het Rijk	1,077	1,346
Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen	14,142	14,864
Overige immateriële vaste activa	0,954	1,226
Totaal	69,268	71,703

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Materiële vaste activa (exploitatie)	224,658	205,548
Materiële vaste activa (onderhanden)	32,177	18,632
Totaal	256,835	224,180

Specificatie

Materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Werken in exploitatie		
Gronden en terreinen	11,675	10,170
Vervoermiddelen en Werktuigen	0,243	0,439
Overige bedrijfsmiddelen	0,058	0,166
Bedrijfsgebouwen	17,892	11,950
Waterkeringen	2,868	2,717
Watergangen en Kunstwerken	63,537	64,889
Wegen	39,230	20,993
Vaarwegen en Havens	-	-
Zuiveringstechnische werken	89,154	94,223
Totaal werken in exploitatie	224,658	205,548
Onderhanden werken	32,177	18,632
Totaal materiële vaste activa	256,835	224,180

Het onderhanden werk bestaat uit investeringsprojecten waarvoor de uitvoering op 31 december 2020 nog niet is afgerond. Een gedetailleerde toelichting per investering is opgenomen in bijlage 9.1. Hieronder is een overzicht opgenomen met het totaal van de investeringen per programma uitgesplitst naar begroting (beschikbare krediet) en de realisatie tot en met 31 december 2020 (totale besteding).

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto
Waterveiligheid	8,489	-2,633	5,856	3,270	-2,182	1,087
Voldoende en Schoon Water	43,905	-6,497	37,408	14,591	-2,938	11,653
Waterketen	52,621	-0,523	52,097	18,791	-0,083	18,708
Wegen	6,534		6,534	0,199		0,199
Bestuur en Organisatie	4,960		4,960	0,529		0,529
Totaal	116,509	-9,653	106,856	37,380	-5,203	32,177

Verloopoverzicht immateriële en materiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa		Totaal
		In exploitatie	Onderhanden	
Boekwaarde per 1 januari 2020	71,703	205,548	18,632	295,883
Investerings	0,028	37,235	51,932	89,195
Bijdragen van derden	-	-0,846	-1,970	-2,816
Afschrijvingen	-2,463	-17,279	-	-19,742
Desinvesteringen en overboekingen	-	-	-36,417	-36,417
Boekwaarde per 31 december 2020	69,268	224,658	32,177	326,103

De totale afschrijvingen in 2020 bedragen € 19,7 miljoen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Deelnemingen en effecten	0,239	0,239
Leningen aan bedrijven	3,207	1,828
Totaal	3,446	2,067

Deelnemingen en effecten

De post deelnemingen en effecten betreft hoofdzakelijk de waarde van 2.036 aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (1.893 aandelen A met een nominale waarde van € 115 en 143 aandelen B met een nominale waarde van € 460). Daarnaast is onder deze post de waarde van de aandelen NV HVC opgenomen.

Over het jaar 2019 is door de Nederlandse Waterschapsbank op 16 april 2020 besloten dividend uit te keren miljoen aan haar aandeelhouders. Voor WSHD betreft het een uitkering van € 1,9 miljoen. Wegens de COVID-

19 pandemie heeft de uitkering nog niet plaatsgevonden. Op verzoek van de Europese Centrale Bank is aan alle banken in Europa verzocht nog geen dividenden uit te keren, afhankelijk van hoe de COVID-19 pandemie zich ontwikkelt. Totdat deze restrictie is opgeheven is het dividend als een vordering opgenomen onder de Vorderingen en overlopende activa.

Leningen aan bedrijven

Op deze post zijn de verstrekte leningen aan leasemaatschappijen voor transportmiddelen verantwoord. Dit betreft Leaseplan voor een bedrag van € 0,5 miljoen, Dutchlease voor een bedrag van € 0,4 miljoen, J&T Lease voor een bedrag van € 2,3 miljoen en Hitachi voor een bedrag van € 0,07 miljoen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Aanschafprijs 1-1-2020	Aanschafprijs 31-12-2020	Boekwaarde 1-1-2020	Mutaties 2020		Boekwaarde 31-12-2020
				Vermeer- deringen	Vermin- deringen	
Aandelen en Deelnemingen						
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	0,234	0,234	0,234	-	-	0,234
Aandelen N.V. HVC	0,005	0,005	0,005	-	-	0,005
Vorderingen						
Leasing transportmiddelen	3,379	4,521	1,828	2,204	0,824	3,207
Totaal financiële vaste activa	3,619	4,760	2,067	2,204	0,824	3,446

De waarde van 2.036 aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (1.893 aandelen A met een nominale waarde van €115,00 en 143 aandelen B met een nominale waarde van € 460,00) is in 2020 niet gewijzigd. Ook de waarde van de aandelen NV HVC is in 2020 niet gewijzigd.

De mutaties onder leasing transportmiddelen hebben betrekking op verstrekte leningen en gedane aflossingen op leningen aan verschillende leasemaatschappijen ten behoeve van het wagenpark. Dit betreft:

Maatschappij (bedragen x € 1 mln.)	Vermeer- deringen	Vermin- deringen
Leaseplan		0,501
DutchLease		0,166
J&T lease	2,204	0,137
Hitachi		0,021
Totaal	2,204	0,824

5.3.2 Vlottende activa

Uitzettingen (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Rekening-couranttegoeden	19,089	13,285
Totaal	19,089	13,285

Ten aanzien van het schatkistbankieren wordt dagelijks beoordeeld of de rekening-courant van WSHD bij de NWB moet worden 'afgeroomd' naar of moet worden aangevuld van de rekening bij de schatkist. WSHD mag maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden (op de rekening-courant bij NWB). Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. In 2020 is het drempelbedrag 0,75% van € 203,7 miljoen zijnde € 1,5 miljoen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1 mln.)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1,528			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,136	0,153	0,133	0,185
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1,392	1,375	1,395	1,343
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	203,684			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	203,684			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	1,528			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	12,394	13,914	12,270	17,048
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0,136	0,153	0,133	0,185

Bovenstaande overzicht laat zien dat de gemiddelde stand in rekening-courant bij de NWB in 2020 onder het drempelbedrag is gebleven.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit het rekening courant saldo bij de Nederlandse Waterschapsbank:

Liquide middelen (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Bank / rekening-courant	0,101	0,100
Totaal	0,101	0,100

Eind 2020 bedraagt het saldo bij de Nederlandse Waterschapsbank € 0,1 miljoen.

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Vorderingen op overheden	0,156	0,185
Vorderingen op overige debiteuren	0,565	1,326
Debiteuren belasting	11,267	10,849
Dubieuze (belasting)vorderingen	-1,793	-1,779
Totaal	10,195	10,581

Voor de belastingdebiteuren geldt een betaaltermijn van twee maanden of, als een machtiging voor automatische incasso is afgegeven, 10 maanden. De vorderingen zijn met inachtneming van deze betaaltermijn direct opeisbaar.

In het saldo van de 'vorderingen waterschapsbelastingen' is rekening gehouden met een bedrag voor dubieuze debiteuren van € 1,8 miljoen. Het bedrag is gebaseerd op ontvangen informatie van SVHW betreffende vorderingen over de jaren t/m 2020 (zie paragraaf 4.4 waterschapsbelastingen). Voor de overige debiteuren is geen aanvullende voorziening opgenomen.

Het saldo van de vorderingen waterschapsbelastingen per 31 december 2020 bedraagt 6,96% van de totaal opgelegde belastingaanslagen in 2020 (2019: 7,12%).

De overige vorderingen hebben hoofdzakelijk betrekking op nog te ontvangen bedragen van andere overheden en houden verband met de afrekening van de Wet Herverdeling Wegenbeheer (WHW) gelden over 2020 en de bedragen die in rekening zijn gebracht in verband met het afvoeren van maaisel.

De vorderingen op overige debiteuren hebben te maken met de in rekening gebrachte kosten bij GR Slib voor € 0,048 miljoen en de vergoeding van een aannemer voor de reparatie van 2 pompen voor een bedrag van € 0,019 miljoen. Het restant bestaat uit nog te ontvangen huren, lease en erfpachten (facturen zijn verzonden in het 3^e kwartaal van 2020) en de in rekening gebrachte leges voor vergunningen.

Overlopende activa:

Overlopende activa (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Nog op te leggen waterschapsbelastingen	4,659	5,155
Vooruitbetaalde bedragen	3,200	2,093
Nog te ontvangen bedragen	4,548	1,615
Nog te ontvangen subsidies	0,896	0,343
Overige overlopende activa	1,332	0,697
Totaal	14,635	9,903

De nog op te leggen waterschapsbelastingen betreffen de navolgende jaren:

- 2019 € 1,9 miljoen
- 2020 € 2,8 miljoen

Dit is conform de opgave van SVHW.

De post vooruitbetaalde bedragen bestaat uit facturen die betrekking hebben op het jaar 2021. Het grootste deel betreft slibverwerking HVC januari 2021 € 0,7 miljoen, Verkiezingen 2023 € 0,1 miljoen, kosten voor onderhoud software en telefonie € 2,2 miljoen en daarnaast kosten voor onder andere erfpacht en rente etc. voor een bedrag van € 0,2 miljoen.

De posten die per ultimo 2020 onderdeel uitmaken van de nog te ontvangen bedragen zijn:

- Opbrengsten grensoverschrijdend afvalwater Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland (€ 1,4 miljoen)
- Afrekening SVHW 2020 inclusief uitkering van het resultaat 2020 (€ 0,1 miljoen)
- Nog te ontvangen dividend NWB (€ 1,9 miljoen)
- Eindafrekening HWH (€ 0,2 miljoen)
- HVC, afrekening en energiebelasting € 0,1 miljoen
- Eindafrekening Aquon (€ 0,1 miljoen)
- Bijdrage gemeenten baggeren landelijk en stedelijk gebied voor een bedrag van € 0,3 miljoen
- Nog te ontvangen bijdragen van onder meer het Rijk en gemeenten (€ 0,4 miljoen) voor onder andere maaien, bestrijding ratten, verkeersregelinstallaties (VRI), bijdrage transportstelsels en detachering

De post nog te ontvangen subsidies bestaat uit:

Verstrekker (bedragen x € 1 mln.)	Saldo 1-1-2020	Toevoegingen	Ontvangen bedrag	Saldo 31-12-2020
Europese Unie	-	-	-	-
Rijk	0,159	0,945	0,812	0,292
Provincies	0,134	0,482	0,032	0,584
Overige openbare lichamen	0,049	0,020	0,049	0,020
Totaal	0,343	1,447	0,894	0,896

(bedragen x € 1 mln.)	Verschafter	2020
HWBP Hoeksche Waard Zuid fase 2	Rijk	0,260
Praktijkproef Piping Hedwigepilder	Rijk	0,032
POP3 Oudeland van Strijen	Provincie	0,027
POP3 Schuringse Haven Westzijde	Provincie	0,062
POP3 Piershilse Gat& Delta Hoeve	Provincie	0,495
Ontwikkelplan Bernisse	Overige openbare lichamen	0,020
Totaal		0,896

De overige overlopende activa betreffen hoofdzakelijk de door SVHW over 2020 en voorgaande jaren ontvangen voorschotten waterschapsbelastingen per ultimo 2020.

5.3.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het resultaat van de programmarekening na bestemming. Het eigen vermogen is in 2020 toegenomen met € 7,6 miljoen en bedraagt per 31 december 2020 € 77,3 miljoen.

Reserves (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Algemene reserves	-11,269	-11,844
Bestemmingsreserves	-33,399	-40,245
Egalisatiereserves	-14,213	-12,819
Totaal	-58,881	-64,908

Resultaatbestemming 2020

Nog te bestemmen resultaat (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Nog te bestemmen resultaat	-18,014	
Resultaat voorgaand boekjaar	-	-4,723
Totaal	-18,014	-4,723

De resultaatbestemming 2019 ad € 4,7 miljoen voordelig, heeft plaatsgevonden op grond van het besluit van de Verenigde Vergadering van 24 juni 2020.

Conform de resultaatbestemming zijn de volgende reserves gemuteerd

- Een bedrag van € 0,9 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen;
- Een bedrag van € 0,7 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve programma Waterveiligheid;
- Een bedrag van € 1,5 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve programma Water;
- Een bedrag van € 2,2 miljoen is onttrokken aan de algemene reserve programma Waterketen;

- Een bedrag van € 0,7 miljoen is onttrokken aan de algemene reserve programma Wegen;
- Een bedrag van € 1,2 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve baggeren;
- Een bedrag van € 0,7 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve digitalisering;
- Een bedrag van € 1,6 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve afwikkeling CMK;
- Een bedrag van € 0,1 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve algemene beleidstaken;
- Een bedrag van € 0,4 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud CMK;
- Een bedrag van € 0,4 miljoen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater;
- Een bedrag van € 0,06 te laten vrijvallen vanuit de bestemmingsreserve budgetoverhevelingen.

Algemene reserves overzicht

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
811001 Algemene reserve Waterveiligheid	0,845	0,268	-0,500	0,745	1,358
811002 Algemene reserve Water	3,416	0,170	-1,500	1,520	3,607
811003 Algemene reserve Waterketen	4,285	3,518		-2,215	5,589
811004 Algemene reserve Wegen	3,158	0,396	-2,417	-0,702	0,434
811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,140			0,140	0,280
Totaal Algemene reserves	11,844	4,353	-4,417	-0,511	11,269

Algemene reserves

Een algemene reserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering geen specifieke bestemming heeft gegeven en die als buffer fungeert om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Algemene reserve programma Waterveiligheid (811001)

In 2020 is € 0,3 miljoen toegevoegd om het benodigde weerstandsvermogen in stand te houden. Verder is € 0,5 miljoen onttrokken ten gunste van de reserve tariefegalisatie Watersysteemheffing. Conform de resultaatbestemming 2019 is € 0,7 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve programma Waterveiligheid. Per saldo is hiermee in 2020 € 0,5 miljoen toegevoegd.

Algemene reserve programma Water (811002)

Er is € 0,2 miljoen toegevoegd om het benodigde weerstandsvermogen in stand te houden. Er is € 1,5 miljoen onttrokken ten gunste van de reserve tariefegalisatie Watersysteemheffing. Conform de resultaatbestemming 2019 is €

1,5 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve programma Water. Per saldo is hiermee in 2020 € 0,2 miljoen toegevoegd.

Algemene reserve programma Waterketen (811003)

Er is € 3,5 miljoen toegevoegd om het benodigde weerstandsvermogen in stand te houden. Conform de resultaatbestemming 2019 is er € 2,2 miljoen onttrokken uit de algemene reserve programma Waterketen. Per saldo is hiermee in 2020 € 1,3 miljoen toegevoegd.

Algemene reserve programma Wegen (811004)

Er is € 0,4 miljoen toegevoegd om het benodigde weerstandsvermogen in stand te houden. Conform de begroting 2020 is € 1,5 miljoen onttrokken ter dekking van de kosten voor het onderhoud van ETW2 wegen en € 0,9 miljoen om het weerstandsvermogen 2020 in stand te houden. Conform de resultaatbestemming 2019 is € 0,7 miljoen onttrokken. Per saldo is hiermee in 2020 € 2,7 miljoen onttrokken aan de algemene reserve programma Wegen.

Algemene reserve programma Algemene Beleidstaken (811005)

Per saldo en conform de resultaatbestemming 2019 is er € 0,1 miljoen toegevoegd aan de reserve.

Bestemmingsreserves overzicht

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
813004 Bestemmingsres. gegarand. geldlening HVC	0,417		-0,417		-
813005 Bestemmingsreserve reorganisatie WSHD	0,857		-0,857		-
813006 Bestemmingsres. dijkversterkingen	2,843		-2,843		-
813009 Bestemmingsres. Vervangingsinvest. Wegen	0,100		-0,100		-
813010 Budgetoverhevelingen	0,464	0,600	-1,230	0,867	0,700
813012 Reserve Egalisatie geactiveerde lasten	7,986		-7,986		-
813014 Bestemmingsres. Baggeren	3,410	2,400		1,222	7,032
813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,823		-0,795	0,391	0,419
813016 Bestemmingsreserve Friciekosten Aquon	0,930		-0,930		-
813017 Bestemmingsreserve Rente-egalisatie	4,654		-4,654		-
813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,175				1,175
813020 Bestemmingsreserve onderhoud wegen	0,039		-0,039		-
813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	1,980			1,592	3,572
813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,454		-0,293	0,422	4,583
813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	0,400	0,614	-0,503	0,742	1,253
813025 CMK Monitoring	0,732		-0,070		0,662
813026 Bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen	7,084	4,953	-0,433		11,604
813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,900				1,900
813033 Effecten Corona	-	0,500			0,500
Totaal Bestemmingsreserves	40,245	9,067	-21,148	5,235	33,399

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in “Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie” en “Overige bestemmingsreserves”. Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie (egalisereserves) zijn reserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven. Deze reserves hoeven niet specifiek besteed te worden (artikel 4.52 Waterschapsbesluit).

Bestemmingsreserve gegarandeerde geldleningen HVC NV (813004)

Deze reserve is bestemd voor de (gedeeltelijke) dekking van eventuele aanspraken op de garantstelling die door WSHD is verstrekt voor door HVC afgesloten geldleningen. Er is € 0,4 miljoen onttrokken aan de reserve en is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Reorganisatie WSHD (813005)

De gelden in deze reserve zijn bestemd voor het dekken van reorganisatiekosten. In 2020 is € 0,9 miljoen onttrokken aan de reserve en is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve dijkversterkingen (813006)

Deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor niet-subsidiabele kosten welke voortkomen uit de plannings- en uitvoeringsfase van dijkversterkingen in het HWBP2-programma en niet-subsidiabele kosten uit de opgave van het nHWBP. In 2020 is € 2,8 miljoen onttrokken en is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Vervangingsinvesteringen Wegen (813009)

In 2020 is conform begroting € 0,1 miljoen onttrokken aan de reserve.

Budgetoverhevelingen (813010)

De bestemmingsreserve budgetoverhevelingen wordt gebruikt bij bedragen die vanuit enig kalenderjaar worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. Conform de resultaatbestemming 2019 is € 0,93 miljoen toegevoegd en bij de 2^e begrotingswijziging 2020 is besloten € 0,6 miljoen toe te voegen aan de reserve budgetoverhevelingen ten behoeve van de eerste beoordelingsronde primaire waterkeringen. Conform de resultaatbestemming 2019 is € 0,06 miljoen vrijgevallen en gedurende 2020 is er € 1,23 miljoen onttrokken ten behoeve van

de uitgaven. De gewenste omvang is afhankelijk van het voorstel in het P&C product.

Doel (bedragen x € 1 mln.)	Bedrag 1/1/2020	Toevoe- gingen in 2020	Uitgaven / onttrekking in 2020	Resteert in reserve
Verwijderen asbestcementleiding Westmaas	0,064		0,064	-
Vier kantelstuwten	-	0,088	0,088	-
Kwaliteitsmeting oppervlakte water	-	0,064	0,064	-
Stimuleringsregeling Ruimtelijke adaptatie	-	0,015	0,015	-
Bijdrage Phario project	-	0,125	0,125	-
Vervanging software BABS	-	0,115	0,115	-
Eerste beoordelingsronde primaire waterkeringen	-	1,122	0,522	0,600
Onderhoud bomenrij Volkerak	0,300		0,200	0,100
Purchase 2 pay systeem	0,100		0,100	-
Totaal	0,464	1,530	1,294	0,700

Reserve Egalisatie geactiveerde lasten (813012)

De reserve is bedoeld om budgettaire fluctuaties in de exploitatie op te vangen als gevolg van verschillen tussen begrote en gerealiseerde uren voor investeringen. Er is in 2020 € 8 miljoen onttrokken aan de reserve en daarmee is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Baggeren (813014)

De bestemmingsreserve Baggeren wordt ingezet voor het opvangen van fluctuaties in de uitgaven voor het baggeren. In 2020 is € 2,4 miljoen toegevoegd aan de reserve. Verder is er conform de resultaatbestemming 2019 € 1,2 miljoen toegevoegd. De gewenste omvang voor deze reserve is nog niet bepaald.

Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater (813015)

Deze reserve wordt gebruikt voor het opvangen van fluctuaties in de belastingopbrengst vanuit het grensoverschrijdend afvalwater. Er is € 0,8 miljoen onttrokken i.v.m. de definitieve afrekening in 2020 van het grensoverschrijdend afvalwater (GOA). De afrekening zag op de jaren 2013-2016 met het Hoogheemraadschap Schieland en de jaren 2014-2016 met het Hoogheemraadschap Delfland. Conform de resultaatbestemming 2019 is een bedrag van € 0,4 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.

De gewenste omvang is gebaseerd op de prognoses van Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland.

Bestemmingsreserve Friciekosten Aquon (813016)

In 2020 is € 0,9 miljoen onttrokken aan deze reserve. Na deze onttrekking is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Rente-egalitatie (813017)

In 2020 is er € 4,7 miljoen onttrokken aan de reserve. Na deze onttrekking is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Persoonsgebonden Basis Budget (813019)

In het Cao-akkoord is vastgelegd dat iedere medewerker een persoonsgebonden basis budget van € 5.000 krijgt voor een periode van 5 jaar. Medewerkers kunnen dit budget onder meer inzetten voor opleiding, loopbaan, ontwikkeling, vitaliteit en coaching. Jaarlijks wordt per medewerker een bedrag van circa € 1.000 begroot. Het verschil tussen begroting en daadwerkelijke kosten wordt, conform het besluit bij Burap 2-2016, gestort in deze reserve. In 2020 heeft er geen onttrekking of toevoeging plaatsgevonden. Vanwege de Coronacrisis blijft het persoonsgebonden basisbudget een jaar langer (in totaal 6 jaar) beschikbaar voor medewerkers die per 1 januari 2020 in dienst waren. De gewenste omvang is

€ 5.000 per medewerker over een periode van 5 jaar, de reserve is conform de gewenste omvang.

Bestemmingsreserve onderhoud wegen (813020)

In 2020 is € 0,04 miljoen onttrokken. Na deze onttrekking is de reserve opgeheven.

Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK (813022)

Uit het voordelig resultaat op de uitvoering van de Compenserende Maatregelen Kierbesluit (CMK) is deze reserve gevormd. Conform resultaatbestemming 2019 is € 1,6 miljoen toegevoegd aan de reserve Afwikkeling CMK. De gewenste omvang bedraagt € 3,6 miljoen (jaarrekening 2019 inclusief resultaatbestemming). De reserve voldoet aan de gewenste omvang van € 3,6 miljoen.

Bestemmingsreserve Onderhoud CMK (813023)

Voor de instandhouding van de waterstaatkundige werken, gerealiseerd in het project Compenserende Maatregelen Kierbesluit (CMK), krijgt WSHD van Rijkswaterstaat (RWS) de onderhoudsgelden voor een periode van 10 jaar vergoed. Vanuit deze reserve zullen de komende jaren middelen vrij vallen ten gunste van de exploitatie voor dekking van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden. Op basis van de in 2020 uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden is € 0,3 miljoen onttrokken. Conform resultaatbestemming 2019 is € 0,4 miljoen toegevoegd aan de reserve. De gewenste omvang bedraagt € 4,6 miljoen (jaarrekening 2019 inclusief resultaatbestemming). De reserve voldoet aan de gewenste omvang van € 4,6 miljoen.

Bestemmingsreserve Digitalisering (813024)

Ter dekking van de kosten voor de digitale transformatie en de wijzigingen die dit met zich mee brengt om de organisatie op orde te brengen en te houden is deze reserve ingesteld. Er is conform de Programmabegroting 2020 € 0,6 miljoen toegevoegd aan deze reserve. Er is € 0,5 miljoen onttrokken voor het project AVG/BIO en digitalisering. Conform resultaatbestemming 2019 is er € 0,7 miljoen toegevoegd. De gewenste omvang bedraagt € 1 miljoen. De reserve komt met een eindstand van € 1,25 miljoen boven de gewenste omvang uit.

CMK Monitoring (813025)

Bij Burap 2-2018 heeft de VV ingestemd met het vormen van een Bestemmingsreserve CMK Monitoring. Vanuit deze reserve worden de kosten voor de monitoring tot en met 2028 gedekt. In 2020 is aan deze reserve € 0,07 miljoen onttrokken. De gewenste omvang bedraagt € 0,7 miljoen (jaarrekening 2019 inclusief resultaatbestemming). De reserve voldoet aan de gewenste omvang van € 0,7 miljoen.

Bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen (813026)

Diverse wegenprojecten zijn overgezet van exploitatie naar investeringen, omdat deze als investering kwalificeerden. Dit heeft in 2020 geleid tot een dotatie van € 4,95 miljoen. Ter dekking van kapitaallasten voor investeringen die overgeheveld zijn vanuit de exploitatie naar de investeringen is € 0,4 miljoen onttrokken. De gewenste omvang van de reserve hangt af van de boekwaarde van de desbetreffende bijbehorende activa van deze reserve.

Bestemmingsreserve AC leiding Brielle-Oostvoorne (813028)

Bij Burap 1-2019 is € 1,9 miljoen gedoteerd voor het verwijderen van de asbestcementleiding bij Brielle-Oostvoorne. In 2020 heeft er geen onttrekking of toevoeging plaatsgevonden. De gewenste omvang bedraagt € 1,9 miljoen. De reserve voldoet aan de gewenste omvang van € 1,9 miljoen.

Bestemmingsreserve Effecten Corona (813033)

Bij de Burap 2020 is € 0,5 miljoen toegevoegd aan de reserve voor de verwachte kosten komende periode wanneer WSHD kosten moet maken in verband met het thuiswerken als gevolg van het Coronavirus.

Egalisatiereserves overzicht

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Resultaat bestemming	Saldo per 31-dec
812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemhef	7,002	14,406	-12,161		9,247
812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheff.	4,083	3,291	-3,674		3,700
812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,534	2,055	-1,923		0,666
812004 Res.Tariefegalisatie uitbreidingFormatie	1,200		-0,600		0,600
Totaal Egalisatiereserves	12,819	19,753	-18,358		14,213

Egalisatiereserves

Reserve tariefegalisatie Watersysteemheffing (812001)

In 2020 is conform (gewijzigde) begroting € 14,4 miljoen toegevoegd en € 12,1 miljoen onttrokken.

Reserve tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing (812002)

In 2020 is conform (gewijzigde) begroting € 3,3 miljoen toegevoegd en € 3,7 miljoen onttrokken.

Reserve tariefegalisatie Wegenheffing (812003)

In 2020 is conform (gewijzigde) begroting € 2,1 miljoen toegevoegd en € 1,9 miljoen onttrokken.

Reserve tariefegalisatie uitbreiding formatie (812004)

Conform de Programmabegroting 2020 is € 0,6 miljoen onttrokken aan deze reserve ten behoeve van de uitgaven voor vijf adviseurs en drie programmamanagers.

Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31-dec
Arbeidsgerelateerde verplichtingen					
850001 Voorz.Pens.-,wachtgeld, (voormalig) personeel & bestuur	6,646	0,591	-0,135	-1,198	5,905
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	3,190	0,725		-0,063	3,851
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	9,836	1,316	-0,135	-1,261	9,756
Totaal voorzieningen	9,836	1,316	-0,135	-1,261	9,756

Arbeidsgerelateerde voorzieningen

Voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur

Deze voorziening bedoeld voor uitbetaling van salaris en kosten van outplacement van werknemers die niet meer ingezet kunnen worden in de bedrijfsprocessen, evenals de pensioenen en uitkeringen aan voormalige bestuursleden.

De administratie voor de berekening en uitbetaling van de wachtgelden en pensioenen wordt verzorgd door een extern bureau die jaarlijks voor alle bekende toekomstige verplichtingen nieuwe actuariële berekeningen opstelt. Hieruit blijkt met welke verplichtingen WSHD voor de toekomst rekening moet houden. Om te kunnen voldoen aan de toekomstige verplichtingen is € 0,6 miljoen gedoteerd aan de voorziening. De jaarlijkse uitgaven voor wachtgeld en pensioenuitkeringen worden betaald uit deze voorziening. In 2020 is € 1,2 miljoen betaald. Daarnaast is sprake van een vrijval van € 0,1 miljoen. Het saldo van deze voorziening bedraagt € 5,9 miljoen per 31 december 2020.

De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de pensioenrechten voormalige en huidige bestuursleden.

Voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen

Opbouw arbeidsgerelateerde verplichtingen:

(bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Vermeerderingen	Interne verminderingen	Externe verminderingen	Saldo per 31-dec
Verloftegoeden	2,318	0,618	-	-	2,935
Jubileumuitkeringen en vergoeding leeftijdsontslag	0,872	0,107	-	0,063	0,916
Totaal voorziening	3,190	0,725	-	0,063	3,851

Deze voorziening is gevormd voor de arbeidsgerelateerde verplichtingen die WSHD heeft ten opzichte van zijn medewerkers. Het betreft het restant verlofdagen per 31 december 2020 van het totale personeelsbestand werkzaam bij WSHD. In 2020 heeft een toevoeging plaatsgevonden van € 0,6 miljoen. Ten aanzien van jubileumuitkeringen en vergoeding leeftijdsontslag heeft een bijstelling plaatsgevonden van € 0,1 miljoen. Per 31 december 2020 bedraagt het saldo van deze voorziening € 3,9 miljoen.

De gewenste omvang van de voorziening is afhankelijk van de dienstjaren en aantal verlofuren van de medewerkers.

Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer

Langlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Langlopende schulden	-232,253	-225,095
Totaal	-232,253	-225,095

In bovengenoemd saldo is tevens opgenomen het bedrag van de waarborgsommen ad € 0,006 miljoen.

Verloopoverzicht vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer:

bedragen x € 1 mln.	Geldleningen
Saldo per 1 januari 2020	225,089
Vermeerderingen	20,000
Aflossingen	12,842
Saldo per 31 december 2020	232,247

De rentelast van de langlopende leningen voor het jaar 2020 bedroeg € 4,6 miljoen. Voor de vaste schulden is geen onderpand afgegeven. Het gemiddelde financieringspercentage bedraagt 2,1%.

5.3.4 Vlottende passiva

Kortlopende schulden (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Kortlopende geldleningen	-25,000	-
Schulden aan overheden	-0,406	-0,297
Schulden aan overige crediteuren	-7,188	-9,359
Belastingen, sociale- en pensioenpremies	-3,415	-2,293
Totaal	-36,010	-11,950

Het onderdeel kortlopende geldleningen heeft betrekking op een afgesloten kasgeldlening van € 25 miljoen.

De schulden aan overheden betreffen met name het saldo van de aangifte omzetbelasting over het 4^e kwartaal (€ 0,1 miljoen), bijdragen aan de provincie voor rotonde Schaapsweg (€ 0,2 miljoen) en ontvangen facturen voor bijdrage

transportstelsels, plaatsing vloedschotten en bijdrage inlaatduiker Hendrik Ido Ambacht voor in totaliteit € 0,04 miljoen.

Per ultimo 2020 bedroeg het totaal van aan leveranciers te betalen facturen € 7,2 miljoen. Dit betreft onder meer facturen voor:

- Aanschaf chemicaliën etc. (€ 0,2 miljoen)
- Inhuur (€ 0,8 miljoen)
- Onderhoud en investeringsprojecten (€ 5,0 miljoen)
- Kosten onderhoud en aanschaf ICT (€ 0,6 miljoen)
- Verzekeringspremies (€ 0,3 miljoen)
- Diverse kleinere facturen (€ 0,1 miljoen)

Het bedrag aan nog te betalen loonheffing, sociale en pensioenpremies per 31 december 2020 is € 3,4 miljoen (ABP € 0,6 miljoen en Belastingdienst € 2,7 miljoen). Verder is hier opgenomen de eindheffing Werkkostenregeling (WKR) voor een bedrag van € 0,2 miljoen.

Overlopende passiva (bedragen x € 1 mln.)	2020	2019
Nog te betalen bedragen	-10,973	-9,514
Vooruitontvangen bedragen	-0,741	-0,618
Vooruitontvangen subsidies	-6,886	-5,121
Verplichtingen personeel	-0,056	-0,054
Totaal	-18,656	-15,307

De verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen (nog te betalen bedragen) is opgebouwd uit de volgende posten:

- Transitorische rente (€ 2,1 miljoen)
- Investeringsprojecten (€ 2,0 miljoen)
- Kosten inhuur (€ 0,1 miljoen)
- Afrekening SVHW (€ 0,1 miljoen)
- HVC, kosten slibverwerking (€ 0,2 miljoen)
- HVC, afrekening energiekosten (€ 0,3 miljoen)
- Vergoeding baggerkosten (€ 0,1 miljoen)
- Kosten onderhoud en aanschaf ICT (€ 0,4 miljoen)
- Kosten voor onderhoud aan diverse objecten (€ 4,4 miljoen)

- Afrekening agroranden 2019 en 2020 (€ 0,2 miljoen)
- Beroep bezwarende omstandigheden (€ 0,1 miljoen)
- Overige nog te betalen bedragen (€ 0,9 miljoen)

Het saldo per 31 december 2020 van de overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen bestaat uit:

- Bijdrage voor de fietsverbindingen voormalige S40 Korteweg Zuid-Beijerland (€ 0,5 miljoen)
- Toekomstige onderhoud Rotterdamseweg (€ 0,04 miljoen)
- Toekomstige herstel wegopbrekingen (€ 0,04 miljoen)
- Bijdrage exploitatiekosten transportstelsel (€ 0,03 miljoen)
- Bijdrage WOZ (€ 0,1 miljoen)

Specificaties van de ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (vooruitontvangen projectsubsidies):

Verstrekker (bedragen x € 1 mln.)	Saldo 1-1-2020	Toevoe- gingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2020
Europese Unie	-	-	-	-
Rijk	5,121	4,741	2,975	6,886
Provincies	-	-	-	-
Overige openbare lichamen	-	-	-	-
Totaal	5,121	4,741	2,975	6,886

(bedragen x € 1 mln.)	Verschaffer	2020
Normtraject 20.3	Rijk	3,565
Zettingsvloeiing ZV3T fastlane	Rijk	2,755
Optimalisatie Watervoorziening Brielse Meer	Rijk	0,566
Totaal		6,886

De verplichtingen personeel hebben te maken met de salarissen over periode december.

5.3.5 Niet uit balans blijvende verplichtingen

Garantstellingen

De Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 heeft aan de N.V. HVC als rechtsoptvolger van DRSH per 1 januari 2010 een garantstelling afgegeven voor een totaalbedrag aan leningen van € 23,2 miljoen (2019: € 23,6 miljoen). Op basis van de aandelenverhouding heeft waterschap Hollandse Delta 28% en dus een borgstelling verleend van 28%. De totale garantstelling zal met de investering in een slibdroger (2021 – 2022) oplopen naar € 77 miljoen eind 2022.

In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 6,013 miljoen, eind 2020 betrof de verstrekte geldlening nog € 5.292. miljoen. De leden van de Unie van Waterschappen staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsoptvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben. Conform de vastgestelde verdeelsleutel staat WSHD garant voor 5,8% (zijnde € 0,307 miljoen).

Leasecontracten

Het vaste bedrag voor leasecontracten voor toekomstige jaren bedragen € 6,04 miljoen (2019: € 1,86 miljoen), waarvan de verplichtingen voor 2021 € 1,31 miljoen bedraagt (2019: € 0,71 miljoen). De verplichtingen langer als één jaar maar korter dan vijf jaar bedragen € 3,96 miljoen (2019: € 1,13 miljoen). De verplichtingen langer dan vijf jaar bedragen € 0,77 miljoen (2019: minder dan € 0,1 miljoen).

Afhankelijk van de vervangingen en de nieuwe leasetarieven kan dit bedrag gedurende het jaar wijzigen. De genoemde bedragen zijn exclusief BTW, dit komt omdat niet alle leasebedragen met (volledige) BTW zijn.

De voornaamste toename van de verplichting wordt veroorzaakt door de aflopende contracten in 2020 (56 contracten). In 2020 zijn 68 nieuwe contracten afgesloten ter vervanging van de oude contracten en door toename van nieuwe personeelsleden.

Huurcontracten

- Het waterschap is een huurovereenkomst aangegaan betreffende levering en dienstverlening aangaande multifunctionals, de overeenkomst loopt tot en met 31 mei 2022. De resterende verplichting per 31 december 2020 bedraagt € 20.450.
- Het waterschap heeft 2 erfpachtcontracten afgesloten ten behoeve van de Sluisjesdijk. Deze contracten lopen tot eind 2025 en vertegenwoordigen een waarde van € 0,46 miljoen. De jaarlijkse canon in 2021 is € 0,09 miljoen waarvan reeds € 23.562 is voldaan in 2020 en zichtbaar is op de post vooruitbetaalde kosten.
- Het waterschap heeft in 2019 een overeenkomst afgesloten met Joulz Infradiensten BV. voor de huur van 28 transformatoren, looptijd van overeenkomst betreft 16 jaar. De resterende verplichting per 31 december betreft € 3,8 miljoen, waarvan € 0,3 miljoen betrekking heeft op 2021.

Thuiswerkbudget voor medewerker

In hoofdstuk 10 van het Cao-akkoord is vastgelegd dat iedere medewerker die op 1 oktober 2020 in actieve dienst was van het waterschap en structureel thuiswerkt recht heeft op een budget van € 600 inclusief BTW op een thuiswerkplek in te richten die voldoet aan een Arbo-verantwoorde werkplek. Het budget is beschikbaar vanaf 1 april 2020 tot 1 april 2025. Na afloop van deze periode valt het gehele of gedeeltelijke budget wat niet is gebruikt door de werknemer terug aan de werkgever. Bij de 2de begrotingswijziging heeft de VV ingestemd met een bestemmingsreserve "Effecten Corona". De omvang van de reservepositie per 31 december 2020 is € 0,5 miljoen.

Contractverplichtingen meerjarige inkoopcontracten

WSHD heeft per 31 december 2020 met diverse partijen lopende opdrachten die in komende jaren worden uitgevoerd. Sommige contracten kennen gezien de levensduur van de activa van het waterschap een zeer lange looptijd (tot 30 jaar) en sommige contracten hebben het kenmerk van een raamovereenkomst. Daarbij is niet altijd een harde jaarverplichting opgenomen in het contract. Overigens is dat conform de aanbestedingen die zijn doorlopen. Voorgenoemde heeft tot gevolg dat de totaalsom van alle contracten van ongeveer € 567 miljoen aan contractverplichtingen, deels het karakter van een raming heeft. WSHD heeft

in de loop van 2019 geïnvesteerd in een contractmanagementsysteem. Ook in 2020 is nog volop gewerkt aan de verdere implementatie van dit systeem. De registratie in dit systeem moet op termijn een scherper inzicht gaan geven in de waarde van de lopende contracten. Hierbij geldt als kanttekening dat bij raamovereenkomsten het moeilijk blijft de totale waarde exact in te schatten.

5.3.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Coronavirus

In 2020 is de wereld geconfronteerd met het Coronavirus. Ook de activiteiten van waterschap Hollandse Delta werden door deze crisis geraakt. Conform de landelijke richtlijnen werken medewerkers vanaf half maart 2020 zo veel mogelijk thuis. In de zomer van 2020 is toegewerkt naar het heel geleidelijk weer openstellen van het kantoorgebouw van WSHD. Als gevolg van landelijk oplopende Coronagevallen heeft WSHD ervoor gekozen, in lijn met het beleid van het Rijk, zoveel als mogelijk thuis te blijven werken. Ook een flink deel van 2021 zal dit het geval zijn.

Op het moment van het opmaken van de Jaarstukken 2020 is nog veel onzeker, zoals hoe lang de crisis in 2021 zal duren, hoe snel we in 2021 weer het "normale leven" kunnen oppakken, en hoe groot de effecten op de activiteiten van WSHD in 2021 zijn.

Een financiële analyse eind januari 2021 laat zien dat de financiële impact van het Coronavirus te overzien is. Bij het samenstellen van de Programmabegroting 2021 was duidelijk dat Corona ook impact zou hebben op 2021. Er is derhalve rekening gehouden door zo realistisch mogelijk te plannen van activiteiten. De 2^e lockdown van december 2020 is wel een extra belasting voor medewerkers van WSHD. Momenteel is de impact hiervan op de werkzaamheden in 2021 nog niet in te schatten.

Het stilvallen van bedrijfsactiviteiten en eventuele faillissementen kunnen leiden tot lagere belastinginkomsten in 2021 en verder. In de Programmabegroting 2021 is rekening gehouden met een stijging van kwijtscheldings- en oninbaarheidspercentages.

Mocht onverhoopt als gevolg van tegenvallende belastinginkomsten een extra geldlening aangetrokken moeten worden, dan leidt dit gezien de lage rentestand naar verwachting niet tot problemen. Omdat WSHD een vrij gunstige financiële positie heeft, wordt de continuïteit van het waterschap niet geraakt.

Bestuurlijke ontwikkelingen

Op 15 maart 2021 hebben na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. Op grond van de Waterschapswet vervangt de Dijkgraaf de overige leden. Eén van de opties die een verkenner op korte termijn gaat onderzoeken, is het formeren van een interim-college. De fracties uit de VV kunnen nieuwe kandidaten voorstellen. Daarna neemt de VV daar zo spoedig mogelijk een besluit over.

5.3.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Met ingang van 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. De WNT normeert de bezoldiging (het bezoldigingsmaximum) en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen. In de (semi)publieke sector. Indien de bezoldiging en/of ontslagvergoeding van een topfunctionaris de wettelijke norm overschrijdt, dient

het meerdere teruggevorderd te worden van de betreffende topfunctionaris. In de wet is tevens geregeld wie als topfunctionaris dient te worden aangemerkt.

Voor een waterschap geldt de secretaris-directeur als topfunctionaris. De WNT is ook van toepassing op topfunctionarissen die geen dienstverband hebben, maar bijvoorbeeld via een detachingsbureau zijn ingehuurd. De “bezoldiging” wordt dan bepaald op basis van de vergoeding (exclusief BTW) die aan het detachingsbureau wordt betaald. WSHD had in 2020 geen ingehuurde topfunctionarissen.

Het bezoldigingsmaximum voor 2020 bedraagt € 201.000 (2019: € 194.000). Dit bedrag wordt jaarlijks per ministeriële regeling aangepast. Vanaf het kalenderjaar 2017 is variabele beloning toegestaan zolang de totale bezoldiging onder het toepasselijke bezoldigingsmaximum blijft. Daarnaast geldt een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000, dan wel één jaarsalaris zo dit lager is dan € 75.000. Uit de tabellen met bezoldiging topfunctionarissen blijkt dat de bezoldiging van de secretaris-directeur binnen de norm blijft. Naast een wettelijk bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen geldt voor reguliere functionarissen een openbaarmakingsverplichting van een bezoldiging boven de norm. De norm voor publicatie bedraagt in 2020 € 201.000 (2019: € 0,19 miljoen) bij een voltijd aanstelling. Bij waterschap Hollandse Delta waren in 2020 geen bezoldigingen hoger dan de publicatienorm.

Omschrijving (bedragen x €1)	H.C. Jongmans	S.J. Steendijk
Functiegegevens 2020	Secretaris-Directeur	Secretaris-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 12/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	169.920	47.560
Beloningen betaalbaar op termijn	20.242	5.796
<i>Subtotaal</i>	<i>190.162</i>	<i>53.356</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	190.566	67.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	190.162	53.356
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
2019		
Functiegegevens	Secretaris-Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/04 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	117.938	
Beloningen betaalbaar op termijn	15.472	
<i>Subtotaal</i>	<i>133.410</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	146.164	
Totale bezoldiging 2019	133.410	

6 Financiële overzichten

6.1 Gecomprimeerde staat van lasten en baten per programma

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	19,908	22,565	21,691	20,569	-1,122	V
Voldoende en Schoon Water	40,603	52,368	46,734	43,404	-3,331	V
Waterketen	62,043	69,192	69,074	68,972	-0,102	V
Wegen	6,756	13,870	9,001	9,738	0,737	N
Bestuur en Organisatie	18,271	22,506	21,028	17,487	-3,541	V
Dekkingsmiddelen	-153,854	-161,156	-163,057	-167,434	-4,377	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-6,274	19,344	4,472	-7,264	-11,735	V
Toevoeging aan reserves	24,570	20,438	33,172	33,172	-	
Onttrekking aan reserves	-23,019	-39,782	-43,952	-43,923	0,029	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-4,723	-	-6,308	-18,014	-11,706	V

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid					
Lasten	29,680	28,356	28,147	-0,209	V
Baten	-9,639	-10,103	-11,016	-0,913	V
Totaal Waterveiligheid	20,040	18,253	17,131	-1,122	V
Voldoende en Schoon Water					
Lasten	61,386	60,435	57,125	-3,309	V
Baten	-11,836	-12,013	-12,034	-0,021	V
Totaal Voldoende en Schoon Water	49,550	48,421	45,091	-3,330	V
Waterketen					
Lasten	75,404	76,905	77,084	0,180	N
Baten	-4,627	-5,636	-5,918	-0,282	V
Totaal Waterketen	70,777	71,268	71,166	-0,102	V
Wegen					
Lasten	24,318	25,023	25,781	0,758	N
Baten	-13,607	-13,979	-14,00	-0,021	V
Totaal Wegen	10,710	11,044	11,781	0,737	N
Bestuur en Organisatie					
Lasten	28,121	26,953	25,592	-1,361	V
Baten	-10,600	-10,952	-13,103	-2,151	V
Totaal Bestuur en Organisatie	17,521	16,001	12,489	-3,512	V
Dekkingsmiddelen					
Lasten	5,214	5,141	5,249	0,107	N
Baten	-173,813	-176,437	-180,921	-4,484	V
Totaal Dekkingsmiddelen	-168,598	-171,296	-175,672	-4,377	V
Eindtotaal	-	-6,308	-18,014	-11,706	V

6.2 Exploitatierkening en toelichting exploitatierkening

6.2.1 Waterveiligheid

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	22,347	25,696	23,773	23,564	-0,209	V
Baten	-2,440	-3,132	-2,081	-2,995	-0,913	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	19,908	22,565	21,691	20,569	-1,122	V
Toevoeging aan reserves	0,330	3,983	4,583	4,583	-	
Onttrekking aan reserves	-2,071	-6,508	-8,022	-8,022	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	18,167	20,040	18,253	17,131	-1,122	V

De meeste doelen van de begroting 2020 zijn, zoals hierboven beschreven, gehaald. De belangrijkste mutaties op de bijgestelde begroting zijn:

01.10 Preventie (1^e laag)

Lasten:

- Bij de 1e Beoordelingsronde Primaire Waterkeringen is een bedrag van € 0,2 miljoen (10% van het budget) vrijgevallen door gunstiger verloop van de conditionerende onderzoeken;
- De voorziene onderhoudswerkzaamheden aan steenbekleding, ter waarde van € 0,15 miljoen, bleken na inspectie niet nodig;
- Er was in 2020 sprake van minder storingsonderhoud op de primaire en regionale waterkeringen, daardoor bleef in totaal € 0,13 miljoen onbenut;
- Bij de Praktijkproef Hedwigepolder ontstond in de loop van 2020 enige vertraging bij het vinden van een geschikte locatie. Dit leverde een geringe vertraging op voor het project en een onderschrijding van het budget voor 2020 met bijna € 0,1 miljoen. Dit project wordt 100% gesubsidieerd;
- Afrekening solidariteitsbijdrage van het HWBP van € 0,34 miljoen nadelig over 2020.

Baten:

- De totale subsidiabele kosten van het project Normtraject 20-3 regulier waren vanaf 2018 in totaal afgerond € 1,8 miljoen, de ontvangen subsidie bedroeg ruim € 2,6 miljoen. Dit geeft een voordelig resultaat van € 0,9 miljoen. Een

verschil van € 0,8 miljoen wordt verklaard tussen de geraamde kosten (waarop subsidiebeschikking van het HWBP op is gebaseerd) en werkelijke kosten. In de SSK-raming zat een risicoreservering van € 0,45 miljoen en onderzoekskosten en dergelijke van € 0,38 miljoen. Deze kosten zijn uiteindelijk niet door WSHD gemaakt. Bij dit soort HWBP projecten waarbij het waterschap 10% eigen bijdrage levert, betreft het hier 10% van de aan de voorkant van het project vastgestelde begroting. Het HWBP geeft dan voor de 90% een subsidiebeschikking aan het waterschap en keert die als lumpsum uit. Aangezien de werkelijke kosten substantieel lager zijn uitvallen, houdt het waterschap per saldo substantieel over aan baten.

01.30 Crisisbeheersing (3^e laag)

Op 1 oktober 2020 is het Gebruiksplan COVID-19 en het Opleidings-, Trainings- en Oefenplan voor de dijkbewakingsorganisatie in 2020-2021 door WSHD vastgesteld. Door de intelligente lockdown van 12 maart tot 1 juni 2020 en de lockdown die vanaf dinsdag 15 december 2020 is ingegaan konden niet, alle oorspronkelijk voor de dijkbewakingsorganisatie geplande fysieke opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten in het stormseizoen 2019-2020 en het stormseizoen 2020-2021 doorgaan. De externe ondersteuner (trainer) gepland voor de fysieke trainingsactiviteiten kon door de Corona maatregelen niet worden ingezet. Wel zijn in 2020 digitale e-learning modules en webinars voor de dijkbewakingsorganisatie ontwikkeld.

6.2.2 Water

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	41,267	52,781	47,173	43,864	-3,309	V
Baten	-0,664	-0,414	-0,439	-0,460	-0,021	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	40,603	52,368	46,734	43,404	-3,331	V
Toevoeging aan reserves	3,404	8,605	13,262	13,262	-	
Onttrekking aan reserves	-3,842	-11,423	-11,575	-11,575	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	40,165	49,550	48,421	45,091	-3,330	V

02.10 Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting zijn het gevolg van een combinatie van externe invloeden en interne oorzaken:

- Als gevolg van het aanvullend bemonsteren (PFAS) van watergangen stond de uitvoering van veel deelprojecten gepland in het 4de kwartaal van 2020. Ten tijde van de BURAP lagen alle projecten nog op schema en waren de vooruitzichten ten aanzien van de beschikbaarheid van afzetlocaties redelijk positief. Echter was er geen ruimte in de planning voor tegenslagen. Naar aanleiding van het aanhoudende tekort aan afzetlocaties binnen het eigen beheersgebied is gezocht naar alternatieve afzetlocaties, ook buiten het eigen beheersgebied. De langere doorlooptijden als gevolg van de zoektocht naar alternatieve locaties hebben uiteindelijk geleid tot vertragingen in de uitvoering van een aantal deelprojecten. Deze deelprojecten worden in (1e kwartaal) 2021 afgerond. Hierdoor is in het budget voor baggeren € 2,1 miljoen onbenut gebleven;
- In het storingsonderhoud aan de watergangen is een voordeel ontstaan van € 0,25 miljoen doordat er minder storingsen zijn opgetreden dan verwacht. De verwachting is dat een deel van dit voordeel structureel is, hiermee is in de begroting van 2021 en verder reeds rekening gehouden. Ook voor het storingsonderhoud aan de kunstwerken wordt een dergelijke trend zichtbaar;

- De rapportage van de inspectie van de beschoeiingen, die in 2020 is uitgevoerd, bevat nog enkele restpunten, waardoor de laatste termijn in 2021 wordt voldaan (€ 0,1 miljoen);
- Binnen de investering Nieuwe besturing watersysteem – technische automatisering is vertraging opgetreden in de ombouw van de stuwen. Uit efficiency oogpunt is besloten om het hieraan gekoppelde as-built maken van E-tekenwerk niet in 2020 uit te voeren, maar in 2021. Voorgesteld wordt om het hiervoor beschikbaar zijnde budget van € 0,07 miljoen over te hevelen naar 2021;
- De bijdrage van WSHD bij aanleg door derden van NVO's is lager dan begroot, door vertraging bij de gemeenten. Tevens is een NVO project doorgeschoven naar 2021 als gevolg van een vertraging in het ambtelijke proces van het projectplan. Dit levert een voordeel op van € 0,13 miljoen;
- Aquon heeft over 2021 de gevraagde bemonsteringen efficiënter uitgevoerd dan aanvankelijk begroot. De doorbelasting van Aquon voor de monitoring van de waterkwaliteit levert een voordeel op van circa € 0,35 miljoen.

02.20 Robuust en klimaatbestendig Watersysteem

Door de gewijzigde aanpak in de onderzoeksfase van projecten, vertraging in projecten derden en uitvoering door inzet interne expertise, is een voordeel van € 0,15 miljoen ontstaan op het onderzoeks- en voorbereidingsbudget. Door de een beperkte bezetting van de hydrologen is een onderzoek naar de optimalisatie van het grondwatermeetnet later gestart, waardoor € 0,07 miljoen niet is benut.

De bijdrage aan de doorontwikkeling van het NHI (Nederlands Hydrologisch Instrumentarium) via Stichting toegepast onderzoek waterbeheer (STOWA), was niet begroot, waardoor een nadeel is ontstaan van € 0,09 miljoen.

02.30 Faciliteren gebruikersfuncties

Het voordeel op dit beleidsproduct is voornamelijk het gevolg van te hoog ingeschatte kosten voor elektriciteit, brandstof en vervangen/onderhoud noodpompen. Voor het vervangen/onderhoud noodpompen is voorgesteld het hiervoor beschikbaar zijnde budget van € 0,17 miljoen over te hevelen naar 2021.

6.2.3 Waterketen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	63,275	70,223	70,095	70,275	0,180	N
Baten	-1,233	-1,031	-1,021	-1,303	-0,282	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	62,043	69,192	69,074	68,972	-0,102	V
Toevoeging aan reserves	2,973	5,181	6,810	6,810	-	
Onttrekking aan reserves	-6,629	-3,596	-4,616	-4,616	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	58,387	70,777	71,268	71,166	-0,102	V

Binnen het programma Waterketen is er op de lasten een nadelig resultaat van € 0,2 miljoen. Onderstaand is in hoofdlijnen de toelichting voor de belangrijkste afwijkingen weergegeven:

- Meer energiekosten, voornamelijk veroorzaakt door de energiebelasting die een naheffing van meerdere jaren bevat (nadeel € 0,2 miljoen);
- Hoger verbruik van polymeren en proceschemicaliën wat zich respectievelijk laat verklaren door de hogere slibproductie en het niet-optimale ontwateringsproces (zie toelichting slibafzet bij kpi's) en extra dosering t.b.v. voldoen aan lozingsseisen (nadeel € 0,4 miljoen);
- Voor de onderhoudswerkzaamheden inclusief huur van (tijdelijke) apparatuur zijn meer kosten gemaakt, voornamelijk bij de rioolgemalen (nadeel € 0,3 miljoen);
- Lagere kosten voor de verontreinigingsheffing (restvervuiling effluentlozingen rijkswater) waar, net zoals bij energiebelasting, het meerjarige aspect speelt van teruggave (per saldo voordeel € 0,3 miljoen);
- Er zijn minder kosten gemaakt voor vuilafvoer, omdat er minder vuil vrijgekomen is (voordeel € 0,2 miljoen);
- Er zijn minder kosten gemaakt voor onderzoek, advies, en voorbereiding, omdat het niet meer nodig bleek door gewijzigde aanpak of vertraagd is door prioritering werkzaamheden als gevolg van Corona en personeelsverloop (voordeel € 0,2 miljoen).

De batenkant laat een positief resultaat zien (voordeel € 0,3 miljoen). Dit laat zich voornamelijk verklaren door meer bijdragen vanuit de gemeenten (volgens de

kostenverdeling Unie-VNG) i.v.m. de hogere onderhoudskosten bij de rioolgemalen.

Het saldo van de lasten en baten voor bestemming is daarmee positief (voordeel € 0,1 miljoen).

Volledigheidshalve moet vermeld worden dat de totale begrote onderhoudskosten in 2020 bijna zijn uitgegeven, maar door storingen, vervolgwerk, staat van en informatie over de assets en Corona kon niet het volledige werkpakket uitgevoerd worden.

6.2.4 Wegen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	15,188	22,263	17,619	18,377	0,758	N
Baten	-8,432	-8,393	-8,618	-8,639	-0,021	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	6,756	13,870	9,001	9,738	0,737	N
Toevoeging aan reserves	4,807	2,055	7,404	7,404	-	
Onttrekking aan reserves	-2,280	-5,214	-5,361	-5,361	-	
Saldo van baten en lasten na bestemming	9,283	10,710	11,044	11,781	0,737	N

De oorzaken van de afwijkingen binnen het programma Wegen op het beleidsproduct Verkeersveiligheid zijn als volgt samen te vatten:

- Vanwege de zachte winters zijn voor de gladheidbestrijding minder strooibeurten uitgevoerd (7 i.p.v. 30). Daardoor zijn de lasten alsook de baten (inkomsten vanuit gemeenten) lager, in totaal bleef € 0,17 miljoen onbenut;
- Vanwege meer storingsonderhoud openbare verlichting en hogere energiekosten was € 0,07 miljoen meer nodig;
- Bij de aanpak van het groot onderhoud lag, mede gelet op de gewenste realisatiegraad, de focus op wegen waaraan weinig tot geen verkeerskundige aanpassingen nodig waren. Hierdoor kon het budget voor het duurzaam veilig inrichten van de wegen niet volledig besteed worden. Circa € 0,2 miljoen was niet in te zetten.

De oorzaken van de afwijkingen binnen het programma Wegen op het beleidsproduct Bereikbaarheid zijn als volgt samen te vatten:

- Door minder storingen dan ingeschat en door meer inzet daarbij van eigen mensen en minder extern is er een voordelig resultaat van circa € 0,1 miljoen;
- Het onderhoudswerk aan de bomen was omvangrijker dat vooraf ingeschat. Belangrijkste aanleiding hiervoor was een veiligheidsinspectie waaruit een acute en grotere opgave kwam. Daarnaast is als gevolg van weersinvloeden een groter aantal storingen (omgewaaide bomen) op het relatief oude bomenareaal verholpen. In totaal bedraagt de overschrijding € 0,36 miljoen

welke niet eerder is gemeld omdat de omvang van de overschrijding te laat inzichtelijk werd;

- Als gevolg van een toegestane indexering m.b.t. loonkosten van een onderhoudsaannemer (met terugwerkende kracht over 2019 en 2020) is er sprake van € 0,3 miljoen aan meerkosten. Omdat de claim aanvankelijk niet als kansrijk werd ingeschat en de juridische afstemming hiervoor lang heeft geduurd is hiervan niet eerder melding gemaakt;
- Aanbrengen van wegmarkeringen is door slechte weersomstandigheden deels uitgevoerd waardoor € 0,08 miljoen onbenut bleef;
- De kosten voor onderzoek waren hoger dan voorzien met een nadelig resultaat van € 0,07 miljoen;
- In 2020 bleef het noodzakelijk om toezichthouders in te huren op groot onderhoudsprojecten met als nadelig resultaat € 0,1 miljoen;
- Vanwege de juridische noodzaak voor het ontmantelen van gronddepots aan de Noordijk, ontstond er een nadelig resultaat van € 0,07 miljoen;
- Fietsverbinding voormalige S40 IV (Korteweg Zuid-Beijerland): dit project is de laatste jaren enkele keren opgestart en weer stil gelegd. Het college van D&H heeft op 1 september 2020 besloten dit specifieke investeringsproject af te sluiten en op basis van de definitieve ontwerpen en nieuwe samenwerking met de betrokken partijen, waaronder de gemeente en de provincie, aan te gaan en het project opnieuw in te richten. Nieuwe financiering is dan actueel geregeld en vastgelegd. De gemaakte kosten van € 0,2 miljoen in het kader van de voorbereiding van het project over de afgelopen jaren hebben geen investeringswaardig resultaat opgeleverd en dus kan het volle ter beschikking gestelde krediet worden teruggegeven.

Constatering is dat de voorbereidingskosten onder de exploitatie thuis horen. Dit leidt tot een nadeel van € 0,2 miljoen. De kosten hiervoor worden gedekt via de resultaatbestemming van de jaarrekening 2020.

6.2.5 Bestuur en Organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	24,818	27,507	25,839	24,478	-1,361	V
Baten	-6,547	-5,001	-4,811	-6,991	-2,180	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	18,271	22,506	21,028	17,487	-3,541	V
Toevoeging aan reserves	2,847	0,614	1,114	1,114	-	
Onttrekking aan reserves	-6,447	-5,599	-6,141	-6,112	0,029	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	14,671	17,521	16,001	12,489	-3,512	V

07.10 Bestuur

Er is een nadeel op de lasten binnen bestuur als gevolg van een hogere benodigde dotatie aan de personele voorzieningen (€ 0,16 miljoen). Daarnaast zijn er hogere kosten gemaakt voor opleidingen en training binnen het dagelijks en het algemeen bestuur (€ 0,085 miljoen) en capaciteitsmanagement PU (€ 0,15 miljoen). Hier tegenover staat dat er voor het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie € 0,2 miljoen minder kosten zijn gemaakt.

Zoals in hoofdstuk 1.1 is gemeld, hebben op 15 maart 2021 na een extern onderzoek alle 5 de heemraden hun functie ter beschikking gesteld. De kosten van het vertrek van de heemraden (wachtgeldregeling) drukken niet op 2020, maar op 2021, omdat het vertrek in 2021 heeft plaatsgevonden. Voorgesteld wordt via de bestemming van het resultaat van 2020 een bedrag van € 0,5 miljoen te reserveren voor de wachtgeldregeling.

Ruimtelijke Adaptatie

Eén van de doelen uit de ambitie van WSHD ten aanzien van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is het faciliteren en stimuleren van klimaatadaptief gedrag bij inwoners, bedrijven en organisaties. Dit is tevens een van de essentiële tussendoelen van het nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In het jaar 2020 is Stimuleren en faciliteren als volgt ingedeeld:

Subsidie

In het jaar 2020 is de stimuleringsregeling in 2 tranches aangeboden. De eerste tranche bestond uit een bijdrage van ongeveer € 0,05 miljoen gericht aan

particulieren, stichtingen en scholen. De tweede tranche was gericht op particulieren. Er zijn in het totaal ongeveer 250 aanvragen binnen gekomen.

Kennis delen

Een belangrijk onderdeel is kennis uitdragen om meer bewustzijn te creëren naar buiten toe maar ook om samen op te trekken met de partners en ideeën versterken van de pioniers. Door een bijdrage te leveren aan het organiseren van informatiebijeenkomsten en het faciliteren van informatiemateriaal. Ook middelen voor educatie door het organiseren van een 'duurzame' wedstrijd op basisscholen (Duzadorp). Daarnaast zijn wij lid van het convenant klimaat adaptief bouwen en de Straadkrant. De activiteiten uit het convenant worden gezamenlijk opgepakt en gefinancierd. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van de Straadkrant. Ook dragen wij bij aan de verdere ontwikkeling van de klimaat-effectatlas samen met de provincie Zuid-Holland. Daarnaast hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van klimaatverandering voor de waterkwaliteit.

Maatschappelijke initiatieven

De ruimtelijke aanpassing die nodig is voor het veranderende klimaat vergt innovatieve oplossingen. En initiatieven opgestart vanuit de samenleving. Het waterschap stimuleert deze initiatieven door kennis, communicatie of een financiële bijdrage. Dit jaar heeft het waterschap financieel bijgedragen aan de volgende initiatieven:

- De Squyfaer, we hebben hen aangewezen als 'Waterbaas', m.a.w. als goed voorbeeld voor andere inwoners en stichtingen (innovatieve plantenbak);
- Mede mogelijk maken van de langste geveltuintuin van Nederland; de Peperklip in Rotterdam;
- Pilot financiële prikkels Nissewaard (de aanleg van klimaatadaptieve tuinen) stimuleren door een financiële prikkel en door communicatie;
- De tuintonnen in Charlois is onderdeel van gebiedsaanpak (geveltuintuinen en tuintonnen, voorbereiding 2020, uitvoering voorjaar 2021);
- Bijdrage ontwikkeling Natte Krat en plaatsing bij school Ridderkerk.

Menskracht

Het extra toegekende budget van € 0,35 miljoen in 2020 heeft geleid tot extra inspanning die niet begroot was. Voor het afhandelen van de subsidie aanvragen van de tweede tranche is extra capaciteit ingehuurd.

Na twee jaar ervaring met de regeling overheerst tevredenheid over de resultaten van de regeling. Het aantal inwoners, bedrijven en scholen die de subsidie hebben aangevraagd maken duidelijk dat inwoners zij bewust bezig zijn met water in hun directe omgeving. En dat is een goede zaak. Het succes wordt ook weerspiegeld in het snel bereiken van het plafondbedrag bij de eerste tranche na een maand en het vaststellen van een tweede tranche vorig jaar. Voor de tweede tranche was een budget beschikbaar van ruim € 0,2 miljoen. Ongeveer € 0,1 miljoen is toegekend. Wel zijn er maar liefst 230 particulieren die gebruik gemaakt hebben van een aanspraak op de regeling. Dit zijn veel initiatiefnemers! De oorzaak dat niet het gehele budget is benut, komt doordat het vaak kleine initiatieven zijn, waardoor het budget niet snel is uitgeput. Ook Corona heeft geleid tot vertraging in het heropenen van de regeling. De regeling is in juli 2020 heropend.

07.20 Externe communicatie

In 2020 zijn de Wereldhavendagen en andere grotere (geplande) evenementen helaas vervallen door COVID-19. In goed overleg met de gemeente is besloten geen alternatief aan te bieden. Door het uitstel van de ingangsdatum van de omgevingswet zijn de geplande communicatieactiviteiten hieromheen verschoven. De kosten voor het imago-onderzoek zijn lager uitgevallen dan geraamd als gevolg van een duidelijke uitvraag en focus in de vraag. Het doorontwikkelen van het educatiebeleid, met name voor het middelbaar

onderwijs, heeft in 2020 maar beperkt plaatsgevonden als gevolg van Corona en de lockdown. Hierdoor heeft ook het reguliere educatieprogramma vrijwel stilgelegen. In totaal zijn de kosten voor communicatie en educatie ruim € 0,1 miljoen lager dan geraamd.

07.40 Calamiteitenorganisatie

Het Calamiteitenplan is door de opschaling van de calamiteitenorganisatie vanwege de Coronacrisis van 12 maart tot 4 mei 2020 later vastgesteld dan gepland. De ontwikkeling en vaststelling van het Supplement Opleiden, Trainen en Oefenen heeft hierdoor ook vertraging opgelopen. Oplevering van dit Supplement, waarin de benodigde OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie van WSHD worden vastgesteld om de mensen ingedeeld in de calamiteitenorganisatie vakbekwaam in calamiteitenbestrijding en crisisbeheersing te maken en te houden, is voorzien in 2021. Na de vaststelling van het Supplement OTO kan de aanbesteding van de externe advisering en uitvoeringsondersteuning van OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie weer worden opgestart. In 2020 zijn de beperkte OTO-activiteiten die zijn uitgevoerd veelal door eigen personeel opgepakt. In 2020 zijn daarom zeer beperkt opleidingskosten gemaakt voor externe advisering en uitvoeringsondersteuning bij OTO-activiteiten voor de calamiteitenorganisatie van WSHD (voordeel € 0,1 miljoen). Het uiteindelijke voordeel is groter dan verwacht bij de Burap. Bij de Burap 2020 was namelijk reeds aangegeven dat een deel van de activiteiten niet meer gerealiseerd kon worden.

07.90 Bedrijfsvoering

Door de COVID-19 pandemie zijn er binnen de bedrijfsvoering meer kosten gemaakt voor bijvoorbeeld schoonmaak, terwijl op andere vlakken juist de kosten weer lager waren door een lagere bezetting van kantoren.

Het voordeel op de bedrijfsvoering is voornamelijk veroorzaakt door het lager uitvallen van de personeelskosten. De wervingscampagnes lopen en het aantal vaste medewerkers in 2020 is gestegen. Het is echter niet gelukt alle formatieplaatsen te bezetten. Op een aantal plaatsen is dit opgevuld door gebruik te maken van inhuur tot het moment van vaste invulling. Per saldo is er een voordeel van € 1,5 miljoen.

De wereld om ons heen verandert continu en het tempo waarop maatschappelijke en technologische ontwikkelingen zich aandienen gaat steeds sneller. De snelheid van veranderende omstandigheden is nadrukkelijk aan de orde met de huidige COVID-19 pandemie. Sinds februari 2020 hebben we te maken met sterk gewijzigde omstandigheden en is het fysiek, op één locatie (samen)werken ook voor Hollandse Delta beperkt mogelijk en werken medewerkers zoveel mogelijk vanuit huis. Het nieuwe, (digitale), tijds- en plaatsafhankelijk werken is in een stroomversnelling gekomen. Hierdoor zijn en worden diverse investeringen eerder dan initieel gepland gepleegd.

Baten

De baten binnen het programma Bestuur en Organisatie zijn hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten vanuit grondverkopen (onderdeel Bestuur) als gevolg van de uitspraak door de onteigeningsrechter in de RO-zaak Nieuw-Reijerwaard in november 2020. De hogere baten onder Regulering zijn het gevolg van meer leges inkomsten vanuit een aantal complexe vergunningen. De baten bij Bedrijfsvoering zijn eveneens hoger dan geraamd. De oorzaak hiervan is voornamelijk een hogere personele inzet voor investeringsprojecten waardoor de uren niet ten laste komen van de exploitatie maar geactiveerd worden.

6.2.6 Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	6,671	5,214	5,141	5,249	0,107	N
Baten	-160,525	-166,370	-168,199	-172,683	-4,484	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-153,854	-161,156	-163,057	-167,434	-4,377	V
Toevoeging aan reserves	10,209	-	-	-	-	
Onttrekking aan reserves	-1,750	-7,443	-8,238	-8,238	0,00	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-145,395	-168,598	-171,296	-175,672	-4,377	V

De post onvoorzien is in 2020 gedeeltelijk ingezet voor het uitvoeren van achterstallig onderhoud aan de Zeedijk in Dordrecht, een eigen weg van WSHD. Het overige deel van de post onvoorzien, zijnde € 0,2 miljoen, is niet benut.

De overschrijding op de post algemene lasten en baten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting vanuit Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) als gevolg van de COVID-19 pandemie. Het betreft onder meer kosten die voortvloeien uit de Collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) (thuiswerkvergoeding en inrichting werkplek).

Het voordeel op de baten binnen Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de dividenduitkering van de NWB over 2019. In de tweede begrotingswijziging 2020 is dit geraamd op circa € 1 miljoen. De meest recente informatie van de NWB geeft aan dat de uitkering die WSHD zal ontvangen over 2019 € 1,9 miljoen bedraagt. Dit leidt tot een extra voordeel van € 0,9 miljoen. Het restant van het voordeel op algemene lasten en baten wordt veroorzaakt door een gedeeltelijke vrijval van opgenomen posten bij de Jaarstukken 2019. Doordat de daadwerkelijke facturen over 2019 lager zijn geweest dan de opgenomen ramingen leidt dit een voordeel in 2020.

Voor het voordeel op de baten vanuit de belastingopbrengst wordt verwezen naar de paragraaf Waterschapsbelastingen.

6.3 Overzicht van programma's naar taken

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Totaal	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing	Wegenheffing
Waterveiligheid	20,569	20,569		
Water	43,404	43,404		
Waterketen	68,972		68,972	
Wegen	9,738			9,738
Bestuur en organisatie	17,487	11,661	4,881	0,945
Algemene dekkingsmiddelen	2,998	1,232	1,492	0,274
Nettolasten	163,168	76,866	75,345	10,957
Mutaties reserves				
Toevoegingen				
Waterveiligheid	4,583	4,583		
Water	13,262	13,262		
Waterketen	6,810		6,810	
Wegen	7,404			7,404
Bestuur en organisatie	1,114	0,501	0,501	0,111
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal toevoegingen	33,172	18,346	7,311	7,515
Onttrekkingen				
Waterveiligheid	-8,022	-8,022		
Water	-11,575	-11,575		
Waterketen	-4,616		-4,616	
Wegen	-5,361			-5,361
Bestuur en organisatie	-6,112	-2,751	-2,751	-0,611
Algemene dekkingsmiddelen	-8,238	-3,954	-3,650	-0,634
Totaal onttrekkingen	-43,923	-26,301	-11,016	-6,606
Totaal mutaties reserves	-10,751	-7,955	-3,705	0,909
Te dekken door belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	-80,648	-80,648		
Zuiveringsheffing	-77,857		-77,857	
Wegenheffing	-11,927			-11,927
Totaal belastingopbrengsten	-170,432	-80,648	-77,857	-11,927
Saldo baten en lasten na bestemming	-18,014	-11,737	-6,217	-0,061

6.4 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroting 2020	Begroting 2020 incl. wijzigingen	Jaarrekening 2020	Afwijkingen t.o.v. begroting 2020 incl. wijzigingen	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten					
Rente & Afschrijving	26,491	24,297	24,323	0,026	N
Personeelslasten	60,252	58,436	57,663	-0,773	V
Goederen en diensten van derden	101,916	95,782	92,012	-3,770	V
Bijdragen aan derden	14,555	10,432	10,491	0,059	N
Toevoeging voorziening / onvoorzien	0,470	0,692	1,316	0,624	N
Doorberekeningen	-	0,00	-	-0,00	V
Totaal Lasten	203,684	189,640	185,806	-3,834	V
Baten					
Financiële baten	-1,00	-1,00	-1,943	-0,943	V
Personeelsbaten	-0,090	-0,373	-0,548	-0,175	V
Goederen en diensten aan derden	-1,509	-2,068	-2,779	-0,711	V
Bijdragen van derden	-12,279	-11,444	-12,692	-1,248	V
Waterschapsbelastingen	-165,370	-166,991	-170,432	-3,441	V
Interne verrekeningen	-4,092	-3,292	-4,675	-1,383	V
Doorberekeningen	-	-	-	-	
Totaal Baten	-184,340	-185,168	-193,069	-7,901	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	19,344	4,472	-7,264	-11,735	V
Toevoeging aan reserves	20,438	33,172	33,172	-	
Onttrekking aan reserves	-39,782	-43,952	-43,923	0,029	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	-	-6,308	-18,014	-11,706	V

Overige gegevens

7 Vaststelling Jaarstukken 2020

Vergaderdatum : 12 mei 2021

Agendapunt: 6.

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Jaarstukken 2020

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta
d.d. 13-4-2021;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 12
mei 2021;

overwegende dat:

- De Verenigde Vergadering op grond van artikel 104 van de Waterschapswet de jaarrekening en het jaarverslag vaststelt;
- De accountant de jaarrekening heeft gecontroleerd en voorzien heeft van een goedkeurende controleverklaring inzake getrouwheid en rechtmatigheid;
- De auditcommissie in de vergadering van 22 april 2021 positief geadviseerd heeft om de Jaarstukken 2020 door te geleiden naar de VV;

gelet op:

- artikel 77, 13, 104 en 107 Waterschapswet;

BESLUIT:

Voorgesteld wordt:

- a. De Jaarstukken 2020 vast te stellen.
- b. Het nog te bestemmen resultaat 2020 vast te stellen op € 18,014 miljoen voordelig.

Het resultaat 2020 als volgt te bestemmen:

c. **Schoon & Voldoende Water**

- Toevoeging van € 2,026 miljoen aan de bestemmingsreserve baggeren.
- Toevoeging van € 9,164 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefegalisatiereserve Watersysteemheffing.

Waterketen

- Toevoeging van € 0,965 miljoen aan de bestemmingsreserve grensoverschrijdend afvalwater.
- Toevoeging van € 4,946 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefegalisatiereserve Zuiveringsheffing.

Wegen

- Toevoeging van € 0,193 miljoen aan de bestemmingsreserve tariefegalisatiereserve Wegenheffing.
- Onttrekking van € 0,200 miljoen aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen in verband met het afsluiten van de oude investering 7405120100 Fietsverbinding voormalige S40 IV, in verband met het opnieuw opstellen van het project.

- d. Een bedrag van € 0,421 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen en deze direct beschikbaar te stellen ten behoeve van:
  - 1) Afronding tekenwerk besturingskasten watersysteem - € 0,071 miljoen
  - 2) Revisie noodpompen - € 0,170 miljoen
  - 3) Vernieuwen werkenbijwshd.nl - € 0,120 miljoen
  - 4) Werkzaamheden AVG-BIO - € 0,060 miljoen

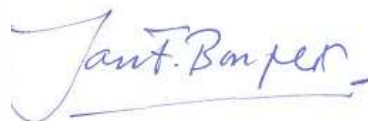
- e. Een bedrag van € 0,5 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve Algemene beleidstaken voor de wachtgeldregeling voor de in 2021 terug getreden heemraden en dit bedrag in 2021 te onttrekken ten gunste van de voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur.
- f. Kennis te nemen van de reactie van het college van D&H op het accountantsverslag 2020.

Ridderkerk, 12 mei 2021

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur,   dijkgraaf,

S.J. Steendijk

J.F. Bonjer

8 Controleverklaring accountant

**PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS**

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk

A. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van waterschap Hollandse Delta te Ridderkerk op 31 december 2020 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap, zoals opgenomen in het door de Verenigde Vergadering op 14 oktober 2020 vastgestelde normenkader 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2020.
- De exploitatierekening naar programma's over 2020.
- De exploitatierekening naar kostendragers over 2020.
- De exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten over 2020.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening, het door de Verenigde Vergadering op 14 oktober 2020 vastgestelde normenkader 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van waterschap Hollandse Delta zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19

Het Coronavirus heeft ook invloed op waterschap Hollandse Delta. In de toelichting op pagina 141 in de jaarrekening heeft het management de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.180.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de van de totale bruto-lasten, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met de Verenigde Vergadering overeengekomen dat wij aan de Verenigde Vergadering tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 150.000 te rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Exploitatierekening in één oogopslag;
- Samenvatting jaarstukken 2020;
- Bestuurlijke ambities;
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- De overige gegevens, waaronder de bijlagen;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- Alle informatie bevat die op grond van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Regeling Controleprotocol WNT 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van dijkgraaf en heemraden en de Verenigde Vergadering voor de jaarrekening

Het college van dijkgraaf en heemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het college van dijkgraaf en heemraden is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap, zoals opgenomen in het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2020.

In dit kader is het college van dijkgraaf en heemraden tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Verenigde Vergadering noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Verenigde Vergadering afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De Verenigde Vergadering moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De Verenigde Vergadering is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die

gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening, het door de Verenigde Vergadering op 14 oktober 2020 vastgestelde normenkader 2020 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Verenigde Vergadering en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door de Verenigde Vergadering gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Verenigde Vergadering onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 1 april 2021
Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend:

W. Kalkman RA

9 Bijlagen

9.1 Investerings

De bedragen ten aanzien van bruto investering, bijdragen en subsidies, netto investering en realisatie van de investeringen in bijlage 9.1 hebben als peildatum 31 december 2020.

9.1.1 Potentiële investeringen

Status per 16-2-2021

9.1.1.1 Waterveiligheid

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
K2018-082	VLRT-4 – Normtraject nr. 20_3	2020		2024		-	-	-
K2019-001	Sluisdok / schotbalkkering Hellevoets	2020	2021	2023	2023	0,3	-	0,3
K2021-008	Duikersluis Lorregat betonconstructie	2022	2023	2022	2023	0,9	-	0,9
K2021-009	Herstel duindynamiek Springertduinen	2021	2021	2021	2021	0,3	-	0,3
K2021-010	Vervangen Oosthavendijk te Dirksland	2021	2021	2021	2021	0,2	-	0,2

9.1.1.2 Water

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7103100329	KRW maatregelen 2018 – 2021 – VP	2020	2020	2022	2023	1,3	-	1,3
7103100332	NBW 2018-2027 jaarschijf 2020	2020	2020	2023	2024	4,5	-	4,5
7103100341	KRW opgave Afwatering Voorne- Oost	2018	2019	2022	2023	0,2	-	0,2
7103100342	Wateropgave Hoogvliet peilvak Y03.005	2018	2018	2022	2023	0,3	-	0,3
7103100346	De Eendragt, fase 2	2017	2019	2022	2023	0,2	-	0,2
7103100355	Peilbesluit Kilhaven	2022	2022	2022	2022	0,2	-	0,2
7103300067	VergrotenInlaatdebiet door automat.Haven	2019	2022	2022	2023	0,2	-	0,2
K2018-043	Duiker Dordrecht	2019	2020	2020	2021	0,1	-	0,1
K2018-099	Gemaal Arnoldus Botbijlweg	2020	2022	2022	2023	0,1	-	0,1

Investeringsnummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
K2019-002	Invulling wateropgave ZW	2019	2020	2022	2024	4,4	-	4,4
K2019-005	Diesel aangedreven noodbemaling	2020	2020	2020	2021	0,5	-	0,5
K2019-007	Eff. Peilbesluit Oostvoornse Meer	2023		2021	2021	0,3	-	0,3
K2020-001	Y11.029 Wateropgave O-N Reijerwaard	2018	2019	2022	2023	2,0	-	2,0
K2020-002	Y11.027 Wateropgave O-N Reijerwaard	2018	2019	2022	2022	0,7	-	0,7
K2020-003	Y11.034 Wateropgave O-N Reijerwaard	2019	2019	2022	2022	2,2	-	2,2
K2020-005	Verbeteren waterhuishouding Kil IV	2021	2021	2024	2025	0,2	-	0,2
K2020-006	Verbeteren inlaatgeul Hoogezand	2021	2021	2021	2021	0,2	-	0,2
K2020-007	Realisatie uitwisselpunt Sterrenburg	2021	2021	2021	2022	0,4	-	0,4
K2020-009	Koppeling maalgeb. BattenoordDorser	2022	2022	2022	2022	0,3	-	0,3
K2020-010	Vergroten duiker De Hoef Heerjansdam	2021	2022	2021	2022	0,5	-	0,5
K2020-011	Verruimen hoofdwatergangen H03.001	2021	2021	2021	2022	0,4	-	0,4
K2020-012	Automatiseren inlaten – WSHD-breed	2022	2023	2022	2023	0,2	-	0,2
K2020-041	Kruising gemaal-inlaat primkering 2020	2020	2021	2020	2021	1,0	-	1,0
K2020-042	Kruising gemaal-inlaat primkering 2021	2021	2022	2021	2022	1,0	-	1,0
K2020-043	Kruising gemaal-inlaat primkering 2022	2022	2023	2022	2023	1,0	-	1,0
K2020-044	Kruising gemaal-inlaat primkering 2023	2023	2024	2023	2024	1,0	-	1,0
K2020-045	Inlaten boezemwatergangen 2020	2020	2021	2020	2021	0,5	-	0,5
K2020-046	Inlaten boezemwatergangen 2021	2021	2022	2021	2022	0,5	-	0,5
K2020-047	Inlaten boezemwatergangen 2022	2022	2023	2022	2023	0,5	-	0,5
K2020-048	Inlaten boezemwatergangen 2023	2023	2024	2023	2024	0,5	-	0,5
K2020-058	Vervanging stuwen 2022 HoO	2022	2022	2022	2022	0,3	-	0,3
K2020-059	Vervanging stuwen 2023 HoO	2023	2023	2023	2023	0,3	-	0,3
K2020-060	Vervanging stuwen 2024 HoO	2024	2024	2024	2024	0,3	-	0,3
K2020-062	Vervanging Duiker 2021 HoO	2021	2021	2021	2021	0,3	-	0,3
K2020-063	Vervanging Duiker 2022 HoO	2022	2022	2022	2022	0,3	-	0,3
K2020-064	Vervanging Duiker 2023 HoO	2023	2023	2023	2023	0,3	-	0,3
K2020-065	Vervanging Duiker 2024 HoO	2024	2024	2024	2024	0,3	-	0,3
K2021-011	Optimalisatie CMK Goeree-Overflakkee	2022	2023	2022	2023	0,3	-	0,3
K2021-012	Noodzaak vervangen gemaal Kloosterweg	2023	2023	2023	2023	-	-	-

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
K2021-013	Waterhuishouding Oudeland van Strijen	2022	2023	2022	2023	1,0	-	1,0
K2021-015	Herstel bemaling gemeaal Kwakpolder	2022	2023	2022	2023	0,7	-	0,7
K2021-016	NVO KRW waterlichaam De Waal	2021	2021	2021	2021	0,2	-	0,2

9.1.1.3 Waterketen

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7304210036	Centrifuges Sluisjesdk pompen ontw.slib	2019	2021	2020	2024	7,2	-	7,2
7304210037	1-step-Anammox Sluisjesdijk	2019	2022	2024	2029	10,5	-	10,5
7304210043	Voorindikers LV Sluisjesdijk	2022	2023	2022	2023	1,4	-	1,4
7304210044	Aanpassing ventilatiegebouw Sldk	2021	2023	2021	2023	2,8	-	2,8
K2018-066	ALM ZE Spijkenisse	2019		2022	2035	30,1	-	30,1
K2018-069	Online meters sliblijn rwzi's	2019		2022	2024	1,7	-	1,7
K2018-077	Centrifuges rwzi Zwijndrecht	2019	2019	2022	2024	0,3	-	0,3
K2018-078	Centrifuges rwzi Dordrecht	2019	2019	2023	2026	0,5	-	0,5
K2018-080	Gashouder Sluisjesdijk	2019	2019	2021	2023	1,1	-	1,1
K2018-107	Investerings vanuit ALM ZE Heenvliet	2020		2023		-	-	-
K2018-108	Investerings vanuit ALM ZE Hellevoets	2020		2023		-	-	-
K2018-109	Investerings ALM's Goeree-Overflakkee	2020		2022	2035	82,6	-	82,6
K2019-010	Slibbuffers RWZI Dordrecht	2019	2019	2022	2024	0,3	-	0,3
K2020-016	Renovatie rioolgemeaal Hoeksedijk	2022	2023	2022	2023	0,4	-0,4	-
K2020-017	Schoorsteen LV Sluisjesdijk	2022	2024	2022	2024	1,0	-	1,0
K2020-018	Influentafsluiters LV Dokhaven	2022	2023	2022	2023	1,0	-	1,0
K2020-020	Beluchtingssysteem A-trap LV Dokhaven	2022	2024	2023	2025	1,9	-	1,9
K2020-023	Silo's LV Dokhaven_Sluisjesdijk	2022	2023	2022	2023	1,4	-	1,4
K2020-024	Duurz uitv verlichting Dokh_Sluisjesdk	2022	2024	2023	2025	2,0	-	2,0
K2020-026	Bandfilter LV Sluisjesdijk	2023	2023	2023	2023	1,3	-	1,3
K2020-027	Investerings vanuit ALM ZE Dokhaven	2023		2023		-	-	-

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
K2020-028	Investerings vanuit ALM ZE Dordrecht	2023		2023		-	-	-
K2020-049	Huis Op Orde 2020 jaarschijf 2021	2021	2021	2021	2022	1,5	-	1,5
K2020-050	Huis op Orde 2020 jaarschijf 2022	2022	2022	2022	2023	5,0	-	5,0
K2020-051	Huis op Orde 2020 Jaarschijf 2023	2022	2022	2023	2024	10,0	-	10,0
K2020-067	Waterketen 2021 HoO	2021	2021	2021	2022	-	-	-
K2020-068	Waterketen 2022 HoO	2022	2022	2022	2023	4,7	-	4,7
K2020-069	Waterketen 2023 HoO	2023	2023	2023	2024	4,2	-	4,2
K2020-070	Waterketen 2024 HoO	2024	2024	2024	2025	3,9	-	3,9
K2021-002	Bijdrage rioolgemaal Poortugaal	2021	2022	2021	2022	0,6	-	0,6

9.1.1.4 Wegen

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
K2018-113	Vervanging openbare verlichting 2021	2020		2021	2021	0,3	-	0,3
K2018-114	Vervangen verkeersregelinstanties	2020		2020	2020	0,2	-	0,2
K2018-118	Vervanging openbare verlichting 2022	2021		2022	2022	0,2	-	0,2
K2020-030	Vervanging Kunstwerken	2021	2024	2021	2024	0,9	-	0,9
K2020-031	Fietspad Reedijk	2020	2020	2020	2021	0,4	-0,2	0,2
K2020-032	Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdk	2021	2021	2021	2021	0,2	-0,1	0,1
K2020-034	Bijdrage N217 - Polderweg	2019	2022	2022	2023	-	-	-
K2020-053	Huis Op Orde verzamelkrediet 2021	2021	2021	2021	2021	9,1	-	9,1
K2020-054	Huis Op Orde verzamelkrediet 2022	2022	2022	2022	2022	9,1	-	9,1
K2020-055	Huis Op Orde verzamelkrediet 2023	2023	2023	2023	2023	9,1	-	9,1
K2021-003	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2021	2021	2021	2021	2021	1,7	-	1,7
K2021-004	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2022	2022	2022	2022	2022	2,9	-	2,9
K2021-005	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023	2023	2023	2023	2023	2,7	-	2,7
K2021-006	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2024	2024	2024	2024	2024	2,6	-	2,6
K2021-007	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2025	2025	2025	2025	2025	2,5	-	2,5
K2021-017	Materieel gladheidsbestrijding	2021	2024	2021	2024	2,4	-	2,4

9.1.1.5 Bestuur en Organisatie

Investeringsnummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7811500096	Modernisering dig. werkomgeving fase 4	2021	2021	2021	2021	0,9	-	0,9
K2020-039	Vervanging noodcomm. middel cal.org.	2023	2023	2023	2023	0,3	-	0,3
K2020-040	Fysieke Toegang	2020	2020	2020	2022	2,9	-	2,9

9.1.2 Geplande investeringen

9.1.2.1 Waterveiligheid

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7202200015	Realisatie Zettingsvloeing V3T	2022	2023	2022	2023	39,5	-35,6	4,0

9.1.2.2 Water

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7103100258	Nieuwe Besturing Watersysteem - BOS	2020	2020	2021	2023	1,0	-	1,0
7103100263	Totale NBW opgave landel. gebied t/m2017	2015	2017	2022	2024	0,8	-	0,8
7103100282	Y09.019 Wateropgave Hillevliet	2018	2019	2020	2022	0,5	-	0,5
7103100359	Inlaatvoorziening Piershilse Haven	2021	2022	2021	2022	0,2	-	0,2

9.1.2.3 Waterketen

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7304000055	Bijdrage ren. persleiding RG Holwinde	2016	2016	2020	2022	0,4	-	0,4
7304000063	Bijdrage aan R'dam (afvalwtranspsysteem)	2021	2022	2021	2022	0,3	-	0,3
7304100121	TA Zuiveren (exclusief Dokhaven)	2019	2022	2022	2025	5,0	-	5,0
7304100708	Dokhaven bellenbeluchting B-trap	2014	2016	2023	2025	3,7	-	3,7
7304210024	Deelstroombehandeling Sluisjesdijk	2019	2022	2022	2025	0,3	-	0,3
7304210026	Verwerving grond Sluisjesdijk	2015	2015	2021	2021	0,2	-	0,2
7304210027	Aanleg rondweg	2015	2016	2022	2023	0,1	-	0,1

9.1.2.4 Wegen

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
7405210017	Bijdrage ontsluiting N215 Nieuwe-Tonge	2008	2009	2021	2024	0,7	-	0,7
7405210062	Trajectaanpak Duurzaam Veilig	2019	2021	2021	2023	-	-	-

9.1.2.5 Bestuur en Organisatie

Investerings-nummer	Omschrijving	Oorspronkelijk jaar van aanvang	Oorspronkelijk jaar van realisatie	Geactualiseerd jaar van aanvang	Geactualiseerd jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en subsidies	Netto investering
761000007	Waterschapsverkiezingen 2023	2022	2023	2022	2023	1,0	-	1,0

9.1.3 Lopende investeringen

9.1.3.1 Waterveiligheid

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Fase II Dijkverst. HW Zuid HWBP2	7001014510	2,633	-2,633	-	2,211	-2,182	0,029	-0,007
Autom.bediening Keersluis Oud-Beijerl.	7202100317	0,764		0,764	0,563		0,563	0,537
Versterken drie regionale waterkeringen	7202100320	4,950		4,950	0,437		0,437	0,386
Verv. Wachtdeuren Duikersluis Lorregat	7202100321	0,142		0,142	0,059		0,059	0,059
Totaal		8,489	-2,633	5,856	3,270	-2,182	1,087	0,976

7001014510 Fase II Dijkverst. HW Zuid HWBP2

Tijdens de uitvoering van Dijkverstekingsproject Hoekse Waard Zuid is langs de zuidkant van Hoeksche Waard de primaire waterkering tussen Strijensas en Zuid-Beijerland over een lengte van circa 11,3 km versterkt. Dit zorgt ervoor dat de dijkvakken sinds 2017 voldoen aan de veiligheidsnorm uit Waterwet en dat zal de komende vijftig jaar zo blijven. De status van dit project is nog lopend omdat er een juridische procedure loopt over de afwikkeling van de herstelde dijktrajecten 13 en 16. De eerste zitting is, ondanks het doorlopen van schriftelijk ingediende juridische verweren, alsnog nodig en staat nu gepland voor begin mei 2021. Dit betekent dat afsluiting van het project op zijn vroegst in 2021 kan plaatsvinden.

7202100317 Autom.bediening Keersluis Oud-Beijerl.

De keersluis Oud-Beijerland wordt autonoom bedienbaar gemaakt omdat in de praktijk de tijd tussen de meldingen te kort is om op locatie de sluisdeuren te sluiten. Als voorkeursalternatief is gekozen voor een autonoom bediende sluis die werkt op radardetectie zonder tussenkomst van menselijke bediening. Daarnaast wordt de bediening van de sluis aangepast naar de nieuwste normen voor veilig werken. Het project bevindt zich in de realisatiefase. Door de opgelopen

vertraging in de aanbestedingsfase (t.g.v. kredietoverschrijding) valt de ombouw van de installatie nu in het gesloten dijkseizoen. Hierdoor ontstaat er een risico t.a.v. de dijkveiligheid. De installatie is immers bedoeld om bij hoogwater de deuren op tijd te kunnen sluiten om het hoogwater te kunnen keren. Juist in het stormseizoen moet de werking van de installatie zijn gegarandeerd. Door ombouw en ingebruikname van de nieuwe installatie (met een voor WSHD onbekende en innovatieve techniek) ontstaan risico's. De medewerkers van beheer moeten, ook bij nacht en ontij, een nieuwe installatie bedienen en er is een kans op storingen in de nieuwe installatie. Beheer heeft hierom aangegeven de installatie niet in het stormseizoen in gebruik te willen nemen. In de stuurgroep van december 2020 is het issuerapport hierover besproken en heeft de stuurgroep besloten de ombouw en ingebruikname door te schuiven tot na het stormseizoen. Dit betekent dat de huidige bestuurlijke deadline 2020 niet wordt gehaald en doorschuift naar december 2021.

7202100320 Versterken drie regionale waterkeringen

In het uitvoeringsprogramma regionale waterkeringen 2015-2024 is opgenomen dat de in 2012/2013 afgekeurde regionale waterkeringen versterkt worden. De regionale kering in Dirksland is als eerste voorbereid met het voornemen om nog in 2020 uit te voeren. Echter heeft detaillistisch onderzoek in de voorbereiding aangetoond dat versterking niet nodig is omdat de kering bij nadere analyse voldoet aan de normen. Komend jaar brengen we de keringen op de locaties Puttershoek en Strijen uit het versterkingsproject op orde.

7202100321 Verv. Wachtdeuren Duikersluis Lorregat

De deuren voor Duikersluis Lorregat zijn in de laatste kwartaal van 2020 geproduceerd maar nog niet geplaatst. Het plaatsen van deuren vindt in het voorjaar 2021 plaats. Daarom is in de bijgestelde financiële planning van dit project het totaalbudget verdeeld over twee jaar. De geproduceerde deuren zijn in 2020 betaald en het restbedrag wordt na uitvoering van de resterende werkzaamheden voldaan.

9.1.3.2 Water

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Effect. Peilbesl. Noordrand Voorne/KVW	7103000014	0,610		0,610	0,256		0,256	0,064
Peilbesluit Adrianapolder	7103000016	1,825		1,825	0,056		0,056	0,056
Waterbergng Zwndr.Waard(Waalbos fase II)	7103100178	0,540		0,540	0,273		0,273	
Spinozapark fase 3	7103100199	0,384		0,384	-		-	
Nw.BesturingWatersyst TechnAutom(NBWS-TA	7103100219	9,00		9,00	1,931		1,931	1,353
Nieuwe Dordtse Biesbosch	7103100272	6,246	-2,335	3,911	5,626	-1,974	3,653	0,063
Afleiden zoetwaterstroom Oudeland v. S	7103100281	0,630		0,630	0,087		0,087	0,087
Maatregelen Binnenbedijkte Maas	7103100288	1,850	-0,464	1,386	0,107	-	0,107	0,107
Gebiedsplan Cromstrijen, fase 2	7103100307	4,192		4,192	3,783		3,783	3,114
Vervangn persleiding Immanuel Kantstraat	7103100315	1,071		1,071	0,862		0,862	0,680
2 KRW maatregelen Hoeksche Waard	7103100327	0,785		0,785	0,133		0,133	0,133
Renovatie Gemaal Stellendam	7103100338	2,666		2,666	0,044		0,044	0,044
NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas	7103100344	0,165		0,165	-		-	

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Optimalisatie Watervoorz Brielse Meer	7103100345	4,662	-3,198	1,464	0,830	-0,794	0,036	-0,352
Ontwikkelplan Bernisse	7103100349	0,880	-0,300	0,580	0,369	-0,170	0,199	0,152
Vervangen vijnzemaal Pietermankerk	7103100351	0,715		0,715	0,062		0,062	0,062
Eff. peilbesluit Groot Voorne West	7103100354	0,770		0,770	0,041		0,041	0,041
Gemaal Oudendoorn	7103300123	5,475	-0,200	5,275	0,041	-	0,041	0,041
Renovatie gemaal Kilhaven	7103300126	0,205		0,205	-		-	-
Renovatie gemaal Nieuw Kraaijer	7103300129	0,268		0,268	-		-	-
Vervangingsinvesteringen stuwen 2021 HoO	7103300131	0,250		0,250	-		-	-
Vervangen kunstwrkn act. Waterbeheersing	7103300132	0,715		0,715	-		-	-
Vervangen stuwen 2021 HoO (overloop2020)	7103300133	-		-	0,089		0,089	0,089
Totaal		43,905	-6,497	37,408	14,591	-2,938	11,653	5,732

7103000014 Effect. Peilbesl. Noordrand Voorne/KVV

De peilbesluiten Noordrand van Voorne en Klein Voorne West zijn in 2016 vastgesteld. Er dienen maatregelen uitgevoerd te worden waarna het peilbesluit geëffectueerd kan worden. In het project worden twee gemalen van nieuwe automatiseringsapparatuur voorzien, wordt een inlaat vervangen en geautomatiseerd, worden stuwen vernieuwd en worden schadebeperkende maatregelen vanwege peilaanpassingen uitgevoerd. Het project is in 2018 opgestart en zal in 2021 worden afgerond. De stuwen bij Zwartewaal zijn reeds in 2019 opgeleverd en overgedragen. In 2020 is de voorbereiding voor de overige kunstwerken gedaan. Ondanks vertraging in de afstemming met perceeleigenaren en gerelateerde projecten wordt oplevering in 2021 verwacht.

7103000016 Peilbesluit Adrianapolder

In 2004 is peilbesluit Stellendam vastgesteld. In dit peilbesluit is een peilverhoging voorgesteld om de functie 'landbouw' in het noordelijk deel van de Adrianapolder beter te faciliteren. Tot op heden was dit peilbesluit niet geëffectueerd. In november 2018 is het Kierbesluit in werking getreden en hierdoor kan mogelijk verbraking van de Zuiderdiepboezem op gaan treden. Hiermee is er een hoge urgentie om voldoende zoetwateraanvoer naar de zoetwatervoorziening van Poldertje van Goekoop te realiseren. Als meekoppelkans is het aanleggen van extra waterberging toegevoegd aan de scope van het project. In 2020 is het krediet vrijgemaakt en een stabiliteitsonderzoek uitgevoerd naar de waterkering waarlangs gewerkt dient te worden. Het project loopt nog geheel volgens planning en zal naar verwachting in 2023 worden afgerond.

7103100178 Waterberging Zwendr.Waard(Waalbos fase II)

Het project draagt bij aan de KRW- en wateropgave. Het zorgt voor meer schoon water en betere waterberging. Het betreft een project van derden en wordt uitgevoerd door ingenieursbureau Drechtsteden voor de gemeente Zwijndrecht en is vrijwel gereed. In 2019 is helaas geen overeenstemming bereikt over het afhandelen van de restpunten. Hierdoor kon de eindfactuur (€ 0,25 miljoen) van onze bijdrage niet betaald worden. Begin 2020 is overeenstemming bereikt over het afhandelen van de restpunten. Deze zijn door het ingenieursbureau met de aannemer na de zomervakantie uitgewerkt. De uitvoering van deze werkzaamheden is vertraagd naar 2021, waardoor ook de afronding en eindafrekening van het project is doorgeschoven naar 2021.

7103100199 Spinozapark fase 3

Het project draagt bij aan de wateropgave door de realisatie van extra waterberging met open water en alternatieve waterberging. De eerste 2 fasen zijn de afgelopen jaren afgerond. De derde en laatste fase van realisatie is in 2019 verder uitgewerkt door de gemeente Rotterdam. De start van de uitvoering stond gepland voor 2020 en de oplevering voor 2021. Bij de gemeente Rotterdam is vertraging opgetreden o.a. door verplaatsing en sloop van een school. Daardoor loopt de afrondingsfase tenminste 1 jaar uit en is oplevering nu voorzien in 2022.

7103100219 Nw.BesturingWatersyst TechnAutom(NBWS-TA)

Het project Nieuwe Besturing Watersysteem Technische Automatisering (NBWS-TA) legt de basis voor de visie op de besturing van het watersysteem: WSHD voert het waterbeheer onder alle weersomstandigheden proactief, optimaal en op een efficiënte wijze uit. Over de periode 2018 – 2021 wordt de basis gelegd voor de visie door het uniformeren van alle geautomatiseerde kunstwerken in het watersysteem. Informatiemanagement ter realisatie van de visie wordt in kaart gebracht, geïmplementeerd en als onderdeel van de Digitale Transformatie overgedragen aan de staande organisatie. Het project zal hiervoor koppelingen met diverse interne systemen realiseren. Ook zullen bestaande werkprocessen daar waar nodig worden aangepast en worden nieuwe werkprocessen gedefinieerd. In 2020 is de ontwerpfase van de stuwen afgerond en die van andere kunstwerken gestart. De daadwerkelijke uitrol is door een langere ontwerpfase later in het jaar gestart. Tien van de in totaal 530 geautomatiseerde kunstwerken zijn in 2020 omgebouwd en aangesloten op het nieuwe TA-systeem.

De eerste ervaringen zijn opgedaan en verbeteringen worden continue verwerkt in het nieuwe TA-systeem. Door Corona zijn er capaciteitsproblemen bij de installateur, waardoor uitrol tijdelijk minder snel verloopt. Afronding van het project blijft ongewijzigd 2023.

7103100272 Nieuwe Dordtse Biesbosch

Het project draagt bij aan de opgaven van de KRW en de wateropgave. Het zorgt voor aanvoer van schoon water dat binnen dit gebied verder wordt gezuiverd, het scheiden van waterstromen voor landbouw, natuur en de stad (Dordrecht) en er wordt grotere bergingscapaciteit gemaakt. De werkzaamheden aan de Noorderdiepzone en de laagwatersloot Buffer Zuid zijn afgerond. De nazorgfase is gestart. De officiële opening heeft plaatsgevonden. Met Staatsbosbeheer zijn afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud in relatie tot de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden. Het was de verwachting dat het project in 2020 zou worden afgesloten. Vanwege vertraging bij een derde partij is de aanleg van de nieuwe duiker voor extra capaciteit doorgeschoven naar januari 2021.

7103100281 Afleiden zoetwaterstroom Oudeland v. S

Het doel van dit project is het brakke water in het waterlichaam 'Afwatering Oudeland van Strijen' zo min mogelijk te vermengen met de zoetwaterstroom vanuit het noordelijke landbouwgebied. Hierdoor blijft het chloridegehalte constant en dit biedt meer kans voor natuurontwikkeling en een betere waterkwaliteit. Met uitvoering van dit project worden de bestuurlijk afgesproken KRW maatregelen uitgevoerd. Het project betreft het omleiden van de zoetwaterstroom lopend via het waterlichaam 'Afwatering Oudeland van Strijen' en via de wegsloot ten noorden van de Waleweg naar gemaal Overwater. In 2020 zijn er, nadat het krediet was goedgekeurd door D&H, diverse onderzoeken uitgevoerd en zijn de werkzaamheden afgestemd met Staatsbosbeheer (SBB) over de te kruisen dammen en bruggen in hun eigendom.

7103100288 Maatregelen Binnenbedijkte Maas

Het project wordt uitgevoerd om te kunnen voldoen aan gemaakte KRW afspraken (wettelijke kaders) en om in te spelen op mogelijke veranderingen voortvloeiend uit de meest recente Waterverordening (2015). De nutriëntenbelasting op de Binnenbedijkte Maas vanuit de landbouw moet worden verminderd. Door middel van deze maatregel wordt de vuillast vanuit de

Anthony polder naar de Binnenbedijkte Maas met circa 70% gereduceerd. De maatregel heeft geen effect op de vuillast vanuit andere polders naar de Binnenbedijkte Maas. Voor de uitvoering van het project is een POP subsidie van 50% verleend door de provincie Zuid-Holland. In 2020 is het krediet vrijgegeven en zijn de benodigde onderzoeken in gang gezet. Daarnaast is met de belangrijke stakeholders (gemeente, Staatsbosbeheer (SBB), Hoeksche Waards Landschap (HWL), Coöperatie Collectief Hoeksche Waard (CCHW)) een gezamenlijke ontwerpessie gehouden om alle eisen en voorwaarden in beeld te krijgen en die met elkaar af te stemmen.

7103100307 Gebiedsplan Cromstrijen, fase 2

Gebiedsplan Cromstrijen fase 2 betreft de werkzaamheden in de Torensteepolder en aan het gemaal Cromstrijen. Hierbij wordt de afvoer van het bemalingsgebied Torensteepolder overgenomen door gemaal Cromstrijen. De werkzaamheden betreffen de renovatie en vergroting van de pompcapaciteit van gemaal Cromstrijen, het verbreden van de watergang langs het westelijk deel van de Lange Boomweg inclusief vervangen van duikers, de aanleg van een geautomatiseerde stuw en het slopen van gemaal Torenstee. Het project is in 2018 opgestart. In 2019 is de opdracht voor het gemaal gegund. Begin 2020 is het verbreden van de watergang gegund. Het project is in uitvoering en wordt in 2021 opgeleverd.

7103100315 Vervangen persleiding Immanuel Kantstraat

Gemaal Spinozaweg in de gemeente Rotterdam levert momenteel niet de geïnstalleerde capaciteit onder andere door drukverlies in het laatste deel van de persleiding ter hoogte van de Immanuel Kantstraat. Het laatste gedeelte van de persleiding wordt vervangen door een persleiding met een grotere diameter. De gemeente Rotterdam heeft aangegeven rioleringswerkzaamheden in het gebied te willen combineren met dit project zodat overlast voor de omgeving wordt beperkt. Er is besloten om het project in samenwerking met de gemeente uit te gaan voeren. Met de gemeente Rotterdam is een samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld om de persleiding voor het einde van het jaar 2020 te realiseren. De werkzaamheden zijn zo goed als gereed. Na het testen van de nieuwe leiding kan deze begin 2021 in bedrijf worden gesteld. De financiële afwikkeling met Rotterdam vindt plaats aan het eind van het eerste kwartaal 2021.

7103100327 2 KRW maatregelen Hoeksche Waard

In het kader van de waterkwaliteit worden op twee locaties in de Hoeksche Waard maatregelen uitgevoerd om de waterkwaliteit te verbeteren:

- Oud-Beijerlandsche Kreek: verondieping oevers en aanplant emerse vegetatie;
- Vooroever Binnenbedijkte Maas: aanbrengen openingen in de bestaande vooroeververdediging.

Het projectkrediet is vrijgemaakt in 2020 en de voorbereiding loopt. De omgevingsdienst heeft eind december aangegeven dat aanvullend onderzoek nodig is naar vier soorten fauna (rugstreeppad, huismus, modderkruiper en vlermuizen). Zowel het vlermuizenonderzoek als een eventuele ontheffingsprocedure is een langdurig traject. Daarmee is de bestuurlijke deadline van eind 2021 niet meer haalbaar. Er wordt onderzocht wanneer het project wel kan worden afgerond.

7103100338 Renovatie Gemaal Stellendam

Gemaal Stellendam wordt gerenoveerd omdat zowel de elektrotechnische installatie als de aandrijvingen van de pompen verouderd zijn, het gemaal niet volledig automatisch en op afstand bediend kan worden en bij hevige regenval de capaciteit onvoldoende is. Scope omvat het vervangen van de pompen (incl. capaciteitsuitbreiding), vervangen van de elektra-installatie, het aanbrengen van een aansluiting voor een noodstroomvoorziening en het verbeteren van de ventilatie, afzuiging en verwarming. De kredietaanvraag is goedgekeurd in de VV van 15 april 2020. De voorbereiding loopt. De afstemming met de stakeholders en bevoegd gezag is afgerond en het projectplan is vastgesteld en is onherroepelijk. Het opstellen van het ontwerp en bestek wordt extern uitbesteed.

7103100344 NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas

Dit project derden is bedoeld de wateroverlast beter te kunnen beheersen. Hiervoor is de aanleg van een duiker noodzakelijk door het eigendom van een particulier en een dijk. Vanwege een langlopend juridisch geschil met een particuliere grondeigenaar is voor 2020 geen voortgang te melden. De werkzaamheden voor een betere waterberging en sturing worden volgens de gemeente Hoeksche Waard (voorheen Binnenmaas) niet voor 2021 verwacht. De WSHD bijdrage van € 0,2 miljoen (conform de SOK) zal op z'n vroegst in 2022 worden uitgekeerd.

7103100345 Optimalisatie Watervoorz Brielse Meer

Door het automatiseren van een aantal waterschapsobjecten kan efficiënter worden omgegaan met zoet water van het watersysteem Bernisse en Brielse Meer. Ook kan efficiënter aan de watervraag van de agrarische sector worden voldaan. Tevens wordt de Spuisluis Spijkenisse in gebruik genomen als extra mogelijkheid om zoet water te kunnen inlaten. Het project is in 2019 gestart en zal met enige vertraging in 2022 worden opgeleverd. De opdracht voor het automatiseren van de inlaatsluis Spijkenisse is gegund, het werk is in uitvoering. De voorbereidingswerkzaamheden van de inlaten zijn afgerond.

7103100349 Ontwikkelplan Bernisse

Op 25 januari 2018 heeft de VV gevraagd om in samenwerking met de omgeving een ontwikkelplan op te stellen om de natuurbeleving in de Bernisse terug te brengen. Het ontwikkelplan is vervolgens opgesteld in nauw overleg met inwoners, gemeente en natuurorganisaties. In de VV van november 2018 is ingestemd met het Ontwikkelplan Bernisse en is hiervoor een krediet van € 0,8 miljoen beschikbaar gesteld. Met een bijdrage van € 0,3 miljoen vanuit de landschapstafel Voorne-Putten (LT-VP) wordt het project deels gesubsidieerd. Met de uitvoering van dit plan gaat het systeem van de Bernisse verbeteren. Tegelijkertijd komt er meer diversiteit in (water)planten en waterdieren en wordt het Bernissegebied aantrekkelijker voor recreatie. Het ontwikkelplan bestaat uit 14 bouwstenen waarvan er één is opgeleverd (beschermde vooroever). In 2020 is het bestek van de overige bouwstenen afgerond en is de aanbesteding gestart. De planning is om de werkzaamheden in 2021 af te ronden. De bestuurlijke deadline en de deadline voor de bijdrage van LT-VP is 31 december 2021.

7103100351 Vervangen vijzelgemaal Pietermankerk

Het project 'vervangen vijzelgemaal Pietermankerk' is opgestart vanwege de ingestorte duiker onder de Munnikensteeg te Zwijndrecht. De duiker onder de Munnikensteeg is ter hoogte van de rotonde ingestort en volgeschuimd. Door het volschuimen van de duiker vindt de afvoer van water nu grotendeels plaats via het vijzelgemaal Pietermankerk i.c.m. een noodbemaling om calamiteiten (overmatige regenval) op te kunnen vangen. De werkzaamheden aan de duiker Munnikensteeg kunnen echter pas uitgevoerd worden als er ter plaatse een verkeerskundige reconstructie plaatsvindt. Dit is niet op afzienbare termijn mogelijk. Daarom is besloten op korte termijn het vijzelgemaal Pietermankerk te

vervangen door een nieuwe vijzel met een grotere capaciteit (30m³/min). Op de langere termijn kan, buiten dit project, de duiker onder de Munnikensteeg worden vervangen tijdens het uitvoeren van groot onderhoud aan de weg. Het krediet is vrijgegeven in de VV van 24 juni 2020. De voorbereidingsfase is gestart met het graven van proefsleuven. Uit de resultaten is gebleken dat het een zeer complexe situatie aan kabels en leidingen betreft waardoor uitvoering niet zonder meer mogelijk is. Alternatieven worden uitgewerkt en in 2021 voorgelegd.

7103100354 Effectuering peilbesluit Groot Voorne West

Op 28 juni 2018 heeft de VV het peilbesluit Groot Voorne West vastgesteld. Door realisatie van dit project kan het peilbeheer gevoerd worden zoals in het peilbesluit is voorgesteld en wordt daardoor het peilbesluit geëffectueerd. Door het uitvoeren van de maatregelen uit het peilbesluit wordt naar verwachting de (grond)wateroverlast aan mens en omgeving verminderd en worden de functies in het gebied qua waterpeil en –kwaliteit beter bediend. In 2020 is de kredietaanvraag goedgekeurd. De voorbereiding is gestart, waaronder de uitvoering van benodigde onderzoeken. De afstemming met bevoegd gezag en de perceeleigenaren loopt.

7103300123 Gemaal Oudenhorn

Het gemaal Oudenhorn met bijbehorende dijk kruising en uitstroomwerk moet worden vervangen. Het gemaal draait nu minimaal, o.a. vanwege de geluids-, trillings- en stankoverlast van de oude dieselmotor. De dieselmotor is sterk verouderd, is einde levensduur en moet worden vervangen. Om aan de geldende ontwerpnorm te voldoen dient de pompinstallatie vervangen te worden. Daarnaast is de dijk kruising en het uitstroomwerk afgekeurd in de leidingtoets voor de waterkering. Het nieuwe gemaal wordt visvriendelijk uitgevoerd en wordt tweezijdig vispasseerbaar.

In 2020 is het krediet vrijgegeven en gestart met de voorbereiding. Afstemming met de omgeving en bevoegde gezagen is mede vanwege Corona lastig gebleken. De werkzaamheden voor ontwerp en bestek worden uitbesteed aan een adviesbureau. Een eerste ontwerp sessie met adviesbureau over de duurzaamheidsaspecten van het gemaal is gehouden.

7103300126 Renovatie gemaal Kilhaven

Bij inspecties zijn diverse gebreken geconstateerd, zoals aan de instroomkelk, de pomp en de vlinderklep. Al deze punten zijn in één revisie opgepakt, zodat de continuïteit van het gemaal kan worden gewaarborgd. Voor vernieuwing van de pomp is verzocht een visvriendelijke variant op te nemen. Door deze aanpassing kon het werk niet in 2020 afgerond worden en loopt de uitvoering door in 2021.

7103300129 Renovatie gemaal Nieuw Kraaijer

Voor diverse componenten van gemaal Nieuw Kraaijer was het einde van de levensduur bereikt, wat tot uiting kwam in meerdere gebreken. Daarnaast leverde het gemaal niet de gewenste capaciteit. Dit vraagstuk is direct meegenomen in de renovatie. Het resultaat van deze investering is een beter regulerend gemaal, welke weer robuust genoeg is voor de toekomst. In 2020 heeft de voorbereiding plaatsgevonden. De uitvoering vindt plaats in 2021.

7103300131 Vervangingsinvesteringen stuwen 2021 HoO

Binnen het Huis op Orde is een meerjarige vervangingsopgave vastgesteld voor stuwen. De grootschalige vervangingen zijn ondergebracht in dit project. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. De uitvoering vindt plaats in 2021.

7103300132 Vervangen kunstwrkn act. Waterbeheersing

Op basis van de huidige technische staat en/of het bereiken van einde technische levensduur dient een aantal kunstwerken gedurende 2021 vervangen te worden om zodoende het functioneren ervan te kunnen waarborgen. De werkzaamheden bevinden zich in de voorbereidingsfase.

7103300133 Vervangen stuwen 2021 HoO (overloop2020)

Drie stuwen die opgenomen waren in investering 7103300124 Vervangen Stuwen 2020 konden niet in 2020 opgeleverd worden. Om die investering af te kunnen sluiten, is voor deze 3 stuwen deze nieuwe investering aangemaakt. De werkzaamheden zijn in uitvoering en worden in het eerste kwartaal 2021 afgerond.

9.1.3.3 Waterketen

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Ged. vervanging rioolpersl. Mijnsheerenl	7304000057	1,846	-0,185	1,662	0,647	-	0,647	0,254
Bijdrage renovatie Pretorialaan	7304000060	0,147		0,147	-		-	
Leidingverlegging rotonde N218Oostvoorne	7304000064	0,350	-0,022	0,328	-	-	-	
Verleggen persleiding Westmaas N489	7304000065	0,370	-0,100	0,270	0,117	-	0,117	0,065
Renovatie rioolgemaal Ouddorp	7304000068	0,650	-0,200	0,450	-	-	-	-
Online meters waterlijn rwzi's	7304100118	7,600		7,600	0,102		0,102	0,102
TA Dokhaven	7304100124	2,200		2,200	1,787		1,787	1,091
Afsluiters effluentbemaling rwzi Dokh	7304100127	1,500		1,500	0,399		0,399	0,376
Kettingruimers Dokhaven 2020 - 2023	7304100132	2,350		2,350	0,090		0,090	0,089
Zandsilo's 1+2 Dokhaven	7304100136	0,280		0,280	0,002		0,002	0,002
Beluchtingscircuit RWZI Dordrecht	7304100139	2,500		2,500	2,217		2,217	2,217
Beluchtingscompressoren A-trap Dokhaven	7304100140	0,460		0,460	0,176		0,176	0,176
Renovatie Beluchtingsys Zwijndrecht	7304100141	3,500		3,500	0,077		0,077	0,077
IJzerchloride doseerinstal. Dordrecht	7304100142	0,200		0,200	-		-	-
IJzerchloride doseerinstal. Spijkenisse	7304100143	0,250		0,250	-		-	-
Ammoniummeters Hoogvliet	7304100144	0,170		0,170	0,024		0,024	0,024
Vervanging schakelkast rwzi Heenvliet	7304100145	0,200		0,200	0,031		0,031	0,031
Def herstel leidingwerk Dordrecht	7304100146	0,340		0,340	0,040		0,040	0,040
Herstel voorindikker Dordrecht	7304100147	0,210		0,210	0,192		0,192	0,192
Schakelkast PE dosering Spijkenisse	7304100148	0,210		0,210	0,047		0,047	0,047
Mob. IJzerchloride paxinstallatie rwzi's	7304100149	0,200		0,200	-		-	-
Surpluslib retourslibvijzels Spijk	7304100150	0,411		0,411	0,178		0,178	0,178
Retourslibafsluiters Dokhaven	7304100151	0,970		0,970	-		-	-
Roostergoed installaties Dokhaven	7304100152	1,400		1,400	-		-	-
RG Transport Installatie Dokhaven	7304100153	0,330		0,330	-		-	-

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Schakelkasten Dokhaven	7304100154	0,300		0,300	-		-	-
Ijzerchloride Strijen	7304100158	0,165		0,165	-		-	-
Nabezinktank en indikker Oude Tonge	7304100159	0,285		0,285	0,013		0,013	0,013
Vervangen platte daken Dokhaven	7304100160	0,400		0,400	-		-	-
Ijzerchloride Zwijndrecht	7304100161	0,325		0,325	-		-	-
Vervang dak bedieningsgebouw Hellevis	7304100162	0,135		0,135	-		-	-
Aanpassen blowers Dordrecht	7304100163	0,270		0,270	-		-	-
Aanschaf portakabin regio Flakkee	7304100164	0,130		0,130	-		-	-
Schakelkasten Sluisjesdijk	7304210017	6,966		6,966	1,629		1,629	0,962
WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk	7304210018	10,990	-0,017	10,973	10,553	-0,083	10,470	3,056
Gassysteem Sluisjesdijk	7304210020	0,305		0,305	0,214		0,214	0,210
Gassysteem Sluisjesdijk (op termijn)	7304210021	0,985		0,985	0,032		0,032	0,007
PE-doseervoorzieningen Sluisjesdijk	7304210022	0,097		0,097	0,080		0,080	0,080
Slibindikking, slibontwater. Sluisjesdijk	7304210023	0,294		0,294	0,004		0,004	
Terreinaanpassingen Sluisjesdijk	7304210025	0,265		0,265	-		-	
Gaswassers en ventilatie Sluisjesdijk	7304210039	0,775		0,775	0,072		0,072	0,070
PE-Bulkopslag Sluisjesdijk	7304210041	0,500		0,500	0,069		0,069	0,069
Aanschaf centrifuges Sluisjesdijk	7304210042	0,500		0,500	-		-	-
Luchtbehandeling ontw.lijn Dordrecht	7304210045	0,290		0,290	-		-	-
Totaal		52,621	-0,523	52,097	18,791	-0,083	18,708	9,427

7304000057 Ged. vervanging rioolpersl. Mijnsheerenl

De persleiding van rioolgemaal Mijnsheerenland naar het verzamelgemaal Heinenoord-Nieuweweg, met een lengte van ruim 3.000 meter, bestaat voor het grootste deel uit een asbestcement leiding. De leiding is verouderd en aangetast. De provincie is momenteel bezig met de voorbereiding van de reconstructie van de N489. Om de afvoer van het afvalwater te waarborgen, wordt de

rioolpersleiding vooruitlopend op de reconstructie verplaatst. In 2020 zijn de werkzaamheden in het voorjaar gegund. Het project is vertrapd als gevolg van een geschil tussen de aannemer, Provincie Zuid-Holland en Stedin. Intern is juridisch advies ingewonnen. Het verzoek om de leiding op een andere locatie te leggen is ingediend bij Stedin.

7304000060 Bijdrage renovatie Pretoriaaan

Het betreft een bijdrage in de kosten van de renovatie van het rioolgemaal Pretoriaaan in Rotterdam. Op dit rioolgemaal, dat in eigendom en beheer is bij de gemeente Rotterdam, is een kostenverdeling afgesproken tussen waterschap en gemeente. De werkzaamheden zijn afgerond. De laatste termijn zal worden voldaan nadat een accountantsverklaring is ontvangen van de gemeente Rotterdam.

7304000064 Leidingverlegging rotonde N218Oostvoorne

De provincie is voornemens de N218 te reconstrueren. Op verzoek van de provincie wordt de huidige asbestcement persleiding van WSHD ter hoogte van de Kleidijk / (nieuwe) rotonde verlegd en vervangen door een kunststof (PE) leiding. In het in 2019 uitgevoerde grondonderzoek is hoge archeologische waarde geconstateerd. In verband met issues met perceeleigenaren overweegt de provincie een herziening van de plannen (Verkeersregelingsinstallatie (VRI) in plaats van rotonde, verschuiven van de rotonde). In 2020 is veelvuldig overleg gevoerd met provincie en gemeente over de verdere invulling van het project.

7304000065 Verleggen persleiding Westmaas N489

Het verleggen van de rioolpersleiding wordt uitgevoerd in samenspraak met de provincie. De werkzaamheden zijn aanbesteed en gegund. Het project is vertraagd als gevolg van een geschil tussen de aannemer, Provincie Zuid-Holland en Stedin. Intern is juridisch advies ingewonnen. Onderzoek naar een mogelijk alternatief tracé is in uitvoering. Er zijn gesprekken gevoerd met de provincie Zuid-Holland, de aannemer en de kabeleigenaren om de werkzaamheden gerealiseerd te krijgen.

7304100118 Online meters waterlijn rwzi's

Toepassing van online-meters in het zuiveringsproces is onderdeel van het toekomst gereed maken van de rwzi's. Met deze meetinstrumenten is het mogelijk de bedrijfsvoering van de rwzi's op afstand te doen. Het betreft meetinstrumenten voor de waterlijn van de zogenoemde buiten-rwzi's (excl. Dokhaven/Sluisjesdijk). Dit gaat gepaard met een stabielere en een efficiëntieverbetering van de bedrijfsvoering en betere prestaties van de installaties. In 2020 is het krediet vrijgemaakt en zijn de voorbereidingswerkzaamheden opgestart.

7304100124 TA Dokhaven

De Technische Automatisering op de RWZI Dokhaven en het slibverwerkingsbedrijf Sluisjesdijk wordt gebruikt om installatieonderdelen en werktuigen te bedienen, besturen en bewaken. Onderdelen van de TA-installatie zijn aan het einde van hun technische levensduur en worden niet meer door de leverancier ondersteund. Reservedelen hiervoor zijn niet meer leverbaar. Hierdoor ontstaat een groot risico voor de bedrijfscontinuïteit. Door deze onderdelen te vervangen door nieuwe onderdelen zal de robuustheid en onderhoudbaarheid van de installaties weer voldoen aan de oorspronkelijke ontwerpisen. Dit project is afgestemd en geeft no-regretmaatregelen t.o.v. de ALM Dokhaven. Het project bevindt zich inmiddels in de laatste fase. De laatste vervangingen worden in Q1 2021 afgerond.

7304100127 Afsluiters effluentbemaling rwzi Dokh

Doordat de afsluiters niet meer hun functie vervullen, zijn de afgelopen jaren het effluentwerk, met appendages, en terugslagkleppen niet voldoende onderhouden. Hierdoor kan zowel de werking van de waterkerende afsluiters, als van de effluentpompen voor de komende jaren niet worden gegarandeerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd in de effluentafvoer Oost- en West-uitstroomconstructie naar de Maas en betreffen het vervangen van effluent afsluiters, inspectie van de twee effluent leidingen en appendages en het inspecteren en onderhoud van de onderhoudsafsluiters van de effluentpompen. Het bleek in 2019 efficiënt om een aantal aanvullende werkzaamheden te verrichten waardoor werk met werk kon worden gecombineerd. Zo werden onder meer aanvullende werkzaamheden verricht, die mogelijk zijn omdat de effluentkelders leeg gezet worden en alle onderdelen van het effluentwerk in de scope zijn opgenomen. In 2020 heeft de aanbesteding plaatsgevonden en is de eerste fase uitgevoerd.

7304100132 Kettingruimers Dokhaven 2020 - 2023

Op rwzi Dokhaven bevinden zich nabezinktanks, tussenbezinktanks en zandverwijderingstanks welke voorzien zijn van kettingruimersystemen. Het doel van dit systeem is om door middel van ruimers/schrapers het drijfslaagslib uit de waterlijn en het bezonken slib/zand op de bodem van de tanks te verwijderen. In totaal heeft rwzi Dokhaven 36 tanks. Uit metingen op slijtage is gebleken dat de eerste kettingruimers met bijbehorende tandwielen en glijgeleiders toe zijn aan vervanging. De kettingruimers worden de komende 2 jaar gefaseerd vervangen.

7304100136 Zandsilo's 1+2 Dokhaven

De zandsilo's op Dokhaven bufferen het verzamelde zand uit de zuiveringsinstallatie en verzorgen het transport naar de zandtransportcontainers. Om de betrouwbaarheid van de zandafvoerinstallatie voor de komende jaren te garanderen is levensverlengend onderhoud noodzakelijk. Deze werkzaamheden omvatten het schoonmaken, inspecteren, de reparatie en conservering van de zandsilo's en revisie van de mechanische transportinrichting. In 2020 is een andere aanpak gekozen vanwege een tegenvallende aanbesteding. Dit is opnieuw in de markt gezet en de realisatie is gestart. De geplande einddatum van de realisatie van het project is maart 2022.

7304100139 Beluchtingscircuit RWZI Dordrecht

De beluchtingscircuits van RWZI Dordrecht zijn een kritisch onderdeel van de procesvoering. Reden voor het project is het feit dat ongeveer 30-40% van de beluchtingseenheden (schotels) faalden, waardoor er niet meer optimaal belucht werd en de kwaliteit van het zuiveringsproces daalde. Daarnaast waren andere (mechanische) onderdelen aan het einde van hun levensduur. Met het project is de prestatie van de beluchtingscircuits weer op gewenst niveau gebracht, door het verbeteren van de zuurstofinbreng in de drie beluchtingstanks. Ook is de technische staat van de beluchtingscircuits en randapparatuur weer op orde gebracht. De reinigingswerkzaamheden zijn in het derde kwartaal van 2020 afgerond, de beluchtingsschotels zijn vervangen en de mechanische werkzaamheden zijn opgeleverd. In Q1 2021 zal het gehele project zijn afgerond.

7304100140 Beluchtingscompressoren A-trap Dokhaven

Op Dokhaven staan 4 beluchtingscompressoren in een 3+1 opstelling, waarvan er één dient als reserve compressor. De beluchtingscompressoren leveren lucht ten behoeve van de beluchting van de zandvangens en de A-trap. De compressoren zijn toe aan een grondige revisie of vervanging om de levensduur te verlengen. Met deze investering kunnen de compressoren nog minimaal 15 jaar hun functie vervullen. De werkzaamheden zijn in 2020 aanbesteed en de uitvoering is gestart.

7304100141 Renovatie Beluchtingsys Zwijndrecht

7304100142 IJzerchloride doseerinstal. Dordrecht

7304100143 IJzerchloride doseerinstal. Spijkenisse

7304100144 Ammoniummeters Hoogvliet

7304100145 Vervanging schakelkast rwzi Heenvliet

7304100146 Def herstel leidingwerk Dordrecht

7304100147 Herstel voorindikker Dordrecht

7304100148 Schakelkast PEdosering Spijkenisse

7304100149 Mob. IJzerchloride paxinstallatie rwzi's

7304100150 Surplusslib retourslibvijzels Spijk

In februari 2020 is het krediet voor 10 (vervangings)investeringen uit het raamkrediet Huis op Orde 2020 vrijgemaakt. De voorbereidingen van deze investeringen zijn in 2020 getroffen. Voor een aantal investeringen is gestart met de uitvoering. De geplande einddatum van de realisatie van deze investeringen is december 2021.

7304000068 Renovatie rioolgemaal Ouddorp

7304100151 Retourslibafsluiters Dokhaven

7304100152 Roostergoed installaties Dokhaven

7304100153 RG Transport Installatie Dokhaven

7304100154 Schakelkasten Dokhaven

7304100158 IJzerchloride Strijen

7304100159 Nabezinktank en indikker Oude Tonge

7304100160 Vervangen platte daken Dokhaven

7304100161 IJzerchloride Zwijndrecht

7304100162 Vervang dak bedieningsgebouw Hellevsls

7304100163 Aanpassen blowers Dordrecht

7304210045 Luchtbehandeling ontw.lijn Dordrecht

In november 2020 is het krediet voor 10 (vervangings)investeringen uit het raamkrediet Huis op Orde 2021 vrijgemaakt. Hierdoor kan de uitvoeringsperiode van deze investeringen gehaald worden ondanks de lange levertijden. De geplande einddatum van de realisatie van deze investeringen is december 2022.

7304100164 Aanschaf portakabin regio Flakkee

Locatie rwzi Oude Tonge vervult een regiofunctie voor de operationele afdeling. Gebleken is dat er onvoldoende beschikbare werk- en overlegruimten aanwezig zijn. Er is gekeken naar de mogelijkheden. De meest eenvoudige en doelmatige oplossing is het plaatsen van een functionele portakabin. In november 2020 is het krediet vrijgemaakt. De geplande einddatum van de realisatie is december 2021.

7304210017 Schakelkasten Sluisjesdijk

De besturing- en schakelkasten op de locatie Sluisjesdijk, die vervangen gaan worden, zijn geïnstalleerd bij de bouw van het slibverwerkingsbedrijf. Tot op heden zijn deze kasten niet vernieuwd of vervangen en hebben het einde van de technische levensduur bereikt. Bij dit project wordt een 18-tal schakelkasten vernieuwd, bestaande uit 52 besturingspanelen op de locatie Sluisjesdijk. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Door keuzes op basis van adviezen vanuit de inventarisatiefase (o.a. marktconsultatie) is de scope op aantal onderdelen uitgebreid. In 2020 is het voorontwerp afgerond. Er is besloten tot versnelde uitvoering van de PE-bulk en versnelde aankoop van de centrifuges (investering met nummer 7304210041 en 7304210042). Een sessie vanuit de methodiek Duurzaam Grond Weg en Waterbouw is toegepast en de resultaten hiervan zijn meegenomen bij het opstellen van het voorontwerp.

7304210018 WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk

Het project maakt deel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de Toekomstvisie Sluisjesdijk (ALM-studie). Het betreft het vervangen van de WKK-installatie op het slibverwerkingsbedrijf Sluisjesdijk. Deze installatie zet het in de gistingstanks geproduceerde biogas om in energie (warmte en elektriciteit). In 2020 is een nieuwe, grotere gasmotor geplaatst en in gebruik genomen en zijn twee gasmotoren gereviseerd. Daarnaast is de biogasreiniger en de CV installatie in gebruik genomen. Het werk is in uitvoering. In de realisatiefase zijn complicaties opgetreden, waardoor er vertraging is ontstaan. Belangrijke oorzaken zijn de COVID-19 invloed, de complexiteit van de installatie en het feit dat deze continu in bedrijf moet zijn en andere gelijktijdig lopende projecten op dezelfde locatie.

7304210020 Gassysteem Sluisjesdijk

In de ALM Sluisjesdijk is een aantal technische aanpassingen voorgesteld om de gasveiligheid te verbeteren. Met dit project wordt beoogd om bij alle besloten ruimten waar in de huidige situatie biogas kan vrijkomen door uitblazing van een veiligheidsvoorziening, de installatie zodanig aan te passen dat een gasuitblazing direct naar een lozingspunt in de buitenlucht wordt afgevoerd. Verder wordt detectie aangebracht om gasuitblazing te detecteren, te signaleren op het Beeldschermbedieningssysteem (BBS) en te alarmeren. De realisatie is in 2020 gestart. De werkzaamheden zijn nagenoeg gereed en worden afgerond in Q1 2021.

7304210021 Gassysteem Sluisjesdijk (op termijn)

Dit project maakt onderdeel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de ALM-studie Sluisjesdijk. Doel van het project is een gelijkmatiger bedrijf van de installatie, het verhelpen van bufferproblemen en het verbeteren van de (proces)prestaties. Op de installatie Sluisjesdijk wordt jaarlijks ruim 4 miljoen m³ biogas geproduceerd. Met dit project wordt de biogasverwerking geoptimaliseerd en de gasveiligheid op Sluisjesdijk verbeterd. De gasfakkel is onderdeel van het gassysteem en de veiligheidsketen. Verdere voorbereiding is afhankelijk van de grondaankoop van het naastgelegen terrein (7304210026 verwerving grond Sluisjesdijk), wat de voorkeurslocatie voor de nieuwe fakkel is. De geplande einddatum van de realisatie van het project is december 2022.

7304210022 PE-doseervoorzieningen Sluisjesdijk

Dit project maakt onderdeel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de ALM-studie Sluisjesdijk. Het project beoogt het oplossen van capaciteitsproblemen ten aanzien van drinkwater en bedrijfswater voor respectievelijk de aanmaak en dosering van polymeer (PE) en schoonmaakwerkzaamheden. De voorbereiding van de PE-doseervoorzieningen is in 2020 uitgevoerd. De uitkomsten worden opgenomen in het schakelkastenproject, waarvan in 2020 het voorontwerp is afgerond.

7304210023 Slibindikking,slibontwater. Sluisjesdijk

In de ALM-studie Sluisjesdijk is geconstateerd dat er over heel de slibindikinstallatie knelpunten zijn t.a.v. de buffer- en opslagcapaciteit. Dit uit zich vooral bij pieken in de aanvoer van slib. De benoemde oplossingsrichting is het gelijkmatiger bedrijven van de installatie. Vanwege de raakvlakken met het schakelkastenproject is besloten om deze projecten te combineren. In 2020 is het voorontwerp afgerond en is gestart met het definitief ontwerp.

7304210025 Terreinaanpassingen Sluisjesdijk

Na afronding van de projecten van de ALM Sluisjesdijk worden de terreinaanpassingen uitgevoerd. Een 3e poort in de erfafscheiding langs het fietspad aan de westzijde dient gerealiseerd te worden alsmede een (ontsluitings)weg, die aansluit op de huidige terreinweg. Dit project kan gerealiseerd worden na afronding van diverse projecten en onderzoeken die

lopen op Sluisjesdijk. De geplande einddatum van de realisatie van het project is december 2022.

7304210039 Gaswassers en ventilatie Sluisjesdijk

De gaswassers op Sluisjesdijk hebben als doel stankoverlast en verspreiding van ziektekiemen te voorkomen. Om dit in de omgeving en voor eigen medewerkers te garanderen is een betrouwbaar gaswas- en ventilatiesysteem op Sluisjesdijk noodzakelijk. De werkzaamheden omvatten het schoonmaken, inspecteren, conserveren en repareren van het in- en exterieur van de gaswassers inclusief de revisie van de mechanische ventilatie. Met deze levensverlengende onderhoudsactie kan de betrouwbaarheid van de gaswasser en het ventilatiesysteem voor de komende jaren weer worden gegarandeerd. In 2020 is de aanbesteding doorlopen en is de realisatie opgestart. De geplande einddatum van de realisatie van het project is maart 2021.

7304210041 PE-Bulkopslag Sluisjesdijk

7304210042 Aanschaf centrifuges Sluisjesdijk

In het kader van mogelijke versnelling van delen van het project is een tweetal maatregelen naar voren gehaald:

PE-bulkopslag

Deze maatregel betreft de realisatie van een bulkopslag voor polymeer inclusief bijbehorende instrumentatie en aansturing. Deze maatregel is vooruitlopend op de uitvoering van het schakelkastenproject naar voren gehaald. In 2020 is het krediet vrijgevraagd, waarna het ontwerp is gemaakt en aanbesteed en in opdracht gegeven. De realisatiefase is gestart voor de PE-bulkopslag.

Aanschaf centrifuges

Deze maatregel betreft de aanschaf van twee centrifuges als directielevering. Het krediet hiervoor is vrijgevraagd en er is gestart met opstellen van de uitvraag om de aanbesteding te kunnen starten.

9.1.3.4 Wegen

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15	7405130078	0,246		0,246	-		-	-
Veckdijk V0334 vak 1, 2	7405130083	0,216		0,216	-		-	-
Buitenom H0172 vak 40, 45, 50	7405130088	0,886		0,886	-		-	-
Kruisweg G3950 vak 10	7405130089	0,234		0,234	-		-	-
Bermverh. G3950 Kruisweg Achthuizen	7405130095	0,104		0,104	-		-	-
Bermverh. V0308 Hoonardweg	7405130099	0,080		0,080	-		-	-
Hoonardweg V0308/V0116	7405130104	0,370		0,370	0,199		0,199	0,199
Materieel gladheidsbestrijding	7405130133	2,400		2,400				
Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss	7405210036	0,204		0,204	-		-	-
Vervanging openbare verlichting 2020	7405210053	0,880		0,880	-		-	-
Bijdrage reconstructie N489	7405210069	0,183		0,183	-		-	-
Bijdrage reconstructie A29-N487	7405210070	0,182		0,182	-		-	-
Duurzaamveilig: Glaspark	7405210075	0,250		0,250	-		-	-
Vervanging openbare verlichting 2021	7405210081	0,300		0,300	-		-	-
Totaal		6,534		6,534	0,199		0,199	0,199

7405130078 3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15

7405130083 Veckdijk V0334 vak 1, 2

7405130088 Buitenom H0172 vak 40, 45, 50

7405130089 Kruisweg G3950 vak 10

7405130095 Bermverh. G3950 Kruisweg Achthuizen

7405130099 Bermverh. V0308 Hoonardweg

7405130104 Hoonardweg V0308/V0116

7405210075 Duurzaamveilig: Glaspark

Het groot-onderhoud wordt zoveel mogelijk gecombineerd met de opgaves voor het duurzaam veilig inrichten van de wegen en het aanpakken van de

bermverharding. Voor deze aanpak zijn verkeerskundige analyses en afstemming met de omgeving van belang. Voor het uitvoeren van groot onderhoud 2020 zijn twee raamkredieten opgenomen. Een raamkrediet voor het reguliere groot onderhoud en een raamkrediet vanuit Huis op Orde, wat naast groot onderhoud ook betrekking heeft op duurzaam veilig en bermverharding. Als gevolg van het uitblijven van participatie en vertraagde afstemming met gemeenten en kabelbeheerders wordt een aantal opgaves doorgeschoven naar 2021.

7405210036 Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss

Het project is in uitvoering onder verantwoordelijkheid van de provincie. In 2020 zijn de laatste zaken van de samenwerkingsovereenkomst besproken. Daarop zijn geen wezenlijke wijzigingen gevonden. Het project wordt (voor het waterschaps gedeelte) naar verwachting in 2021 afgerond, waarna de bijdrage betaald kan worden aan de provincie.

7405210053 Vervanging openbare verlichting 2020

Het areaal aan openbare verlichting is in het kader van het Wegenbeheerprogramma geïnventariseerd. Daaruit is naar voren gekomen dat er sprake is van een vervangingsopgave. Daarnaast zijn doelstellingen opgenomen met betrekking tot de besparing op energiekosten en het verwijderen van overtollige verlichting. De verlichting wordt in LED uitgevoerd. De engineering voor het verlichtingsplan en het opstellen van het bestek wordt afgerond. De aanbestedingsprocedure is in 2019 opgestart, na gunning in 2020 heeft de realisatie gedeeltelijk (50%) plaatsgevonden in 2020. Het is niet gelukt, gezien de korte uitvoeringstijd in 2020, dit geheel uit te voeren. Het restant wordt in 2021 uitgevoerd.

7405210069 Bijdrage reconstructie N489

Met de provincie en de gemeente Hoeksche Waard wordt gewerkt aan de verbetering van de verkeersveiligheid op de N489 ter hoogte van Mijnsheerenland en Westmaas. Deze investering betreft de bijdrage van het

waterschap in een pakket van maatregelen, zoals het omvormen van een bestaand kruispunt in een rotonde en het aanpassen van een bestaande aansluiting. De overeenkomst met de provincie is ondertekend. De provincie voert de werkzaamheden uit, vertraging in de grondaankoop resulteert ook in vertraging van de uitvoering. Het totale project wordt nu naar verwachting in 2021 opgeleverd. Afrekening met het waterschap vindt plaats op basis van 2 deelprojectafspraken. Een deelopdracht (1 rotonde) zou in 2020 worden opgeleverd. Dat is niet gelukt, waardoor deze deelbijdrage doorschuift naar 2021.

7405210070 Bijdrage reconstructie A29-N487

In 2019 is de intentieovereenkomst gesloten met RWS en Provincie Zuid-Holland (PZH) voor een betere en veiligere afwikkeling van het verkeer op de A29 van en naar de N487. De provincie voert het project uit. Hiertoe wordt in 2021 een SOK (samenwerkingsovereenkomst) opgesteld en afgesloten. Daarna wordt ontwerpfasen en vervolgens de uitvoering gestart. Oplevering loopt vertraging op en is nu voorzien in 2023. De afrekening van de bijdrage aan de provincie zal (in principe) geschieden na afronden van het project.

7405210081 Vervanging openbare verlichting 2021

Dit betreft een vervangingsinvestering voor openbare verlichting ouder dan 40 jaar. De exacte locatie wordt een jaar daarvoor bepaald.

9.1.3.5 Bestuur en Organisatie

Lopende investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Fysieke Toegang – deelproject NEN3140	7610000009	3,150		3,150	0,516		0,516	0,516
Inrichting pand Handelsweg 110	7811700011	0,210		0,210	0,013		0,013	0,013
Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2015	7811800019	0,540		0,540	-		-	-
Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2016	7811800020	0,350		0,350	-		-	-
Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2017	7811800021	0,350		0,350	-		-	-
Vervanging meubilair 2020	7811800022	0,360		0,360	-		-	-
Totaal		4,960		4,960	0,529		0,529	0,529

7610000009 Fysieke Toegang – deelproject NEN3140

Om een duurzame oplossing bij de toegangsbeveiliging van ruimtes met elektrisch gevaar te realiseren was er, op basis van inventarisatie en marktconsultatie, meer tijd nodig om het werk op een effectieve en efficiënte manier aan de markt aan te bieden. Daarnaast heeft COVID-19 de start en de doorlooptijd van de inventarisatie en de marktconsultatie beïnvloed. In 2020 is de oorspronkelijke aanbestedingsstrategie gewijzigd. De insteek werd een raamcontract waarin ook de aanbesteding van het hoofdproject zou worden meegenomen en waarin we makkelijk uitbreiding konden doen. De voorbereidingen voor deze aanbesteding hebben vertraging opgelopen en worden in het eerste kwartaal van 2021 afgerond

7811700011 Inrichting pand Handelsweg 110

In de zomer van 2020 heeft de VV besloten tot het aankopen van het pand aan de Handelsweg 110. Tegelijkertijd is een investering van € 0,2 miljoen vrijgemaakt voor het realiseren van de verbouwing en inrichting van een gedeelte van het pand. De gesprekken over de noodzakelijke en gewenste inrichting zijn nog

lopende. Wanneer besluitvorming heeft plaatsgevonden over de gewenste inrichting wordt een en ander opgepakt

7811800019 Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2015

7811800020 Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2016

7811800021 Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2017

Om de civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden door eigen personeel te kunnen uitvoeren, heeft het waterschap materieel in eigendom. Het huidige materieel heeft voor een deel de technische levensduur bereikt. Om ervoor te zorgen dat betrouwbaar materiaal beschikbaar is dat voldoet aan de gebruiks- en wettelijke eisen is vervanging noodzakelijk. Bovengenoemde investeringen zijn in 2020 vrijgemaakt. Vervanging van het huidige materieel wordt voorzien in 2021

7811800022 Vervanging meubilair 2020

De voorbereidingen voor deze investeringen zijn gestart in 2020. In verband met andere ideeën over werken op kantoor tijdens en na de Coronaperiode is de aanbesteding tijdelijk opgeschort.

9.1.4 Afgesloten investeringen

9.1.4.1 Waterveiligheid

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Fase II Dijkverst. E van Dordrecht HWBP2	7001011610	2,353	-2,353	-	2,346	-2,352	-0,006	-0,006
Aankoop gronden tbv dijkversterkingsproj	7001018000	0,050		0,050	-		-	
Herprofilering polder Zuidoord	7101010008	0,790		0,790	0,465		0,465	0,465
Totaal		3,193	-2,353	0,840	2,811	-2,352	0,459	0,459

7001018000 Aankoop gronden t.b.v. dijkversterkingsproject

Het kredietbedrag betrof een reservering voor aankoop van gronden buiten de subsidieregeling HWBP2, voor kosten die niet gesubsidieerd werden. In 2020 bleek dat wij vooralsnog geen gebruik zouden maken van deze reservering. Daarom is besloten dit krediet te laten vervallen. Indien blijkt dat een grondaankoop alsnog nodig is de komende periode ten behoeve van het investeringsproject Hoeksche Waard Zuid, zal dit opgepakt worden door grondzaken binnen hun reguliere werkzaamheden.

7101010008 Herprofilering polder Zuidoord

Het succesvol managen van risico's in de planvorming en realisatie, optimalisaties in het ontwerp, de intensieve samenwerking met betrokken partijen (aannemer, eigenaar, RWS, gemeente Nissewaard en Natuurmonumenten) en het daardoor benutten van meekoppelkansen, hebben geresulteerd in een kortere doorlooptijd en lagere kosten dan normaal. Dit leidde tot een positief saldo van in totaal € 0,2 mln.

9.1.4.2 Water

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Aanleg nvo met plas/drasberm De Keen	7103100241	0,312	-0,060	0,252	0,293	-0,032	0,261	-0,005
Ontwikkeling vispaaiplaatsen Brielsemeer	7103100285	0,169		0,169	0,169		0,169	0,105
Aanleg NVO Strijense Haven	7103100286	0,158		0,158	0,125		0,125	0,062

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
De Eendragt, fase 1	7103100289	0,330		0,330	0,254		0,254	-0,063
Aanleg nvo Piershilse Gat&Delta Hoeve	7103100301	0,757	-0,550	0,207	0,681	-0,495	0,186	-0,134
Nvo Schuringse Haven (Cromstrijen)	7103100317	0,330	-0,191	0,139	0,414	-0,062	0,353	0,006
PeilopzetOudendyk(peilbesluit DeEendragt)	7103100337	0,344		0,344	0,265		0,265	0,240
Aanpassen kunstwerken Wateropgave ZW	7103100348	0,150		0,150	0,124		0,124	0,123
Vervanging Duiker 2020 HoO	7103100352	0,240		0,240	0,250		0,250	0,250
Ren. persleiding gemaal Nieuwe Stad	7103100353	0,225		0,225	0,216		0,216	0,216
Persleiding Gemaal Burgen	7103100356	0,250		0,250	0,171		0,171	0,171
Vervangingsinvest. beschoeiingen 2020	7103100358	0,400		0,400	0,450		0,450	0,450
Routers met 4G back-up GO	7103300119	0,070		0,070	0,070		0,070	0,024
Krooshekreiniger Gemaal Koert	7103300122	0,058		0,058	0,058		0,058	0,041
Vervangen Stuwen 2020 HoO	7103300124	0,420		0,420	0,118		0,118	0,118
Vervanging 4 gemalen mechanisch 2020	7103300125	0,465		0,465	0,452		0,452	0,452
Renovatie gemaal Dabbe	7103300127	0,095		0,095	0,088		0,088	0,088
Renovatie gemaal Het Oudeland	7103300128	0,165		0,165	0,151		0,151	0,151
Gemaal Gemaal Weeskinderendijk	7103300130	0,155		0,155	0,143		0,143	0,143
Renovatie Stuw Eendragtspolder	7103300134	0,075		0,075	0,074		0,074	0,074
Gemaal Kilhaven aanleggen noodleidingen	7103300135	0,073		0,073	0,072		0,072	0,072
Totaal		5,241	-0,801	4,440	4,639	-0,589	4,050	2,586

7103100285 Ontwikkeling vispaaiplaatsen Brielsemeer

Het project betreft de realisatie van een tiental vispaaiplaatsen in het waterlichaam Brielse Meer ter invulling van de KRW opgave. Het project is in 2018 opgestart. Uit de uitgevoerde bodemonderzoeken bleek dat een aantal locaties verontreinigd was (o.a. asbest en zink). Er is daarom besloten twee locaties te laten vervallen. In 2019 is de uitvoering gestart. Ondanks het vervallen van de twee locaties, is het gelukt om op de andere locaties meer meters aan vispaaiplaatsen te realiseren. Op aanwijzing van de milieukundige begeleiding moest meer verontreinigde grond worden afgevoerd en zijn de kosten toegenomen. Door extra werkzaamheden bij twee locaties vanwege PFAS en asbest is de uitvoering met een kleine vertraging in Q2 van 2020 afgerond.

7103100286 Aanleg NVO Strijense Haven

Bij de Strijense Haven is 500 meter natuurvriendelijke oever ter invulling van de KRW opgave gerealiseerd. Het project is in 2018 opgestart, de uitvoering heeft in 2019 plaatsgevonden en is in 2020 afgerond.

7103100289 De Eendragt, fase 1

Bij de vaststelling van het Peilbesluit De Eendragt (Hoeksche Waard) is onderkend dat, om het vastgestelde peil te kunnen realiseren, eerst maatregelen in het gebied uitgevoerd moeten worden. De uitvoering hiervan is opgedeeld in twee fases. Fase 1 omvat maatregelen in peilgebied H02.014 (voorheen 2.1C) om flexibel peilbeheer mogelijk te maken en maatregelen in peilgebied HO2.007 (voorheen peilgebied 2.7) om het te lage praktijkpeil op het gewenste peil te brengen. Fase 2 (maatregelen doorspoelen) wordt niet meegenomen in de scope van dit project. De werkzaamheden in Fase 1 bestaan uit het realiseren van een geautomatiseerde schuif bij Zwartsluisje en het compenseren van ongeveer 40 grondeigenaren voor het verhogen van het maaiveld en herdrainage.

In 2018 is het project opgestart. In 2019 is de schuif bij Zwartsluisje gerealiseerd en overgedragen. Voor de compensatiemaatregelen is in Q3 van 2019 een externe taxateur aangesteld en er is een informatieavond gehouden. De totale waarde van de taxaties bleek echter zodanig hoog dat de kosten niet meer opwegen tegen de baten. Daarom is na instemming door het college van D&H besloten het project voortijdig te beëindigen.

7103100301 Aanleg NVO Piershilse Gat&Delta Hoeve

Voor het KRW waterlichaam Piershilse Gat/Vissersvliet is een aantal maatregelen vastgesteld ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit. Eén van de maatregelen is het realiseren van in totaal ca. 3,3 km aan natuurvriendelijke oevers. In 2018 is het project opgestart. Om deze NVO's te kunnen uitvoeren moest over de gehele lengte van de oever grond worden verworven. Omdat een aantal grondeigenaren geen grond wilde verkopen, is de scope van het project aangepast. Daar waar wel grond kon worden verworven, is over een lengte van 1 km een volledige NVO aangelegd. Waar dat niet mogelijk was, heeft alleen vernatting van de oevers plaatsgevonden in de taluds die in eigendom van het waterschap zijn. In 2019 is een akkoord bereikt met de betreffende perceel-eigenaren en de visvereniging. De aanbesteding kon daardoor begin september 2019 starten. De vertraging in de grondverwerving heeft er echter toe geleid dat het project in 2020 pas is afgerond.

7103100337 PeilopzetOudendyk(peilbesluitDeEendragt)

Binnen het project is een aantal maatregelen uitgevoerd ter voorkoming van verzilting in het gebied en ter verbetering van de doorstroming en waterkwaliteit. Het project is in 2018 opgestart.

Tijdens de opname van het werk ten behoeve van de oplevering is gebleken dat een aantal maatregelen niet conform het bestek is uitgevoerd. Dit betreft met name afwijkingen in de hoogteligging van de aangelegde duikers en overstort. De aannemer is aan de hand van de constatering direct begonnen met in- en nametingen. Aanpassingen worden nog in januari 2021 gedaan en passen nog in de nazorgperiode. Hier zijn geen extra kosten aan verbonden waardoor de investering kon worden afgesloten.

7103100348 Aanpassen kunstwerken Wateropgave ZW

Door het automatiseren van drie stuwen kan bij hevige regenval het water uit het stedelijk gebied van Zwijndrecht efficiënter en effectiever worden afgevoerd. Ook wordt hiermee doorspoeling gerealiseerd om de waterkwaliteitsproblemen op te lossen. Om het project te kunnen uitvoeren, zijn afspraken vastgelegd met de gemeente Zwijndrecht in relatie tot de overname van de kunstwerken. Het project is in 2019 opgestart en medio december 2020 afgerond.

7103100352 Vervanging Duiker 2020 HoO

De investering betreft de vervanging en/of renovatie van een drietal duikers; duiker Duivenwaardsedijk Nieuwe-Tonge, duiker Berkenlaan Poortugaal en duiker Fittersweg Ooltgensplaat. Alle vervangingen en/of renovaties zijn afgerond in 2020.

7103100353 Ren. persleiding gemaal Nieuwe Stad

Naar aanleiding van een inspectie in 2014 zijn diverse gebreken geconstateerd aan met name de persleiding. Het herstel heeft in 2020 succesvol plaatsgevonden.

7103100356 Persleiding Gemaal Burgen

In 2015 is schade ontstaan aan de persleiding van gemaal Burgen. Dit gemaal verzorgt een betere doorspoeling van de watersystemen Lombardijen en Zuiderpark rondom de Slinge in Rotterdam. Vanwege hun kennis en eigenaarschap van het leidingentracé aldaar heeft het Ingenieursbureau Rotterdam de voorbereiding en uitvoering van de vervanging van de beschadigde persleiding voor het waterschap uitgevoerd. Door deze expertise is het werk aanzienlijk goedkoper uitgevoerd dan vooraf door het waterschap was geraamd. Binnen één jaar na opdracht is de leiding in oktober 2020 naar tevredenheid met minimale overlast in Rotterdam vervangen en opgeleverd.

7103100358 Vervangingsinvest. beschoeiingen 2020

De investering betreft de vervanging van de beschoeiingen Austinplein Herkingen, Molenvliet Mijnsheerenland en Hilseweg Rockanje. Om te voorkomen dat door de slechte staat van de beschoeiingen het talud inzakt en de waterdoorstroming in de watergang wordt verhinderd is als risicomaatregel deze beschoeiing vervangen.

7103300119 Routers met 4G back-up GO

Bij veel kunstwerken vindt de besturing plaats over een analoge verbinding. KPN heeft aangekondigd te stoppen met de ondersteuning van haar analoge telefoonlijnen. Om de bedrijfszekerheid te waarborgen zijn de oude analoge aansluitingen vervangen voor een toekomstbestendige variant: nieuwe routers met 4G ontvangst.

7103300122 Krooshekreiniger Gemaal Koert

De investering betreft de renovatie van de krooshekreiniger binnen het gemaal Koert. De werkzaamheden, het vervangen van de loopwagen en grijper, zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300124 Vervangen Stuwen 2020 HoO

De investering betreft de vervanging en/of renovatie van een vijftal stuwen. Daarvan zijn twee stuwen in 2020 afgerond: Stuw Plan Zuid en stuw OC Treddam. De andere drie stuwen (Stuw Helledijk, Stuw Geldersedijk en Stuw Broekseweg) zijn reeds gecontracteerd en de werkzaamheden zijn aangevangen, maar de oplevering zal pas plaatsvinden in het 1e kwartaal van 2021. Voor deze laatste drie stuwen is een nieuwe investering aangemaakt. Dit betreft investering 7103300133 Vervangen stuwen 2021 HoO (overloop2020). Hierdoor kon de oorspronkelijke investering van jaarschijf 2020 toch afgesloten worden.

7103300125 Vervanging 4 gemalen mechanisch 2020

De investering betreft de renovaties van en/of toevoegingen van onderdelen aan Gemaal Nieuwe Stad (revisie pomp en vlinderklep), Gemaal Gorzeman (plaatsen nieuw hydraulieksysteem), Inlaatsluis Zuiderdiep (revisie van diverse onderdelen) en Gemaal Loudon (vernieuwen van pompen). De werkzaamheden zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300127 Renovatie gemaal Dabbe

De investering betreft de renovatie en vernieuwing van verlichting rondom gemaal Dabbe te Oude Tonge. Rekening houdend met energiebesparende maatregelen is er een verlichtingsplan opgesteld, zijn de verlichtingsarmaturen omgebouwd naar LED en is overtollige verlichting verwijderd. De werkzaamheden zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300128 Renovatie gemaal Het Oudeland

De investering betreft de volledige reparatie/ groot onderhoud van de uitstroom van gemaal Het Oudeland. De werkzaamheden zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300130 Gemaal Weeskinderendijk

De investering betreft de uitvoering van 11 m2 betonreparaties en vernieuwing van plaatmateriaal. De werkzaamheden zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300134 Renovatie Stuw Eendragtspolder

De investering betreft vergroting van de pompcapaciteit door het plaatsen van een nieuwe pomp en vervanging van een damwand. De werkzaamheden zijn in 2020 gestart en uitgevoerd.

7103300135 Gemaal Kilhaven aanleggen noodleidingen

Bij een calamiteit of wanneer gemaal Kilhaven buiten bedrijf werd gesteld voor onderhoud lagen de noodleidingen voor een tijdelijke pompinstallatie over de

weg, waardoor de weg afgesloten moest worden. Voor 2021 staat de renovatie van gemaal Kilhaven gepland. Hierdoor zou de weg voor een lange periode afgesloten moeten worden. Daarom is ervoor gekozen met deze investering het ondergronds aanleggen van de noodleidingen versneld uit te voeren binnen het werkpakket 2020. Hierdoor hoeft de weg tijdens de onderhoudswerkzaamheden in 2021 niet afgesloten te worden.

9.1.4.3 Waterketen

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Renovatie rioolgemaal Vierpolders	7304000066	0,215		0,215	0,219		0,219	0,219
Aanpassing rioolgemaal Achthuizen	7304000067	0,245	-0,027	0,218	0,222	-0,021	0,201	0,201
Vuilwaterpomp RG Oudendoorn	7304000069	0,053		0,053	0,053		0,053	0,053
Vuilwaterpompen RG Puttershoek	7304000070	0,057	-	0,057	0,088	-0,014	0,074	0,074
Vernieuwen perslucht ringleidingDokhaven	7304100119	0,160		0,160	0,157		0,157	0,157
Roostergoedinstallatie rwzi Dordrecht	7304100123	1,200		1,200	1,187		1,187	0,805
Afsluiters B-trap Dokhaven	7304100125	0,462		0,462	0,248		0,248	0,165
Semafoonomroepsysteem rwzi's	7304100126	0,115		0,115	0,113		0,113	0,102
Duikschotten rwzi Spijkenisse	7304100128	0,321		0,321	0,297		0,297	0,297
Roostergoedinstallatie rwzi Oud Beij	7304100129	0,333		0,333	0,206		0,206	0,206
Surplusslibpompen rwzi Hoogvliet	7304100131	0,190		0,190	0,175		0,175	0,175
Duikschotten rwzi Dordrecht	7304100135	0,255		0,255	0,252		0,252	0,252
Puntbeluchters	7304100138	0,316		0,316	0,310		0,310	0,133
Effluentpompen RWZI Oude Tonge	7304100155	0,085		0,085	0,084		0,084	0,084
Roostergoed RWZI Hellevoetsluis	7304100156	0,088		0,088	0,103		0,103	0,103
Effluentpompen rwzi Piershil	7304100157	0,079		0,079	0,078		0,078	0,078
Renovatie slibgistingstanks Sluisjesdijk	7304210019	5,885		5,885	5,837		5,837	-0,007

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Retourslibpompen rwzi Dordrecht	7304210038	0,500		0,500	0,514		0,514	0,514
Totaal		10,556	-0,027	10,529	10,144	-0,035	10,108	3,611

7304000069 Vuilwaterpomp RG Oudenhoorn

Op rioolgemaal Oudenhoorn gaven de pompen een aantal jaren problemen en voldeden ze niet aan de afnameverplichting. In 2020 zijn nieuwe pompen en terugslagkleppen geplaatst. Tevens is het leidingwerk vervangen, aangezien de nieuwe pompen een andere inbouwmaat hadden.

7304000070 Vuilwaterpompen RG Puttershoek

De pompen op rioolgemaal Puttershoek gaven meerdere storingsen per maand. De drie pompen en motoren zijn in 2020 vervangen en de fundatie is aangestort.

7304100155 Effluentpompen RWZI Oude Tonge

Op rwzi Oude Tonge zijn in 2020 drie effluentpompen gereviseerd om slijtage en storingsen te voorkomen. Er is een modificatie van de pompafdichting toegepast en een nieuwe elektrische motor is geplaatst. Ook zijn de afsluiters vervangen.

7304100156 Roostergoed RWZI Hellevoetsluis

Op rwzi Hellevoetsluis zijn beide roostergoedmachines gereviseerd om slijtage en storingsen te voorkomen. Ook is er een verbetering aan de constructie uitgevoerd.

7304100157 Effluentpompen rwzi Piershil

Op rwzi Piershil waren twee afsluiters lek en voldeden de pompen niet aan het gevraagde debiet. In 2020 zijn de twee pompen en de twee afsluiters vervangen en zijn de geleidersstangen vernieuwd.

7304000067 Aanpassing rioolgemaal Achthuizen

Het rioolgemaal Achthuizen voldeed niet aan de afgesproken afnameverplichting met de gemeente Goeree Overflakkee. Het gemaal is aangepast, de

bergingscapaciteit is vergroot waardoor het afvalwater geleidelijk binnenstroomt. Er zijn twee nieuwe pompen geplaatst, vanwege een rustiger pompregime zijn er minder schakelmomenten. De werkzaamheden zijn in 2020 afgerond en het project is afgesloten.

7304100125 Afsluiters B-trap Dokhaven

Het doel was om inzicht te verkrijgen in de toestand van de betondeoorvoeringen en om te zorgen dat de onderhouds- en procesafsluiters voor de komende 15 jaar betrouwbaar blijven functioneren. Het laten functioneren van de bediening en testen van de afsluiters was onderdeel van dit project. 16 afsluiters, in 4 straten, zijn geïnspecteerd, waarna de onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd. Een kwart deel van de werkzaamheden is uitgevoerd in 2019, waarna de rest in 2020 is afgerond en het project is afgesloten.

7304100119 Vernieuwen perslucht ringleiding Dokhaven

Een betrouwbare perslucht ringleiding is noodzakelijk omdat het de besturing van de op afstand bediende afsluiters verzorgt. Zonder lucht kunnen vanuit de centrale controlekamer de besturingsafsluiters niet op afstand worden bediend. Tevens wordt deze perslucht ingezet voor de bediening van (zwaar) gereedschap bij calamiteiten en onderhoudswerkzaamheden. De vernieuwing van de persluchtringleiding is in 2020 afgerond en het project is afgesloten.

7304100135 Duikschotten rwzi Dordrecht

Een duikschot verhindert dat opdrijvend materiaal wordt meegevoerd over de overstortrand van de nabezinktank en terechtkomt in het effluent. In de door Rijkswaterstaat gestelde lozingseisen is opgenomen dat de drijfslag van de zuiveringsinstallatie niet terecht mag komen in het effluent en zo vervolgens in de Beneden Merwede. Om het functioneren van de duikschotten voor de komende jaren te garanderen, was het noodzakelijk dit onderdeel van de

nabezinktanks te vervangen. De werkzaamheden zijn in 2020 afgerond en het project is afgesloten.

7304210038 Retourslibpompen rwzi Dordrecht

In het retourslibstelsel van de waterlijn bevinden zich drie retourslibpompen. Deze pompen hebben de functie om zuiveringsslib uit de nabezinktanks terug de waterlijn in te brengen zodat het zuiveringsproces gaande blijft. Deze pompen zijn van belang voor de bedrijfsvoering en reeds meer dan 20 jaar oud en economisch afgeschreven. Er zijn in 2020 12 nieuwe pompen geplaatst en het project is afgesloten.

7304100123 Roostergoedinstallatie rwzi Dordrecht

Het vuilvang-rendement van de huidige stappenroosters op de rwzi Dordrecht is laag. Daarom vervuilen de beluchtingstanks sterk met als gevolg een hoger energieverbruik van de beluchtingsinstallatie en hoge onderhoudskosten aan mechanische equipment. De nieuwe installatie bestaat uit onder andere roosters en een bedrijfswaterset. In 2020 zijn de uitvoeringswerkzaamheden afgerond en is de roostergoedinstallatie in gebruik genomen. De oplevering van de werkzaamheden heeft plaatsgevonden en het project is afgesloten.

7304100131 Surplusslibpompen rwzi Hoogvliet

De pompen zorgen ervoor dat de bacteriën in het zuiveringsslib worden teruggevoerd naar het begin van de zuiveringsinstallatie. De pompen zijn in 1995 geïnstalleerd en zijn geschikt om levensverlengend te onderhouden. Hierbij is een duurzaamheidsafweging gemaakt in vervanging of levensverlengende revisie. Met het afronden van de werkzaamheden in 2020 is de continuïteit/beschikbaarheid van de installatie geborgd. De oplevering van de werkzaamheden heeft plaatsgevonden en het project is afgesloten.

7304100129 Roostergoedinstallatie rwzi Oud Beij

In het influentwerk van RWZI Oud-Beijerland is een roostergoed installatie opgenomen. Een betrouwbare roostergoedinstallatie die haar functie kan vervullen, voorkomt vervuiling van tanks en installatiedelen. In 2020 zijn de werkzaamheden afgerond en het project is afgesloten.

7304100138 Puntbeluchters

Op vier zuiveringen moesten de puntbeluchters vervangen worden. De puntbeluchters waren aan het einde van hun technische levensduur. In 2019 zijn de puntbeluchters op rwzi Spijkenisse, Heenvliet en Goedereede vervangen. De puntbeluchters op rwzi Oud-Beijerland zijn in 2020 vervangen.

7304100126 Semafoonoproepsysteem rwzi's

Bij een verstoring of uitval van een rwzi/ rioolgemaal wordt via een automatische semafoonoproep de dienstdoende procesvoerder gealarmeerd, zodat er direct een (correctieve) actie genomen kan worden. Het huidige semafoonoproepsysteem was aan het einde van de technische levensduur, daarom was het noodzakelijk het (semafoon-)oproepsysteem te vernieuwen. In 2020 is het oproepsysteem geïnstalleerd en in een pilotfase getest. De werkzaamheden zijn afgerond en het project is afgesloten.

7304100128 Duikschotten rwzi Spijkenisse

Een duikschot is een statisch en constructiedeel van de nabezinktanks ten behoeve van de procesvoering, dat verhindert dat opdrijvend materiaal wordt meegevoerd over de overstortrand en terechtkomt in het effluent. De directe functie is dat opdrijvend vet en ander drijvend materiaal niet afstroomt naar het effluentgemaal en zo terecht komt in het oppervlaktewater. In de lozingseisen is opgenomen dat de drijfslag van de zuiveringsinstallatie niet terecht mag komen in het effluent. Om het functioneren van de duikschotten voor de komende 15 jaar te garanderen, was het noodzakelijk dit onderdeel van de nabezinktanks te vervangen. In 2020 zijn de werkzaamheden afgerond en is het project afgesloten.

7304000066 Renovatie rioolgemaal Vierpolders

Rioolgemaal Vierpolders voldoet op dit moment aan tijdelijke afspraken omtrent de afname verplichting. Om het rioolgemaal ook te laten voldoen aan de toekomstige afnameverplichting en omdat de pompen het einde van de technische levensduur hebben bereikt, was renovatie van dit rioolgemaal noodzakelijk. In 2020 zijn de werkzaamheden afgerond en het project is afgesloten.

9.1.4.4 Wegen

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Fietsverbinding voormalige S40 IV (Korteweg Zuid-Beijerland)	7405120100	1,650	-1,300	0,350	-	-	-	0,00
Hofdijkseweg, Ouddorp	7405130035	0,565		0,565	0,592		0,592	0,221
Korteweg West, Klaaswaal	7405130036	0,295		0,295	0,304		0,304	0,066
Goereeseweg Goedereede,G6200 vak 10 & 20	7405130040	0,310		0,310	0,307		0,307	0,120
Blauwe Steenweg Mijnsheerenland H0425	7405130043	0,365		0,365	0,363		0,363	0,071
Langeweg (Zuidland Nissewrd)V0555 Wv 1&2	7405130051	0,242		0,242	0,239		0,239	0,239
Wieldijk (Heenvliet) V0501 Wv 1 en 2	7405130052	0,458		0,458	0,358		0,358	0,358
Fietspad A16 (Ridderkerk) Wv 1 t/m 22	7405130053	0,923		0,923	1,039		1,039	1,039
Zuidelijk (Maasdam) H0447 Wv 10, 20 en 30	7405130054	0,550		0,550	0,550		0,550	0,550
Ziedewijdsekade (Barendr) Y0270 Wv 10&20	7405130055	0,425		0,425	0,422		0,422	0,422
Waalweg (Ridderkerk) Y0360 Wv 10	7405130056	0,122		0,122	0,164		0,164	0,164
JackD.Greenpad (H-noord)H0454 Wv20,30&50	7405130057	0,305		0,305	0,277		0,277	0,277
TweedeKruisweg(Oud-Beijerl)H0211 Wv10&20	7405130058	0,261		0,261	0,301		0,301	0,301
TweedeDwarsweg(Numansd)H0330 Wv15, 20&30	7405130059	0,216		0,216	0,233		0,233	0,233
Tweede Dwarsweg (Numansdorp) H0330 Wv 10	7405130060	0,173		0,173	0,185		0,185	0,185
Fietspad viaduct Langeweg Y001W Wv 30&50	7405130061	0,066		0,066	0,066		0,066	0,066
Schaweg (Mookhoek) H0618 Wv 10	7405130062	0,052		0,052	0,066		0,066	0,066

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
EersteKruisweg H0506 Wv 20,25,30,40&50	7405130063	0,526		0,526	0,580		0,580	0,580
Westdijk (Heinenoord) H0402 Wv 40 en 50	7405130064	0,410		0,410	0,373		0,373	0,373
Noorddijk (Geervl.)V0701&V0602 Wv1,2,3&4	7405130065	0,411		0,411	0,393		0,393	0,393
Munnikenweg (Westmaas) H0444 Wv 10 en 20	7405130066	0,376		0,376	0,362		0,362	0,362
Langeweg (Stellendam) G6640 Wv 30, 40&50	7405130067	0,367		0,367	0,417		0,417	0,417
Oudelandsedijk G2640 Wv 30	7405130068	0,114		0,114	0,147		0,147	0,147
Voorweg V0426 Wv 1 en 2	7405130069	0,240		0,240	0,174		0,174	0,174
Kranendyk (ex in/uitrit)G3450 Wv10,20&30	7405130070	0,407		0,407	0,319		0,319	0,319
Oudeweg V0373 Wv 1	7405130071	0,128		0,128	0,127		0,127	0,127
Rijswaardsedijk V0372 Wv 2 en 3	7405130072	0,326		0,326	0,276		0,276	0,276
Schuringsedijk H0627 Wv 10	7405130073	0,185		0,185	0,204		0,204	0,204
Watergatseweg G2550 vak 10,20	7405130074	0,305		0,305	0,284		0,284	0,284
Noordlandsedijk G2590 vak 10 20 en 30	7405130075	0,518		0,518	0,534		0,534	0,534
Lindtsedijk Y0500 vak 10 en 20	7405130076	0,334		0,334	0,322		0,322	0,322
Achterzeedijk Y0241wegvakken 50 55 60	7405130077	0,463		0,463	0,231		0,231	0,231
Johannispoldersedreef G1980	7405130079	0,192		0,192	0,197		0,197	0,197
Helledijk G3140 vak10	7405130081	0,122		0,122	0,112		0,112	0,112
Fietspad sassedijk H0650 vak30 40	7405130082	0,102		0,102	0,087		0,087	0,087
Munnikendijk H0446 vak 10	7405130084	0,275		0,275	0,244		0,244	0,244
Langeweg Y0526 vak 10, 11	7405130085	0,138		0,138	0,148		0,148	0,148
Kruisdijk H0630 vak 10	7405130086	0,201		0,201	0,221		0,221	0,221

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Langeweg H0208 vak 50	7405130087	0,277		0,277	0,276		0,276	0,276
Noorddijk H0146 vak 50	7405130090	0,060		0,060	-		-	-
Toldijk V0601 vak 1-1	7405130091	0,344		0,344	0,350		0,350	0,350
Munnikensteeg Y0533 vak 50	7405130092	0,150		0,150	0,253		0,253	0,253
Bermverh. H0330 2e Dwarsweg Numansdorp	7405130093	0,057		0,057	-		-	-
Bermverh. V0601 Toldijk Geervliet	7405130094	0,052		0,052	0,049		0,049	0,049
Bermverh. V0501 Wioldijk Heenvliet	7405130096	0,050		0,050	0,029		0,029	0,029
Bermverh. H0444 Munnikenweg Westmaas	7405130097	0,050		0,050	-		-	-
Bermverh. H0615 Broekseweg Strijen	7405130098	0,086		0,086	0,102		0,102	0,102
Bermverh. V0140 Rietdijk Tinte	7405130100	0,320		0,320	0,358		0,358	0,358
Danserweg H0302	7405130101	0,202		0,202	0,207		0,207	0,207
Plaatsweg H0427	7405130102	0,064		0,064	0,068		0,068	0,068
Abberwerveweg V0370	7405130103	0,420		0,420	0,446		0,446	0,446
Bijdrage N498 - Schaapsweg	7405130105	0,189		0,189	0,189		0,189	0,189
Middelweg_wv10	7405130106	-		-	0,153		0,153	0,153
Dorpsweg_wv10	7405130107	-		-	0,042		0,042	0,042
Weipolderseweg	7405130108	-		-	0,085		0,085	0,085
Aansluiting viaduct A29 Stougjesdijk	7405130109	-		-	0,139		0,139	0,139
Beijerlandsedijk H0136	7405130113	0,181		0,181	0,172		0,172	0,172
Vervanging openbare verlichting	7405210048	0,670		0,670	0,706		0,706	0,672
Rotterdamseweg II Ridderkerk	7405210055	5,460	-0,518	4,942	5,364	-0,329	5,036	4,403
Duurzaamveilig: Beijerlandsedijk	7405210073	0,181		0,181	-		-	-
Duurzaamveilig: Fietspad A16	7405210074	0,190		0,190	0,207		0,207	0,207
Duurzaamveilig: Aanpak F15	7405210076	0,122		0,122	0,051		0,051	0,051
Duurzaamveilig: Munnikendijk	7405210077	0,053		0,053	0,058		0,058	0,058
Duurzaamveilig: Noorddijk	7405210078	0,060		0,060	0,073		0,073	0,073

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Duurzaamveilig: Parkeerplaats Vuurtoren	7405210079	0,069		0,069	0,076		0,076	0,076
Duurzaamveilig: Rijswaardsedijk	7405210080	0,071		0,071	0,070		0,070	0,070
Totaal		22,496	-1,818	20,678	20,738	-0,329	20,409	18,653

7405210048 Vervanging openbare verlichting

In 2020 zijn op de Rotterdamse weg, in het kader van het Wegenbeheerprogramma 2016-2021, masten vervangen en voorzien van LED-verlichting. Het betreft het traject Rotterdamseweg, van de bebouwde komgrens Rotterdam tot de aansluiting met de A15. Door Stedin is deze LED-verlichting succesvol op het net aangesloten.

7405210055 Rotterdamseweg II Ridderkerk

Als gevolg van het bereiken van het einde van de technische levensduur van het asfalt is de Rotterdamseweg aangepakt. De Rotterdamseweg weg is duurzaam veilig ingericht, waarbij ook de doorstroming van de weg is bevorderd. Daarnaast zijn de verkeersregelinstanties vervangen en is onderhoud uitgevoerd aan het asfalt. Hierbij is ook het onderhoud wat gepland stond voor 2021 meegenomen. Een gedeelte van de Rotterdamseweg is, op verzoek van de gemeente Ridderkerk, voorzien van geluidreducerend asfalt.

7405130051 t/m 7405130073 Huis op Orde 2020 groot onderhoud 7405130093 t/m 7405130100 Huis op Orde 2020 bermverhardingen 7405210073 t/m 7405210080 Huis op Orde 2020 duurzaamveilig

In het kader van Huis op Orde zijn de achterstanden in het groot onderhoud weggewerkt. Naast groot onderhoud is het duurzaam veilig inrichten van de wegen en het verduurzamen van de bermverhardingen opgepakt. In 2020 is in totaal ca. 201.744 m² aan D-wegen aangepakt. Dit was mede mogelijk door het extra Huis-op-Orde-budget. De verdere verslechtering van de overige wegen kwam er 37.000 m² aan D-kwaliteit wegen bij. Het aandeel van de categorie D-wegen is eind 2020 afgenomen tot 10%. De toename van het groot onderhoud

maakte dat er in totaal ook 22 km aan wegen duurzaam veilig kond worden ingericht.

7405120100 Fietsverbinding voormalige S40 IV (Korteweg Zuid-Beijerland)

Op basis van eerdere besluitvorming van de voormalige gemeenten in de Hoeksche Waard, de provincie Zuid-Holland en WSHD is een ontwerp gemaakt, zijn subsidies en bijdragen verstrekt en is gewerkt aan de voorbereiding van de realisatie van fietsverbinding S-40. Door bestuurlijk gewijzigde inzichten bij de fusiegemeente Hoeksche Waard is verzocht om de uitwerking van het beoogde ontwerp stil te leggen. Het college van D&H heeft op 1 september 2020 besloten dit specifieke investeringsproject af te sluiten en op basis van de definitieve ontwerpen en nieuwe samenwerking met de betrokken partijen, waaronder de gemeente en de provincie, aan te gaan en het project opnieuw in te richten.

7405130035 t/m 7405130043 Huis op Orde 2019 en regulier groot onderhoud 2019

Een aantal groot onderhoudswerkzaamheden uit 2019 zijn in verband met de weersomstandigheden uitgesteld. Deze zijn in 2020 afgerond.

7405130074 t/m 7405130092 regulier groot onderhoud 2020 7405130101 t/m 7405130103 regulier groot onderhoud 2020 7405130106 t/m 7405130113 regulier groot onderhoud 2020

Deze kredieten hebben betrekking op het reguliere groot onderhoud. In 2020 is in totaal ca. 201.744 m² aan D-wegen aangepakt. Dit was mede mogelijk door het extra Huis-op-Orde-budget. De verdere verslechtering van de overige wegen kwam er 37.000 m² aan D-kwaliteit wegen bij. Het aandeel van de categorie D-

wegen is eind 2020 afgenomen tot 10%.

7405130105 Bijdrage N498 - Schaapsweg

De provincie Zuid-Holland heeft het kruispunt N498 met de Schaapsweg in 2020 omgebouwd naar een rotonde. Hierbij zijn ook de bushaltes geoptimaliseerd en veiliger te bereiken. De zuidzijde van de rotonde sluit aan op een waterschapsweg. Daarom draagt het waterschap bij aan deze ontwikkeling. Het project is naar tevredenheid uitgevoerd en opgeleverd. De bijdrage is conform de overeenkomst aan de provincie betaald.

9.1.4.5 Bestuur en Organisatie

Afgesloten investeringen (bedragen x € 1 mln.)		Verstrekt krediet			Totale besteding			Besteding 2020
Investeringsproject / krediet	Projectnr.	Krediet bruto	Subsidie / bijdrage krediet	Krediet netto	Totale besteding	Totale subsidie / bijdrage	Totale besteding netto	Gerealiseerde netto besteding
Inrichten crisisruimte WSHD	7610000008	0,180		0,180	0,179		0,179	0,125
Modernisering IT infrastructuur	7811500092	2,800		2,800	2,740		2,740	2,738
Modernisering Dig. werkomgeving fase 3	7811500095	0,500		0,500	0,406		0,406	0,406
Elektrische installatie Hoofdkantoor	7811700009	0,700		0,700	0,718		0,718	0,718
Pand Handelsweg 110 (Alternate)	7811700010	4,118		4,118	4,113		4,113	4,113
Totaal		8,298		8,298	8,156		8,156	8,100

7610000008 Inrichten crisisruimte WSHD

In 2020 is gestart met de inrichting van de calamiteitenruimte. De werkzaamheden zijn conform plan van aanpak uitgevoerd. Door Corona is er enige vertraging ontstaan. Het verlichtingsplan is verschoven naar januari 2021. De calamiteitenruimte kan per 1 maart officieel in werking treden.

7811500092 Modernisering IT infrastructuur

In 2020 is de IT-infrastructuur (diverse servers, opslag, back-up voorzieningen en een lokaal netwerk) gemoderniseerd en vervangen. Een aantal configuratie restpunten worden in de eerste helft van 2021 door de beheerorganisatie uitgevoerd.

Hiermee zijn de prestaties van de IT hardware voor wat betreft wendbaarheid, beschikbaarheid en veiligheid weer op orde. Verder is er een belangrijke basis gerealiseerd om de verdergaande digitalisering en digitale transformatie mogelijk te maken.

7811500095 Modernisering Digitale werkomgeving fase 3

Het project modernisering IT infrastructuur is, met de oplevering van de belangrijkste resultaten, in 2020 afgesloten. De geformuleerde restpunten worden in het 1e kwartaal van 2021 door de beheerorganisatie uitgevoerd. Hiermee zijn de prestaties van de hardware (voor zowel technische- en kantoorautomatisering) voor wat betreft wendbaarheid, beschikbaarheid en

veiligheid weer op orde. Verder is er een belangrijke basis gerealiseerd om de verdergaande digitalisering en digitale transformatie mogelijk te maken.

781170009 Elektrische installatie Hoofdkantoor

Op 6 april is gestart met de werkzaamheden aan de E-installatie onder de vloeren op het hoofdkantoor. Werkzaamheden die voor de komende vier jaar op de

planning stonden, maar versneld in gang zijn gezet in verband met veiligheid, zijn in 2020 afgerond.

781170010 Pand Handelsweg 110 (Alternate)

In 2020 is het pand aan de Handelsweg 110 door WSHD aangekocht. Deze investering was bestemd voor de aankoop van de grond en het pand. Na de aankoop is deze investering in 2020 afgesloten.

9.2 WSHD in kengetallen

Omschrijving	Aantal / eenheid 2020	Jaarstukken 2020
Oppervlakte van het gebied van WSHD (km ²)	102.400	102.400
Aantal gemeenten (gedeeltelijk) binnen WSHD	13	13
Aantal huishoudens	372.300	374.900

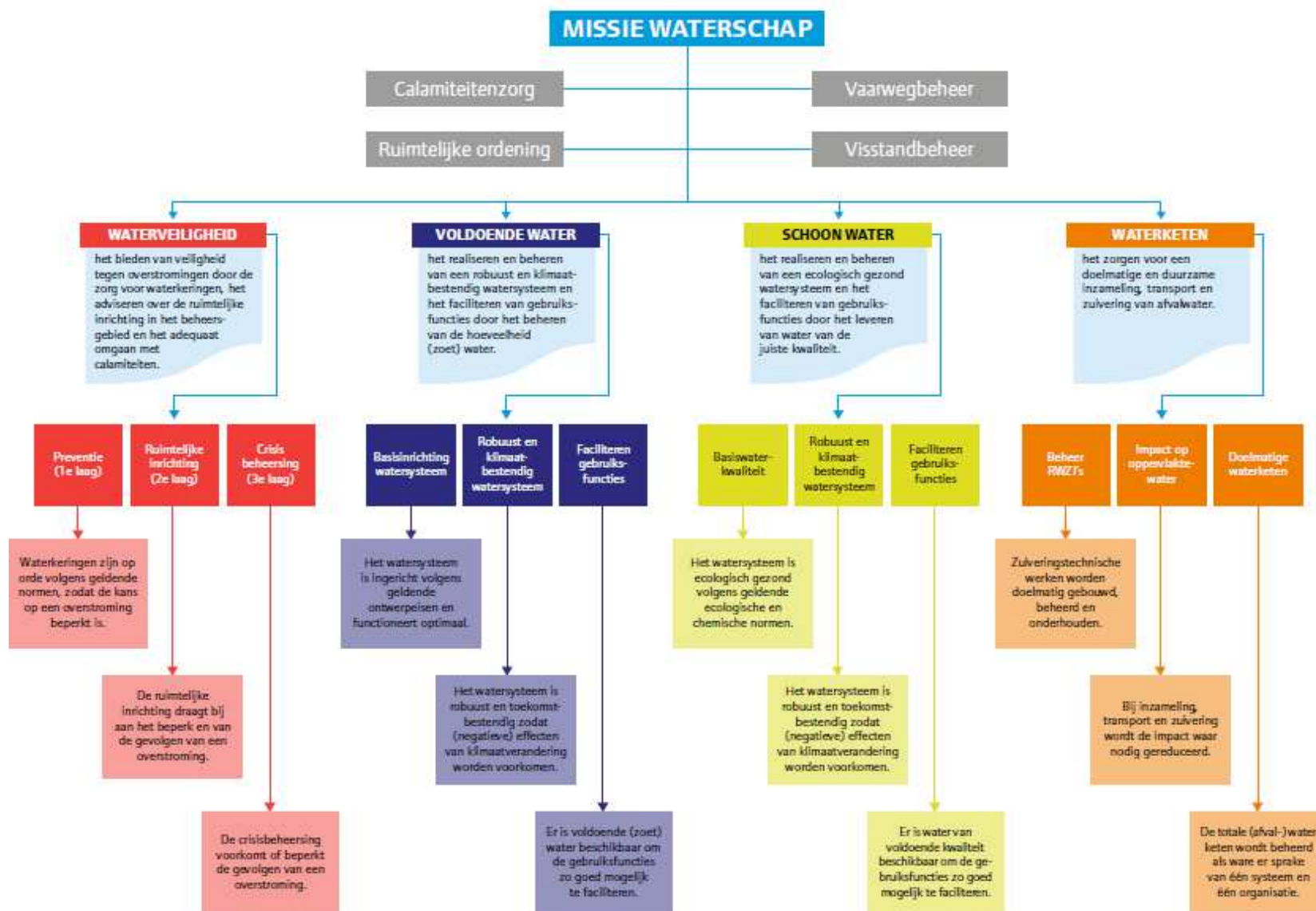
Omschrijving	Begroting 2020	Jaarstukken 2020
Primaire watergangen (km)	1.980	1.980
Secundaire watergangen (km)	5.331	
Aantal oppervlaktewatergemalen in beheersgebied ³	573	573
Aantal sluisen (keer- en schutsluisen) in beheersgebied	18	18
Aantal automatische stuwen	252	252
Aantal stuwen in beheersgebied	1.658	1.658
Aantal peilvakken (praktijkpeilgebieden)	747	771
Lengte primaire waterkeringen (km)	363	348

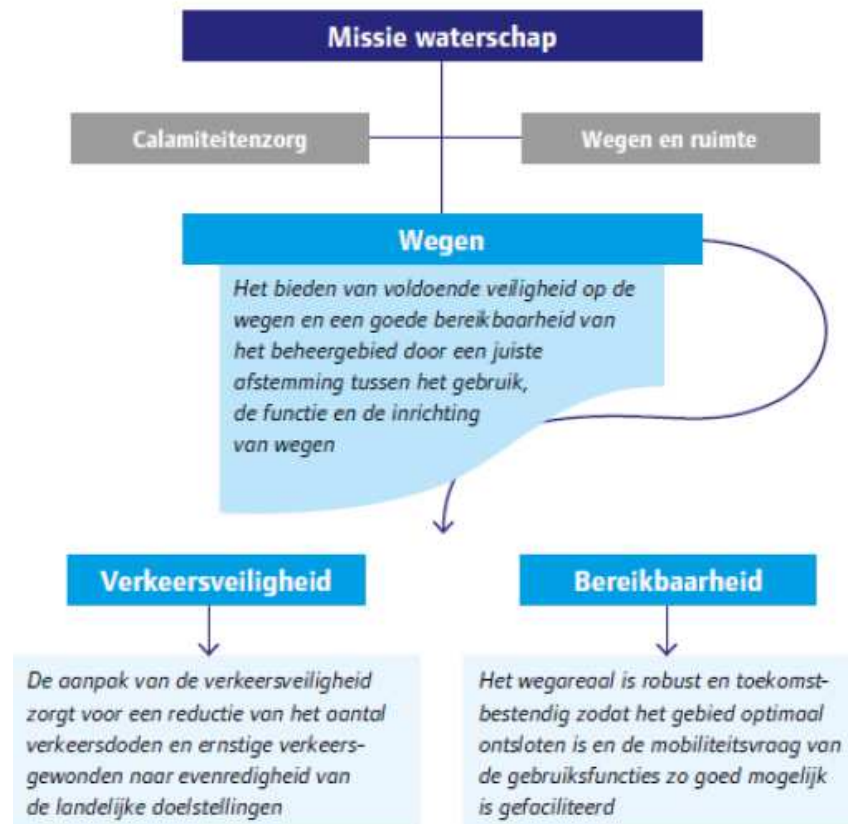
Omschrijving	Begroting 2020	Jaarstukken 2020
Lengte regionale waterkeringen (km)	386	410
Aantal afwaterzuiveringsinstallaties	20	20
Aantal rioolgemalen	66	66
Productie biogas in miljoen m ³	4	4
Aantal slibvergistingsinstallaties	1	1
Lengte rioolpersleidingen (km)	200	200
Aantal km gebiedsontsluitingsweg (80 km/uur)	43	43
Aantal km erftoegangsweg (60 km/uur)	1.190	1.190
Aantal km vrijliggend fietspad	352	352

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Jaarstukken 2020
Netto schuldquote (vaste schuld / belastingopbrengst)	153%	136%
Solvabiliteitsratio (vreemd vermogen/totaal vermogen)	89%	65%
Kapitaallasten als % totale kosten	13%	13%

³ Bij de begroting 2020 is het aantal oppervlaktewatergemalen in het beheersgebied met een onderhoudsplicht WSHD opgenomen. Vanaf de begroting 2020 is het totale aantal oppervlaktewatergemalen in het beheersgebied opgenomen.

9.3 Doelenboom Waterbeheerprogramma en Wegenbeheerprogramma

9.4 Overzicht rechtsgedingen

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de rechtsgedingen waarbij het waterschap is betrokken. Teneinde de procespositie van het waterschap niet te schaden, betreft dit een verkorte en geanonimiseerde versie. Dit overzicht is tot en met 31 december 2020 bijgewerkt.

1. Diverse procedures verkeerssituatie Klaaswaal

- Het beroep tegen afwijzing van een handhavingsverzoek ten aanzien van objecten in de berm is in behandeling bij de rechtbank. Door de rechtbank is deskundigenonderzoek gelast.
- Tegen de uitspraak van de rechtbank betreffende afwijzing van een verzoek om een parkeerverbod is hoger beroep ingesteld.
- Tegen de uitspraak van de rechtbank tot vernietiging van een vergunning voor het plaatsen van objecten in de berm is hoger beroep ingesteld.
- Tegen een vergunning voor de aanleg van parkeervoorzieningen is bezwaar en daarna beroep en hoger beroep ingesteld. Deze zaak wordt behandeld door de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

2. (Civiel) Dagvaarding n.a.v. werkzaamheden in de dijkversterking Hoeksche Waard Zuid

Ten aanzien van de afronding van de deeltrajecten in de dijkversterking Hoeksche Waard Zuid heeft de opdrachtnemer een juridische procedure aanhangig gemaakt bij de rechtbank. De comparitie die in april 2018 was gepland is door de rechtbank uitgesteld vanwege een ingediende incidentele vordering. In januari 2019 heeft een comparitie plaatsgevonden over de incidentele vordering. De vordering van het waterschap is nagenoeg geheel toegekend. Het vervolg van de juridische procedure (replik en dupliek) wordt in verband met Corona schriftelijk gevoerd. In mei 2021 is de comparitie van partijen gepland bij de rechtbank Rotterdam.

3. (Civiel) Wateroverlast 2015

- Door een groep van agrariërs van de wateroverlast augustus 2015 is een verzoek tot een voorlopig getuigenverhoor ingediend. Het getuigenverhoor is afgerond. De verwachting is dat een dagvaarding volgt.
- Door een (andere) groep van gedupeerden is een voorlopig deskundigenbericht verzocht. De rechtbank heeft een deskundige benoemd. Deze deskundige heeft zijn onderzoek afgerond. De verwachting is dat een dagvaarding volgt.
- Door een andere gedupeerde is een eis tot schadevergoeding ingediend bij de rechtbank. De rechter heeft het waterschap in het gelijk gesteld. Er is hoger beroep ingesteld bij het Hof Den Haag. Deze procedure loopt.

4. Onteigeningszaak Nieuw-Reijerwaard

De gemeenschappelijke regeling Nieuw-Reijerwaard heeft het waterschap gedagvaard in het kader van een onteigeningsprocedure. De rechtbank heeft daarin op 28 augustus 2019 vonnis gewezen. In dit vonnis volgt de rechtbank het waterschap niet in zijn standpunt over de waarde van de gronden, waardoor deze waarde substantieel lager uitpakt. De rechtbank wijkt hiermee voor een deel ook af van het advies dat de door haar (zelf) benoemde deskundigen daarover hebben uitgebracht. Tegen het vonnis is cassatieberoep ingesteld bij de Hoge Raad. De uitspraak wordt verwacht in maart 2021.

5. Beroep tegen besluit tot toekenning nadeelcompensatie

Beroep tegen besluit op bezwaar over toekenning nadeelcompensatie voor schade als gevolg van dijkversterking Spui Oost. Bij dit besluit is conform het advies van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) hoor- en adviescommissie voor de hoogte van het schadebedrag het advies van Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken (SAOZ) gevolgd en het bezwaar ongegrond verklaard. De zitting staat gepland voor maart 2021.

6. (Civiel) Incassoprocedure schadeverhaal

Civiele procedure bij de rechtbank Zeeland-West-Brabant (kantonrechter Tilburg) waarin het waterschap betaling eist van schade veroorzaakt met een vrachtwagen aan de Rijswaardse brug. De uitspraak wordt verwacht in januari 2021.

7. (Civiel) Vordering tot het nemen van maatregelen tegen gronduitspoeling en verzakking

Civiele procedure bij de rechtbank Rotterdam (kantonrechter), waarin wordt gevorderd dat het waterschap noodzakelijke maatregelen neemt tegen gronduitspoeling en verzakkingen op het perceel van eisers. De behandeling is op verzoek van het waterschap uitgesteld.

8. (Civiel) Vordering tot ontbinding overeenkomst en schadevergoeding ivm recht van opstal fietspad en aanleveren grond

Civiele procedure bij de rechtbank Rotterdam, waarin ontbinding van een overeenkomst en schadevergoeding wordt gevorderd. In de overeenkomst zijn een recht van opstal voor de aanleg van een fietspad en de overname van daarbij uitkomende grond geregeld. In januari 2021 vinden getuigenverhoren plaats.

9. Beroep tegen opleggen gedoogverplichting plaatsen duikerbuis

Beroep bij de rechtbank Rotterdam over een gedoogverplichting die het waterschap heeft opgelegd voor de aanleg van een duikerbuis in het perceel van een bewoner. Er is nog geen zitting gepland.

10. Beroep tegen projectplan Peilopzet Oudendijk

Beroep bij de rechtbank Rotterdam tegen een projectplan voor het realiseren van een nieuw peilgebied in Goudswaard. De zitting staat gepland voor februari 2021.

9.5 Overzicht Prestatie-indicatoren

Programma Waterveiligheid

Preventie (1e laag)

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Beoordeling primaire waterkeringen	Betreft 1e Beoordeling Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI) 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	65% (11)	65% (11)	65% (11)	Conform, Betreft 1e Beoordeling WBI 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	Conform, betreft 1e Beoordeling WBI 2017. Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.
Onderhoud waterkeringen	Al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd.	100%	100%	100%	Conform, al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd.	Conform, al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen is uitgevoerd.
Toetsing aangewezen boezemwaterkeringen (163 km)	In 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.	40%	40%	40%	Conform, in 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.	Conform, in 2024 moeten alle genormeerde regionale keringen getoetst zijn.
Uitvoering HWBP-projecten (aantal trajecten)	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten).	1 in verkenning, 1 in planfase	1 in verkenning, 1 in planfase	1 in verkenning, 1 in planfase	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten). Loopt conform.	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten). Loopt conform.
Versterking regionale keringen	Het betreft hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	1 km	0 km	0 km	De uitvoering vindt eind 2020 en 2021 plaats. De provincie heeft al ingestemd met de gewijzigde planning. Het betreffen hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	Er heeft in 2020 geen versterking plaatsgevonden. Voor de locatie Dirksland was wel voorzien dat deze in 2020 versterkt zou worden. Bij de laatste toetsronde was van dit stuk dijk onvoldoende aantoonbaar dat de veiligheid, voor wat betreft waterstroming in de ondergrond, voldoende was. Daarom heeft het waterschap de afgelopen maanden meer gedetailleerd onderzoek uitgevoerd. Het extra onderzoek

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						heeft aangetoond dat ondergrond voldoet aan de normen.
Zorgplicht primaire waterkeringen	Betreft percentage verbetermaatregelen die zijn uitgevoerd.	100%	75%	75%	Tot en met de zomerperiode hebben we hier minder aandacht aan kunnen besteden. We gaan er van uit dat de opgelopen vertraging dit jaar niet volledig kan worden ingelopen. Betreft percentage verbetermaatregelen die zijn uitgevoerd.	De Corona maatregelen bemoeilijkte vanaf maart de samenwerking tussen, met name op het onderdeel leggerherziening, betrokken medewerkers. Ook werd er, mede vanwege de meekoppelkans, prioriteit gegeven aan het op orde brengen van de voorliggende waterkering van polder Zuidoord. Daardoor is het doel om in 2020 volledig op orde te zijn met de zorgplicht niet gehaald.

Crisisbeheersing (3e laag)

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Bestrijdingmiddelen waterveiligheid zijn in orde	In 2020 gaan we behoefte aan calamiteitenbestrijdingsmiddelen opnieuw stellen. En daar bijbehorende prestatie indicatoren bepalen die vervolgens in de periode 2021-2024 zullen worden toegepast.					Het overzicht van calamiteitenbestrijdingsmiddelen WSHD is in 2020 geactualiseerd.
Dijkbewakingsorganisatie is paraat	In 2020, na het stormseizoen 2019/2020, gaat WSHD de dijkbewakingsorganisatie projectmatig herinrichten op basis van de beslispunten m.b.t. de herziening professionalisering van de dijkbewakingsorganisatie en het calamiteitenbestrijdingsplan Waterkering. Op basis van de			0%	In september 2020 wordt het evaluatierapport Herziening dijkbewakingsorganisatie aangeboden, waarmee beslispunten worden voorgelegd over de benodigde herziening en professionalisering van de dijkbewakingsorganisatie en het calamiteitenbestrijdingsplan waterkeringen. Het	Op 1 oktober 2020 is het Gebruiksplan COVID-19 voor de dijkbewakingsorganisatie en het Opleidings-, Trainings- en Oefenplan voor de dijkbewakingsorganisatie in 2020-2021 door WSHD vastgesteld. Door de intelligente lockdown van 12 maart tot 1 juni 2020 en de lockdown die vanaf

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	herinrichting worden prestatie indicatoren bepaald die vervolgens in de periode 2021-2023 zullen worden toegepast.				dijkbewakingsplan stormseizoen 2020-2021 bevat activiteiten die het waterschap organiseert in het stormseizoen 2020-2021 voor- en met haar dijkwachten. Doel daarvan is om -los van de mogelijke inzet tijdens hoogwater - de kennis onder de dijkwachten actueel te houden, de betrokkenheid te stimuleren en de verbinding te behouden. M.b.t. de Coronacrisis is een gebruikersplan dijkbewaking COVID-19 opgesteld.	dinsdag 15 december 2020 is ingegaan konden oorspronkelijk voor de dijkbewakingsorganisatie geplande fysieke opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten niet door gaan. Door middel van e-learning platforms kon Hollandse Delta dijkbewaking toch op afstand opleiden en trainen. De cursus dijkwacht en training portofoon bediening zijn in 2020 digitaal beschikbaar gekomen.

Programma Water

Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% prioritaire knelpunten dat binnen 3 jaar is opgelost	Met het vaststellen van het maatregelenpakket voor Huis op Orde zijn de prioritaire knelpunten als zodanig komen te vervallen en waar nodig onderdeel geworden van het maatregelenpakket. Daarom vindt geen rapportage op deze KPI (meer) plaats.	100%				

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
KRW-maatregelen uit het SGBP zijn volgens planning in uitvoering (stuks, cumulatief)	Een aantal opgaven is komen te vervallen omdat deze niet uitvoerbaar bleken, einddoel 2021 bijgesteld. Maatregelen voor 2022 en verder worden opgenomen in het derde SGBP, dat eind 202 ter besluitvorming is voorgelegd.	95	48	47		In 2020 zijn 4 KRW maatregelen (investeringen) gerealiseerd. Een deel van de maatregelen is in uitvoering maar wordt in 2021 afgesloten. De nog openstaande maatregelen zijn in het planproces van SGBP-3 getoetst op nut en noodzaak. Hieruit is gebleken dat een deel van de maatregelen geen toegevoegde waarde meer heeft en is besloten deze niet meer te programmeren.

Robuust en klimaatbestendig watersysteem

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% peilgebieden dat getoetst is aan actuele klimaatscenario's	Naar verwachting komen in 2021 nieuwe klimaatscenario's beschikbaar, waarna opnieuw toetsing van peilgebieden moet plaatsvinden. De planning na 2021 is derhalve nog niet inzichtelijk gemaakt.	100%	100%	100%	Momenteel is met de bestuurlijke vaststelling van de wateropgave het volledige beheergebied getoetst aan de actuele klimaatscenario's. Het KNMI heeft aangegeven dat de nieuwe klimaatscenario's naar verwachting pas in 2023 beschikbaar komen.	Met de bestuurlijke vaststelling van de wateropgave is het volledige beheergebied getoetst aan de actuele klimaatscenario's. Het KNMI heeft aangegeven dat de nieuwe klimaatscenario's naar verwachting pas in 2023 beschikbaar komen.
Nog te realiseren wateropgave	De resterende opgave in het	-			De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen.	De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
landelijk gebied in m3	landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen.				Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen. Het gebiedsproces is in volle gang en samen met de stakeholders wordt gezocht naar een passend waterhuishoudingsplan.	Het streven voor dit gebied is om na afronding van een gebiedsproces en in overleg met de Provincie Zuid-Holland de norm aan te passen, waardoor de wateropgave vervalt. Daarom is geen waarde opgenomen. Het gebiedsproces is in volle gang en samen met de stakeholders wordt gewerkt aan een passend waterhuishoudingsplan.
Nog te realiseren wateropgave stedelijk gebied in m3 (1/3 van totaal tot 2027)	Bij de nulmeting is 162.000 m3 aangegeven. Het oorspronkelijke doel (vastgelegd in het WBP 2016-2021) voor begin 2020 was 140.000 m3.	120.000	160.000	151.800	Een aantal stedelijke ontwikkelingen in onder meer Rotterdam, waarin de wateropgave wordt meegenomen, is vertraagd. Daarom wordt de streefwaarde voor 2020 niet behaald. De contacten met de gemeente zijn de afgelopen tijd geïntensiveerd. Daarmee is er beter zicht op de plannen van de gemeente en de mogelijkheden om daarbij aan te haken om de wateropgave te verkleinen. Op korte termijn wordt de achterstand daarmee niet ingelopen. Op de lange termijn is de verwachting wel dat dit bijdraagt aan een versnelde invulling van de wateropgave.	In 2020 is 10.200 m3 wateropgave gerealiseerd via projecten in Pernis, Hoogvliet en Zwijndrechtse waard waardoor de resterende wateropgave in stedelijk gebied 151.800 m3 bedraagt. Een aantal andere stedelijke ontwikkelingen in onder meer Rotterdam, waarin de wateropgave wordt meegenomen, is vertraagd. Daarom is de prognose voor 2020 niet behaald. Gedurende het jaar is geïnvesteerd in intensievere contacten met de gemeenten om zodoende goed aangehaakt te zijn bij plannen waarmee de wateropgave verkleind kan worden.

Faciliteren gebruiksfuncties

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
% van het gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd	Voorzieningen niveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.	0%			Voorzieningenniveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.	Het voorzieningenniveau, dat de beschikbaarheid van zoetwater uitdrukt, wordt vastgelegd in het Deltaprogramma; gereed in 2021.
% oppervlakte van het beheersgebied waarvoor het peilbesluit actueel is	Nulmeting betreft percentage uit 2017 omdat bij opstellen begroting 2020 geen cijfer 2018 bekend was.	80%	92%	93%	Loopt conform	
% peilgebieden waarin het peil binnen de marges van het peilbesluit beheerd wordt		100%	92%	92%	Verwachte resultaat 2020 ligt in lijn met resultaat 2019.	Betreft verwachte realisatie. Definitieve cijfers zijn nog niet voorhanden en zullen gerapporteerd worden in Waterwerken.

Programma Waterketen

Beheer RWZI's

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Aantal ALM-studies gereed	Gereed betekent bestuurlijk besluit voorkeursvariant. Vanaf 2022 is dit afhankelijk van de nieuwe doelen in het WBP.	7	7	7	Geen afwijking	Er zijn 7 ALM-studies afgerond (Sluisjesdijk, Spijkenisse en de 5 zuiveringskringen op het eiland Goeree-Overflakkee). In het tijdvak 2020-2021 lopen de 4 ALM-studies voor de 4 zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet.
Aantal Meerjaren-onderhoudsprogramma's (MOP) gereed als input voor de P&C-cyclus	Een MOP is de vertaling en uitwerking van een (geactualiseerd) Onderhoudsconcept in tijd en geld. Nieuwe KPI.	>10	5	0	Door een geactualiseerde aanpak en prioritering i.v.m. personele aspecten zullen in 2020 niet 10 maar 5 MOP's gereed komen.	Er zijn 5 MOP's gereed met minder personele inzet. Door Corona, prioritering binnen de Waterketen-brede opgave, ontwikkelingen in informatie- en onderhoudsbeheersystemen en een bijgestelde aanpak is het niet gelukt om deze 5 MOP's 100% gereed te hebben. Afronding vindt plaats in 2021 evenals het verder oppakken van overige 15 MOP's in 2021/2022.
Afnameverplichting rioolgemaal (%)		> 99	>99%	100%	Geen afwijking	In 2020 is een realisatie van 100% behaald en hiermee is voldaan aan de doelstelling.
Fosfaat verwijderingsrendement (%)		> 77,5	> 77,5	85,2%	Geen afwijking	In 2020 bedraagt het gebiedsbrede verwijderingsrendement voor fosfaat 85,2%. Ondanks de onderhoudssituatie en de programma-brede opgave met de vele noodzakelijke werkzaamheden en projecten, is hiermee zowel de wettelijke eis (75%) als de interne streefwaarde behaald.
Incidenten met kwalificatie "Extreem"	Idem	0	0	0	Geen afwijking	Er hebben geen incidenten met de kwalificatie "Extreem" plaatsgevonden.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
in de Bedrijfswaarden Matrix Waterketen (SOP 2019)						
Kosteneffectiviteit van subthema Beheer RWZI's	Nieuwe KPI.	Ontwikkelen	uitgesteld naar 2021	0	Wordt mede afgestemd op het traject van het nieuwe WBP, Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.	De ontwikkeling van deze kpi is uitgesteld naar 2021 e.v. om e.e.a. te ontwikkelen in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Nalevingspercentage waterwetvergunning (%)		> 98		99,99%	Geen afwijking	In 2020 is een realisatie van 99,99% behaald en hiermee is voldaan aan de doelstelling. Alleen in februari heeft op de rwzi Spijkenisse een overschrijding plaatsgevonden naar aanleiding van een slibuitspoeling.
Niet-beschikbaarheid proces Slibontwateren (uren)	Idem	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Niet-beschikbaarheid proces Transporteren (uren)	Conform het SOP worden voor onderhoud nieuwe KPI's worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Deze nieuw te ontwikkelen KPI's voor onderhoud zijn afgeleid van de KPI's in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	(Unie van Waterschappen (UvW)). Dit is dus een nieuwe KPI.					
Niet-beschikbaarheid proces Zuiveren (uren)	Idem	Ontwikkelen + KPI bepalen	Conform		Geen afwijking	In 2020 heeft de 'ontwikkeling' plaatsgevonden maar de 'KPI bepaling' nog niet. Het vervolg vindt plaats in 2021 e.v. in afstemming met het nieuwe WBP, de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer en implementatie Assetmanagement.
Restvervuiling effluentlozing op Rijkswater		< 75.000	<75.000	60.749 v.e.	Geen afwijking	De restvervuiling effluentlozing op Rijkswater is 60.749 v.e. waarmee aan de doelstelling is voldaan.
Slibafzet naar HVC (ton)		79.200	80.700	81.216	De prognose voor slibafzet is verhoogd met 1.500 ton op basis van de resultaten t/m 31-07. Tijdens de eerste helft van 2020 is er meer slib vrij gekomen dan verwacht. Er wordt momenteel onderzocht welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen.	De slibproductie in 2020 is iets hoger dan begroot. Uit de analyses blijkt dat de slibproductie van alle individuele rwzi's binnen de reguliere bandbreedte valt van de meerjaren-trends. Binnen deze bandbreedte zat echter een aantal grotere rwzi's, zoals Dokhaven en Zwijndrecht, richting de bovengrens waardoor de slibafzet gebiedsbreed hoger is uitgevallen. Op de betreffende locaties is de hogere slibproductie duidelijk te verklaren en te relateren aan een verhoogde binnenkomende vuillast. Daarnaast was op enkele locaties het slibontwateringsrendement ondermaats wat eveneens leidt tot een hogere slibafzet.
Stikstof verwijderingsrendement (%)		> 77,5	> 77,5	79,0 %	Geen afwijking	In 2020 bedraagt het gebiedsbrede verwijderingsrendement voor stikstof 79,0%. Ondanks de onderhoudssituatie

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						en de programma-brede opgave met de vele noodzakelijke werkzaamheden en projecten, is hiermee zowel de wettelijke eis (75%) als de interne streefwaarde behaald.

Impact op oppervlakte water

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % gemeenten waarmee bestuurlijk een afvalwaterakkoord is vastgesteld	Om dit te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voorzetten van analyse en optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen.	75%	75%	75%	Geen afwijking. Dit jaar worden naar verwachting zes afvalwaterakkoorden gesloten.	In 2021 zijn 7 afvalwaterakkoorden verleend en hierdoor heeft het waterschap nu voor 75% van de gemeente een afvalwaterakkoord.

Doelmatige Waterketen

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het aantal bespaarde €'s per jaar t.o.v. de doelstelling	Uit huis op orde is gebleken dat de kosten voor de waterketen in 2020 sterk stijgen. Hierdoor wordt een deel van de eerder bespaarde euro teniet gedaan. Dit heeft uitsluitend betrekking op de euro's van het waterschap (5,2 miljoen). De twee andere doelstellingen worden wel gerealiseerd.	70%	100%	100%	De verwachting is dat de doelstelling behaald wordt.	De doelstellingen uit Bestuursakkoord water zijn gehaald.

Programma Wegen

Verkeersveiligheid

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % wegen dat is ingericht cf. de basis-kenmerken wegontwerp		91	91	91	Geen afwijkingen.	Tegelijk met het uitvoeren van groot onderhoud is op een aantal wegen de duurzaam veilige inrichting aangepast. Zo zijn op de Munnikendijk (Westmaas) en S40 Korteweg (Zuid-Beijerland) rode stroken aangebracht en is op de Beijerlandsedijk en Noorddijk (Zuid-Beijerland) en Toldijk (Heenvliet) de belijning aangepast. Het gaat in totaal over ca. 22 km. Ook zijn op een aantal plaatsen plateaus en wegversmallingen aangebracht.
Het aantal km weg waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering	Dit betreft een gemiddelde per jaar, gebaseerd op een totale opgave van 46 km in de periode 2017-2030 (conform Huis op Orde). Het daadwerkelijke aantal km's zal telkens in de Jaarstukken worden verantwoord.	3,3	0	0	De beoogde trajectaanpak van de Oudelandsedijk - Sommelsdijk wordt, mede als gevolg van COVID-19, doorgeschoven naar 2021.	De voor 2020 opgenomen trajectaanpak (Oudelandsedijk Sommelsdijk) is qua uitvoering doorgeschoven naar de 1e helft van 2021.
Het maximale % D (zeer slecht)	Op het totale wegenareaal van Hollandse Delta. De effecten van het 'Huis-op-Orde'-budget zijn nog	15	14	10	Met de huidige aanpak van het groot onderhoud wordt naar verwachting goed gescoord.	In 2020 is in totaal ca. 201.744 m2 aan D-wegen aangepakt. Dit was mede mogelijk door het extra Huis-op-Orde-budget. De verdere verslechtering van de overige wegen maakte dat ruim 37.000 m2 wegen categorie D zijn geworden.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	niet volledig doorgerekend.					In totaal betekent dit dat het wegenareaal eind 2020 voor (afgerond) 10% bestaat uit D-wegen. De procentuele verdeling per gemeente is weergegeven in onderstaande tabel.

Programma Bestuur en Organisatie

Regulering

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Doorlooptijd van de aanvragen binnen de gestelde termijn		100%	49%	46%	49% van de aanvragen wordt binnen de wettelijke termijn van 8 weken afgehandeld. Dit wordt veroorzaakt door de exorbitante stijging van het aantal vergunningsaanvragen die vanaf april is waargenomen. De gemiddelde doorlooptijd van vergunningen is inmiddels teruggebracht van 12,9 weken in januari 2020 tot 9,4 weken in juli. Kortom: we voldoen nog steeds voor een aanzienlijk deel niet aan de wettelijke termijn, maar de duur van de overschrijding wordt wel steeds minder.	Van alle vergunningaanvragen in 2020 is 46% binnen de wettelijke termijn van 8 weken behandeld. Door personele mutaties en de beperkte beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers op de arbeidsmarkt kampt de afdeling al enkele jaren met een hoge werkvoorraad, waardoor de afhandeltermijnen onder druk staan. Door diverse acties is hierin al veel verbetering gekomen en is de gemiddelde doorlooptijd inmiddels teruggebracht van 18,1 weken (mei 2019) tot 8,4 weken nu. Door de Coronaperikelen en het desondanks hoge aantal aanvragen in 2020 (19% boven de prognose) is de afdeling er echter nog niet in geslaagd alle aanvragen binnen de gestelde termijn af te handelen. Overigens dient hierbij wel vermeld te worden dat er zich, door tijdig en open contact met aanvragers en gezamenlijke

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						prioritering op basis van uitvoeringsdatum, nog geen situaties hebben voorgedaan waarbij het niet tijdig verlenen van een vergunning leidde tot stagnatie van werken.
Max. % van uitgevoerde controles wordt bestuursrechtelijk gehandhaafd		7%	9%	4,4%	Het maximum van de uitgevoerde controles, welke bestuursrechtelijke worden gehandhaafd, ligt met 9% hoger dan de streefwaarde van 7%. Dit wordt veroorzaakt door minder controles vanwege de Coronacrisis en de afhandeling van bestuursrechtelijke zaken uit 2019.	Conform doelstelling.
Max. % van uitgevoerde controles wordt strafrechtelijk gehandhaafd		1,5%	1,17%	1,4%	Ligt in lijn streefwaarde.	Conform doelstelling.

Calamiteitenorganisatie

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Medewerkers met een kritieke rol zijn goed getraind (minimaal 2x per jaar)	In het calamiteitenplan en de supplementen Opleiden, Trainen en Oefenen en Werkwijze zijn de kritieke rollen benoemd. Voor medewerkers die een dergelijke rol moeten kunnen	100%	10%	7%	De streefwaarde wordt niet gehaald door: - het niet aanbesteden van het OTO programma 2020-2023 in november 2019. - de opschaling van de calamiteitenorganisatie van maart tot mei 2020 vanwege de Coronacrisis. Hierdoor zijn de geplande OTO activiteiten in 2020 niet doorgegaan. - Daarnaast zijn er onzekerheden zoals: in de zomer en/of het najaar	De streefwaarde is niet gehaald door het ontbreken van een OTO partner, door stop zetten van de aanbesteding in november 2019, vanwege de Coronacrisis en het niet starten van het werven van de rollen binnen de calamiteitenorganisatie. De start van de werving is vertraagd vanwege het pas in oktober 2020 vastgestelde

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
	<p>vervullen geldt dat ze minimaal drie maal per jaar actief bezig zijn met opleidingen, trainingen en oefeningen om die rol adequaat te kunnen vervullen. Voor overige rollen geldt dat medewerkers één of twee keer per jaar een OTO activiteit hebben. Voor alle andere medewerkers geldt dat zij de basisopleiding gevolgd moeten hebben en incidenteel (wanneer dat logisch is vanuit het scenario) actief betrokken worden bij OTO activiteiten.</p>				opschalen van de calamiteitenorganisatie m.b.t. tweede golf Corona.	calamiteitenplan WSHD 2020-2023, waar het supplement personeel een onderdeel van is
WSHD beschikt over een actueel calamiteitszorgsysteem	Conform de vereisten zoals benoemd in het calamiteitenplan.	100%	100%	75%	Het definitieve Calamiteitenplan WSHD 2020-2023 staat op 14 oktober 2020 geagendeerd ter behandeling door de VV.	De VV heeft het calamiteitenplan 2020-2023 in oktober 2020 vastgesteld.

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
WSHD leert van oefeningen en werkelijke calamiteiten	Van alle opschalingen is een After Action Review (AAR) beschikbaar. Aanvullende evaluaties worden conform beleid uitgevoerd. Leeren actiepunten worden opgepakt. Het systeem om actiepunten uit evaluaties te borgen functioneert.	100%	100%	50%	<ul style="list-style-type: none"> * After Action Review WAT Waterketen in 2020 evalueren. * After Action Review WOT Corona in 2020 evalueren. * After Action Review Kernteam Bedrijfsvoering in 2020 evalueren. * After Action Review - Evaluatierapport Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides * After Action Review - Evaluatierapport Olieverontreiniging Oude Maas * After Action Review - Evaluatierapport Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht 2019 geaccordeerd in 2020. * Evaluatierapport Onderzoek herziening Calamiteitenbestrijdingsplan en dijkbewakingsorganisatie besluitvorming in 2020 gepland. 	<ul style="list-style-type: none"> * FASE 2 Corona (maart- mei 2020) - AAR - WAT Waterketen - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV. * FASE 2 Corona (maart- mei 2020) - AAR - WOT Corona - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV. * FASE 2 Corona (maart- mei 2020) - AAR - Kernteam Bedrijfsvoering - Evaluatierapport Coronacrisis - in oktober 2020 vastgesteld door D&H en ter kennisname aan de VV. * FASE 1 Uitzakkend peil Rozenburg (augustus 2019) - AAR - Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides - Evaluatierapport Uitzakkend peil Rozenburg lekkage uitval inlaatkunstwerk Evides - geaccordeerd in februari 2020 door MT * FASE 1 Olieverontreiniging Oude Maas (nov 2019) - AAR

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
						<ul style="list-style-type: none"> - Olieverontreiniging Oude Maas - Evaluatierapport Olieverontreiniging Oude Maas - geaccordeerd in januari 2020 door MT * FASE 1 Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht (mei 2019) - AAR - Aanpak brand Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht - Evaluatierapport Aanpak brand 8 Afvalverwerkingscentrale HVC Dordrecht 2019 - geaccordeerd in januari 2020 door MT
WSHD maakt (indien nodig) actief gebruik van de calamiteiten organisatie		Tussen 5 en 20 opschalingen	100%	40%	<p>De calamiteitenorganisatie is van:</p> <ul style="list-style-type: none"> * 13 maart tot mei 2020 opgeschaald vanwege Coronacrisis. * 17 februari is vanwege Twee ontregelde zuiveringen eenmalig een WAT ingesteld * 23 maart tot 30 april 2020 is een WAT ingesteld, echter niet formeel opgeschaald. 	<p>WSHD heeft in 2020 incidenten gehad, waarbij besloten is niet te schalen. Enkele voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Uitval gemaal Gorzeman. * Procesverstoring uitspoelen slib op RWZI Den Bommel en RWZI Spijkenisse. * Lekkende rioolpersleiding in Numansdorp en Oude-Tonge.

Bedrijfsvoering

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn (aantal dagen na ontvangstdatum factuur)		30	25	16	Op basis van de realisatiecijfers van de afgelopen jaren (2015 t/m 2019), rekening houdend met het effect van de implementatie van het nieuwe softwarepakket voor de inkooporders, is de verwachting dat de gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn binnen de streefwaarde blijft.	Na het uitbreken van de Corona pandemie is besloten de betaaltermijn van 30 dagen op een factuur los te laten. De facturen worden direct betaalbaar gesteld zodra de prestatie is geleverd en de factuur akkoord is bevonden om zodoende ondernemers tegemoet te komen in deze periode.
Het % facturen dat binnen de reguliere termijn van 30 dagen is betaald		90%	90%	87%	De inkooporders worden vanaf boekjaar 2020 geregistreerd in het nieuwe softwarepakket ProQuro. In het 1e kwartaal hebben de gebruikers moeten leren om te gaan met het nieuwe softwarepakket, waardoor de gemiddelde betaaltermijn een lichte stijging vertoont. De verwachting is dat voor het boekjaar 2020 de streefwaarde behaald kan worden.	De gebruikers hebben een langere periode nodig gehad om te leren omgaan met het nieuwe softwarepakket waardoor de streefwaarde net niet is behaald.

Algemene dekkingsmiddelen

Prestatie indicatoren	Toelichting	Streefwaarde	Prognose	Realisatie	Status (Burap)	Status
Het % van alle aanslagen dat voor 31 december van het betreffende jaar is opgelegd		98%	98%	98,8%	Conform planning	Doelstelling is gerealiseerd.

9.6 Lijst van begrippen en afkortingen

AAR	After Action Review	GWV	Grond-, weg- en waterbouw
AGV	Waterschap Amstel Gooi en Vecht	GOA	Grensoverschrijdend afvalwater
ALM	Asset Lifecycle Management	GOW	Gebiedsontsluitingswegen
Arbo	Arbeidsomstandigheden	GR	Gemeenschappelijke Regeling
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	HHD	Hoogheemraadschap van Delfland
Awb	Algemene wet bestuursrecht	HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
BABS	Bestuurlijke Activiteiten BewakingsSysteem	HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
BAW	Bestuursakkoord Water	HIA	Hendrik-Ido-Ambacht
BBVW	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen	HoO	Huis op Orde
BBV	Besluit Begroten & Verantwoorden	HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland
BEC	bio-energiecentrale	HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	HWL	Hoekschewaards Landschap
Burap	Bestuursrapportage	IBOI	Index voor Bruto OverheidsInvesteringen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	ICT	Informatie- en communicatietechnologie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
CCHW	Coöperatie Collectief Hoeksche Waard	IPO	Interprovinciaal Overleg
CM	Contract management	kcc	Klantcontactcentrum
CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit	km	kilometer
COVID-19	Coronavirus disease 2019	KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
CO2	Koolstofdioxide	KPI (kpi's)	Kritische Prestatie Indicatoren
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	KRW	Kaderrichtlijn Water
D&H	Dijkgraaf en heemraden	Kwh	Kilowattuur
DR	Directieraad	LT-VP	Landschapstafel Voorne-Putten
DRSH	Delfland, Rijnland, Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden	m3	kubieke meter
e.d.	en dergelijke	MBH	Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving
EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie	MD	Management Development
etc.	Et cetera	MER	Main Equipment Room
ETW	Erftoegangswegen	MLV	Meerlaagsveiligheid
e.v.	en verder	MIP	Meerjaren investeringsplan
Excl.	Exclusief	MJA3	Meerjarenafpraak energie-efficiency
Fido	Financiering decentrale overheid	MIn.	miljoen
FTE	Fulltime-equivalent	MOP	Meerjaren onderhoudsplan
		MT	Management Team
		MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
		n.v.t.	Niet van toepassing
		NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
		NBWS	Nieuwe besturing watersysteem

NEN	Nederlandse norm	t.o.v.	ten opzichte van
NHI	Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	UvW	Unie van Waterschappen
nHWBP	Nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma	v.e.	Vervuilingseenheden
NVO	Natuurvriendelijke oever	VLRT-4	Vier vervroegde landelijke rapportage toetsing
NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.	VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
o.a.	onder andere	VP	Voorne-Putten
o.b.v.	op basis van	VRI's	Verkeersregelininstallaties
OHC	Onderhoudsconcepten	VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
OTO	Opleiden, trainen en oefenen	VV	Verenigde Vergadering
P&C	Planning en control	VvZB	Vereniging van Zuiveringsbeheerders
P&O	Personeel en organisatie	VZHW	Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen
P2P	Purchase to Pay (van bestellen tot betalen)	V3T	Verlengde 3e toetsing
PDOK	Publieke Dienstverlening Op Kaart	WBI	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen	WBP	Waterbeheerprogramma
PHA	PolyHydroxyAlkanoaat, een bioplastic	Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
POP3	PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3	WgBP	Wegenbeheerprogramma
PZH	Provincie Zuid-Holland	WHW	Wet Herverdeling Wegenbeheer
RBVW	Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen	WKK	Warmtekrachtkoppeling
RES	Regionale Energie Strategieën	WKR	Werkkostenregeling
RWS	Rijkswaterstaat	WNT	Wet Normering Topinkomens
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie	WOT	Waterschap Operationeel Team
SBB	Staatsbosbeheer	WOZ	Waardering Onroerende Zaken
SD	Secretaris Directeur	WSHD	Waterschap Hollandse Delta
SER	Sociaal-Economische Raad	ZV3T	Zettingsvloeiing derde toetsronde
SGBP	Stroomgebiedbeheersplannen	ZZL	Waterschap Zuiderzeeland
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant		
SOK	samenwerkingsovereenkomst (SOK)		
SOP	Strategisch Onderhoudsbeleidsplan		
SSK	Standaard Systematiek voor Kostenramingen		
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer		
SVI	Slibverbrandingsinstallatie		
SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling		
TA	Technische Automatisering		
t.a.v.	ten aanzien van		
t.b.v.	ten behoeve van		